

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 188 (XXXII) — Nr. 1284

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 23 decembrie 2020

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
	ACTE ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI	
31.	— Hotărâre pentru acordarea încrederii Guvernului	2–112

ACTE ALE PARLAMENTULUI ROMÂNIEI**PARLAMENTUL ROMÂNIEI****CAMERA DEPUTAȚILOR****SENATUL****HOTĂRÂRE****pentru acordarea încrederii Guvernului**

Având în vedere dezbaterile care au avut loc în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului din data de 23 decembrie 2020 asupra Programului de guvernare și întregii liste a Guvernului, prezentate de către domnul Florin-Vasile Cîțu, candidatul desemnat pentru funcția de prim-ministru,

în conformitate cu rezultatul votului consemnat în procesul-verbal din data de 23 decembrie 2020,

în temeiul art. 103 alin. (3) din Constituția României, republicată,

Parlamentul României adoptă prezenta hotărâre.

Articol unic. — (1) Se acordă încredere Guvernului, în componența prevăzută în anexa nr. 1, pentru realizarea Programului de guvernare prevăzut în anexa nr. 2.

(2) Anexele nr. 1 și 2 fac parte integrantă din prezenta hotărâre.

Această hotărâre a fost adoptată de Camera Deputaților și de Senat în ședința comună din 23 decembrie 2020.

PREȘEDINTELE CAMEREI DEPUTAȚILOR
LUDOVIC ORBAN

PREȘEDINTELE SENATULUI
ANCA DANA DRAGU

București, 23 decembrie 2020.
Nr. 31.

ANEXA Nr. 1

LISTA**Guvernului României**

1. Florin-Vasile Cîțu — prim-ministru
2. Ilie-Dan Barna — viceprim-ministru
3. Kelemen Hunor — viceprim-ministru
4. Alexandru Nazare — ministrul finanțelor
5. Lucian Nicolae Bode — ministrul afacerilor interne
6. Bogdan Lucian Aurescu — ministrul afacerilor externe
7. Stelian-Cristian Ion — ministrul justiției
8. Nicolae-Ionel Ciucă — ministrul apărării naționale
9. Claudiu-Iulius-Gavril Năsui — ministrul economiei, antreprenoriatului și turismului
10. Virgil-Daniel Popescu — ministrul energiei
11. Cătălin Drulă — ministrul transporturilor și infrastructurii
12. Nechita-Adrian Oros — ministrul agriculturii și dezvoltării rurale
13. Tánczos Barna — ministrul mediului, apelor și pădurilor
14. Cseke Attila Zoltán — ministrul dezvoltării, lucrărilor publice și administrației
15. Cristian Ghinea — ministrul investițiilor și proiectelor europene
16. Raluca Turcan — ministrul muncii și protecției sociale
17. Vlad Vasile Voiculescu — ministrul sănătății
18. Sorin-Mihai Cîmpeanu — ministrul educației
19. Ciprian-Sergiu Teleman — ministrul cercetării, inovării și digitalizării
20. Bogdan Gheorghiu — ministrul culturii
21. Carol-Eduard Novák — ministrul tineretului și sportului

PROGRAM DE GUVERNARE 2020—2024**Partidul Național Liberal
Alianța USR PLUS
Uniunea Democrată Maghiară din România****MINISTERUL FINANTELOR**

Guvernul coaliției susține un nou model de dezvoltare sustenabilă, axat pe investiții, stimularea și dezvoltarea capitalului, creșterea competitivității companiilor românești și transformarea digitală a economiei și administrației, eficientizarea cheltuielilor statului și combaterea sărăciei.

Viziune pe termen mediu

În următorii patru ani vor continua acțiunile în vederea reducerii decalajelor față de economiile statelor din Europa de Vest, prin stimularea capitalului românesc, investiții strategice în infrastructură, educație, sănătate, inovare și digitalizare. În contextul de redresare a activității post Covid-19, vor continua măsurile de stimulare a cererii, de sprijinire a reluării activităților economice afectate de pandemie și a angajărilor, precum și de protejare a veniturilor românilor. Va fi susținută oferta prin instrumente financiare și granturi pentru sectoarele cele mai grav afectate, precum și prin scheme de ajutor de stat pentru investiții noi și garanții de stat pentru credite, urmărindu-se inclusiv reintegrarea pe piața muncii a angajaților din sectoarele afectate de pandemia de Covid-19.

Noua paradigmă economică a României va asigura sustenabilitatea finanțelor publice pe termen mediu și lung. În acest sens va avea loc și o reformă a marilor sisteme de servicii publice și corespunzător de cheltuieli publice. Prin creșterea transparenței și predictibilității în domeniul fiscal, va fi consolidată încrederea mediului de afaceri, precum și a consumatorilor. Creșterea economică sustenabilă și echilibrată va permite creșterea standardului de viață al cetățenilor.

Obiectivul de mandat al acestui guvern este operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare. Pe termen scurt vom înființa Fondul Român de Investiții, urmând ca cele două instituții să fie ulterior integrate.

Vor fi o prioritate digitalizarea și simplificarea interacțiunii dintre instituțiile subordonate Ministerului Finanțelor Publice și contribuabili prin continuarea și extinderea proiectelor de debirocratizare la toate nivelurile.

România se află în fața unei oportunități istorice. În perioada 2021—2027, Cadrul Financiar Multianual al UE și programul Next Generation EU vor aduce țării noastre aproape 80 de miliarde de euro, care vor fi utilizate pentru investiții în infrastructură, educație, sănătate, agricultură, mediu sau energie, precum și pentru modernizarea marilor sisteme publice. Aceste fonduri vor sprijini relansarea și transformarea economică a României. Astfel, politica bugetară se va baza și pe atragerea masivă de fonduri europene, sprijinind mărirea potențialului de creștere al economiei și urmărindu-se revenirea graduală a deficitului bugetar sub 3 procente la orizontul anului 2024.

I. Reformă bugetară-economică**Obiective generale**

Sistemul fiscal-bugetar va fi adaptat la evoluția economiei, astfel încât să faciliteze creșterea economică, prin:

1. Consolidarea fiscală, creșterea transparenței bugetare și eficientizarea cheltuielilor publice;

2. Mărirea flexibilității și eficienței bugetului prin perfecționarea întregului proces bugetar;

3. Întărirea responsabilității fiscal-bugetare prin actualizarea legilor privind finanțele publice și responsabilitatea fiscal-bugetară;

4. Ținerea sub control și reducerea deficitului bugetar pe termen mediu, contribuind, în acest fel, la scăderea inflației, a ratelor dobânzilor, a deficitului comercial și de cont curent al balanței de plăți, precum și la stabilitatea cursului valutar al leului;

5. Introducerea bugetării participative, bugetării multianuale pentru investițiile publice în infrastructură și a bugetării ecologice pentru orientarea cheltuielilor publice ale României către obiectivele de schimbări climatice și mediu în conformitate cu reglementările adoptate la nivel european.

România beneficiază și în anul 2021 de „clauza generală derogatorie” de la prevederile Pactului de Stabilitate și Creștere (PSC), ceea ce presupune că impactul bugetar aferent măsurilor adoptate pentru combaterea pandemiei Covid-19 și a efectelor sale negative (sociale și economice) nu va fi luat în considerare la evaluările Comisiei privind atingerea țintei de deficit în cadrul procedurii de deficit excesiv.

Obiective specifice

i) creșterea eficienței finanțelor publice și îmbunătățirea perspectivelor de atingere a obiectivelor bugetare pe termen mediu prin:

— Evaluarea cadrului legislativ și instituțional actual al transferurilor financiare dintre bugetul de stat și bugetele locale: sistemul de echilibrare, sume defalcate cu destinație specifică, subvenții din bugetele unor instituții din administrația publică centrală;

— Crearea infrastructurii de date statistice pentru analiza impactului transferurilor financiare asupra bugetelor locale și serviciilor publice locale;

— Reformarea sistemului transferurilor financiare dintre bugetul de stat și bugetele locale, inclusiv analize de impact și propuneri de modificări legislative.

ii) modernizarea bugetului prin:

— Simplificarea arhitecturii bugetului, care va fi bazat pe indicatori de performanță prin introducerea unui sistem clar de evaluare a politicilor publice care să ofere în timp un raport calitate/preț care să conducă la optimizarea eficienței și eficacității politicilor propuse;

— Maximizarea coerenței între politicile de bază ale guvernului și sistemele de planificare bugetară. Se va pune accentul pe bugetarea performanței care să ofere un cadru bugetar adecvat pentru dezvoltarea planurilor strategice sectoriale;

— Un sistem de planificare și programare care să ofere o perspectivă strategică cuprinzătoare, națională, pe termen lung. Un set mai clar de obiective și priorități ale politicii sectoriale și un mod de stabilire a nevoilor bugetare corespunzătoare care să ducă la alocarea resurselor disponibile către domeniile cheie, care să facă distincție între cheltuielile discreționare și nediscreționare și între investițiile și cheltuielile curente pe

termen mediu, susținut de indicatori de rezultat sau de indicatori fiabili.

iii) întărirea guvernantei corporative la companiile de stat în vederea îmbunătățirii performanței acestora prin:

— Îmbunătățirea performanței companiilor de stat prin aplicarea prevederilor Legii nr. 111/2016 privind guvernanta corporativă, listarea pe piața de capital a unui pachet de acțiuni la companiile unde statul este acționar (Hidroelectrică, Aeroporturi București etc.).

— Dezvoltarea ghidului privind aplicarea legislației guvernantei corporative a întreprinderilor de stat, prin preluarea celor mai bune practici la nivel european, în vederea aderării României la Ghidul OECD privind guvernanta corporativă a întreprinderilor de stat.

iv) creșterea competitivității agenților economici prin îmbunătățirea cadrului în care aceștia operează, prin reforme structurale ample și susținute, care să stimuleze competitivitatea economiei românești și să accelereze convergența reală a României cu economiile dezvoltate din Uniunea Europeană.

II. Datorie publică

Obiective generale

Reformarea sistemului fiscal-bugetar este o etapă esențială, pentru a atinge un cadru favorabil creșterii economice și consolidării fiscale. Pe termen mediu însă, Guvernul României depune eforturi substanțiale pentru evitarea de downgrading a ratingului de țară. Implicațiile imediate ar fi descurajarea investițiilor și creșterea costului finanțării suverane. De asemenea, Guvernul României va fi nevoit să susțină eforturile financiare necesare modernizării infrastructurii în următorii ani. În acest sens este asumată o creștere a datoriei publice, însă vor fi luate măsurile necesare pentru a evita spirala îndatorării.

Obiective specifice

i) În ceea ce privește menținerea ratingului de țară:

Măsurile avute în vedere de MFP sunt: i) introducerea operațiunilor de buy-back/exchanges cu titluri de stat, ii) introducerea operațiunilor cu instrumente financiare derivate, iii) apelarea la finanțări de tipul plasamentelor private — funcție de oportunități, iv) dezvoltarea pieței titlurilor de stat pentru populație — automatizare proces subscriere și rambursare dobânzi/principal și analiza posibilității efectuării subscrierilor online.

ii) pe termen mediu, datoria publică să nu depășească pragul de 60% din PIB (indicator de convergență nominală pentru trecerea la euro).

Pentru a nu depăși acest prag se impune utilizarea PPP ca mecanism alternativ de finanțare, dat fiind raportul optim cost-beneficiu ce rezultă într-o valoare sporită raportată la investiția întreprinsă prin utilizarea abilităților sectorului privat de a furniza infrastructură necesară la un preț rezonabil și, pe măsură ce sectorul public plătește pentru aceste servicii pe perioada de viață a proiectului, evitarea investiției inițiale majore și efectuarea plăților pentru serviciile furnizate de sectorul privat doar atunci când și dacă serviciul este furnizat la standardele impuse.

Măsuri care să asigure un cadru prielnic implementării de proiecte în regim de PPP:

— Aprobarea la nivelul Guvernului a unei strategii la nivel național pentru implementarea de proiecte prioritare în regim PPP;

— Clarificarea cadrului instituțional, cu preluarea de către MFP a competenței de reglementarea domeniului PPP;

— Amendarea cadrului legal aplicabil pentru clarificarea/remediarea unor aspecte care la acest moment sunt necorelate cu buna practică internațională și care nu asigură premisele unei bune pregătiri a proiectelor de PPP;

— Configurarea unui proces de control al calității asupra ciclului de viață al proiectului, care să fie operaționalizat la nivelul MFP și la ministerele de linie (domeniile transporturi,

sănătate, justiție și educație, etc.) pentru a spori capacitatea de a pregăti, atribui și gestiona cu succes proiecte PPP, acest proces urmând să fie proiectat special pentru a funcționa în contextul pieței din România;

— Aderarea României la Principiile pentru guvernanta publică a parteneriatelor public-private ale Organizației pentru cooperare și dezvoltare economică (OECD) și operaționalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare a României până în anul 2022.

III. Finanțe publice și fiscalitate

Obiective generale

România are una dintre cele mai reduse ponderi ale veniturilor fiscale în PIB din Uniunea Europeană. Cu toate acestea, coaliția nu va majora sau introduce noi impozite și taxe. În etapa actuală, principalul efort va fi făcut pentru îmbunătățirea colectării veniturilor, prin: i) eliminarea distorsiunilor și lacunelor ce permit minimizarea poverii fiscale, asigurându-se corectitudinea și echitatea în sistem; ii) simplificarea regulilor și debirocratizare, pentru a facilita conformarea voluntară și administrarea fiscală, iii) implementarea unui sistem fiscal mai corect, mai eficient, mai simplu și mai transparent, ce va sprijini activitățile economice. Se vor avea în vedere:

— Corectarea într-un ritm adecvat a dezechilibrelor economice interne și externe la nivele sustenabile, în conformitate cu prevederile guvernantei europene pentru asigurarea rezilienței economiei la eventuale noi șocuri;

— Menținerea caracterului contraciclic al politicii fiscale și de venituri, reducerea riscurilor fiscale și ancorarea de durată a așteptărilor inflaționiste la niveluri apropiate cu cele din zona euro;

— Implementarea sistemului de transmitere electronică a datelor financiar-contabile pentru verificarea operativă și cu costuri reduse a conformării voluntare. Întărirea analizei de risc a contribuabililor pentru inspecția fiscală;

— Creșterea colectării veniturilor din accize, TVA și taxe vamale prin monitorizarea importurilor de mărfuri cu risc fiscal ridicat și modernizarea punctelor de trecere a frontierei în scopul diminuării evaziunii cu mărfurile de contrabandă. Eficientizarea controlului antifraudă în domeniul comerțului electronic;

— Implementarea accelerată a bugetării pe programe pe bază de indicatori de rezultat la toate nivelurile administrației publice centrale și locale care să permită transparența deplină a cheltuielilor publice, îmbunătățirea clarității și coerenței procesului de bugetare, prioritizarea politicilor sectoriale și adecvarea resurselor mobilizate la nivelul calității serviciilor publice oferite, creșterea responsabilității și a eficienței utilizării fondurilor publice prin asigurarea unei competiții reale între proiectele propuse a fi finanțate și susținerea performanței.

— Consolidarea schemelor de ajutor de stat și a stimulentele pentru domeniile prioritare, afectate negativ de migrația forței de muncă cu o calificare superioară, prin susținerea parcurilor tehnologice și industriale; stimularea înființării de parteneriate cercetare-învățământ și mediul de afaceri. Dezvoltarea de politici și mecanisme de finanțare pentru implementarea parteneriatelor public-privat cu partajarea adecvată a costurilor, riscului și recompenselor între guvern și sectorul privat în sectoarele cu o dinamică ridicată a creșterii economice, dar deficitare în competențe disponibile pe piața forței de muncă;

— Sprijinirea financiară a activităților generatoare de externalizări pozitive (cercetarea-dezvoltarea, eficiența energetică) și taxarea activităților care conduc la externalități negative (activitățile poluante);

— Stimularea disciplinei financiare și reducerea vulnerabilităților sectorului real al economiei și implicit a sistemului financiar prin încurajarea îndeplinirii nivelului minim de capitalizare de către companii.

— Maximizarea randamentelor economice în companiile cu capital de stat prin asigurarea unui management profesionist independent de ministerele coordonatoare, separarea între funcțiile de reglementare și cele operaționale. Asigurarea neutralității competitive între companiile de stat și sectorul privat, deschiderea concurenței în sectoarele dominate de companii de stat. Implementarea generalizată a contractelor de performanță în instituțiile publice și companiile de stat;

— Consolidarea statutului de piață emergentă a Burssei de Valori București și dezvoltarea acesteia prin sprijinirea activă a listării de noi companii (pachete minoritare-majoritare la companii de stat), stimularea pieței obligațiunilor inclusiv prin facilități fiscale, pentru creșterea transparenței, accesului la finanțare și performanțelor guvernantei corporative, simultan cu deschiderea unor noi oportunități de investiții și economisire pentru populație;

— Menținerea capitalizării adecvate a băncilor de stat concomitent cu listarea lor la Bursa de Valori București, pentru îmbunătățirea transparenței și guvernantei corporative a băncilor de stat;

— Susținerea revenirii creditării în special către sectorul companiilor nefinanciare prin continuarea programelor de garanții guvernamentale în sectoarele economice prioritare.

— Reorganizarea trezoreriei: partea de operațiuni sa se transfere către mediul privat, partea de datorie publică și de statistici sa devina departament al MFP.

— Elaborarea unui studiu de impact în 2021 privind posibile facilități fiscale în vederea reformării impozitării muncii, inclusiv reducerea contribuțiilor și impozitelor pe echivalentul salariului minim, și începând cu anul 2022 pilotarea pentru doi ani pe un sector al economiei cel mai bine plasat în urma studiului de impact. Decizia privind prelungirea și/sau generalizarea măsurii se va lua în funcție de rezultatele înregistrate în urma pilotării la doi ani de la intrarea în vigoare în condițiile unui deficit sub 3% sau doi ani de creștere economică peste potențial.

— Reducerea TVA pentru deșeurile colectate selectiv.

Pe termen mediu și lung guvernul are în vedere transformarea ANAF într-o instituție inovativă și capabilă să răspundă provocărilor mediului extern, care să ofere servicii noi și adaptate diferitelor categorii de contribuabili.

Obiective specifice

Reforma ANAF și schimbarea paradigmei relației stat-contribuabili vor fi obiectivul principal. Va fi accelerată digitalizarea ANAF și va fi finalizată procedura de conectare a aparatelor de marcat cu jurnal electronic la sistemul informatic național de monitorizare al ANAF și implementarea sistemului de facturare electronică care permite transmiterea în timp real a facturilor emise către ANAF.

Astfel va crește baza de colectare și va fi prevenită evaziunea fiscală.

Vor fi implementate o serie de proiecte de digitalizare care se vor finanța din fonduri nerambursabile:

i) modernizarea soluției de arhivare electronică a MFP, ii) obținerea de servicii electronice extinse prin portalul ANAF, iii) proiect pentru asigurarea serviciilor fiscale eficiente pentru administrație și cetățeni, iv) modernizarea soluției de arhivare electronică a MFP (toate prin contracte de finanțare POCA, proiecte aflate în derulare), v) proiectul Big Data, ce vizează dezvoltarea unei Platforme de Big Data destinate integrării și valorificării operaționale și analitice a volumelor de date de interes pentru MFP/ANAF, cu orizont de implementare de minimum 36 de luni.

De asemenea, vor fi implementate o serie de proiecte de digitalizare cu finanțare de la bugetul de stat:

i) asigurarea funcționării și disponibilității sistemului informatic, ii) creșterea performanței specialiștilor IT, iii) re tehnologizarea și extinderea platformelor hardware și software

pentru interfața cu cetățenii (pregătire documentație achiziție și estimări bugetare), iv) asigurarea funcționării, continuității și disponibilității sistemului integrat vamal, ce înseamnă operaționalizarea conceptului de vamă electronică până la sfârșitul anului 2023, v) verificarea TVA cu ajutorul informatizării documentelor interne utilizate de către inspecția fiscală.

Proiectele au ca scop atingerea următoarelor obiective:

i) crearea unei relații de parteneriat cu contribuabilii pentru serviciile prestate, prin:

- dezvoltarea și extinderea de servicii simple și accesibile pentru contribuabili;
- simplificarea procedurilor de administrare fiscală pentru susținerea conformării voluntare la declararea obligațiilor fiscale prin:
  - reducerea și simplificarea numărului de formulare și declarații;
  - introducerea formularelor precompletate;
  - depunerea electronică a tuturor formularelor și declarațiilor;
  - evaluarea permanentă a calității serviciilor fiscale din perspectiva contribuabililor;
  - acordarea de asistență din inițiativa organelor fiscale pe teme ce decurg din constatări ale organelor de control din cadrul ANAF.

Sprijinirea conformării voluntare la plata obligațiilor fiscale prin:

- acordarea de facilități fiscale la plata obligațiilor fiscale pentru bunii plătitori;
- mediatizarea celor mai buni plătitori de impozite și taxe prin elaborarea „listei albe” ce cuprinde contribuabili care și-au declarat și achitat la scadență obligațiile fiscale de plată;
- transformarea executării silită în proces investigativ;
- consolidarea activității de asistență reciprocă la recuperare în materia creanțelor fiscale;
- extinderea mecanismului de aprobare a rambursării TVA cu control ulterior, cu o durată maximă de 30 zile la plata, ce vizează reducerea semnificativă a perioadei de soluționare a deconturilor cu sume negative de TVA cu opțiune la rambursare, scopul fiind de introducere rapidă a sumelor în circuitul economic.

— asigurarea unui tratament fiscal diferențiat în funcție de comportamentul fiscal al contribuabililor, și anume, aplicarea graduală a unor măsuri specifice de către organele fiscale:

- notificarea contribuabililor cu privire la posibilele neregularități care ar putea conduce la stabilirea de diferențe de impozite și taxe;
- medierea;
- controlul inopinat;
- inspecția fiscală parțială;
- inspecția fiscală generală.

ii) transformarea ANAF într-o instituție performantă și inteligentă cu soluții digitale integrate, care utilizează la maxim datele și informațiile disponibile, prin:

- accelerarea procesului de digitalizare al ANAF, efectuarea de investiții în tehnologie și în dezvoltarea aplicațiilor utilizate;
- utilizarea eficientă a datelor și informațiilor și dezvoltarea de noi aplicații care să proceseze informația în timp real, inclusiv utilizarea analizelor de date și dezvoltarea de platforme adaptate, de tip Big Data, pentru eficientizarea activităților de management de risc automatizat, verificări și acțiuni automate;
- introducerea de soluții tehnologice având drept scop creșterea valorii adăugate a muncii angajaților, mai

ales în zona de analiză, sinteză și raportare; informatizarea activităților de back office.

Accelerarea informatizării ANAF, pentru a crește gradul de colectare, va fi realizată prin:

- extinderea facilităților pentru plata impozitelor și a taxelor prin platforma Ghișeul.ro;
- asigurarea de la distanță a serviciului de asistență a contribuabililor și dezvoltarea Call-center-ului prin introducerea unui număr unic de telefon la nivel național;
- implementarea mecanismului electronic de instituire și ridicare a popriilor;
- implementarea facturii electronice;
- interconectarea aparatelor de marcat electronice fiscale;
- implementarea proiectului SAF-T — o structură standardizată a informațiilor relevante pentru controalele fiscale;
- implementarea proiectului TRAFIC Control, pentru monitorizarea în timp real a transporturilor privind achizițiile și livrările intracomunitare de bunuri, precum și a celor aflate în tranzit;
- implementarea proiectului OSS (One Stop Shop), în scopul facilitării comerțului transfrontalier și combaterii fraudei TVA;
- extinderea funcționalității și a accesului mult mai facil la Spațiul Privat Virtual, ce are ca obiectiv optimizarea și simplificarea serviciilor aferente obligațiilor fiscale și nefiscale și plății taxelor;
- modernizarea site-ului/portalului ANAF;
- implementarea proiectului SFERA ce vizează migrarea pe baza centrală a bazelor de date locale și interconectarea acestei baze unice cu sistemele informatice ale instituțiilor statului care dețin și pot furniza informații utile în activitatea de colectare a impozitelor/taxelor și contribuțiilor la bugetul general consolidat;
- implementarea procedurilor de vămuire simplificată prin introducerea conceptului de vamă electronică;
- dotarea punctelor vamale de la granița UE cu echipamente de control non-distructiv;
- dezvoltarea proiectelor pentru stimularea conformării voluntare pentru marii contribuabili și persoanele fizice;
- dezvoltarea proiectului privind infrastructura vamală ce vizează reabilitarea și modernizarea punctelor vamale de la granița externă a Uniunii Europene;
- extinderea implementării procedurilor vamale simplificate în vederea alinierii la media europeană de utilizare într-un procent de 65%;
- accelerarea gradului de absorbție a fondurilor europene.

iii) prevenirea și combaterea fraudei fiscale, ANAF devenind o instituție ce vine în sprijinul conformării contribuabililor și al menținerii unui mediu economic echitabil, prin:

- dezvoltarea de proiecte-pilot de conformare voluntară pe sectoarele și categoriile de risc fiscal;
- implementarea desk-audit prin dezvoltarea activității de verificare documentară realizată de către structurile cu atribuții de control fiscal. Scopul introducerii acestui mecanism vizează susținerea acțiunilor de prevenire și identificare timpurie a riscului de neconformare;
- combaterea eficientă a comportamentelor neconforme și a fraudei fiscale prin demararea acțiunilor complexe, țintite, la contribuabilii cu risc fiscal ridicat. Scopul acestor acțiuni îl reprezintă

asigurarea unui mediu fiscal echitabil pentru toți contribuabilii și descurajarea concurenței neloiale;

- utilizarea unui nou model de estimare al decalajului fiscal privind TVA, dezvoltat pe sectoarele economice de activitate, de tip TOP-DOWN, pentru a asigura realizarea de acțiuni concentrate de prevenire și combatere a evaziunii, în aceste sectoare.
- iv) eficientizarea și transparentizarea instituției, transformarea ANAF într-o instituție solidă, modernă și de încredere, prin:
- dematerializarea fluxurilor de activitate curentă și tranziția spre un mediu de lucru predominant digital care să includă corespondența electronică, generalizarea utilizării semnăturii electronice și accesul de la distanță a bazelor de date;
  - consolidarea colaborării și comunicării cu alte administrații fiscale, precum și cu organisme internaționale, pe arile de interes și prioritățile comune existente la nivel internațional;
  - întinerirea personalului ANAF și dezvoltarea competențelor angajaților prin participarea la cursuri de pregătire profesională;
  - administrarea tuturor persoanelor fizice nerezidente la nivelul administrației fiscale pentru contribuabili nerezidenți;
  - redefinirea pachetelor de contribuabili, ca urmare a reevaluării criteriilor de selecție;
  - simplificarea procesului decizional în interiorul agenției în scopul debirocratizării;
  - optimizarea procesului de alocare și utilizare a resurselor în concordanță cu prioritățile strategice ale agenției;
  - consolidarea mecanismului consultativ de colaborare cu mediul de afaceri și contribuabili pentru transparentizare și creșterea conformării fiscale;
  - înființarea unei baze de date în care să fie disponibile rapoartele de inspecție fiscală împreună cu soluțiile date în urma contestațiilor depuse precum și cu soluțiile instanțelor de judecată;
  - principiul de interpretare a codului fiscal „In dubio contra fiscum” va fi pus pe locul 2 în Codul de procedură fiscală, adică, în caz ca prevederile legislației fiscale sunt neclare, acestea se interpretează în favoarea contribuabilului/plătitorului.

IV. Aderarea la zona euro

Obiective generale

Obiectivul principal al României îl reprezintă creșterea convergenței reale cu economiile europene, prin atingerea unui PIB pe cap de locuitor la paritatea de cumpărare standard de 85% din media UE 27, la orizontul anului 2024.

Obiective specifice

Convergența reală se poate atinge în final prin adoptarea de către România a monedei euro. Un prim pas îl reprezintă aderarea la ERM II ce ar reduce variabilitatea cursului de schimb, contribuind la stabilitatea monetară a României.

V. Elemente de referință privind politica de concurență, în contextul elaborării programului de guvernare

Prioritatea Guvernului României este de a asigura o creștere economică sustenabilă, iar concurența liberă și corectă este un ingredient important în atingerea unui astfel de obiectiv. Protejarea și stimularea concurenței este un obiectiv strategic la nivel național, dat fiind rolul acesteia în creșterea productivității (cu impact direct asupra bunăstării consumatorilor, dar și asupra competitivității țării noastre) și, în contextul noilor evoluții economice generate de pandemie, rolul în consolidarea rezilienței piețelor și în susținerea unui proces de revenire accelerat.

Calitatea mediului de afaceri este un factor fundamental pentru buna funcționare a economiei, pentru atragerea/stimularea investițiilor și, implicit, pentru generarea unui nivel ridicat al competitivității economiei naționale.

Obiective specifice

1. Ajutoare de stat pentru redresarea economică

Pentru a sprijini economia, în contextul pandemiei, Comisia Europeană a adoptat Cadrul temporar pentru măsuri de ajutor de stat de sprijinire a economiei în contextul actualei epidemii de Covid-19 (Cadrul temporar). Acesta permite statelor să se asigure că întreprinderile de toate tipurile dispun în continuare de lichidități suficiente și să mențină continuitatea activității economice atât în timpul pandemiei, cât și după încheierea acesteia.

Până în prezent, 8 măsuri de sprijin au fost notificate de România, cu asistența Consiliului Concurenței, în baza Cadrului temporar și autorizate de forul european. Totodată, la nivel național, s-a implementat, sub forma unei scheme *de minimis*, programul IMM Leasing de echipamente și utilaje.

Având în vedere accesul dificil la piața financiară pentru IMM-urile românești în special și pentru cele europene în general datorită contracției economice care oferă proiecții economice pesimiste, pragul maxim de ajutor de stat (de *de minimis*) instituit în prezent la 800.000 de euro fie va fi menținut, sau va fi aplicată o majorare a pragului stabilit înainte de criza economică de la 200.000 la 500.000 de euro.

Acestor măsuri li se adaugă acțiunile din sfera agriculturii: schemele de ajutor de stat pentru susținerea activității crescătorilor din sectorul suin și aviar, respectiv a celor din sectorul bovin, în contextul crizei economice generate de pandemia Covid-19.

Bugetul total al măsurilor de mai sus este de aproximativ 32,4 miliarde de lei (6,7 miliarde de euro), sumă ce reprezintă aproximativ 3,1% din PIB-ul României din 2020.

Resursele financiare mobilizate prin intermediul măsurilor de sprijin (din bugetul național și din fonduri europene) au scopul de a concentra intervenția statului în economie în direcția atenuării efectelor negative generate de pandemia Covid-19, atât la nivel de ansamblu (prin măsuri orizontale, pentru care sunt eligibili actori din diferite domenii economice, pe criterii privind evoluția indicatorilor financiari), cât și țintit, la nivelul unor domenii/actori economici în cazul cărora activitate a fost puternic perturbată de măsurile de limitare a răspândirii virusului.

Măsurile urmăresc, în linie cu strategia Uniunii Europene, evitarea transformării crizei de lichiditate a întreprinderilor, cauzată de noile evoluții economice, într-una de solvabilitate, prin identificarea și sprijinirea actorilor și domeniilor vulnerabile. O atenție deosebită, atât la nivel național, cât și la nivel comunitar, este acordată întreprinderilor mici și mijlocii, afectate în mod deosebit de lipsa de lichidități cauzată de pandemie, care amplifică dificultățile anterioare privind accesul la finanțare, în comparație cu întreprinderile mai mari.

2. Demersuri viitoare în domeniul ajutoarelor de stat: Cadrul Temporar prelungit și extins

Una din prioritățile în domeniul ajutoarelor de stat vizează continuarea elaborării și implementării măsurilor cuprinse în Planul Național de Investiții și Relansare Economică (de exemplu, IMM Factoring, măsuri privind șomajul și legislația muncii, schema de ajutor de stat pentru întreprinderile din domeniile de comerț și servicii afectate de Covid-19, sprijinirea sectoarelor afectate — Horeca, organizare de evenimente, turism, aeroporturi regionale etc.).

Demersurile de relansare a economiei naționale sunt susținute de măsurile comunitare referitoare la flexibilizarea schemelor de ajutor de stat și a cadrului fiscal european și de mobilizare a bugetului Uniunii Europene pentru atingerea obiectivelor pe termen lung, repararea prejudiciilor pandemiei, relansarea economică și creșterea rezilienței.

În contextul evoluției pandemiei Covid-19, Comisia Europeană a decis să prelungească și să extindă domeniul de aplicare al Cadrului Temporar. Toate secțiunile Cadrului Temporar au fost prelungite, în cadrul ultimei runde de modificări, cu șase luni, respectiv până la 30 iunie 2021.

În continuarea măsurilor de sprijin notificate de România în baza Cadrului Temporar și autorizate de forul european, menționate anterior, în prezent, se află în lucru și alte scheme de ajutor de stat destinate susținerii economiei în contextul pandemiei. Susținem măsurile deja în implementare și care au apărut în spațiul public și vom evalua oportunitatea oricărei scheme noi.

3. Intensificarea concurenței în sectoare cheie ale economiei naționale (demersuri publice aliniate principiilor de concurență, eliminarea unor blocaje/ineficiențe aflate în calea manifestării concurenței), pregătirea pentru tranziția digitală

Demersuri subscrise unui astfel de obiectiv:

— Crearea cadrului legislativ național pentru aplicarea și respectarea Regulamentului (UE) 2019/1150 al Parlamentului și al Consiliului din 20 iunie 2019 privind promovarea echității și a transparenței pentru întreprinderile utilizatoare de servicii de intermediere online, care reglementează relațiile dintre platformele online și întreprinderile care le utilizează.

— Susținerea demersurilor de liberalizare: o preocupare importantă este ca procesul de liberalizare a pieței gazelor pentru consumatorii casnici, aflat în curs, să fie unul eficient, care să asigure condițiile necesare pentru modificarea contractelor de furnizare a gazelor naturale, astfel încât consumatorii să obțină cel mai bun preț și cele mai bune servicii asociate. De asemenea, pe baza experienței dobândite la acest nivel, se are în vedere un proces de liberalizare de succes și pe piața energiei electrice (de la 1 ianuarie 2021).

— Asigurarea unui cadru legislativ favorabil concurenței la nivelul industriilor noi/în dezvoltare, considerate a avea un potențial deosebit pentru dezvoltarea economică în ansamblu și pentru care modul în care se manifestă concurența este critic pentru parcursul viitor, cum este cazul celor din sfera economiei digitale (de exemplu, economia colaborativă).

— Facilitarea accesului consumatorilor la informații: creșterea transparenței la nivelul consumatorilor cu privire la ofertele pentru diferite bunuri/servicii și, implicit, stimularea concurenței. Susținem, în acest sens, demersurile autorității de concurență, care a dezvoltat monitoare de prețuri la nivelul piețelor de comercializare cu amănuntul pentru produse alimentare și carburanți, principalele bunuri din coșul de consum.

— Analiza cadrului de funcționare la nivelul companiilor municipale, în vederea asigurării conformității mecanismelor specifice cu principiile de concurență și reglementările din domeniu.

4. Asigurarea concurenței corecte

Există o preocupare deosebită, la nivelul statelor și al instituțiilor internaționale referitoare la efectele generate de abuzurile venite din partea unor companii care, deși nu sunt dominante, dețin o putere superioară de negociere față de partenerii lor comerciali.

În acest context, au apărut, la nivelul legislației comunitare, reglementări în sensul sancționării acestor practici, în anumite sectoare specifice, iar la nivelul unor state membre s-a considerat oportună extinderea reglementărilor specifice la nivelul tuturor sectoarelor. Aceste reglementări sunt orientate spre combaterea unor practici care deviază considerabil de la buna conduită comercială, care contravin bunei credințe și corectitudinii și care sunt impuse unilateral de un partener comercial altuia.

La nivelul țării noastre, sunt în derulare, în prezent, două acțiuni importante la acest nivel:

— transpunerea în legislația națională a directivei privind practicile comerciale neloiale ale companiilor în cadrul lanțului de aprovizionare agricol și alimentară. Implementarea eficientă a noii legislații va consolida puterea de negociere a fermierilor și a întreprinderilor mici și mijlocii în lanțul de aprovizionare cu alimente, fiind urmărită interzicerea anumitor practici comerciale considerate neloiale, precum plățile întârziate pentru produsele alimentare perisabile, anulările comenzilor în ultimul moment, modificarea unilaterală a contractelor, refuzul de a încheia un

contract scris, returnarea produselor nevândute sau obligarea plății pentru strategia de marketing a partenerului comercial;

— modificarea și completarea prevederilor Legii nr. 11/1991 privind combaterea concurenței neloiale, proces care se va reflecta într-un cadru legislativ mai bine adaptat obiectivelor urmărite, prin asigurarea unui proces transparent, capabil să descurajeze întreprinderile să săvârșească practici de concurență neloială. În condițiile acestui cadru legislativ extins, în concordanță cu practica altor state membre, vor putea fi sancționate practici ce țin de exploatarea poziției superioare de negociere.

MINISTERUL INVESTIȚIILOR ȘI PROIECTELOR EUROPENE

Actualul minister va fi reorganizat și redenumit Ministerul Investițiilor și Proiectelor Europene. Guvernul va reface hotărârea Guvernului privitoare la Programele operaționale 2021—2027.

După acreditarea autorităților de management se vor demara discuții cu ministerele de linie pentru preluarea acestor autorități acolo unde capacitatea administrativă o permite.

Viziune pe termen mediu

Importanța fondurilor europene pentru România se poate măsura prin:

- coeziune economică prin îmbunătățirea competitivității și susținerea inovării întreprinderilor și a sistemului public;
- promovarea investițiilor verzi, susținerea transformării digitale a României și adaptarea la schimbările climatice și conturarea unui răspuns proactiv la potențiale riscuri;
- asigurarea accesibilității persoanelor și conectivității orașelor;
- dezvoltarea serviciilor publice de calitate în beneficiul cetățenilor;
- combaterea sărăciei prin creșterea accesului la serviciile sociale, de sănătate și de educație, precum și la piața muncii a grupurilor vulnerabile;
- recuperarea decalajelor de dezvoltare între regiunile țării;
- depășirea crizei economice și sanitare cauzate de Covid-19.

Pentru a valorifica potențialul reprezentat de finanțările europene în perioada 2021—2027, România trebuie să atragă și să utilizeze cu maximă responsabilitate, eficiență, transparență și cu impact fondurile nerambursabile și rambursabile avute la dispoziție. Oportunitatea financiară la care România are acces în următorii ani este fără precedent. Este motivul fundamental pentru care aceste resurse vor fi investite inteligent pentru ca proiectele și entitățile finanțate să poată produce beneficii consistente și în perioada de după finalizarea finanțării.

Această viziune se bazează pe un set de priorități și măsuri subsecvente care au drept scop îmbunătățirea impactului utilizării fondurilor europene în viața cetățenilor, materializându-se printr-o contribuție a intervențiilor publice și private asupra creșterii calității vieții tuturor românilor.

PRIORITĂȚI PE TERMEN MEDIU 2021—2024:

1. Creșterea ritmului anual de absorbție a fondurilor europene în perioada 2021—2023, aferente exercițiului financiar 2014—2020;
2. Pregătirea și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte mature pentru demararea cu celeritate a implementării în perioada 2021—2027;
3. Operaționalizarea Mecanismului de Redresare și Reziliență și crearea cadrului instituțional și financiar de implementare a proiectelor care sunt parte din Planul Național de Relansare și Reziliență;
4. Implementarea Acordului de Parteneriat și a programelor operaționale;
5. Descentralizarea și orientarea spre beneficiari și rezultate cu impact economic, de mediu, social;

6. Debirocratizarea și simplificarea mecanismului de finanțare/implementare, inclusiv corelarea legislației naționale, în vederea fluidizării procesului și creșterii atractivității, dar și a eficienței fondurilor europene;

7. Creșterea capacității instituționale și profesionalizarea resurselor umane care sunt implicate în implementarea activităților aferente fondurilor europene, atât la nivel de instituții ale statului, cât și la nivel de beneficiari;

8. Asigurarea unei sinergii între acțiunile finanțate din programe comunitare și programele cu resurse naționale;

9. Promovarea investițiilor în educație, în mod special în educația timpurie, și învățământul profesional și dual;

10. Încurajarea participării directe a actorilor din România la programe aflate în managementul direct al Comisiei Europene, inclusiv prin susținerea cofinanțării unei astfel de participări, acolo unde este posibil;

11. Dezvoltarea și încurajarea instrumentelor teritoriale integrate (ITI) și a instrumentului de global grant.

I. Creșterea ritmului anual de absorbție a fondurilor europene în perioada 2021—2023, aferente exercițiului financiar 2014—2020

Pentru perioada 2014—2020, România are la dispoziție peste 43 miliarde de euro, conform Cadrului Financiar Multianual 2014—2020, din care alocarea pentru Fondurile Europene Structurale și de Investiții (F.E.S.I.) este de aproximativ 31 miliarde euro.

În ceea ce privește programele operaționale finanțate prin Politica de Coeziune (PO Infrastructură Mare, PO Competitivitate, PO Regional, PO Capacitate Administrativă, PO Asistență Tehnică și PO Capital Uman) și prin FEAD (PO Ajutorarea Persoanelor Dezavantajate), numărul contractelor de finanțare semnate cu beneficiarii este de aproximativ 9.300, totalizând cca. 34 miliarde de euro, din care aproximativ 28 miliarde de euro reprezintă contribuția U.E. (124% din alocarea UE a PO).

La nivelul lunii octombrie 2020, sumele totale primite de la Comisia Europeană (CE), reprezentând prefinanțări și rambursări, aferente programelor finanțate din FESI și FEAD, se situează la aproximativ 13,568 miliarde de euro, ceea ce înseamnă aproximativ 44% din alocarea U.E., cu 2,98 miliarde euro mai mult față de anul 2019. În plus, s-au rambursat de către C.E. aproximativ 8,8 miliarde de euro pentru plăți directe în agricultură.

În perioada 2021—2023, eforturile se vor concentra pe implementarea cu succes a proiectelor deja admise la finanțare, prin sprijinirea beneficiarilor pe tot parcursul derulării investițiilor. Astfel, se va urmări atingerea țintei de absorbție de 100% la

sfârșitul perioadei de programare. În acest context, România trebuie să mai primească de la C.E. aproximativ 17,4 miliarde euro pentru programele finanțate din F.E.S.I. și F.E.A.D. și aproximativ 2,6 miliarde de euro pentru plăți directe în agricultură.

Următoarele măsuri subsecvente sunt prioritare:

— menținerea unei rate anuale de absorbție care să conducă către o absorbție de 100% la sfârșitul anului 2023;

— valorificarea elementelor de flexibilitate puse la dispoziție de Comisia Europeană;

— utilizarea resurselor din REACT-EU pentru acoperirea nevoilor de finanțare ale domeniilor sănătate, creșterea competitivității IMM-urilor, digitalizarea educației și măsuri active de ocupare;

— evitarea riscului de dezangajare prin monitorizarea lunară a stadiului implementării financiare a programelor operaționale;

— urgentarea lansării ultimelor apeluri de proiecte pentru sumele rămase disponibile;

— fluidizarea procesului, inclusiv accelerarea ritmului de evaluare și contractare prin îmbunătățirea procedurilor interne de lucru;

— susținerea capacității de cofinanțare a beneficiarilor privați;

— monitorizarea constantă a proiectelor cu risc de a nu fi finalizate până la 31.12.2023, pentru identificarea eventualelor întârzieri și luarea de măsuri de remediere și recuperarea întârzierilor;

— realocări de fonduri între programe și la nivelul axelor prioritare ale unui program;

— creșterea și optimizarea capacității de implementare a proiectelor deja admise la finanțare, prin sprijinirea beneficiarilor pe tot parcursul derulării investițiilor;

— asigurarea fondurilor necesare autorităților de management pentru efectuarea plăților către beneficiari;

— asigurarea interconectivității și interoperabilității dintre bazele de date ale instituțiilor statului și sistemul My SMIS pentru simplificarea procesului de depunere a proiectelor și creșterea celerității procedurilor de verificare a proiectelor și beneficiarilor din perioada de evaluare și cea de monitorizare a proiectelor;

— transparentizarea procedurilor de control ale tuturor instituțiilor statului cu rol în monitorizarea proiectelor cu fonduri comunitare și creșterea importanței exercitării funcției de prevenție în relația autorității de management—beneficiari;

— în situație de litigiu, administrarea corecțiilor financiare beneficiarilor se va realiza numai după o decizie finală a instanțelor de judecată competente;

— urgentarea, prin impunerea de termene-limită și constrângeri financiare, a lansării procedurilor de achiziții publice prevăzute în planurile de achiziții, mai ales ale celor unde beneficiari sunt instituțiile publice și companiile cu capital public;

— programarea cu celeritate a cererilor de rambursare finale și autorizarea la plată a acestora;

— revizuirea cadrului legal, în conformitate cu evoluțiile specifice din domeniu.

II. Pregătirea și dezvoltarea unui portofoliu de proiecte mature pentru demararea cu celeritate a implementării în perioada 2021—2027

În perioada 2021—2027, România va primi în total 79,9 miliarde de euro prin cele două mari instrumente agreate de Consiliul European din luna iulie 2020: bugetul multianual pe 7 ani, respectiv Next Generation EU (NGEU). La această sumă se adaugă împrumuturi în valoare de 4 miliarde de euro în cadrul inițiativei SURE.

Întrucât proiectele de infrastructură necesită perioade de timp de aproximativ 1—2 ani pentru pregătirea și elaborarea documentațiilor tehnico-economice, respectiv pentru elaborarea

și aprobarea Studiului de Fezabilitate și/sau a Proiectului Tehnic de Execuție și pentru a nu genera întârzieri în implementarea proiectelor de infrastructură, indiferent de natura acestora, Guvernul își propune să capitalizeze lecțiile învățate în precedentele două perioade de programare (2007—2013 și 2014—2020) și va schimba paradigma cu privire la pregătirea, elaborarea și aprobarea documentațiilor tehnico-economice pentru proiectele de infrastructură din domeniul de importanță strategică pentru România. Având în vedere faptul că eligibilitatea cheltuielilor în perioada de programare 2021—2027 începe cu data de 1 ianuarie 2021, Guvernul, prin OUG nr. 88/2020 și OUG nr. 155/2020, a alocat aproximativ 3,5 miliarde de lei pentru a pregăti proiecte care să poată demara încă din primul semestru al anului 2021.

În procesul de reorganizare a ministerului se va înființa Departamentul pentru pregătirea marilor proiecte. Acest departament se va reorganiza fără creșterea organigramei ministerului.

Pentru promovarea și dezvoltarea unui portofoliu matur de proiecte, următoarele măsuri subsecvente sunt prioritare:

— analiza proiectelor nefinanțate în perioada 2014—2020 ca punct de plecare în identificarea portofoliului de proiecte pentru 2021—2027;

— susținerea beneficiarilor cu proiecte în pregătire, prin utilizarea resurselor de asistență tehnică;

— implicarea instituțiilor financiare internaționale (BEI, BERD, Banca Mondială, OECD) în dezvoltarea de proiecte;

— demararea de la 1 ianuarie 2021 a lucrărilor de execuție/achiziție pentru proiectele mature;

— dezvoltarea unui portofoliu național de proiecte care să genereze impact din exploatarea lor pentru economia națională, pentru regiuni și legăturile dintre acestea, pentru zonele metropolitane, ariile urbane funcționale ale municipiilor reședință de județ, pentru teritoriul de importanță strategică etc.;

— pregătirea unui portofoliu național de proiecte de specializare inteligentă în baza strategiilor naționale și regionale specifice, împreună cu un mecanism financiar de sprijin pentru asigurarea cofinanțării și asistenței tehnice pentru pregătirea documentațiilor tehnico-economice și managementul implementării proiectelor.

III. Operaționalizarea Mecanismului de Redresare și Reziliență și crearea cadrului instituțional și financiar de implementare a proiectelor care sunt parte din Planul Național de Relansare și Reziliență (PNRR)

Guvernul își propune finalizarea elaborării PNRR în urma dezbaterilor publice și interguvernamentale și a consultărilor cu Comisia Europeană și Administrația Prezidențială și actualizarea acestuia cu observațiile primite. În elaborarea documentului final se va ține cont de gradul de maturitate al proiectelor eligibile. Totodată, în urma acordului politic final între Consiliul European și Parlamentul European, PNRR va avea șase piloni: tranziție verde; transformare digitală; creștere economică inteligentă, sustenabilă și incluzivă; coeziune socială și teritorială; sănătate și reziliență instituțională; copii, tineri, educație și competențe.

Mecanismul de Redresare și Reziliență (MRR) este un instrument nou, propus de Comisia Europeană la data de 28 mai 2020 ca instrument european de relansare economică în urma crizei provocate de noul coronavirus. Din anvelopa generală, România ar urma să beneficieze de o alocare de aproximativ 30,5 miliarde de euro sub formă de granturi — 13,8 miliarde de euro și împrumuturi — 16,7 miliarde de euro. Regula generală din documentul de negociere este că 70% din granturi trebuie să fie angajate până la finalul anului 2022, iar diferența de 30% din granturi până la 31 decembrie 2023. Plățile pentru proiectele din Program au termen final decembrie 2026. Pentru operaționalizarea acestui instrument, România trebuie să elaboreze Planul Național de Relansare și Reziliență (PNRR).

Documentul va fi structurat conform regulamentului final adoptat la nivel european, astfel:

— Pentru domeniul transport sunt avute în vedere intervenții în infrastructura rutieră, feroviară, de metrou, precum și în materialul rulant aferent.

— Pentru domeniul schimbări climatice sunt avute în vedere investiții în sisteme de irigații/umectare pentru combaterea riscului de deșertificare/secetă; investiții în sisteme de drenaj-desecări pentru combaterea riscului de înmlăștinire și de inundații; investiții și lucrări de combatere a eroziunii solurilor, pentru combaterea riscului de alunecări și de degradare a terenurilor; investiții în sisteme de protecție antigrindină pentru prevenirea efectelor furtunilor și fenomenelor orajoase; investiții în împăduriri și refacerea ecosistemelor forestiere.

— Pentru domeniul mediu sunt avute în vedere investiții în rețele inteligente de alimentare cu apă, sub formă de extindere sau reabilitare, ca parte a rețelelor regionale; investiții în situri poluate, depozite de deșeuri și platforme industriale pentru a sprijini tranziția către o economie cu emisii zero de carbon, cu impact major asupra unui mediu mai curat; investiții în managementul deșeurilor; investiții în combaterea poluării apă—aer—sol.

— Pentru domeniul energie și tranziție verde sunt avute în vedere investiții în dezvoltarea inelului electric de 400 KV al României; investiții în Valul Renovării — eficiența energetică, combaterea sărăciei energetice, investiții în rețele inteligente de asigurare a energiei termice; investiții în rețele inteligente de asigurare a energiei termice — celelalte localități urbane; investiții în energie regenerabilă; investiții în CDI în domeniul tehnologiilor noi de producere și stocare a energiei, materiale noi, economie circulară.

— Pentru domeniul mobilitate urbană, regenerare urbană și valorificarea patrimoniului sunt avute în vedere investiții în mobilitatea urbană cu impact asupra dezvoltării locale, serviciilor publice de transport în comun de călători, inclusiv descongestionarea traficului; investiții în regenerarea urbană: centre istorice, spații publice (inclusiv cele de locuit), parcuri/grădini urbane; sprijin pentru achiziția de material rulant destinat transportului local urban/metropolitan, sprijinirea programului național Mobilitate/Smart Village: servicii publice inteligente de interes local; investiții în mobilitate de acces pentru zonele cu patrimoniu natural și cultural: căi de acces, conexiune la utilități edilitare (apă, canalizare, combustibil de tranziție, curent electric), locuri de parcare și alte investiții necesare în creșterea gradului de accesibilitate pentru valorificarea patrimoniului; investiții în valorificarea patrimoniului natural și cultural: resurse specifice spațiului geografic local, cetăți antice (dacice/romane), medievale, castele, conace, case memoriale, monumente și clădiri istorice.

— Pentru domeniul sănătate sunt avute în vedere investiții în unități sanitare noi, inclusiv extinderi ale spitalelor existente și finalizarea proiectelor de spitale existente; investiții în infrastructură medicală oncologică: București, Cluj, Iași, Timișoara și secțiile de oncologie din municipiile reședință de județ; investiții în institutele de boli cardiovasculare și în secțiile cardiovasculare din municipiile reședință de județ, investiții în prevenție și acces la sănătate al oamenilor, investiții în dezvoltarea de soluții digitalizate și de telemedicină, reforma sistemului de acces la medicamente esențiale.

— Pentru domeniul educație sunt avute în vedere: investiții în campusuri școlare, inclusiv în zona urban mică, precum și laboratoare/ateliere/soluții digitale de predare/internate școlare/cămine studențești; investiții în educația timpurie; investiții în modernizarea universităților publice de stat. Se vor sprijini programele pentru masa caldă la școală, after school (școala de la 8 la 17), dotare transport școlar, investiții în educație non-formală, inclusiv în muzee și centre de știință.

— Crearea și capitalizarea Băncii Naționale de Dezvoltare ca one stop shop al sprijinului accesului la finanțare pentru antreprenori (granturi, subvenții de dobândă, garanții și dezvoltarea de fonduri de equity).

— Pentru mediul de afaceri sunt avute în vedere următoarele tipuri de intervenții: sprijinirea dezvoltării ecosistemelor antreprenoriale și industriale, dezvoltate în parteneriat cu autorități publice locale — întreprinderi mici și mijlocii (tehnopoluri, parcuri industriale și tehnologice, parcuri de specializare inteligentă și alte conglomerate ale structurilor de afaceri hub/cluster); sprijinirea activităților de producție și servicii destinate IMM-urilor pentru ameliorarea stării economice în perioada postcriză (inclusiv relocări ale activităților, re tehnologizări, digitalizare, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție); sprijinirea activităților economice la nivelul IMM-urilor pentru valorificarea patrimoniului natural, baze de tratament, infrastructuri de agrement: parcuri tematice, aquaparcuri, parcuri de agrement; sprijinirea activităților economice la nivelul IMM-urilor din domeniul agroalimentar (colectare, depozitare, sortare, procesare, ambalare, etichetare, distribuție) pentru creșterea capacității de reziliență în situații de criză alimentară; sprijinirea activităților economice la nivelul IMM-urilor din domeniul construcțiilor; re tehnologizări, automatizări industriale, robotizări ale proceselor de producție care angrenează un minim de 5% din forța de muncă activă la nivelul localităților unde își desfășoară activitatea; sprijin pentru industriile viitorului și racordarea la ecosistemele europene.

— Pentru domeniul cercetare și inovare sunt avute în vedere sprijin pentru activitatea de cercetare și investiții în infrastructură și echipamente de cercetare pentru universități și institutele naționale de cercetare-dezvoltare din domeniul tehnic/inginerie; investiții în infrastructură și echipamente de cercetare pentru universități și institutele naționale de cercetare-dezvoltare din domeniul agroalimentar; investiții în infrastructură și echipamente pentru transferul tehnologic de la nivelul universităților și INCD-urilor și mediului de afaceri.

— Sprijin pentru dezvoltarea industriei de îngrijire în domeniul de geriatrie și gerontologie

— Susținerea dezvoltării clasei de mijloc la sate și a fermelor mici și mijlocii

— Măsuri pentru reducerea muncii informale în domeniul serviciilor

— Sprijin pentru bunele practici din domeniul serviciilor sociale și voluntariat pentru societatea civilă (înființarea corpului roman de solidaritate și cooperare CRESC)

— Implementarea venitului minim de incluziune

— Construcția de locuințe protejate pentru victimele violenței domestice și construcția de centre de recuperare pentru agresori.

— Construcția de centre de tratament pentru persoane cu dependențe.

— Garanția pentru copii — acces la educație, sănătate, nutriție și locuire, inclusiv programele naționale — fiecare copil la grădiniță și școală pentru toți.

— Garanția pentru tineri — investiții în competențe, acces la piața muncii pentru tineri.

— Pentru domeniul digitalizare sunt avute în vedere investiții în echipamente/dispozitive electronice necesare activităților didactice (inclusiv infrastructura de racord la internet), software și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line; investiții în echipamente/dispozitive electronice necesare activităților de telemedicină (inclusiv infrastructura de racord la internet), software și dotări specifice desfășurării activităților în mediul on-line; digitalizarea sistemului de colectare a creanțelor bugetare; digitalizarea sistemului judiciar; securitatea cibernetică și interoperabilitatea bazelor de date; sisteme digitale legate de transportul durabil; finanțarea extinderii rețelelor de bandă largă; sprijinirea reînnoirii rețelelor de comunicații cu tehnologii de ultimă generație.

— Susținerea sistemelor digitale pentru dezvoltarea orașelor inteligente;

— Sprijin pentru dezvoltarea afacerilor digitale; sprijin pentru inovarea în domeniul digital; sprijin pentru formarea de competențe/alfabetizarea digitală;

— Pentru creșterea capacității de reziliență pe timp de criză în domeniul sanitar și alimentară sunt avute în vedere investiții în depozitele regionale de echipamente medicale pentru situații de urgență și investiții în depozite regionale de cereale și produse alimentare.

— Sprijin pentru digitalizarea instituțiilor publice, cetățenie digitală și internet pentru toți

— Dezvoltarea universităților ca huburi de cunoaștere și inovare. Trebuie înființate poli de excelență regională deoarece concentrarea finanțării în capitală și în zonele adiacente capitalei desființează potențialul de excelență din „provincii”. Politicile de finanțare a universităților din „provincii” va duce la creșterea productivității și a gradului de inovare și în afara capitalei.

Cu privire la P.N.R.R., următoarele măsuri subsecvente sunt prioritare:

— susținerea intereselor României în negocierea regulamentelor aferente Mecanismului de Redresare și Reziliență;

— consultarea publică cu reprezentanții administrației publice, mediului de afaceri, mediului academic și societății civile a P.N.R.R.;

— finalizarea și negocierea P.N.R.R. cu Comisia Europeană;

— operaționalizarea mecanismului instituțional și financiar pentru P.N.R.R.;

— identificarea la nivelul domeniilor strategice ale P.N.R.R. de proiecte mature la nivelul întregii alocări financiare disponibile pentru România;

— corelarea criteriilor de eligibilitate și a timpului de implementare pentru proiectele finanțate prin P.N.R.R. cu cele din programele operaționale și naționale;

— contractarea celor 30,5 miliarde de euro până la 31 decembrie 2023;

— asigurarea unui flux de numerar (cash-flow) pentru implementarea proiectelor;

— activarea și valorificarea experienței și expertizei din structurile partenariale naționale și regionale în programare și implementare;

— finanțarea și organizarea rapidă a mecanismului instituțional de utilizare a instrumentelor financiare.

IV. Descentralizarea și orientarea spre beneficiari și rezultate cu impact economic, de mediu, social

Din perspectiva descentralizării și a orientării spre beneficiari și rezultate, următoarele măsuri subsecvente sunt prioritare:

— programe operaționale regionale cu management transferat la nivel regional pe măsura demonstrării capacității administrative;

— adoptarea unui memorandum la nivel de guvern cu măsuri pentru creșterea capacității administrative a ADR-urilor pentru a diminua riscul de dezangajare;

— valorificarea și stimularea dezvoltării capacității administrative de la nivel regional/local de a planifica, elabora, administra, implementa și monitoriza programe și proiecte strategice de dezvoltare finanțabile prin fondurile nerambursabile ale UE sau din bugetul național;

— promovarea unor programe de instruire pe teme generale și specifice la nivelul beneficiarilor, inclusiv schimb de experiență între aceștia;

— creșterea capacității instituționale a actorilor regionali și descentralizarea altor competențe în materie de fonduri europene;

— stimularea dezvoltării unui mecanism clar și coerent de coordonare a implementării programelor de finanțare, cu alocarea și asumarea de responsabilități;

— plăți și rambursări simplificate, orientate spre rezultate de calitate/impact/condiționalități/indicatori de performanță;

— transparentizarea tuturor procedurilor de control ale Autorității de Audit, autorităților de management și organismelor intermediare.

V. Debirocratizarea și simplificarea mecanismului de finanțare/implementare, inclusiv corelarea legislației naționale, în vederea fluidizării procesului și creșterii atractivității, dar și a eficienței fondurilor europene

Reguli mai simple, o mai mare transparență, un sistem de management unitar sunt câteva din măsurile de reformă aplicabile domeniului fondurilor europene asumate la nivelul Guvernului.

Simplificarea regulilor și a legislației naționale privind accesarea fondurilor europene, scurtarea timpului de la depunerea cererii de finanțare la semnarea contractului sunt condiții obligatorii pentru dezvoltarea investițiilor publice și pentru asigurarea unei finanțări adecvate nevoilor mediului privat. Având în vedere că începe o nouă perioadă de programare, din perspectiva simplificării mecanismului de finanțare/implementare, vor fi implementate în mod prioritar următoarele măsuri subsecvente prioritare:

— abordarea simplificată a programelor operaționale încă din faza programare;

— simplificarea procesului de evaluare și contractare a cererilor de finanțare;

— evitarea suprapunerilor sau a prevederilor contrare la nivelul ghidurilor de finanțare;

— armonizarea și abordarea unitară a tuturor procedurilor de implementare în relația autorității de management—beneficiari;

— digitalizarea tuturor proceselor de implementare, inclusiv în relația cu beneficiarii;

— modernizarea sistemului electronic de gestiune a fondurilor europene, inclusiv interoperabilitate și transformarea acestuia într-un instrument de management;

— monitorizarea proiectelor pe bază de analiză de risc și verificări pe bază de eșantion;

— asigurarea utilizării opțiunilor de costuri simplificate;

— introducerea unui mecanism de raportare la nivelul Guvernului privind stadiul proiectelor strategice ale beneficiarilor publici, cu publicare pe pagina web a Guvernului;

— crearea unui portal de date deschise, cu o structură unitară și intuitivă, accesibilă facil pentru public, de monitorizare a evoluției proiectelor contractate și în implementare;

— bază de date accesibilă cu toate sentințele definitive și irevocabile pe spețe incidente cu cheltuirea fondurilor nerambursabile europene.

VI. Creșterea capacității instituționale și profesionalizarea resurselor umane care sunt implicate în implementarea activităților aferente fondurilor europene, atât la nivel de instituții ale statului, cât și la nivel de beneficiari

Alocarea substanțială de fonduri din partea Uniunii Europene trebuie valorificată optim, reprezentând o resursă-cheie pentru dezvoltarea pe termen scurt, mediu și lung a economiei și societății românești, precum și un element central al sustenabilității bugetare prin prisma strategiei investiționale și a caracterului preponderent nerambursabil al acestor fonduri.

Capacitatea administrativă a tuturor instituțiilor implicate în managementul fondurilor europene, beneficiarilor și potențialilor beneficiari joacă un rol definitoriu în utilizarea optimă, eficientă și eficace a fondurilor nerambursabile. În aceste condiții, următoarele măsuri subsecvente sunt prioritare:

- inițierea unei strategii rapide de profesionalizare și creștere a capacității instituționale în domeniul fondurilor, la nivelul autorităților locale;

- utilizarea expertizei și a bunelor practici din alte state membre UE;

- creșterea interesului/implicării din partea administrațiilor publice locale pentru implementarea soluțiilor inteligente din domeniul infrastructurii, energiei, comunicațiilor, transportului, educației, sănătății, calității mediului, guvernantei digitale, inteligenței artificiale;

- creșterea capacității administrative a beneficiarilor de a planifica și gestiona proiecte mari și complexe;

- promovarea unui mecanism instituționalizat de schimburi de bune practici între autorități.

VII. Asigurarea unei sinergii între acțiunile finanțate din programe comunitare și programele cu resurse naționale, începând cu perioada 2021—2027

Pentru a facilita schimbul de bune practici și pentru a dezvolta sinergii între acțiunile întreprinse la nivel național și la nivelul Uniunii Europene, Guvernul va urmări maximizarea valorii adăugate a sprijinului acordat prin diferite instrumente.

Astfel, în vederea promovării sinergiilor și a coordonării eficiente și a identificării și promovării celor mai adecvate

mijloace de a utiliza fondurile europene pentru a sprijini investiții locale, regionale și naționale, vor fi adoptate următoarele măsuri subsecvente:

- promovarea inițiativelor comunitare gestionate direct de către Comisia Europeană în rândurile potențialilor beneficiari din România;

- valorificarea oportunităților din granturile Spațiului Economic European (SEE) și norvegiene;

- stimularea prin pachete de informare, instruire, cofinanțare și asistență tehnică a creșterii participării entităților din România la programe și proiecte gestionate direct de către Comisia Europeană;

- crearea unui portofoliu de proiecte naționale strategice cu care beneficiari eligibili să participe la marile proiecte finanțate direct de către Comisia Europeană;

- eficientizarea managementului fondurilor externe nerambursabile aferente perioadei 2021—2027 prin creșterea capacității de coordonare;

- mobilizarea unor fonduri comunitare pentru realizarea de studii, documentații tehnico-economice și alte servicii de asistență tehnică utile proiectelor finanțate din programele operaționale 2021—2027;

- schimbul de experiență cu instituții de gestionare și control din alte state UE, pentru a facilita transferul de bune practici și inovația în rândurile beneficiarilor;

- dezvoltarea de programe de finanțare complementare din bugetul național.

MINISTERUL ECONOMIEI, ANTREPRENORIATULUI ȘI TURISMULUI

Viziune pe termen mediu

România trebuie să devină o țară competitivă economic la nivel regional și global prin implementarea unui model economic bazat pe antreprenariat, deschidere la concurență, inovare și investiții din fonduri europene.

De aceea, propunem un set de soluții care să oprească exodul românilor și chiar să aducă înapoi forța de muncă tânără care a părăsit România. Avem nevoie de locuri de muncă bine plătite în România și de investiții publice în infrastructură pentru a lega regiunile istorice între ele prin autostrăzi. Vom elimina birocrația excesivă suportată de întreprinderile mici și mijlocii.

România are nevoie de o economie dinamică și nebirocratizată, capabilă să aducă înapoi forța de muncă care a părăsit-o și să creeze locuri de muncă bine plătite. Antreprenariatul este esența modelului nostru economic și este cea mai sustenabilă sursă pentru crearea de valoare în economie și societate.

O cultură antreprenorială autentică și performantă creează pentru o națiune nu doar resurse și rezultate, ci dezvoltă oameni activi, autonomi, dar care știu importanța cooperării, stimulează responsabilitatea și curajul. Bine făcută, dezvoltarea antreprenariatului va fi principalul factor pentru oprirea migrației românilor și chiar pentru întoarcerea lor în țară.

Investițiile în tehnologie și digitalizare, valorificarea fondurilor europene și eficientizarea parteneriatelor public-privat vor sta la baza acțiunilor Guvernului menite să diminueze efectele pandemiei de Covid-19 și să relanseze economia.

Revenirea economică se va axa inclusiv pe măsuri de sprijinire a companiilor din sectoare puternic tehnologizate, contribuind astfel la procesul de extindere a dezvoltării și utilizării la scară largă a serviciilor digitale.

În contextul actual, eforturile și acțiunile Guvernului se vor îndrepta spre susținerea și dezvoltarea unui mediu de afaceri competitiv, ca vector în dezvoltarea economiei naționale, în vederea promovării de măsuri și acțiuni care să asigure

independența economică și energetică a României pe termen mediu și lung, în concordanță cu liniile directoare ale UE.

Totodată, la nivel instituțional se va urmări dezvoltarea unei politici industriale competitive, bazată pe sisteme de producție moderne și inovative, sprijinirea industriilor creative cu impact semnificativ în crearea de valoare adăugată, urmărind tendințele europene și internaționale în domeniu. Guvernul va susține și încurajează promovarea intereselor economice ale României în spațiul intra- și extracomunitar în scopul creării premiselor necesare pentru asigurarea de oportunități de investiții și piețe de capital.

Având în vedere potențialul turistic al României, precum și obiectivele de interes cultural, va fi elaborat un cadru optim de dezvoltare și promovare pe piața externă și internă astfel încât să fie sprijinită dezvoltarea operatorilor economici și a industriilor conexe din sectorul turistic și agroturistic.

Obiective:

- Susținerea mediului de afaceri pentru promovarea de soluții și capacități inovative în principal pentru întreprinderile mici și mijlocii, inclusiv din domeniile afectate de pandemia de coronavirus, respectiv turism, industria ospitalității, industriile creative;

- Identificarea de soluții și măsuri financiare de susținere a mediului de afaceri (microîntreprinderi, întreprinderi mici și mijlocii) în contextul crizei sanitare globale;

- Creșterea producției în întreprinderi cu capital românesc, în funcție de necesitățile naționale de apărare și de capacitatea internă de producție a unor echipamente interoperabile la nivel NATO;

- Sprijinirea investițiilor în producerea de produse cu valoare adăugată mare bazată pe resursele minerale ale României;

— Promovarea atracțiilor turistice naționale în scopul valorificării resurselor naționale pentru atragerea de turiști străini;

— Adaptarea unor capacități de producție a energiei electrice la noile tendințe europene în materie de tranziție către o economie verde;

— Sprijinirea investițiilor în producerea de materiale și echipamente esențiale în România pentru a scurta lanțul de aprovizionare în cazul declanșării unor crize;

— Creșterea gradului de conștientizare a drepturilor în rândul consumatorilor români prin elaborarea și promovarea unei strategii în domeniul protecției consumatorilor, care va cuprinde o viziune de ansamblu asupra acțiunilor și mecanismelor necesar a fi implementate de către instituțiile cu atribuții în domeniu;

— Promovarea unui management performant respectând principiile de guvernanță corporativă, în paralel cu simplificarea legislației în domeniu în vederea debirocratizării activității companiilor cu capital de stat în raport cu instituțiile publice;

— Încurajarea și sprijinirea procesului de listare la bursă a societăților cu capital de stat în scopul atragerii de investitori în vederea capitalizării operatorilor economici;

— Sprijinirea investițiilor în producerea de bunuri și servicii care să permită scăderea deficitului comercial în toate domeniile de activitate;

— Promovarea unui management performant, depolitizat și integru în companiile de stat din subordinea ministerului.

I. Antreprenoriat fără birocrație

Obiective

— Debirocratizare și digitalizare;

— Stabilitate și predictibilitate;

— Costuri administrative cât mai reduse și servicii publice eficiente;

— Infrastructura de conectare (transport, comunicații) accesibilă;

— Tratat egal și respectarea legii;

— Asigurarea cadrului legislativ și economic în vederea dezvoltării profesiilor liberale și a activității antreprenoriale pe cont propriu (PFA).

Direcții de acțiune

— Fără creșteri de taxe și impozite asupra sectorului privat — Nu vom introduce noi impozite, taxe sau contribuții obligatorii, nu le vom majora pe cele existente, nu vom elimina sau reduce facilități existente. Mediul de afaceri din România este considerat printre cele mai impredictibile și schimbătoare din Uniunea Europeană. Lucrul acesta a majorat puternic riscul de țară al României, ceea ce a descurajat investițiile în România și a dus la salarii mai mici pentru români. Pentru a rupe acest lanț nesfârșit al surprizelor neplăcute pentru economie este nevoie de o perioadă mai lungă în care investitorii, mici și mari, să-și recapete încrederea în stabilitatea mediului fiscal din România;

— Eliminarea regulilor care îngreunează inițiativa privată — Vom face analize sectoriale ale reglementărilor care descurajează economia românească;

— Birocrația corelată cu talia firmei — Firmele mici nu pot suporta costuri fixe mari asociate cu birocrația excesivă. Micii comercianți și micile afaceri sunt primele victime ale obligațiilor împovărătoare. Agențiile de control nu fac față și sunt de multe ori suspectate că favorizează anumite firme în favoarea altora. Astfel, propunem ca sarcina birocratică pentru firme să fie redusă pentru firmele mici și mijlocii. Întreprinderile mici vor funcționa mai mult pe bază de declarație unică de conformitate pe propria răspundere. Controalele trebuie depolitizate și făcute de către agențiile de resort la sesizarea de către terți și la activarea unor indicatori clari ca parte a unei metodologii de

analiză de risc. În același timp, agențiile de control vor continua activitățile de autorizare și verificare ale afacerilor mijlocii și mari;

— Flexibilizarea legislației muncii și a contractelor de muncă pentru adaptarea la o piață a muncii fluidă și dinamică;

— Facilitarea intrării și ieșirii de pe piață prin clarificarea legislației și simplificarea procedurilor de înființare, respectiv de insolvență și faliment;

— Simplificarea înființării firmelor, astfel încât procesul să poată fi derulat în întregime online — În alte țări din Uniunea Europeană, înființarea unei firme durează câteva ore și se face pe internet. Sunt întreprinzători români care și-au deschis firme în alte țări cum ar fi Regatul Unit sau Estonia pentru că le este mai simplu să opereze prin ele. Vom modifica Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale și Legea nr. 26/1990 privind registrul comerțului, cu modificările ulterioare, simplificând procesul de înființare a întreprinderilor, transformându-l într-un act administrativ, fără a mai fi nevoie de încheiere/hotărâre judecătorească. Pentru securizarea informațiilor vom folosi tehnologie blockchain, iar informațiile vor fi oferite transparent, fără taxe nejustificate;

— Dematerializarea sediului social și identitatea electronică a firmelor — Adresa de corespondență a unei firme sau a unei PFA să poată fi o adresă electronică sau o adresă fizică. Eliminarea birocrației care înconjoară deschiderea și modificarea sediului social și considerarea acestuia ca adresă de corespondență;

— Toate declarațiile fiscale să poată fi făcute în întregime online — Sisteme fiscale în care interacțiunea este 100% online se regăsesc și în alte țări ale Uniunii Europene. Nu trebuie să reinventăm roata. Trebuie doar să adoptăm ceea ce merge deja în alte părți;

— Aplicarea regulii „circulă hârtiile și nu oamenii”, astfel încât dacă o instituție publică cere un act administrativ deja existent la o altă entitate a administrației publice, acesta să fie procurat intern în cadrul administrației publice, respectându-se toate exigențele protecției datelor cu caracter personal;

— Fără dosare și cozi la ghișee — Toate aprobările și avizele să poată fi solicitate și obținute electronic. Dacă instituția emitentă nu are un sistem electronic dedicat în care ele să poată fi încărcate, atunci să fie implicită comunicarea prin poștă electronică;

— Fără incertitudine fiscală — Combaterea incertitudinii fiscale prin modificarea codului de procedură fiscală astfel încât atunci când o normă fiscală este vagă, ambiguă sau neclară, ea va trebui interpretată în favoarea contribuabilului. Astfel vom stimula chiar Parlamentul și administrația fiscală să își dorească norme fiscale cât mai clare;

— Interconectarea bazelor de date publice, crearea de one-stop-shop-uri virtuale, simplificarea accesului și încurajarea folosirii semnăturii electronice, promovarea conceptului de „pașaport” administrativ;

— Instituirea prevenției și a rolului formativ ca regulă clară de evitare a abuzurilor instituțiilor de control ale statului;

— Fiecare instituție cu atribuții de control, dar cu deosebire ANAF va elabora și aduce la cunoștința agenților economici buletine informative lunare cu prevederile legale și tematicile de control, astfel încât întreprinzătorii să fie informați adecvat;

— Simplificarea formulelor de calcul a obligațiilor fiscale, respectiv definirea clară și neinterpretabilă a deductibilităților fiscale, în vederea determinării corecte a bazei impozabile;

— Combaterea fermă și nediscriminatorie a evaziunii fiscale și a muncii la negru. Cele două nu sunt doar o problemă a statului (diminuarea resurselor financiare), ci și a antreprenorilor cinstiți, care trebuie să performeze într-un mediu competitiv, distorsionat și lipsit de etică;

— Punerea în practică a testului IMM în evaluarea preliminară a viitoarelor acte normative — Vom realiza un

indicator privind contribuția fiecărei societăți la bugetele de stat pentru a avea o imagine globală a câștigului pe care îl are statul de pe urma IMM-urilor care nu contribuie doar cu impozit pe venit/profit, ci și cu TVA și impozite pe muncă prin activitatea economică pe care o generează;

— Implementarea legii holdingurilor — Îndelung discutată și așteptată de oamenii de afaceri și de antreprenori, aceasta este în prezent blocată. Vom implementa această lege tocmai pentru a încuraja antreprenorii români să-și înființeze societăți tip holding în România, și nu în afara țării, repatriind în acest fel capitaluri care astăzi stau în state cu legislație mai permisivă;

— Paritate stat-cetățean/antreprenor în privința consecințelor ce decurg din neîndeplinirea obligațiilor;

— Crearea unor mecanisme judiciare rapide și eficiente de rezolvare a cauzelor de natură comercială (inclusiv insolvență) și de executare a hotărârilor judecătorești;

— Digitalizarea interacțiunii cu statul român — Vom aduce instituțiile statului în secolul 21 prin dezvoltarea serviciilor publice digitale și interconectarea instituțiilor statului astfel încât statul să funcționeze ca o singură instituție, pentru beneficiar. Pornim de pe ultimul loc în UE la digitalizare și va trebui nu numai să oferim modalitatea de a interacționa cu instituțiile statului prin comunicații electronice, dar și să oferim formulare precompletate, să creștem numărul de solicitări care se pot rezolva exclusiv online și să oferim mai multe tipuri de servicii digitale pentru întreprinderi.

II. Susținerea accesului la finanțare

Mediul de afaceri românesc este marcat de un grad de intermediere financiară extrem de redus, de circa 26%, ceea ce plasează România pe ultimul loc din Uniunea Europeană (media 83%) și mult în spatele altor țări din Europa Centrală și de Est (ex: Polonia 52%). Antreprenorii români se finanțează din surse interne, preponderent prin reinvestirea profitului și apelând la credit comercial. Doar 15% din firmele din România sunt bancabile de altfel, restul fiind pe pierdere sau cu capitaluri negative. În condițiile pandemiei de COVID-19, problemele de lichiditate ale IMM s-au agravat, mai ales în contextul unei diversități reduse de alternative de finanțare non-bancare. Sondajele în rândul antreprenorilor indică problema accesului la finanțare ca fiind una dintre problemele cele mai grave cu care se confruntă.

În acest context, sprijinirea accesului la finanțare este o prioritate cheie pentru consolidarea și dezvoltarea sectorului antreprenorial.

Pe termen scurt, în contextul relansării economiei post COVID-19, pentru a rezolva problemele acute de lichiditate financiară de capital de lucru, precum și pentru investiții, și din rațiuni de predictibilitate și stabilitate, vom continua programele și măsurile de sprijin deja lansate/pregătite.

Pe termen mediu însă, vom propune o reformă a ecosistemului financiar, astfel încât accesul la finanțare să poată fi potențat de oportunitățile oferite de fondurile europene, să poată să fie diversificat, debirocratizat și bazat pe un mix de instrumente financiare care să alinieze România cu bunele practici europene.

A. Continuarea programelor de sprijin deja în derulare destinate revenirii economice post COVID-19:

1. Scheme de finanțare destinate creșterii competitivității:

- (i) granturi pentru investiții pentru microîntreprinderi cu un buget de până la 250 milioane euro, sursă fonduri europene (FEDR), cu valabilitatea schemei pe perioada 2020—2023;
- (ii) granturi pentru sporirea competitivității IMM-urilor cu un buget de 450 milioane euro, sursă fonduri europene (FEDR) și bugetul de stat, cu valabilitatea schemei pe perioada 2020—2023;

- (iii) granturi pentru finanțarea investițiilor mari ale IMM-urilor cu un buget până la 550 milioane euro, sursă fonduri europene (FEDR) și bugetul de stat, cu valabilitatea schemei pe perioada 2020—2023;
- (iv) granturi pentru inițiative antreprenoriale inovative și digitalizarea companiilor cu un buget de aproximativ 330 milioane euro, sursă fonduri europene (POCU) și bugetul de stat;
- (v) sprijin pentru dezvoltarea agriculturii (agro-businessul la modul general, antreprenariatul rural, tineri fermieri) cu un buget de aproximativ 300 milioane euro, sursă fonduri europene și bugetul de stat;
- (vi) schema de ajutor de stat pentru investiții noi cu un buget de 1.500 milioane lei anual, sursă bugetul de stat;
- (vii) schema de ajutor de stat pentru sprijinirea investițiilor care promovează dezvoltarea regională cu un buget de stat de 450 milioane lei anual, sursă bugetul de stat;
- (viii) oferi de garanții de stat pentru creditarea companiilor mari pentru capital de lucru și investiții cu un plafon de 8 miliarde lei prin EximBank;
- (ix) programe de garantare pentru asigurarea lichidităților companiilor cu valabilitate între 1 sau 2 ani, cum ar fi schema de garantare a creditului comercial cu un buget de 1 miliard lei, contragarantat de FRC; garantarea finanțărilor de tip factoring cu regres și scontarea efectelor de comerț de aproximativ 3 miliarde lei, garantat prin FNGCIMM; program de garantare a leasing-ului de echipamente utilaje de 1,5 miliarde lei, garantat prin FNGCIMM.

2. Contractarea alocării financiare din Programul Operațional Competitivitate 2014—2020, potrivit OUG nr. 130/2020, privind unele măsuri pentru acordarea de sprijin financiar în contextul crizei provocate de COVID-19, precum și alte măsuri în domeniul fondurilor europene:

- (i) microgranturi în valoare totală de 100 milioane euro pentru aproximativ 50.000 de beneficiari. Programul este activ pe platforma granturi.imm.gov.ro din data de 12 octombrie;
- (ii) granturi pentru capital de lucru în valoare totală de 350 milioane Euro cu un număr estimat de 10.000 de IMM-uri beneficiare, pentru care s-a luat decizia suplimentării cu 500 de milioane euro.
- (iii) granturi pentru investiții productive în valoare totală de 550 milioane euro cu un număr de 10.000 de IMM-uri beneficiare.

3. Continuarea programelor de sprijinire a start-Up-urilor în măsura existenței capacității tehnice și alocărilor bugetare. Beneficiari estimați — 10.000 de IMM-uri;

4. Continuarea acordării ajutoarelor de *minimis* în conformitate cu prevederile Legii nr. 346/2004 privind stimularea înființării și dezvoltării întreprinderilor mici și mijlocii, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 23/2017;

5. Definitivarea legislației pentru sprijinirea activităților închise din centrele comerciale cu un buget de 160.000.000 lei. Valoarea maximă a ajutorului de stat care poate fi acordată prin schemă este de 800.000 euro/beneficiar, reprezentând 50% din valoarea cheltuielilor cu chiria fixă raportată la luna februarie, calculată și datorată pentru perioada închisă. Beneficiari estimați — 3.000 de societăți care fac dovada contractelor de chirie cu marile centre comerciale și a căror activitate a fost închisă prin ordonanțele militare din perioada stării de urgență;

6. Schemă de ajutor de stat privind sprijinirea industriei cinematografice (HG nr. 712/2020). Au fost alocate încă 150 de milioane de euro, pentru următorii trei ani, sumă

destinată sprijinirii acestei industrii. Astfel, bugetul maxim al schemei de ajutor de stat a ajuns la 1,2 miliarde lei.

B. Noua abordare pe termen mediu a sprijinirii accesului la finanțare al antreprenorilor, mai ales IMM

Principiile reformei propuse:

1. transparență și debirocratizare

2. tratament nediferențiat al banilor naționali/europeni

3. diversificarea formelor de sprijin, prin mutarea accentului de la granturi către folosirea instrumentelor financiare, pentru a se crea un efect de multiplicare și a se evita pe cât posibil distorsionarea concurenței

4. dezvoltarea accesului la finanțare non-bancară, prin încurajarea finanțării prin piața de capital, fintech, crowdfunding, business angels, microfinanțare etc.

5. folosirea fondurilor europene (PNRR) pentru dezvoltarea instrumentelor financiare, îndeosebi cu accent pe un mix între garanții, subvenționare de dobândă, împrumuturi și sprijin pentru investiții equity

6. folosirea granturilor cu predilecție pentru următoarele obiective:

a) cercetare-dezvoltare-inovare/dezvoltarea de noi tehnologii/materiale pentru a acoperi riscul tehnologic;

b) susținerea start-up-urilor, în special a celor în tehnologie, cu potențial de creștere rapidă

c) susținerea ecosistemelor și a lanțurilor de valori strategice pentru avansul tehnologic la nivel european (e.g. digital, verde, energie etc.);

d) crearea de locuri de muncă în ecosistemele locale de afaceri din regiunile de dezvoltare / UAT rămase în urmă — scop social și de coeziune teritorială.

Obiectivele concrete ale reformelor cu privire la accesul la finanțare:

— Simplificarea schemelor de sprijin public pentru accesul la finanțare al antreprenorilor și facilitarea accesului transparent la informații, ca un ansamblu de reforme în care propunem:

— Crearea unui pachet coerent și transparent de facilitare a accesului la finanțare al antreprenorilor, care să ofere oportunități în funcție de stadiul afacerii (de la idee inițială, la start-up, la scale-up, la maturitate și pentru exit) și care să permită adaptarea finanțărilor la faza de dezvoltare antreprenorială.

— Punerea în comun a resurselor din bani europeni cu cele din bani naționali, întrucât sursa de finanțare nu ar trebui să conteze, ci obiectivul de politică.

— Crearea unei interfețe unice („one-stop-shop”) pentru antreprenori în care să prezentăm toate oportunitățile de finanțare existente (naționale și europene — nu doar cele de pe viitorul Cadru Financiar Multianual, ci și cele din cadrul Next Generation EU și cele cu depunere direct la Comisia Europeană), cu un sistem de inteligență artificială/RPA care să permită identificarea cu ușurință a surselor de finanțare posibile și oportune în funcție de situația particulară a fiecărui antreprenor.

— Crearea Băncii Naționale de Dezvoltare (National Promotional Bank), prin reorganizarea EXIMBANK, FNGCMM și FRC, pentru folosirea resurselor Băncii Europene de Investiții în gestiunea financiară a schemelor de sprijin pentru finanțare curentă și investiții legate direct de convergența reală a României cu Uniunea Europeană, sub coordonarea Ministerului Finanțelor;

— Folosirea sistemului bancar și a structurilor de sprijin ale afacerilor ca intermediari direcți (implementing bodies) pentru fondurile europene;

— Creșterea procentului de finanțare din fonduri europene dedicat beneficiarilor privați și simplificarea condițiilor de finanțare;

— Crearea și implementarea în parteneriat cu sistemul bancar și a consultantilor privați a unui mecanism semi-automatizat de evaluare rapidă a bancabilității și a punctajului preliminar pentru proiectele depuse în cadrul apelurilor lansate (cu finanțare din fonduri europene nerambursabile sau naționale), pentru simplificarea și accelerarea procesului de evaluare tehnico-financiară a aplicațiilor: beneficiarul potențial își încarcă elementele principale ale ideii de proiect într-o aplicație simulată online, și își află punctajul preliminar, dar și nivelul de bancabilitate;

— Structurarea, în parteneriat cu sistemul bancar, a unui sistem clar și transparent care să asigure acordarea de credite din partea băncilor care să acopere cota de cofinanțare cu care trebuie să vină beneficiarii de proiecte cu finanțare europeană nerambursabilă;

— Crearea și operaționalizarea unei platforme online de servicii-suport (asistență: contabilitate, juridic, resurse umane, securitate și sănătate în muncă, legislația muncii, marketing, comunicare externă etc.) destinat micilor antreprenori aflați la început de drum în mediul privat, care să permită sprijinul voluntar din partea comunității de consultanță, respectiv mentoratul din partea unor antreprenori cu experiență;

— Crearea unei baze naționale de date cu acces deschis (open access) care să centralizeze ideile de produse/servicii disruptive și/sau dual use (medicină, securitate — apărare — domeniul militar, energie, dezvoltare sustenabilă) care să ducă la investiții private strategice (consorții internaționale);

— Crearea unor apeluri permanente, mai ales pentru start-up-urile inovative, care să permită finanțarea rapidă a unor proiecte valoroase, evaluate de un panel extern de antreprenori și experți independenți, și nu pe baza unei grile aride.

— Diversificarea instrumentelor financiare prin folosirea fondurilor europene pentru garanții sau co-investiții (matching funds) pentru sprijinirea creării/dezvoltării inițiativelor/fondurilor private care să dezvolte ecosistemul de finanțare, incluzând fonduri de equity/capital de risc, crowdfunding, business angels, sprijin pentru listarea inițială pe bursă a IMM etc.

— Acces ușor și transparent la achiziții publice — Modificarea legislației privind achizițiile publice pentru a ușura procedura de achiziții, cu condiția transparentizării acestora, chiar și pentru sumele sub 15.000 euro. Vom ușura accesul pe SEAP/SICAP pentru ca toți comercianții care doresc să facă afaceri cu instituțiile de stat să aibă acces facil la sistem;

— Facilitarea accesului la finanțare pentru sectorul IMM din România, cu accent pe întreprinderile inovatoare, exportatoare și a celor care produc valoarea adăugată mare, prin intermediul unor instrumente financiare adaptate fiecărei categorii de întreprinderi;

— Îmbunătățirea gradului de capitalizare a întreprinderilor mici și mijlocii din România prin dezvoltarea unor măsuri de finanțare prin instrumente specifice pieței de capital și instrumente adecvate de politică fiscală și bugetară;

— Adoptarea de măsuri stimulative pentru finanțatori care să contribuie la diversificarea modului în care se finanțează sectorul IMM, cu accent pe startup-uri;

— Promovarea unei finanțări responsabile a sectorului IMM-urilor performante, prin utilizarea de alocări anuale/multianuale pentru investiții publice;

— Susținerea inițiativelor de transformare digitală a IMM-urilor și a finanțatorilor, prin care pot fi asigurate nevoile de finanțare ale întreprinderilor în timp real;

— Creșterea gradului de absorbție a fondurilor europene destinate investițiilor în sectorul IMM prin folosirea instrumentelor financiare din cadrul programului InvestEU.

Exemple/Obiective specifice de scheme de garantare ce vor fi propuse mediului de afaceri spre consultare pentru o posibilă adoptare:

— Dezvoltarea unei structuri specializate (SPV) cu acționariat local și internațional (BERD/BEI/FEI) care să fie eligibil să emită obligațiuni sau acțiuni pe piața de capital românească (ulterior pe piețe europene sau internaționale). Din capitalul constituit se vor acorda finanțări pentru IMM-uri inovative, IMM-uri implicate în transferul de tehnologie, IMM-uri exportatoare, IMM-uri aflate în sectoare industriale cu valoare adăugată sau importante în lanțurile de producție.

— Oferirea unei garanții de portofoliu pentru creditele BERD în Programul SME Fund. Guvernul va garanta din surse proprii creditele care vor fi acordate de BERD prin intermediul unor bănci selectate de aceasta. BERD va oferi consultanță IMM-urilor aplicante/beneficiare, precum și asistență tehnică băncilor partenere în acest Program. Valoarea anuală a finanțării BERD avută în vedere este de 250 milioane de euro.

— Lansarea unei garanții de portofoliu Agro INVEST în cadrul unui nou program guvernamental de dezvoltare rurală, similar Programului de succes IMM Invest. Sunt vizate investiții în domeniul agricol atât pe parte de producție (echipamente agricole), ameliorare de terenuri agricole (îndiguiri, desecări, irigații), cât și investiții în spații de depozitare, prelucrare sau facilități de distribuție.

— Dezvoltarea unei garanții de portofoliu pentru proiectele care contribuie la Pactul Ecologic European, în parteneriat cu Ministerul Fondurilor Europene. Proiectele vizate pentru facilitarea accesului la finanțare prin acordarea de garanții în nume și cont propriu sunt în principal cele de re-tehnologizare pentru reducerea emisiilor de dioxid de carbon, investiții în energie verde, stații de încărcare a mașinilor electrice etc.

— Înființarea unei scheme de garantare în domeniul turismului, fără personalitate juridică, cu scopul de a proteja consumatorii care achiziționează pachete de servicii turistice de consecințele insolvenței unui prestator de servicii turistice și garantarea voucherelor pentru turism.

— Dezvoltarea unui produs de garantare pentru startup-urile cu potențial mare de creștere prin susținerea dezvoltării de platforme de finanțare de tip crowdfunding.

— Dezvoltarea unui produs de garantare pentru tineri pentru toate schemele guvernamentale și europene de finanțare a inițierii unei afaceri (e.g. Programele Innotech Student, Startup Nation revizuit etc.). Criteriile de acordare a schemei de garanții pentru tineri care inițiază afaceri cu potențial de dezvoltare rapidă, cu accent pe high-tech și inovare.

— Susținerea dezvoltării activității de microcreditare în piața financiară, prin scheme de garantare. Având în vedere dimensiunea capitalului social al IMM-urilor din România și posibilitățile de dezvoltare reduse ale acestora, mai ales în zona rurală sau orașele mici, vom încuraja finanțarea de către intermediarii financiari privați a PFA, microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici, cu acces limitat la creditele comerciale.

— Dezvoltarea unei scheme de garantare pentru proiectele autorităților publice locale, consiliilor județene, ONG-urilor, institutelor de cercetare, aeroporturilor, regiilor autonome, companiilor naționale, precum și orice alt tip de beneficiar de fonduri guvernamentale și europene pentru investiții și capital de lucru.

Consolidarea accesului la finanțare prin dezvoltarea pieței financiar-bancare și a pieței de capital

Obiective generale

Guvernul coaliției va aborda dezvoltarea piețelor financiare prin măsuri unitare care vin în întâmpinarea mediului de afaceri, prin:

— Modernizarea piețelor financiare ale României și adaptarea lor la cerințele unei societăți dezvoltate;

— Susținerea educației financiare a cetățenilor României în cadrul sistemului de educație națională și a programelor de educație specializată a antreprenorilor și coordonarea cu toate organizațiile publice și private direct interesate;

— Creșterea eficienței piețelor financiare prin accelerarea digitalizării, debirocratizării și reducerea semnificativă a reglementărilor asupra piețelor financiare și a companiilor din domeniu;

— Dezvoltarea pieței de capital pentru atingerea unor obiective macroeconomice esențiale: alocarea eficientă a capitalului în economie; facilitarea accesului la finanțare pentru companii și distribuirea riscului; formarea capitalului autohton și accesul publicului (direct și indirect prin fonduri de pensii și investiții) la creșterea economică; atragerea de investiții externe pentru reglarea echilibrelor macroeconomice; încurajarea intermedierei financiare și a investițiilor populației;

MFP lucrează deja activ la dezvoltarea pieței de capital în colaborare cu Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF). Pregătirea și demararea acestui proiect va beneficia de asistența tehnică acordată de OECD, în următoarea perioadă. În cadrul proiectului se are în vedere elaborarea unei strategii naționale a pieței de capital care să includă un set de măsuri de reglementare pentru stabilirea unui cadru coerent pentru dezvoltarea pieței de capital și acces la finanțare, prin îmbunătățiri/modificări legislative menite să simplifice regulile existente și să reducă incertitudinile juridice. Planul de acțiune rezultat va include recomandări pentru autorități (inclusiv în domeniul fiscal) pentru a elimina barierele identificate în calea dezvoltării pieței de capital și creșterea gradului de participare la piață a emitenților, investitorilor și intermediarilor.

Obiective specifice

a) Obiective trans-sectoriale:

Guvernul va urmări o abordare trans-sectorială a măsurilor ce se impun a fi luate pentru revitalizarea pieței financiar-bancare. Sectoarele avute în vedere sunt: i) bănci, instituții de plăți și de creditare, ii) piețe publice de capital, iii) management de pensii și active financiare, iv) asigurări.

Obiectivele trans-sectoriale urmărite de actuala guvernare sunt:

— Extinderea strategiei și a protocolului național de educație financiară prin includerea APAPR, BVB, SEEPEA, a Asociației Brokerilor și a altor actori din societatea civilă din domeniu și asigurarea finanțării pe termen lung a acestui demers;

— Constituirea în strânsă legătură cu educația financiară a unui portal de tip supermarket de produse investiționale, de pensii, asigurări și credite — inclusiv a unor centre de consiliere în format PPP în marile orașe;

— Agrearea unor parteneriate public-private pentru digitalizarea și debirocratizarea accelerată a reglementărilor piețelor financiare românești;

— Flexibilizarea reglementărilor pentru finanțările pe termen lung în vederea creșterii ofertei de finanțare de acest tip;

— Dezvoltarea și flexibilizarea mecanismului de securizare;

— Introducerea legislației pentru fondurile de tip REAL ESTATE INVESTMENT TRUST care există deja în 15 țări europene;

— Adoptarea de politici care să alinieze România cu practica internațională privind adaptarea piețelor financiare la măsurile împotriva schimbărilor climatice și a criteriilor ESG (Environmental, Social and Governance);

— Abrogarea legii adoptate în august 2020 care împiedică listarea companiilor de stat și adoptarea unui calendar activ de listări pe bursă pe 4 ani. Listarea la bursă a companiilor românești asigură accesul la finanțare pentru acestea, implementarea principiilor de guvernare corporativă și transparentizează activitatea companiilor de stat;

— Modificarea procedurilor de privatizare pentru a permite vânzarea de acțiuni pentru companii în cadrul unui Accelerated book building (ABB);

— Adoptarea de către ASF a unui mediu de testare (regulatory sandbox) similar cu cel de la BNR pentru testarea diverselor produse pe piețele reglementate;

— Relaxarea reglementărilor ASF pentru investițiile făcute de asigurători în private equity;

— Alinierea cu pachetul legislativ UE al Pieței Unice de Capital și participarea activă la regândirea legislației Europene în privința utilizatorilor de servicii financiare și adoptarea unui Plan de acțiuni privind dezvoltarea pieței de capital;

— Eficientizarea și depolitizarea Autorității de Supraveghere Financiară, includerea unor condiții minime de competență profesională pentru toți angajații ASF și persoanele care lucrează în domeniu;

— Adaptarea legislației pentru a putea domicilia mai facil fondurile de investiții în *private equity* în România;

— Modificarea legii *Business Angels* pe baza sugestiilor investitorilor pentru a deveni implementabilă.

Gvernul va depune în continuare eforturi susținute pentru dezvoltarea pieței interne a titlurilor de stat, urmărind crearea unei curbe de randament lichide și stabile a titlurilor de stat. În anul 2020, a fost relansat pe piața de capital programul de titluri de stat Fidelis, program care va fi derulat pe perioada 2020—2021 cu o frecvență trimestrială.

b) Obiectivele pentru sectorul bănci, instituții de plăți și de creditare:

— Simplificarea legislației insolvenței;

— Adoptarea/implementarea cu celeritate a setului de reguli europene adoptate de Parlamentul European pentru dezvoltarea platformelor de crowdfunding paneuropene;

— Simplificarea și dezvoltarea reglementărilor pentru extinderea acceptării de către bănci a micro-factoringului (deductibilitatea discountului și clarificarea reglementării pentru analiza debitorului vs. compania care emite factura) și produselor de tip mezzanine (finanțarea de tip mezzanin este necesară pe piața din România și descrie un credit acordat de un fond de investiții unei companii, cu posibilitatea convertirii datoriei în acțiuni, în cazul în care împrumutul nu este restituit integral și la scadență) și preferred equity, atât ca produse de creditare, cât și ca garanții.

— Măsuri de debirocratizare care să includă:

— Recunoașterea efectului juridic al semnăturii digitale;

— Modificarea codului de procedură fiscală, astfel încât consimțământul clienților să poată fi exprimat online;

— Reglementarea în România a piețelor pentru împrumuturi tip peer2peer (împrumuturi solicitate prin intermediul platformelor prin care cei cu nevoie de finanțare solicită o finanțare, iar ulterior aprobării unei cereri, aceștia așteaptă finanțare din partea investitorilor care pot fi atât persoane fizice, cât și instituții financiare);

— Extinderea și dezvoltarea reglementărilor privind instrumentele de tip commercial paper (efecte de comerț).

c) Obiectivele pe piețe publice de capital:

— Elaborarea strategiei naționale pentru piața de capital. Strategia va fi fundamentată pe analiza situației actuale a pieței de capital din România și identificarea principalelor probleme structurale ce reies din analiza cadrului de reglementare (legislația aplicabilă valorilor mobiliare, legislația în domeniul fiscal, legislația aplicabilă societăților comerciale etc.) și va propune principiile și un set specific de măsuri care trebuie puse în aplicare de toate părțile implicate, inclusiv inițiativele de reglementare, instituționale și de reformă fiscală. Prin implementarea acestei strategii se va urmări o creștere a participării companiilor, precum și a investitorilor interni și internaționali pe piața de capital din România, inclusiv pe piețele

publice și private. Un nivel crescut al activității pieței de capital în România va îmbunătăți capacitatea sistemului financiar de a oferi întreprinderilor diferite surse de finanțare pe termen lung care pot completa împrumuturile bancare și resursele proprii;

— Adoptarea unei strategii pentru promovarea finanțării companiilor de stat prin intermediul pieței de capital. Strategia va include o analiză a companiilor de stat care ar îndeplini cerințele pentru listarea pe piața reglementată, a beneficiilor și dezavantajelor pentru fiecare companie analizată și a unei liste de priorități și a unui calendar privind listarea acestor companii;

— Pregătirea și susținerea pieței bursiere de la București pentru agregarea cu alte piețe mai mici din regiune;

— Creșterea atractivității pieței de capital din România pentru investitori străini și emitenți și finanțarea economiei prin:

— continuarea emiterii titlurilor de stat dedicate clienților de retail și tranzacționarea acestora pe piața secundară administrată de Bursa de Valori București;

— acoperirea necesarului de finanțare a companiilor cu capital de stat prin intermediul pieței de capital, respectiv prin majorarea capitalului/vânzarea unor pachete de acțiuni sau emiterea de obligațiuni corporative și tranzacționarea acestora pe piețele de capital;

— vânzarea pachetelor minoritare de participații ale statului prin intermediul piețelor de capital;

— Consolidarea cadrului juridic privind organizarea și funcționarea schemelor de compensare prin finalizarea procesului legislativ pentru aprobarea proiectului de Lege privind Fondul de Compensare a Investitorilor; proiectul de lege care are ca scop principal aplicarea unitară a cerințelor privind guvernarea schemelor de compensare—garantare care deservesc piețele financiare din România, prin reglementarea administrării schemei de compensare pentru investitorii pe piața de capital de către o persoană juridică de drept public, similar modulului de organizare și funcționare al schemelor de garantare pentru piața asigurărilor (FGA — Fondul de Garantare a Asiguraților), piața pensiilor private (FGDSPP — Fondul de Garantare a Drepturilor din Sistemul de Pensii Private).

PIAȚA DE ASIGURARE/REASIGURARE:

— Clarificarea legislației de răspundere a poluatorului;

— Crearea cadrului legal prin care spitalele de stat să poată factura costurile de spitalizare și tratament în cazul pacienților tratați ca urmare a vătămărilor suferite în accidente rutiere pe polița RCA;

— Flexibilizarea, liberalizarea pieței și dezvoltarea reglementării pentru asigurarea creditului comercial;

— Susținerea dezvoltării mai multor segmente de piață: asigurări agricole, asigurări de garanții;

— Creșterea gradului de cuprindere a asigurărilor obligatorii de locuințe prin:

— Informarea personalului unităților administrativ-teritoriale despre PAD;

— Analizarea implementării unor măsuri de încurajare a celor care sunt asigurați;

— Măsuri de educare suplimentară a cetățenilor pentru conștientizarea necesității de asigurare în general.

— Dezvoltarea pieței asigurărilor de sănătate prin:

— Susținerea complementarității dintre sectorul public și cel privat;

— Posibila aplicare a unor deductibilități fiscale;

— Extinderea asigurărilor private către unitățile sanitare publice.

III. Măsuri pentru echilibrarea balanței comerciale a României, promovarea exportului și susținerea investițiilor incoming/outgoing

1. Elaborarea unei strategii de comerț exterior însoțită de propuneri de programe guvernamentale pentru întărirea capacității productive și relansarea ramurilor economice care

generează deficit comercial, prin atragerea resurselor financiare pentru realizarea de investiții în România (investitori din SUA, state membre UE, Orientul Mijlociu, Japonia, Coreea de Sud, Singapore);

2. Relansarea activității de comerț exterior, în contextul crizei generate de pandemia Covid-19;

3. Creșterea și diversificarea exporturilor românești într-un ritm mai ridicat și reducerea deficitului comercial, în special cu produse având valoare adăugată ridicată;

4. Consolidarea dialogului instituțional și a mecanismelor de cooperare cu partenerii externi, în plan economic;

5. Eficientizarea activității de promovare a comerțului exterior și reconfigurarea rețelei de reprezentare economică externă în raport cu strategia economică națională;

6. Consolidarea exporturilor pe piețele tradiționale;

7. Diversificarea destinațiilor de export;

8. Diminuarea deficitului comercial;

9. Eficientizarea activității de promovare a exporturilor și atragerea de investiții străine;

10. Operaționalizarea și eficientizarea Portalului de comerț;

11. Crearea unei platforme interactive de postare a oportunităților de afaceri și înglobarea unei baze de date a producătorilor și exportatorilor români.

Instrumente și programe promovare export

Obiective în domeniul comerțului exterior pentru perioada 2021—2024

— Elaborarea unei strategii de comerț exterior însoțită de propuneri de programe guvernamentale pentru întărirea capacității de producție internă și relansarea ramurilor economice care generează deficit comercial, prin atragerea de investiții străine în România (investitori din SUA, state membre UE, Orientul Mijlociu, Japonia, Coreea de Sud, Singapore);

— Eficientizarea activității de promovare a comerțului exterior și reconfigurarea rețelei de reprezentare economică externă (diplomație comercială), în concordanță cu obiectivele de politică comercială a UE.

Programe pentru susținerea comerțului exterior:

1. PPE (Programul pentru promovare la export)

Pentru 2021, împreună cu mediul de afaceri prin parteneriatul ce funcționează în cadrul Consiliului de Export este prevăzut un program care cuprinde participarea României la peste 80 de evenimente de promovare internațională. Pentru anii următori se preconizează extinderea acestui program. În acest sens, va fi modificată legislația aferentă astfel încât să fie eligibilă pentru finanțare nu doar participarea în format clasic, ci și participarea la evenimente de promovare a exportului în format virtual, să fie modernizate instrumentele deja existente și să fie introduse instrumente noi. Va fi prevăzută acceptarea în program a mai multor forme de organizare juridică a beneficiarilor. Vor fi digitalizate procesele administrative ale programului astfel încât să fie facilitat accesul firmelor în faza de aplicare, dar și ulterior în procesul de decontare. Pentru perioada 2021—2023, se află în procedura de avizare ordinul de aprobare a schemelor *de minimis* pentru implementarea începând cu 1 ianuarie 2021 a programului în forma actuală.

2. PINT (Programul de susținere a internaționalizării operatorilor economici români)

Începând de anul următor vor fi acceptați în acest program beneficiarii care aplică pentru participarea la evenimente virtuale. Va fi optimizată platforma digitală de derulare prin automatizarea pe cât posibil a unor procese de verificare post-aplicare și mărirea bugetului pentru a putea finanța un număr mai mare de beneficiari.

3. PCER (Programul pentru cooperare româno-elvețian)

Vor fi demarate proiecte care au menirea de a continua și de a asigura sustenabilitatea Centrelor de Export înființate anterior în cadrul programului, precum și de replicare a experienței

acumulate prin înființarea de centre noi și în alte regiuni ale țării. Între aceste proiecte se numără: Programul de instruire și certificare a exportatorilor în vederea însușirii cunoștințelor necesare pentru accesul la piețe, Proiectul pentru realizarea unei rețele naționale de centre de afaceri pentru export, ca un instrument de sprijin pentru exportatori și Proiectul Creșterea competitivității la export a mediului de afaceri, care răspund nevoilor de dezvoltare instituțională a rețelei de sprijin pentru exportatorii români, precum și nevoilor de creștere a competitivității la export a firmelor românești. În ansamblu, PCER vizează reducerea disparităților economice și sociale în cadrul Uniunii Europene extinse, fiind implementat în România, în baza Hotărârii Guvernului nr. 1.065/2010 pentru aprobarea Acordului-cadru dintre Guvernul României și Consiliul Federal Elvețian, având un număr estimat de 10.000 de IMM-uri beneficiare.

SPRIJIN ORIZONTAL PENTRU INOVARE, INTERNAȚIONALIZARE ȘI DEZVOLTAREA COMUNITĂȚILOR ANTREPRENORIALE

Obiective

— Crearea de comunități, clustere, hub-uri de inovare și dezvoltare în vederea creșterii productivității firmelor, permițându-le să concureze mai eficient atât la nivel național, cât și internațional.

— Susținerea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii (IMM) plecând de la cele patru mari nevoi sistemice ale mediului de afaceri din România — nevoia de a crește densitatea antreprenorială, de a crește reziliența firmelor, de a încuraja creșterea în talie a firmelor și de a încuraja crearea de valoare adăugată;

— Stimularea investițiilor directe și a exporturilor și a investițiilor românești în afara țării.

Direcții de acțiune

— Dezvoltarea unei cooperării între universități și alte instituții suport pentru colaborare, sectorul de afaceri și agențiile guvernamentale relevante pentru a ajuta clusterelor existente să prospere și să devină din ce în ce mai sofisticate și competitive, oferind în același timp mediul favorabil pentru formarea și creșterea de noi clustere economice;

— Crearea Hub-urilor Digitale de Inovare (HDI) în baza parteneriatelor între comunitatea de afaceri din domeniul digital cu universitățile tehnice și institutele de cercetare;

— Dezvoltarea structurilor și infrastructurilor locale de afaceri — acceleratoare, hub-uri, spații de coworking, centre de formare, parcuri industriale, științifice etc.;

— Dezvoltarea de rețele de socializare antreprenorială și comunități de afaceri de tip market-place;

— Crearea zonelor de funcționare urbane (ZFU) și a zonelor de activitate economică (ZAE) la periferia localităților, unde municipalitățile alocă teren, construiesc infrastructură de cea mai bună calitate și apoi creează un ecosistem de companii care își stabilesc activitatea în acele zone;

— Susținerea dezvoltării rețelei de Hub-uri Inovative Digitale (DIH) ca parte a Agendei Digitale la nivel european, susținerea educației antreprenoriale și financiare;

— Dezvoltarea antreprenoriatului rural și susținerea dezvoltării rețelelor de comunități antreprenoriale rurale & food hubs prin servicii support dedicate (consiliere, finanțare etc.)

— Tranziția de la măsuri tradiționale de promovare (exemplu: târguri și expoziții) la crearea de capete de pod în țări destinație și la crearea de parteneriate (match-making) ținute pe priorități sectoriale strategice pentru dezvoltarea economiei românești în context internațional;

— Reformarea diplomației economice pentru a susține cu adevărat și în mod eficient internaționalizarea companiilor românești;

— Identificarea acelor exemple pozitive (bright spots) în care companii românești au reușit să penetreze cu succes piețe externe și al căror exemplu poate fi replicat;

— Reformarea Invest România, în calitate de Agenție Națională pentru Export și Investiții, ca one stop shop pentru potențialii investitori străini și autohtoni: sprijin, consultanță specializată, promovarea oportunităților de investiții pentru investitori;

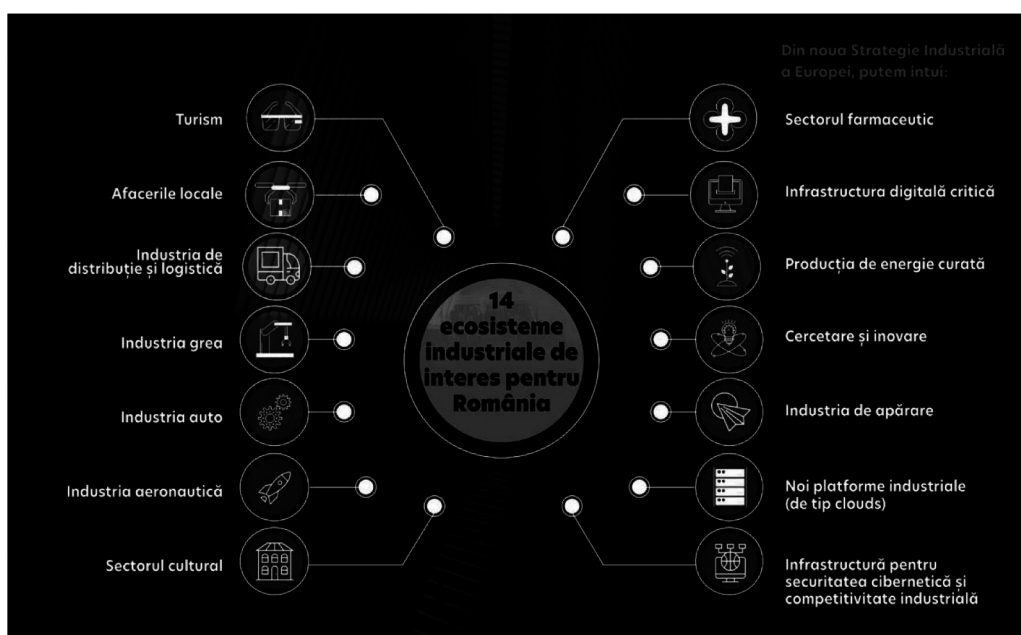
— Crearea de competențe la nivelul autorităților publice locale pentru promovarea oportunităților de investiții locale. Încurajarea investițiilor străine directe strategice prin creșterea notorietății României pe plan internațional ca destinație profitabilă de business pentru companiile străine, prin promovarea climatului investițional al României și atragerea de noi investiții străine directe, în special a investițiilor cu impact semnificativ în economie (contribuind la crearea de locuri de

muncă cu valoare adăugată, facilitarea transferului de tehnologie, cunoștințe și know-how).

IV. Specializarea inteligentă și susținerea IMM, noua politică industrială a UE și bani europeni pentru industriile viitorului

La nivel european se află în plină adoptare Noua Strategie de Politică Industrială, care exprimă ambiția UE de fi competitivă la nivel global. Strategia este centrată pe 14 ecosisteme industriale paneuropene și pe ideea de a investi masiv în consolidarea și dezvoltarea lanțurilor valorice cheie. Acestea vor permite reducerea dependenței de materiile prime importate din afara Uniunii Europene.

În același timp, tot la nivel european au fost deja setate două priorități cheie, transformarea verde și cea digitală, care sunt menite să reconfigureze transversal întreaga industrie a UE. Pactul Ecologic și Noua Agendă Digitală devin parte integrantă a pachetului de redresare (Recovery Plan) pe care UE mizează pentru viitor.

Pentru România, contextul european oferă o oportunitate excelentă pentru dezvoltare industrială și locală, existând posibilitatea reală de mobilizare a unor investiții semnificative în noile domenii cheie ce se prefigurează.

Ambițiosul program al Uniunii Europene de a reduce emisiile de gaze cu efect de seră până în 2030, precum și previziunile de creștere a cererii de energie electrică în Europa vor determina o cerere în creștere de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor.

Printre sectoarele cu mare potențial de creștere pentru Europa și pentru România sunt producția de baterii, subansamble și componente pentru autovehiculele electrice, turbine pentru eoliene, panouri fotovoltaice și termice, materiale pentru izolarea locuințelor, contoare inteligente, sisteme de iluminat inteligente etc.

Asta înseamnă că locurile de muncă în sectoarele tradiționale vor suferi transformări. Ultimul raport al Agenției Internaționale a Energiei Regenerabile ne arată că UE, deși este continentul cu cel mai mare angajament pentru reducerea emisiilor cu efect de seră, are doar 1,2 milioane de job-uri în sectorul energiei regenerabile. Cele mai multe sunt în Germania (în jur de 25%), iar România apare în statistici mai ales în ceea ce privește job-urile în producția de biocombustibili. Prin comparație, Asia are peste 60% dintre job-urile în sectorul energiei regenerabile.

Europa este net importatoare a principalelor materii prime specifice industriei verzi. Ne referim aici la aluminiu, litiu, siliciu, cupru etc. Reciclarea poate ajuta la îmbunătățirea disponibilității materialelor prin generarea așa-numitelor materiale secundare, crescând astfel securitatea aprovizionării.

Obiective

Ne propunem reindustrializarea României și atragerea proactivă de investiții strategice în domeniile cheie ale viitorului și crearea unor ecosisteme industriale și a unei rețele de hub-uri industriale și de inovare în următoarele domenii:

- tehnologii noi de producție și stocare a energiei curate (hidrogen, fotovoltaice, eoliene, baterii etc.);
- industria producătoare de componente și subansamble pentru mașini electrice;
- noi tehnologii digitale și de comunicații;
- materiale noi și dezvoltarea economiei circulare.

Hub-urile industriale conectate la ecosistemele industriale europene vor fi în zona marilor orașe universitare. De asemenea, fostele zone miniere sau zone industriale care sunt afectate de tranziția către o economie cu emisii reduse de CO₂, precum Gorjul și Hunedoara, Vâlcea sau Argeșul, zone cu acces la transportul fluvial precum Giurgiu, Calafat, Drobeta-Turnu Severin, pot reprezenta poli importanți în noile industrii ale viitorului. Resursa umană pregătită și competențele tehnice pot

fi adaptate și valorificate în cadrul firmelor private care vor investi în noile industrii.

Sprrijinul public va proveni din fonduri europene și va viza susținerea inițiativelor și investițiilor private, atât prin atragerea de firme strategice de mari dimensiuni, prin consolidarea lanțurilor valorice preponderent formate din IMM și încurajarea dezvoltării de start-up-uri inovative.

Abordarea va fi integrată vizând:

- capacități de cercetare-dezvoltare;
- infrastructura pentru producție de componente și asamblare de produs finit;
- dezvoltarea de aplicații software și de comunicații aferente;
- servicii de instalare și întreținere;
- activități de export;
- capacități de reciclare.

Complementar, ne propunem dezvoltarea industriei și activităților economice locale, în special prin valorificarea patrimoniului natural și cultural existent. Pentru aceasta vom sprijini ecoturismul și managementul adecvat al destinațiilor de turism și industriile culturale și creative, ca sectoare importante pentru dezvoltarea locală.

Ecosisteme industriale vizate:

DEZVOLTAREA SECTORULUI DEDICAT PRODUCȚIEI DE TEHNOLOGII VERZI (bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor)

Obiective

- Dezvoltarea producției de bunuri și servicii pentru protecția mediului și gestionarea resurselor;
- Dezvoltarea producției de echipamente pentru producția de energie curată și echipamente de gestiune inteligentă: panouri fotovoltaice, capacități de stocare (ex. baterii litiu-ion), contoare inteligente, sisteme de iluminat inteligente etc.;
- Creșterea numărului de companii producătoare de tehnologii verzi „Made in Romania”;
- Absorbția unui volum de finanțări de 2 mld euro (500 mil. euro/an) în perioada 2021—2024 dedicate R&D, producției și distribuției de tehnologii verzi;
- Exporturi de tehnologie verde în valoare de peste 1 mld euro/an începând cu 2025;

Direcții de acțiune

- Crearea parteneriatelor strategice cu membrii UE care dețin abilități și cunoștințe în dezvoltarea tehnologiei ecologice: de ex. Austria, Germania;
- Susținerea platformelor digitale de brokeraj pentru a facilita prezentarea ofertei și cererii de tehnologii ecologice, alături de instituțiile de cercetare și dezvoltare (universități și institute de cercetare);
- Lansarea unor programe de finanțare dedicate start-up-urilor din principalele sectoare producătoare de tehnologii verzi: mediu și ape curate, energie și transport curat, tehnologii pentru construcții de infrastructură și clădiri, tehnologii medicale, IT&C subordonat economiei circulare, alimentație organică.

DEZVOLTAREA SECTORULUI DIGITAL

Obiective

- Trecerea de la outsourcing la produse și servicii proprii și integrarea cu restul sectoarelor economice;
- Dublarea nivelului de competențe digitale de bază până în 2028 (de la sub 30% la 60%).

Direcții de acțiune

- Susținerea creării și dezvoltării de Hub-uri Digitale de Inovare în conformitate cu Agenda UE 2016—2020 de digitalizare paneuropeană;
- Încurajarea parteneriatului firmelor din sectorul IT cu sectorul educațional pentru introducerea competențelor digitale

în toate ciclurile de educație inițială (începând de la grădiniță), cât și ca parte a formării profesionale continue;

— Dezvoltarea infrastructurii ICT pentru a asigura pe tot teritoriul României accesul la internet de mare viteză din fonduri europene.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI AUTO

Obiective

- Consolidarea poziției României în producția de componente pe lanțul valoric al industriei auto;
- Adaptarea la tranziția către un transport curat și electromobilitate.

Direcții de acțiune

- Atragerea de noi investitori de anvergură în domeniu;
- Dezvoltarea de clustere auto în regiunile României cu prezență semnificativă a industriei auto și stimularea cooperării inter-clustere de tip rețea;

— Fonduri europene pentru sprijinirea colaborării între producătorii și furnizorii din clusterelor auto cu universități și alte instituții de cercetare pentru a dezvolta noi inovații care pot aduce o valoare adăugată semnificativă întregului sector.

DEZVOLTAREA INDUSTRIILOR PRELUCRĂTOARE CU VALOARE ADĂUGATĂ ÎNALTĂ, INCLUSIV A CELOR CARE FOLOSESC GAZUL NATURAL CA RESURSĂ

Obiective

- Susținerea investițiilor și dezvoltării sectoarelor industriale cu valoare adăugată înaltă;
- Valorificarea superioară a gazelor naturale în contextul noilor exploatari onshore și offshore.

Direcții de acțiune

— Implementarea politicilor de stimulare fiscală a mediului de afaceri pentru ca România să își sporească competitivitatea și atractivitatea investițională în ceea ce privește valorificarea superioară a gazelor naturale;

— Dezvoltarea unor industrii precum: petrochimie, metalurgie, mase plastice, transporturi, agricultură, farmaceutice;

— Identificarea și promovarea activităților cu o valoare adăugată mare și avansarea în lanțul valoric, mai ales prin integrarea IMM-urilor locale din industrie.

DEZVOLTAREA SECTORULUI DEDICAT ECONOMIEI CIRCULARE

Obiective

- Dezvoltarea sectorului dedicat economiei circulare și crearea de noi locuri de muncă în domeniu (inclusiv prin formalizarea activităților la gri și la negru de colectare);
- Reducerea amprente de carbon a economiei;
- Creșterea gradului de valorificare a materiilor prime și a costului acestora.

Direcții de acțiune

— Stimularea investițiilor în infrastructura dedicată economiei circulare, tehnologie și cercetare și dezvoltare;

— Rezolvarea deficiențelor structurale legate de deșeuri, colectare selectivă, reciclare și reutilizare (Ordonanța 74/2018);

— Transpunerea în totalitate a legislației UE pentru economia circulară și valorificarea deșeurilor;

— Implementarea unui cadru legislativ și de politică publică pentru un sector dedicat economiei circulare și valorificării deșeurilor;

— Analiză și suport pentru transpunerea în practică a modelelor de economie circulară (conform OCDE)

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI ALIMENTARE

Obiective

- Încurajarea prelucrării superioare a materiei prime vegetale prin susținerea dezvoltării și creării de capacități de procesare autohtone în industria alimentară și conexasă (ex: ambalaje);

— Dezvoltarea lanțurilor valorice în domeniul plantelor tehnice și a altor tipuri de materiale naturale rezultate din activități agricole (cum ar fi lâna) pentru dezvoltarea oportunităților în industrii țintă (mobilă, textile, construcții, auto, aeronautică etc.).

— Încurajarea procesării produselor agroalimentare primare în vederea obținerii de produse cu valoare adăugată și promovarea produselor tradiționale și a lanțurilor scurte la nivel local.

Direcții de acțiune

— Menținerea și îmbunătățirea mecanismelor de stimulare a investițiilor integrate în producție agricolă — procesare — distribuție;

— Asigurarea unor mecanisme previzibile și clare de finanțare a activităților de producție agroalimentară.

SUSȚINEREA INDUSTRIILOR CREATIVE

Obiective

— Valorificarea creativității, a proprietății intelectuale și a patrimoniului cultural ca factor cheie de dezvoltare economică a României.

Direcții de acțiune

— Dezvoltarea de clustere de industrii creative (industria de publicitate, IT, software și jocuri pe calculator, arhitectură, design și modă, muzică, artă și cultură, film și televiziune, meșteșuguri, industria de carte și editură) în vederea creșterii valorii adăugate în economia românească;

— Stimularea industriilor creative ca factor cheie pentru dezvoltarea locală a zonelor rămase în urmă.

DEZVOLTAREA (ECO)TURISMULUI ȘI INDUSTRIEI DE OSPITALITATE

Obiective

— Creșterea calității și performanței managementului destinațiilor de turism din România prin încurajarea parteneriatului public-privat în vederea dezvoltării antreprenoriatului în turism;

— Creșterea notorietății destinației turistice România, ca destinație turistică de calitate pe piața internațională a turismului;

Direcții de acțiune

— Dezvoltarea Organizațiilor de Management ale Destinațiilor (OMD) și asigurarea cadrului legal prin care acestea pot să constituie bugete proprii din taxe specifice destinațiilor și din programe naționale de finanțare;

— Crearea unui cadru pentru managementul participativ al destinațiilor de turism prin profesionalizarea managementului de destinație și prin parteneriat funcțional public-privat;

— Participarea la acțiuni de marketing la nivel internațional, de exemplu târguri de turism, în baza unei concept de marketing cu o segmentare explicită pe țările emitente de turiști, astfel încât în România să crească semnificativ numărul de turiști străini;

— Simplificarea legislativă privind spațiile de cazare de mici dimensiuni;

— Identificarea unor nișe de turism unde România poate avea un avantaj comparativ și sprijinirea celor care au potențial, dar nu sunt încă recunoscute și susținute prin politici publice în prezent (ex. turism medical, turism de conferințe, România ca hub regional de conferințe pe diverse teme etc., turism cultural etc);

— Dezvoltarea formării în domeniul industriei de turism/ospitalitate prin impulsivarea învățământului dual și formarea profesională continuă de personal calificat.

DEZVOLTAREA INDUSTRIEI DE ÎNGRIJIRE ȘI SĂNĂTATE (CARE INDUSTRY)

Obiective

— Atragerea până în 2028 a minimum 1 milion străini anual în calitate de clienți ai industriei de îngrijire autohtonă;

— Asigurarea accesului nediscriminatoriu la îngrijire și sănătate pentru toată populația României;

— Poziționarea României ca lider european în domeniul „digital health and care”.

Direcții de acțiune

— Folosirea resurselor financiare oferite de UE atât prin fonduri dedicate, cât și prin alte instrumente financiare transdisciplinare (cercetare, piață digitală, fonduri regionale și de coeziune, Emergency Aid Rescue (rescueUE), InvestEU Fund etc.) pentru investiții în industria de îngrijire;

— Dezvoltarea sistemului public și privat de asigurări de sănătate și îngrijire pe termen lung;

— Definirea unor domenii punctuale în care România excelează prin prisma competențelor de care dispune țara noastră pe partea de sănătate și îngrijire pe termen lung (de exemplu, turismul medical punctual și pe termen lung);

— Încurajarea institutelor de cercetare și a actorilor privați să investească în dezvoltarea de prototipuri inovatoare, disruptive pentru echipamente, materiale, tehnologii asistive, programe informatice în sănătate și îngrijire (inclusiv pe AAL — Active Assisted Living);

— Dezvoltarea unei rețele naționale de geriatrie care să potențeze cercetarea-inovarea și competențele necesare pentru îngrijirea seniorilor;

— Reatragera în țară a personalului calificat în domeniul îngrijirii din Diaspora (peste 250.000 români).

DEZVOLTAREA COMPONENTEI NONMILITARE A INDUSTRIEI DE APĂRARE

Obiective

— Transformarea industriei de apărare a României într-un pilon al creșterii economice pe termen mediu și lung, care să răspundă, în același timp, cerințelor exprimate la nivel NATO și parteneri

— Maximizarea resurselor destinate producției autohtone de apărare, din alocarea obligatorie bugetară anuală de 2% PIB, precum și utilizarea adecvată de fonduri pentru cercetare-dezvoltare în domeniul tehnologiilor ce pot fi folosite cu scop dual (și în sectorul civil, ex.: securitate cibernetică).

Direcții de acțiune

— Valorificarea finanțărilor nerambursabile oferite de Comisia Europeană pentru transformarea industriei de apărare din România și crearea premiselor de adaptare la provocări tehnologice specifice

— Definirea și sprijinirea unor domenii punctuale în care România poate performa, prin prisma competențelor de care dispune, în special pe partea de apărare și securitate

— Încurajarea inovației, pentru a permite institutelor de cercetare și mediului de afaceri să dezvolte prototipuri pentru echipamente, materiale, soluții tehnice sau programe informatice conforme, de interes și pentru alte țări NATO sau participante la PESCO (Structura Permanentă de Cooperare a UE), inclusiv cu potențial de folosire duală.

DEZVOLTAREA SPECIALIZĂRII INTELIGENTE A IMM

Guvernul va adopta în perioada 2021—2024 o politică publică pentru dezvoltarea IMM-urilor, bazată pe cercetare, inovare și digitalizare. Se va avea în vedere o analiză a situației actuale a IMM-urilor inovatoare, stabilirea clasificării acestora, precum și stabilirea de criterii în obținerea de facilități. Totodată, în cadrul acestei viitoare strategii pentru dezvoltarea IMM-urilor și îmbunătățirea mediului de afaceri se va avea în vedere realizarea unui plan de acțiune pentru dezvoltarea Specializării Inteligente a IMM-urilor din România în care vor fi implicați toți factorii de decizie. În prezent, se lucrează la nouă strategie guvernamentală dedicată sprijinirii IMM-urilor și îmbunătățirii mediului de business din România în perioada 2021—2027.

Obiectivul strategic fundamental constă în consolidarea ecosistemului antreprenorial, în special în sectoarele cu potențial competitiv și cu valoare adăugată ridicată, astfel încât IMM-urile locale să devină performante în cadrul economiei digitale și a datelor, în condițiile în care sporește, totodată, eficientizarea activității administrației publice.

O atenție specială va fi acordată microîntreprinderilor, IMM-urilor inovatoare cu creștere înaltă (high-growth innovative enterprises) și firmelor exportatoare.

Stimularea inovării/Stimularea creării lanțurilor valorice de producție

În vederea elaborării și susținerii politicilor industriale în scopul creșterii competitivității sectoarelor industriale, se va urmări atingerea următoarelor obiective:

— Elaborarea Strategiei Naționale privind Economia Circulară

— În elaborarea Strategiei Naționale privind Economia Circulară se va ține cont de noul plan de acțiune privind economia circulară publicat de CE la 11 martie 2020, care asigură o agendă orientată spre viitor pentru realizarea unei Europe mai curate și mai competitive, creată în comun cu actorii economici, consumatorii, cetățenii și organizații ale societății civile. Noul plan de acțiune include inițiative pentru întregul ciclu de viață al produselor, de la proiectare și fabricație la consum, reparații, reutilizări, reciclare și reincluderea resurselor în economie. Acesta introduce măsuri legislative și nonlegislative și vizează domenii în care acțiunile la nivelul UE aduc valoare adăugată.

— O tranziție către o economie circulară deține potențiale majore, nu numai pentru mediu, ci și pentru competitivitatea întreprinderilor din România.

— Economia circulară din România va duce la un salt calitativ în economie care va echivala cu o transformare a creșterii, crearea de noi locuri de muncă, încurajarea sprijinului pentru IMM-uri, creșterea competitivității și promovarea economiei sociale.

— Definitivarea și implementarea Strategiei Naționale de Competitivitate 2021—2027 cu o componentă privind managementul tranziției industriale;

— Strategia va cuprinde un plan de măsuri destinat unei creșteri economice sustenabile, sprijinirea procesului de inovație, noi modalități de organizare a producției și consumului, noi competențe profesionale, susținerea competitivității economice la nivel național și regional;

— Elaborarea cadrului legislativ și relansarea Programului Creșterea Competitivității Produselor Industriale cu acțiuni de susținere precum: clustere, industrii creative. Programul vizează competiții de proiecte finanțate prin schema de ajutor de stat aferentă.

Totodată, prin Strategia Națională de Competitivitate 2021—2027 se vor urmări și mecanismele de specializare a proceselor de inovare la nivelul unei țări/regiuni de dezvoltare. În exercițiul financiar 2021—2027, acest concept este susținut prin obiectivele strategice investiționale ale Politicii de Coeziune a Uniunii Europene, în special prin Obiectivul de Politică 1 „O Europă mai inteligentă, prin promovarea unei transformări economice inovatoare și inteligente”. În acest sens, sunt prevăzute:

— identificarea și promovarea de măsuri legislative astfel încât statul român să redevină acționar majoritar al Combinatului de Oțeluri Speciale de la Târgoviște, având în vedere utilizarea pe scară largă a produselor obținute în cadrul combinatului;

— realizarea ciclului integrat de producție (minereu de cupru-produs finit) în România, prin construirea, într-un termen de 5 ani, a unei uzine metalurgice pentru prelucrarea concentratului de cupru.

— modernizarea și re tehnologizarea stațiilor de epurare pentru apele de mină provenite din mine închise, conform Pactului Ecologic European;

— investiții în regenerarea și decontaminarea siturilor, refacerea terenurilor degradabile, dezvoltarea de noi proiecte pe terenurile recuperate, inclusiv pentru dezvoltarea de capacități de producție de energie regenerabilă;

— investiții în vederea întăririi economiei circulare, producției și consumului durabile, inclusiv de recuperare a deșeurilor și inovare/reciclare, adaptate specificității zonelor miniere;

— inventarierea obiectivelor miniere și transformarea în depozite de stocare carbon (CCS).

V. Turism

Obiective și măsuri

Obiectivul general este de a valorifica potențialul important pe care îl are industria turismului în susținerea unei dezvoltări durabile a economiei naționale, cu impact benefic social și cultural și cu un aport valutar substanțial pentru economia națională prin atragerea de turiști străini.

1. Conceperea unei viziuni de țară care să identifice și să integreze destinația națională România cu destinațiile regionale și locale la nivel de marketing, accesibilitate și dezvoltare regională turistică bazată pe valoarea de unicitate a fiecărei zone

Destinația România va fi compusă din destinații regionale, care, la rândul lor, vor fi compuse din destinații locale, coordonate de organizații de management al destinațiilor, care să includă echipe profesionale cu personal specializat și să-și desfășoare activitatea în baza unor bugete multianuale adecvate planurilor proprii de acțiuni și responsabilităților în domeniul turismului preluate de la administrațiile publice locale sau de la autoritatea națională în turism.

— Actualizarea Master Planului pentru turismul național al României (MP), în cadrul căruia să se definească destinațiile, în contextul actual, pe trei niveluri: local, regional și național;

— Operaționalizarea Master Planului cu obiective strategice pe regiuni și implementarea structurilor de management ale fiecărei destinații, la nivel regional și național. MP va fi un document flexibil și dinamic, cu posibilitatea de aducere la zi în fiecare an, și va fi rezultatul analizei resurselor și capacității locale efectuate de structurile de management al destinațiilor turistice;

— Realizarea unui program de asistență coordonat la nivel național pentru implementarea structurilor de management al fiecărei destinații la nivel local și regional, bazat pe valorile de unicitate, în scopul creșterii performanței fiecărei destinații și al asigurării complementarității cu celelalte destinații partenere;

— Realizarea de planuri de interconectare a destinațiilor turistice, precum și de conectare a hub-urilor turistice cu restul destinațiilor, prin elaborarea și implementarea lor de către ministerele partenere de resort (Ministerul Transporturilor, Ministerul Dezvoltării);

— Realizarea unui program de finanțare a destinațiilor, bazat pe prioritățile naționale în domeniul turismului și pe planurile strategice la nivel de OMD-uri. Sursele acestui program de finanțare vor fi constituite din fondurile structurale, fonduri guvernamentale și aport al părților interesate din cadrul fiecărei destinații turistice. Autoritățile publice responsabile pentru negocierea următoarei perioade de finanțare pe fonduri structurale și ulterior în derularea lor trebuie să considere turismul ca prioritate și ca o industrie transversală care poate fi finanțată prin câteva linii de finanțare din partea UE, și nu doar pe cele specifice de infrastructură sau promovare.

2. Asigurarea unui management performant al destinațiilor turistice la nivel local, regional și național

— Crearea de organizații de management al destinațiilor (OMD), ca structuri asociative reale, cu membri cu drepturi egale, inclusiv la nivel național, bazate pe parteneriat public-privat;

— Profesionalizarea structurilor de management din cadrul OMD și crearea unui cadru adecvat pentru desfășurarea unei activități multianuale bazate pe mecanisme financiare clare, predictibile și pe planuri de acțiune anuale agreeate de partenerii din cadrul OMD;

— Realizarea OMD-ului național care să conceapă și să deruleze politica de marketing în turism a României pe piețele externe. Acest OMD va fi structurat pe un parteneriat public privat care include autoritatea centrală pentru turism, alături de alte ministere interesate, mediul asociativ la nivel național, precum și companii relevante la nivel național (ex. Tarom).

3. Realizarea unei politici de reglementare adecvate domeniului de turism

— Schimbarea abordării politicii de control al activităților turistice, prin includerea în proceduri a unor etape prelabile de consiliere a agenților economici din sectorul turismului și de prevenire prin aplicarea sancțiunii avertismentului;

— Realizarea de fișe unice de control care să transparentizeze și să simplifice procedura de control pe domenii precum: securitatea alimentară, igiena, protecția și securitatea muncii, transport etc.;

— În urma unei largi consultări cu mediul privat și cu administrația publică centrală, se va realiza și implementa un program de translatere a unei părți a activității de control al calității serviciilor turistice către organizațiile de management al destinațiilor turistice de la nivel regional și local, în colaborare cu asociațiile profesionale relevante la nivel național, autoritatea națională în domeniul turismului urmând să păstreze atribuții privind elaborarea procedurilor de control, de verificare a legalității condițiilor de funcționare a agenților economici din domeniul turismului și de efectuare a acțiunilor de interes major prevăzute în planul anual de control;

— Regândirea sistemului de clasificare pentru spații de cazare, orientat către calitate și armonizarea lui cu practicile europene privind normele de autorizare și standardizare;

— Adaptarea cadrului legislativ pentru unitățile de cazare de mici dimensiuni cu privire la servirea mesei, precum și reglementarea și popularizarea conceptului de punct de gastronomie locală prin folosirea de produse proprii și locale, inclusiv în cazul pensiunilor de mici dimensiuni și a micilor restaurante;

— Descurajarea printr-un cadru legal ferm a activităților turistice realizate ilegal.

4. Profesionalizare în turism prin calificare, perfecționare și instrumente de stimulare (de tip „incentive”)

— Realizarea unui plan de formare profesională în meserii și profesii specifice turismului la toate nivelurile educaționale:

— sistem dual (15—18 ani): 50% teorie, 50% practică;

— școli de pregătire profesională continuă pentru adulți;

— universități de științe aplicate în sistem dual sau cu un semestru de practică;

— integrarea programelor de internship în curriculum universitar.

— Realizarea unui program de atragere a forței de muncă din diaspora, de tip Repatriot Turism, în meserii și profesii specifice turismului, prin care:

— să se creeze o bursă online a locurilor de muncă din turism accesibilă tuturor românilor, inclusiv celor din țară;

— să fie sprijiniți, inclusiv financiar, în constituirea de microîntreprinderi turistice;

— să se organizeze târguri și întâlniri în comunitățile din diaspora, dedicate atragerii forței de muncă și potențialului antreprenorial în turism.

— Atragerea forței de muncă din alte țări prin:

— urgentarea procedurii de acordare a vizei;

— eliminarea pragului de salarizare;

— mărirea contingentului de lucrători străini acceptați de România.

— Program de stimulente sau scheme de ajutor de stat pentru angajatori, în vederea menținerii personalului angajat în perioadele de extrasezon și pentru investiții în calificarea/perfecționarea/specializarea personalului;

— Program național de calificare și perfecționare pentru managerii de destinații și pentru celelalte categorii de profesii din sfera turismului;

— Creșterea calității în sistemul de servicii din România prin dezvoltarea Școlii de Ospitalitate cu unul dintre programe axat pe creșterea calității primirii turistice — „Reînvățarea zâmbetului”. Sprijinirea înființării unor școli-pilot în toate domeniile turistice importante din România (balneo, munte, litoral, urban etc.);

— Crearea la nivel de universități a unor centre de competență în turism prin intermediul cărora să se deruleze continuu un parteneriat activ între mediul academic și cel de afaceri pentru adaptarea ofertei educaționale sub aspectele programelor de studii desfășurate, planurilor de învățământ și fișelor de disciplină.

5. Ridicarea nivelului de politici sectoriale în turism bazat pe monitorizări reale

— Crearea unui Observator turistic (recomandat în cadrul Institutului Național de Cercetare și Dezvoltare în Turism). Observatorul turistic își va desfășura activitatea în baza unui Plan național de monitorizare turistică, ce va conține:

— colectare de informații relevante la nivel de destinații prin intermediul OMD-urilor, prin asistarea și operaționalizarea planurilor de monitorizare ale fiecărei destinații;

— monitorizarea tendințelor la nivel european și global;

— analiza datelor colectate și asistarea OMD-urilor locale și regionale și a OMD-ului național pentru definirea setului anual de politici de marketing; realizarea unei analize anuale a situației actuale și a tendințelor din turismul românesc și cel internațional și integrarea ei în planul strategic de lucru al Organizației Naționale de Management al Destinațiilor Turistice.

— Implementarea la nivel de destinații a unui program de monitorizare a fenomenului turistic, în baza unor studii elaborate prin colectarea și interpretarea datelor statistice;

— Încurajarea persoanelor fizice și juridice care prestează servicii turistice să obțină autorizația de funcționare și sancționarea platformelor de rezervări online care acceptă să promoveze oferta turistică a agenților neautorizați.

6. Integrarea în planificarea dezvoltării destinațiilor turistice a impactului schimbărilor climatice și a principiilor de turism durabil

— Planificarea strategică pentru dezvoltarea destinațiilor turistice mai puțin dependente de schimbările climatice;

— Planificarea pe termen lung pentru stațiuni și destinații montane verzi de patru sezoane ce iau în considerare schimbările climatice (de exemplu, lipsa constanței temperaturilor negative și a stratului de zăpadă pe timpul iernii);

— Crearea unui program la nivel național pentru finanțarea destinațiilor care se califică în categoria destinațiilor durabile (în urma unor evaluări independente și conform unui set de criterii internațional recunoscut pentru destinații de turism durabil);

— Reanalizarea și ajustarea master planului de investiții în turism, în acord cu conceptele de dezvoltare promovate de

destinații prin intermediul OMD-urilor și asigurarea cadrului pentru parteneriate public-private.

7. Consolidarea brandului de țară prin poziționarea României ca destinație de turism „verde” (durabil)

— Selectarea unor destinații cu potențial de succes din domeniile turism de sănătate, ecoturism, turism cultural urban și rural, turism montan și de litoral și sprijinirea lor printr-un program dedicat pentru a dobândi caracteristicile reale de turism durabil, astfel încât să aibă un rol esențial în definirea brandului de țară și să devină vârful de lance al turismului românesc;

— Susținerea realizării unei infrastructuri la nivel național de piste pentru biciclete, cu o prioritate de conectare la rețeaua europeană EuroVelo de trasee de bicicletă.

8. Dezvoltarea destinațiilor turistice inteligente — „smart destinations”

— Selectarea destinațiilor cu potențial de dezvoltare pe modelul orașului inteligent (smart city și corelarea și integrarea măsurilor *smart* ce includ managementul orașului cu măsurile de la nivel de destinație turistică;

— Realizarea de pachete de măsuri de finanțare pentru administrația publică și sectorul privat: orașe inteligente, destinații turistice inteligente ce pot suplimenta măsurile pentru orașe, cu măsuri dedicate turismului pe direcții ce țin de accesibilitate, servicii turistice și servicii auxiliare inteligente, atracții turistice, monitorizare fluxuri turiști etc.;

— Realizarea de pachete de măsuri de finanțare dedicate OMD-urilor pentru a utiliza tehnologia informației și comunicațiilor și incorporarea acesteia în produsul turistic, cu scopul final de personalizare a produselor turistice prin luarea în considerare a preferințelor fiecărui vizitator și oferirea în timp real de activități și servicii relevante intereselor lui.

1. Ajutor de stat acordat operatorilor din turism și Horeca în 2021 pentru a compensa pierderile înregistrate în 2020;

2. Realizarea strategiei de marketing și promovare turistică pentru perioada 2021—2025;

3. Reînființarea rețelei de birouri internaționale de turism și redefinirea atribuțiilor acestora pentru o creștere a eficienței activității;

4. Interconectarea printr-o platformă națională gestionată de autoritatea centrală în domeniul turismului a centrelor naționale de informare și promovare turistică, atât în mediul rural, cât și urban;

5. Realizarea unei strategii pentru extinderea învățământului dual, a formării profesionale în domeniul turismului, a centrelor de învățământ și a școlilor de meserii (administrator de pensiune turistică, recepționar, camerist, director de hotel, somelier, ghizi de turism, șef de recepție, director de agenție de turism etc.);

6. Prelungirea programului de acordare a tichetelor de vacanță pentru angajații din sectorul public și cel privat; actualizarea sumei acordate la nivelul salariului minim pe economie și redefinirea facilităților acordate sectorului privat; emiterea și acordarea unor tichete speciale, destinate exclusiv consumului în unitățile de alimentație publică autorizate; emiterea de vouchere de vacanță speciale pentru pensionari, destinate exclusiv tratamentelor balneo-climaterice; acordarea de stimulente agențiilor de turism pentru fiecare turist străin care stă mai mult de 5 nopți în România (incoming); Reanalizarea sistemului de acordare a voucherelor de vacanță pentru a mări eficiența destinațiilor și serviciilor turistice cu scopul extinderii sezonului turistic. Vouchere de sănătate pentru pensionari ca alternativă la vechea formă de alocare prin Casa de pensii a pachetelor de servicii turistice pentru tratament;

7. Vouchere educaționale care vor fi date către școli pentru a stimula activitățile extrașcolare cu ieșire din clasa de studiu și vizitarea diverselor atracții (muzee, arii naturale protejate, situri arheologice, participarea la spectacole etc.) sau/și participarea

la activități organizate cu caracter sportiv (drumeție, cursuri de schi, cicloturism etc.) cu utilizarea unor servicii turistice inclusiv cazare. Voucherele educaționale sunt bonuri de valoare care se acordă elevilor prin intermediul școlilor, în regim de turism intern, pentru acoperirea unor cheltuieli ocazionate de efectuarea unor excursii sau vacanțe cu scop educațional;

8. Integrarea rutelor tematice naționale în rutele europene, trasee turistice pedestre, trasee montane, cicloturistice etc., monitorizarea și promovarea destinațiilor EDEN și a celor ecoturistice;

9. Încheierea de protocoale — acorduri de colaborare și susținere a produselor turistice între țările vecine, precum și posibilitatea deschiderii unor coridoare speciale pentru turiștii veniți din țările vecine având în vedere efectul pandemiei din acest moment;

10. Intensificarea relațiilor de colaborare cu organizațiile internaționale: OCDE, OMT, CE, TAC, SUERD, Itervitis, OCEMN și Convenția Carpatică, pe teme de actualitate: digitalizare, sustenabilitate, managementul de criză și post-criză, marketing de destinație, dezvoltarea OMD-urilor, schimbările climatice și elaborarea de politici și prin identificarea posibilității și sprijinirea unor eventuale candidaturi românești pe linia reprezentării intereselor statului în diferite organisme și organizații internaționale;

11. Implementarea Planului de dezvoltare a Turismului din fonduri europene 2021—2030;

12. Elaborarea și aprobarea prin HG a Strategiei de dezvoltare a Turismului pentru perioada 2021—2030;

13. Reconversia zonelor miniere în destinații turistice prin utilizarea fondurilor europene;

14. Noua Lege a Turismului;

15. Dezvoltarea colaborării cu mediul privat prin reorganizarea Consiliului Consultativ al Turismului;

16. Dezvoltarea destinațiilor turistice transfrontaliere prin parteneriat cu țările vecine.

VI. Protecția consumatorului

— Digitalizarea și eficientizarea activităților de control din cadrul Autorității prin implementarea unui sistem informatic integrat care să permită raportarea și înregistrarea acțiunilor de control, precum și monitorizarea activității desfășurate de comisaratele teritoriale care să permită obținerea de informații în timp real;

— Modernizarea și dotarea Laboratoarelor LAREX, astfel încât acesta să devină o entitate guvernamentală națională de referință în domeniu, adaptată la exigențele impuse de piață în acest moment și care să beneficieze de acreditările necesare;

— Actualizarea procedurilor LAREX CERT în vederea certificării produselor și serviciilor, fapt ce va genera creșterea încrederii consumatorilor în ceea ce privește calitatea, având în același timp și o semnificativă componentă de prevenție prin identificarea și eliminarea cauzelor care au generat neconformități ale produselor sau serviciilor;

— Demararea unor programe de informare privind:

— Creșterea nivelului de cunoaștere privind drepturile și obligațiile consumatorilor;

— Creșterea rolului de prevenție și consiliere a operatorilor economici în desfășurarea actului de control;

— Soluționarea alternativă a litigiilor;

— Educația financiară în vederea dezvoltării unei piețe financiar-bancare dinamice și transparente, cu beneficii atât pentru consumator, cât și pentru instituțiile financiare implicate.

— Elaborarea unei strategii în domeniul protecției consumatorilor, corelată cu cea existentă în Uniunea Europeană, menită să asigure o viziune de ansamblu asupra

acțiunilor și mecanismelor necesare a fi proiectate și implementate de către instituțiile cu atribuții în domeniu, conform rolului acestora definit de lege;

— Dezvoltarea activității Direcției Metale și Pietre Prețioase prin modernizarea și eficientizarea procesului de marcarea, expertizarea și autorizarea metalelor și pietrelor prețioase prin achiziționarea aparaturii necesare pentru marcarea laser a acestora;

— Reținerea de către ANPC a 50% din veniturile din ștanțarea metalelor prețioase pentru a investi în rețeaua de laboratoare;

— Program de dezvoltare și promovare a entității de Soluționare Alternativă a Litigiilor (SAL) din cadrul ANPC în scopul de a pune la dispoziția consumatorului modalități oportune de rezolvarea a disputelor apărute în relația cu operatorii economici.

VII. Obiective în industria de apărare:

— Finalizarea capacității de producție pentru toate tipurile de pulberi utilizate în toate tipurile de muniție;

— Finalizarea modernizării capacității de producție pentru explozivi;

— Continuarea modernizării capacităților de producție din portofoliul societăților aflate în subordinea MEEMA;

— Continuarea desemnării centrelor de mentenanță;

— Producția pistoalelor de 9 mm și a muniției NATO de 5,56 mm la Societatea Uzina Mecanică Cugir — S.A.;

— Oficiul de Compensare pentru Achiziții de Tehnică Specială are în derulare 44 de acorduri de compensare care vor continua și în anii 2021—2024. În baza acestora, industria de apărare din România va beneficia de:

— transfer de tehnologie pentru producția/asamblarea de produse;

— contracte de subcontractare și export, prin calificarea fabricilor drept furnizori autorizați ai unor companii internaționale de renume.

— Beneficiile concrete ale acestor proiecte sunt:

— Prin acordul de compensare aferent achiziției de platforme de transport auto multifuncționale pe roți, industria românească va primi contracte pentru subcontractarea de componente ale platformelor, precum și transfer de tehnologie și instruktaj, necesare creării premiselor de realizare a producției de componente pe plan local, la standardele de calitate impuse de compania italiană IVECO;

— Prin acordul de compensare aferent achiziției de pistoale, industria românească va primi un transfer de tehnologie pentru asamblarea, verificarea și testarea pistoalelor model PX4 din SKD (kituri de piese și subansamble);

— Prin acordul de compensare aferent achiziției TBT 8x8 PIRANHA 5 și derivate, industria românească va primi contracte de subcontractare, precum și transferul de tehnologie aferent, pentru a putea produce și asambla transportoarele blindate în România, devenind una dintre capacitățile de producție pentru apărare de interes strategic pentru securitatea națională;

— Prin acordul de compensare aferent sistemelor de rachetă antitanc portabile, industria de apărare a primit contracte de export, precum și transferul de tehnologie aferent, pentru a putea produce subansamble metalice pentru mari companii europene de profil. Totodată, industria românească a primit un transfer de tehnologie, care va fi însoțit de export pentru grenade fumigene.

— Programele viitoare de compensare includ:

— Programul de înzestrare esențial Corvetă multifuncțională. Navele vor fi construite în România în decurs de șapte ani, în

baza unui transfer de tehnologie pentru construcția, dotarea și mentenanța corvetelor;

— Programul de modernizare a 10 aeronave IAR-99, semnat cu Avioane Craiova. Lucrările de revitalizare și modernizare ale aeronavelor IAR-99 se vor realiza și prin implicarea altor companii române și străine, ceea ce va conduce la dezvoltarea pe orizontală a industriei naționale.

Valoarea de compensare anticipată a Programului de înzestrare esențial Corvetă multifuncțională este de 1,28 miliarde euro.

VIII. Resurse minerale

1. Realizarea ciclului integrat de producție (minereu de cupru — produs finit) în România, prin construirea, într-un termen de 5 ani, a unei uzine metalurgice pentru prelucrarea concentratului de cupru. Valoarea estimată a investiției este de circa 200 de milioane de euro.

2. Finanțarea Programului anual de închidere și reconstrucție ecologică a minelor aprobate la închidere prin hotărâri de Guvern. Pentru completarea bugetului necesar acestor activități, au fost demarate procedurile de ofertare în vederea atragerii de fonduri europene.

3. Valoarea estimată a investiției — 160 milioane lei pe an.

4. Impact: 250 de mine de închis.

5. Promovarea de către Guvernul României a Hotărârii nr. 181/2020 pentru aprobarea continuării finanțării din Fondul pentru mediu a lucrărilor de închidere a iazurilor de decantare din sectorul minier, în vigoare de la 17 martie 2020. Valoarea finanțării: a fost alocat un buget de 100 milioane lei.

6. Oportunitatea de cooperare în Programul de Reziliență al Uniunii Europene, la Planul privind materiile prime critice.

7. Redeschiderea perimetrelor de exploatare a resurselor minerale polimetalice cu rezerve semnificative. Acest obiectiv este susținut prin modificarea Legii nr. 85/2003 și prin aprobarea Planului de reorganizare a C.N.M.P.N. REMIN — S.A. Baia Mare în condițiile redeschiderii a trei perimetre miniere (Șuior, Cavnic și Baia Sprie).

8. Exploatarea resurselor minerale secundare din haldele și iazurile de decantare provenite din industria minieră. Achiziționarea de către S.C. MINVEST — S.A. Deca a unui modul pilot de procesare a resurselor minerale secundare din halde și iazuri de decantare cu conținut semnificativ de aur, argint și alte metale rare. Inițiativa are o importanță majoră în vederea întăririi economiei circulare, inclusiv de recuperare a deșeurilor și reciclare, adaptate specificității zonelor miniere.

9. Valorificarea superioară a zăcămintului de grafit din zona Baia de Fier (Mina Cătălinu și cariera Ungurelasu), județul Gorj, prin prelungirea licenței de exploatare de către SNS SALROM SA — titularul licenței de exploatare.

IX. Piața internă

Participarea și prezentarea poziției României la reuniunile aferente Pieței Interne (în domeniile referitoare la libera circulație a mărfurilor, coordonarea activității de supraveghere a pieței, exercitarea atribuțiilor ce revin din calitatea de punct național de informare despre produs privind recunoașterea reciprocă a mărfurilor, punct național de contact pentru aplicarea Directivei UE 1535/2015 privind notificările de proiecte de reglementări tehnice, exercitarea atribuțiilor de Birou Unic de Legătură pentru activitățile de supraveghere a pieței, reprezentarea în Rețeaua europeană privind supravegherea pieței, reprezentarea în Comitete la nivelul Comisiei Europene pentru aria de competență). Impact: evitarea acțiunilor de infringement împotriva României.

MINISTERUL ENERGIEI

Asigurarea securității energetice este obiectivul esențial al noii politici energetice, în acord cu contextul european al unei viitoare piețe integrate.

Obiective strategice:

— Implementarea de măsuri în vederea asigurării securității energetice în contextul liniilor programatice ale UE ce vizează decarbonarea și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;

— Promovarea de investiții în domeniul energetic în special în domeniul energiilor curate vizând finalizarea reactoarelor 3 și 4 Cernavodă, retehnologizarea unității 1 și introducerea unor tehnologii nucleare avansate în contextul parteneriatului interguvernamental România — SUA;

— Deblocarea proiectelor de exploatare a gazelor naturale offshore din Marea Neagră;

— Adaptarea unor capacități de producție a energiei electrice la noile tendințe europene în materie, în sensul transformării acestora de pe combustibil fosil solid (cărbune) pe combustibil fosil lichid (gaz natural), ca resursă de tranziție către o economie verde, în conformitate cu Pactul Ecologic European;

— Realizarea de investiții în extinderea rețelei de transport a energiei electrice pentru a crește capacitatea de interconectare cu statele vecine și a putea prelua capacitatea suplimentară de producție de energie electrică din surse noi sau regenerabile;

— Realizarea de investiții în extinderea rețelei de transport și distribuție a gazelor naturale, cu accent pe implementarea de rețele inteligente de transport și distribuție;

— Clarificarea cadrului legal și de reglementare care ar permite investițiile în capacități noi de energie regenerabilă, prin clarificarea posibilității de semnare a contractelor bilaterale (corporate PPAs), de exemplu, și stimularea de instrumente financiare verzi pentru a susține investiții în energia regenerabilă;

— Crearea unui cadru care să faciliteze absorbția de fonduri europene pentru realizarea investițiilor în sectorul producerii de energie eoliană onshore și offshore și energie solară; încurajarea tranziției către energia bazată pe biomasă sustenabilă în zonele rurale și în urbanul mic pentru a diminua utilizarea masei lemnoase, care poate fi obținută din deșeuri organice din agricultură și zootehnie, precum și din folosirea deșeurilor menajere și industriale;

— Participarea activă în cadrul inițiativelor europene ce vizează promovarea utilizării pe scară largă a bateriilor electrice, stocare, în capacități de capturare a CO₂, identificarea și valorificarea materiilor prime rare (de exemplu, litiu);

— Crearea unui mediu de reglementare competitiv, transparent și predictibil, bazat pe consultare publică de substanță, care să constituie fundamentul piețelor libere și competitive de energie; de asemenea, înscrierea României în cadrul Organizației pentru Cooperare și Dezvoltare Economică și în cadrul Agenției Internaționale pentru Energie;

— Participarea la inițiativele europene de încurajare a dezvoltării tehnologiilor pe bază de hidrogen, pentru a atinge pragul de competitivitate economică și de utilizare la scară largă, cu o contribuție esențială la securitatea energetică și susținerea atragerii de investiții în soluțiile tehnologice moderne care au atins un grad de maturitate și care au fost suficiente testate pentru a funcționa în condiții de eficiență economică;

— Susținerea dezvoltării infrastructurii de transport curat pentru stații de reîncărcare electrice și combustibili alternativi, potrivit legislației europene — CNG, LNG, biocarburanți și hidrogen (pe termen mediu și lung) — prin includerea în schemele existente de sprijin, prin măsuri administrative, simplificare birocratică, stimulente fiscale și încurajarea unor programe de cercetare-dezvoltare;

— Stimularea investițiilor din mediul privat în sectorul energetic, inclusiv prin intermediul fondurilor europene, având ca scop decarbonarea și eficiența energetică pe tot lanțul valoric (producție — transport — consum) și în toate sectoarele conexe (industrie, transport, clădiri), precum și accelerarea procesului de digitalizare a rețelelor de energie;

— Sistem modern de guvernare în sectorul energetic prin acțiunea asupra depolitizării și independenței autorităților de reglementare și a companiilor de stat, asupra simplificării circuitului birocratic, în sensul transparentizării și al digitalizării, pentru a avea o guvernare corporativă și competență la toate nivelurile; crearea unui cadru legislativ și de reglementare transparent, stabil și coerent; listarea la bursă, acolo unde este fezabil, a companiilor din sectorul energetic pentru a crește gradul de transparență al actului managerial și pentru investiții bazate pe principii de eficiență economică și neutralitate tehnologică, păstrând controlul strategic al statului român;

— Acordarea unui loc central consumatorilor și prosumatorilor de energie, combaterii sărăciei energetice, creșterii eficienței energetice, introducerii sistemelor moderne și eficiente de încălzire a locuințelor, electromobilității și digitalizării; promovarea și facilitarea calității de prosumator, iar în cazul energiei electrice produse de către prosumatori, vom susține compensarea cantitativă a energiei livrată în sistemul național de distribuție; redefinirea noțiunii de „consumator vulnerabil” — extinderea definiției pentru a acoperi factori structurali și de acces, comportamentul comercial și designul de piață;

— Crearea și implementarea mecanismului de sprijin de tipul contracte pentru diferență;

— Creșterea eficienței energetice prin accelerarea programelor naționale de renovare energetică aprofundată a clădirilor publice și a celor rezidențiale cu fonduri europene — anveloparea termică, introducerea contoarelor inteligente pentru utilități, înlocuirea instalațiilor interioare de apă caldă și caldură, asigurarea ventilării cu recuperarea căldurii, integrarea celor mai eficiente surse de caldură și a celor regenerabile, precum și digitalizarea; susținerea modificării legislației astfel încât să accelerăm instalarea contoarelor inteligente; un cadru legal și de reglementare funcțional pentru încurajarea companiilor de tip ESCO (Energy Service Companies) și a contractelor de performanță energetică ESPC (Energy Savings Performance Contracts) pentru clădiri; susținerea măsurilor de eficiență energetică pentru companiile energointensive care asigură un număr important de locuri de muncă. Stimularea proiectelor de tip „clădiri cu zero emisii”, folosirea celor mai bune tehnologii disponibile (produse și instalații) și a sistemelor inteligente de gestionare a clădirilor, utilizarea materialelor izolante îmbunătățite și încălzirea din surse regenerabile durabile.

1. Crearea cadrului legislativ național**Actualizarea legii energiei în concordanță cu noile prevederi comunitare în domeniul energiei electrice și gazelor naturale:**

— Prin implementarea cadrului legislativ european se va urmări atât elaborarea de măsuri menite să asigure creșterea siguranței în alimentare cu energie, cât și crearea premiselor necesare creșterii competitivității companiilor energetice pe piața regională de energie electrică.

— În acest context, în perioada următoare este necesară revizuirea și/sau actualizarea legii energiei electrice, pentru transpunerea prevederilor legislației europene (regulamente și directive) în domeniul energiei electrice și pentru evaluarea impactului.

— Promovarea de măsuri, dezvoltarea de proiecte având la bază prevederile/liniile directoare incluse în Fondul pentru Modernizare și elaborarea cadrului necesar implementării unui nou instrument de finanțare Fondul pentru Modernizare, cu un impact estimat de a realiza noi capacități energetice care vor conduce la reducerea importurilor de energie electrică și reluarea poziției de exportator net de energie a României, și atingerea țintelor intermediare stabilite prin PNIESC și creșterea competitivității industriei energetice în piața europeană de energie.

2. Investiții din sistemul energetic național pentru perioada 2021—2024 și măsuri pentru creșterea competitivității companiilor energetice

În contextul legislativ european privind combaterea schimbărilor climatice și tranziția energetică se are în vedere creșterea nivelului de ambiție pentru reducerea emisiilor, creșterea ponderii surselor regenerabile de energie, a măsurilor de eficiență energetică și a nivelului de interconectivitate a rețelelor electrice. Planul Național Integrat Energie și Schimbări Climatice (PNIESC), care reprezintă angajamentul României la efortul comun de îndeplinire a obiectivelor europene din domeniul energiei și climei stabilite pentru anul 2030, constituie o obligație a fiecărui stat membru, conform Regulamentului privind Guvernanța Uniunii Energetice, prin care acestea își elaborează strategii de politici energie-climă pe 10 ani, începând cu perioada 2021—2030.

Creșterea gradului de securitate energetică și asigurarea siguranței în alimentare sunt obiective prioritare care pot fi realizate prin implementarea unor mecanisme de finanțare în sectorul energetic și prin tranziția către o energie curată, transformarea sistemului electroenergetic național și adaptarea la noile cerințe de mediu și nevoile pieței de energie și, nu în ultimul rând, cu urmărirea unui impact cât mai mic asupra consumatorului final.

De asemenea vor fi adoptate măsuri pentru diversificarea mixului energetic și adaptarea sistemului electroenergetic la producerea viabilă și distribuită de energie din surse regenerabile, stimularea concurenței, creșterea gradului de interconectare și încurajarea investițiilor în infrastructură aferentă, în producerea mai flexibilă și asigurarea de stimulente pentru investiții în producere, în stocarea energiei, în eficiență energetică pentru a răspunde nevoilor pieței, pentru a facilita concurența loială și pentru a garanta siguranța alimentării. Toate aceste obiective vor fi implementate astfel încât să permită și să ducă la obținerea de beneficii concrete pentru cetățeni, la crearea de locuri de muncă, creștere economică și investiții în plan energetic. De asemenea, în domeniul societăților cu capital de stat va fi promovat un management performant, respectând principiile de guvernanță corporativă, în paralel cu simplificarea legislației în domeniu, în vederea debirocratizării activității acestora în raport cu instituțiile publice. Vor fi implementate planurile de restructurare ale operatorilor economici cu capital de stat, integral și/sau majoritar, care va urmări: stabilirea capacităților strategice; menținerea în obiectul de activitate a produselor/serviciilor cu potențial de desfacere la intern și/sau export; modernizarea, re tehnologizarea și optimizarea liniilor de fabricație cu potențial de competitivitate; restructurarea economico-financiară, diminuarea pierderilor și eficientizarea producției; crearea unor centre de excelență de cercetare și producție specializate pe domeniul specific de activitate; continuarea desemnării unor operatori economici ca centre de mentenanță pe categorii de tehnică.

Necesarul de investiții aferente rețelelor electrice includ proiectele de interconectare și de dezvoltare a rețelei până în 2030, precum și investițiile în rețele de distribuție. Aceste investiții includ echipamente și tehnologii ce fac tranziția către

„rețelele inteligente” cu comunicare bidirecțională, cu gestiune eficientă și cu flexibilitate mai mare în operare.

Distribuția de energie electrică este o activitate reglementată desfășurată de către 8 operatori de distribuție a energiei electrice. Și în acest sector sunt necesare investiții susținute pentru a atinge un nivel de performanță ridicat, în linie cu așteptările consumatorilor, precum și cu gradul de suportabilitate al acestora.

În conformitate cu legislația secundară în vigoare, valoarea programelor de investiții ale companiilor de distribuție, precum și tipurile de lucrări aferente sunt aprobate de către Autoritatea Națională de Reglementare în Domeniul Energiei, fiind corelate cu gradul de suportabilitate al consumatorilor și starea tehnică a rețelelor.

Dorim reprofesionalizarea și depolitizarea companiilor de stat din domeniul energetic și încurajarea lor pentru a căpăta un profil regional și încurajarea capitalului privat autohton să investească în sectorul energetic.

Priorități de investiții strategice ale companiilor cu capital de stat

Investiții pe termen scurt

- Finalizarea centralei noi de la Romgaz — Iernut;
- Continuarea și finalizarea re tehnologizării blocului nr. 5 SE Rovinari;
- Modernizarea cazanelor aferente blocului nr. 8 SE Ișalnița;
- Creșterea capacităților de înmagazinare în depozitele ROMGAZ și transformarea acestora în depozite multiciclu în vederea asigurării funcționării centralelor pe hidrocarburi, inclusiv în condiții meteorologice severe (temperaturi negative).

Investiții strategice pe perioada 2021—2024

CNE Cernavodă

Energia nucleară este o sursă de energie cu emisii reduse de carbon și reprezintă o componentă de bază a mixului energetic din România. În vederea acoperirii deficitului de capacitate de producție de energie electrică previzionat pentru 2028—2035, ca urmare a atingerii duratei limită de operare a mai multor capacități existente, este prevăzută prelungirea duratei de viață a reactoarelor nucleare de la Unitatea 1 de la CNE Cernavodă și realizarea a 1—2 noi unități nucleare, finanțarea urmând a fi asigurată conform acordului interguvernamental semnat în luna octombrie 2020 între România și SUA.

— Re tehnologizarea Unității 1 CNE Cernavodă — valoarea investiției: aproximativ 1,5 miliarde euro.

— Proiectul Unitățile 3 și 4 de la CNE Cernavodă — valoarea investiției: 7,6 miliarde euro.

— Realizarea instalației de detritiere la CNE Cernavodă — valoarea investiției: 190 milioane euro.

— Depozit Intermediar de Combustibil Ars (DICA) — valoarea investiției: aproximativ 20 milioane euro.

— Menținerea ciclului nuclear integrat, prin asigurarea materiei prime pentru fabricarea combustibilului nuclear necesar funcționării unităților de la Centrala Nuclearoelectrică de la Cernavodă, în condiții de securitate națională, cu respectarea prevederilor Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene și a recomandărilor Agenției de Aprovizionare a EURATOM, prin transferul fabricii de la Feldioara la SN Nuclearolectrică și deshiderea unei noi mine de uraniu de către SNN.

Complexului Energetic Oltenia

Punerea în practică a programului de restructurare al companiei după aprobarea acestuia de către CE, prin retragere din exploatare a unor capacități energetice pe bază de lignit și înlocuirea acestora cu capacități de generare pe gaz natural în tehnologii moderne cu emisii scăzute de CO₂, precum și a unor parcuri fotovoltaice de circa 700 MW, prin care se intenționează transformarea mixului energetic din energie produsă doar pe bază de cărbune în energie produsă pe bază de cărbune, gaz natural și regenerabil.

Complexul Energetic Hunedoara

Aplicarea OUG 60/2019 în așa fel încât din CEH se vor desprinde 2 companii, una care să cuprindă Termocentrala de la Paroșeni și minele de huiă, iar cea de-a doua va avea Termocentrala de la Mintia ce va fi dată în gestiunea administrației locale. În ambele companii se vor face investiții de reducere a emisiilor de CO₂ prin introducerea de tehnologii noi cu respectarea standardelor de mediu.

Romgaz

— Realizarea de către Romgaz a unei capacități energetice noi, cu ciclul combinat cu turbine cu gaze naturale, la Sucursala Electrocentrale Mintia din cadrul Complexului Energetic Hunedoara — S.A.

— Înființarea unei societăți în comun, de tip „joint venture” cu LIBERTY GALAȚI — S.A., în perspectiva dezvoltării unor proiecte de investiții de tip greenfield („de la zero”), respectiv dezvoltarea unei unități de producere a energiei electrice pe bază de gaze naturale („CCGT”) și a unor unități de producere a energiei electrice din surse regenerabile, folosind atât tehnologii eoliene, cât și fotovoltaice.

— Parteneriat de colaborare între SNGN ROMGAZ — S.A., UAT Drobeta-Turnu Severin și Mehedinți Gaz — S.A. în vederea dezvoltării unor puncte termice pentru producerea de energie termică precum și extinderea rețelei de distribuție a gazelor naturale, pentru asigurarea continuității în alimentarea cu energie termică și gaze naturale a întreg municipiului Drobeta-Turnu Severin.

— Romgaz, prin sucursala de la Severin, se va implica în proiectul de dezvoltare al primei centrale din țară, de producere a energiei electrice, pe gaze naturale, energie verde și hidrogen, de la Halânga: Centrala Electrică prin integrarea producției de energie electrică din surse regenerabile (RES) cu producția de hidrogen, prin intermediul unei unități de producție energie electrică pe bază de gaze naturale (CCGT) cu o capacitate de 150 MW, a unui parc fotovoltaic de 50 MW, precum și a unei unități de producere a hidrogenului.

— Implicarea Romgaz în proiectul de exploatare a gazelor din Marea Neagră, prin achiziționarea de către Romgaz a întregii participații de 50% din proiect deținută de Exxon (dacă Exxon dorește să iasă din proiect), precum și realizarea în comun cu OMV Petrom a operării.

Hidroelectrica

Implementarea unui plan de investiții ambițios și complex prin dezvoltarea de proiecte noi care însumează aproximativ 26,04 miliarde de lei, prin realizarea de capacități hidroenergetice noi, rețehnologizări și modernizări ale centralelor existente, proiectele noi de diversificare a activității, prin realizarea de capacități din alte surse regenerabile de energie, dar și prin implementarea unor activități de cercetare-inovare la nivelul companiei.

— proiecte hidroenergetice noi cu o valoare estimată totală de 17,933 miliarde lei, o putere instalată totală de 713,62 MW și o producție medie anuală de 3.396,79 GWh/an, din care menționăm finalizarea investițiilor aflate în stadiu avansat de execuție, sistate în prezent: Amenajarea Hidroenergetică (AHE) a râului Jiu pe sectorul Livezeni-Bumbești, AHE Răstolița, AHE Cerna Belareca, AHE a râului Olt pe sectorul Cornetu-Avrig. Treapta Căneni, Racovița și treapta Lotrioara.

— realizarea unor capacități noi de producție a energiei electrice pe râurile interioare, evaluate, la acest moment, la cca. 93,7 MW instalați și o energie de proiect de 338,5 GWh/an.

— proiecte de rețehnologizare și modernizare cu o valoare estimată totală de cca 3 miliarde lei, acoperind capacități cu o putere instalată totală de 1.969,40 MW și o producție medie anuală de aproximativ 4.651 GWh/an;

— proiecte noi de diversificare a portofoliului de afaceri cu o valoare estimată totală de circa 5,104 miliarde lei, ce conduc la punerea în funcțiune de capacități noi de producție cu o putere instalată totală de peste 655 MW și o producție medie anuală de circa 1.763,92 GWh/an;

— capacități de producere a energiei electrice din surse eoliene onshore și offshore cu o putere instalată totală cuprinsă între 300 MW și 500 MW pentru fiecare variantă, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate;

— capacități de producere a energiei electrice din surse solare cu o putere instalată totală de cca. 50 MW—100 MW, în funcție de rezultatul studiilor de fezabilitate.

Electrocentrale București

Realizarea următoarelor proiecte de investiții:

— Implementarea unei unități de cogenerare cu ciclul combinat în cadrul CTE Grozăvești, care presupune realizarea unei noi unități de producere de energie în cogenerare de înaltă eficiență în tehnologie ciclul combinat gaze-abur, cu funcționare pe gaze;

— Implementarea unei unități de cogenerare în ciclul combinat în cadrul CTE București Sud, care presupune realizarea unei noi instalații de cogenerare de înaltă eficiență (ciclul combinat gaz-abur) de circa 200 MWe și circa 200 MWt;

— Implementarea unei capacități noi de producere a energiei, în cogenerare de înaltă eficiență, cu funcționare pe gaze naturale, în cadrul CTE Progresul;

— Reabilitarea ciclului combinat din CTE București Vest în vederea prelungirii duratei de viață/Implementare unitate nouă în ciclul combinat de cca 186 MWe și cca 17 Gcal/h.

Transelectrica

Programul de investiții noi cuprinde:

— Integrarea producției din surse regenerabile și centrale noi — Dobrogea și Moldova. Pe lângă investițiile aflate în curs de execuție, investiții noi se află în stadii premergătoare demarării execuției lucrărilor prin integrarea centralelor electrice eoliene de pe coasta Mării Negre — în colaborare cu SPEEH Hidroelectrica — S.A. — în acord cu European Green Deal. Proiectul se va realiza prin o nouă centrală electrică eoliană CEE de 300 MW offshore, o nouă centrală hidroelectrică CHE Islaz — 30 MW, pe râul Olt, aproape de vărsarea în Dunăre, cu capacitate de pompaj de 24 MW, o nouă linie electrică aeriană LEA 400kV Dobrogea—București. Buget estimativ este de 922 milioane de euro.

— Creșterea capacității de interconexiune:

— Trecerea axului 220 kV Reșița—Timișoara—Săcălaz—Arad la 400 kV— pentru creșterea capacității de interconectare a rețelelor de transport din România, Ungaria și Serbia, îmbunătățind integrarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Costul proiectului este estimat la 77 milioane de euro.

— O nouă linie aeriană de interconexiune România-Ungaria 400 kV— Oradea—Jozsa, pentru creșterea capacităților de interconectare a rețelelor de transport din România și Ungaria, îmbunătățind integrarea piețelor de energie electrică și a regenerabilelor. Costul proiectului este estimate la 200 milioane de euro.

— Retehnologizare RET prin continuarea obiectivelor în derulare și promovarea de investiții noi;

— Siguranța alimentării consumatorilor

Transgaz

Programul de modernizare și dezvoltare al SNTGN Transgaz — S.A. pentru perioada 2021—2024 urmărește în principal următoarele direcții:

— asigurarea alimentării cu gaze naturale a consumatorilor în condiții de siguranță, cu limitarea impactului asupra mediului:

— modernizarea și rețehnologizarea Sistemului Național de Transport;

- dezvoltarea Sistemului Național de Transport Gaze pe noi direcții de consum, în scopul asigurării transportului gazelor naturale destinate unor sisteme de distribuție gaze naturale nou-înființate și alimentării a noi consumatori racordați direct la SNT;
- corelarea cu Programul de management al conducerii societății.

— În perioada 2021—2024 rețeaua românească de transport gaze naturale are în dezvoltare avansată următoarele proiecte, în valoare totală de 401.602.060 lei:

- dezvoltarea pe teritoriul României a Sistemului Național de Transport Gaze Naturale pe Coridorul Bulgaria—România—Ungaria—Austria (faza I), care presupune asigurarea unei capacități de transport gaze naturale spre Ungaria de 1,75 mld. mc/an, respectiv de 1,5 mld. mc/an spre Bulgaria;
- dezvoltări ale SNT în zona de Nord—Est a României în scopul îmbunătățirii aprovizionării cu gaze naturale a zonei, precum și al asigurării capacităților de transport spre Republica Moldova, de 1,5 mld. mc/an, în punctul de interconectare dintre sistemele de transport gaze naturale ale României și Republicii Moldova;
- noi dezvoltări ale SNT în scopul preluării gazelor de la țărmul Mării Negre (Vadu T1), care presupune crearea unui punct suplimentar de preluare gaze naturale din perimetrele de exploatare off-shore ale Mării Negre;
- Modernizarea SMG Isaccea 1 și Negru Vodă 1, care presupune modernizarea stațiilor de măsurare gaze din punctele de interconectare pentru creșterea gradului de asigurare a securității energetice în regiune.

De asemenea, tot în perioada 2021—2024, Transgaz are proiecte care includ:

- dezvoltarea SNT pe Coridorul Bulgaria—România—Ungaria—Austria (faza II),
- dezvoltarea Coridorului Sudic de Transport pentru preluarea gazelor naturale de la țărmul Mării Negre,
- interconectarea România—Serbia,
- amplificarea coridorului bidirecțional de transport gaze naturale Bulgaria—România—Ungaria—Austria (faza III),
- interconectarea sistemului național de gaze cu sistemul de transport gaze din Ucraina, modernizarea infrastructurii de transport gaze în zona de Nord—Vest a României.

Investiții în alte companii strategice

— CONPET — S.A. — modernizarea și securizarea sistemului național de transport țiței și derivate, investiții pentru creșterea siguranței în exploatare și diminuarea consumurilor specifice, dezvoltarea de noi activități conexe;

— OIL TERMINAL — S.A. — dezvoltare capacității de stocare în Depozitul Sud, extinderea și creșterea capacității de încărcare/descărcare țiței, produse petroliere, chimice și petrochimice precum și alte produse finite și materii prime lichide, modernizare active existente — rezervoare, rețea conducte, rezolvarea problemelor istorice de mediu prin realizarea lucrărilor de ecologizare;

— SOCIETATEA DE ADMINISTRARE A PARTICIPAȚIILOR ÎN ENERGIE — S.A. — realizarea, în parteneriat cu Electrocentrale Grup — S.A., a unei noi capacități de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan, dezvoltarea unei capacități de producție energie electrică la Fântânele;

— UZINA TERMOELECTRICA MIDIA — S.A. — realizarea unei centrale termoenergetice în cogenerare, parc de panouri fotovoltaice;

— SOCIETATEA ELECTROCENTRALE GRUP — S.A. — cofinanțarea proiectului de investiții privind realizarea unei centrale electrice fotovoltaice pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Fântânele — județul Mureș, cofinanțarea investiției pentru o nouă capacitate de producție în cogenerare pe amplasamentul fostei centrale termoelectrice Titan.

3. Programe de finanțare:

— Finanțarea extinderii rețelelor de gaze naturale

- Programul național de racordare a populației și clienților noncasnici la sistemul inteligent de distribuție a gazelor naturale, cu valoare de peste 1 miliard de euro se derulează în două etape, prima fiind aferentă perioadei de programare 2014—2020 cu o valoare de 235 de mil. euro, iar cea de a doua etapă fiind prevăzută pentru perioada de programare 2021—2027, cu o valoare estimată de 800 mil. euro. Beneficiarii eligibili sunt autoritățile publice locale și asociațiile de dezvoltare intercomunitară. Sunt prevăzute a fi racordate un număr de 30.000 de gospodării la rețeaua de distribuție de gaze naturale, pe lângă înființarea de rețele de distribuție de gaze naturale. De asemenea, se vor putea finanța activități care prevăd extinderea rețelei actuale de distribuție a gazelor naturale. Toate proiectele de conducte construite în cadrul acestui program trebuie să fie pregătite și echipate pentru a transporta și gaze verzi obținute din surse regenerabile;
- Programul de finanțare Fondul de acțiune în domeniul managementului energiei durabile FAED (OUG nr. 158/2020). Se reglementează finanțarea unor proiecte deja contractate, însă nerealizate, precum și implementarea în comunitățile din regiunile dezavantajate/subdezvoltate ale României a unor noi proiecte care să se încadreze în cel puțin unul dintre următoarele domenii specifice: reabilitarea termică a clădirilor publice, termoficare, furnizarea de energie, inclusiv regenerabilă, iluminat public, transport public și planificare urbană. Programul are un buget de 18,2 mil. lei și se implementează până la finalul anului 2025.

— Programul Transport public ecologic — stații de reîncărcare pentru vehicule electrice în municipiile reședință de județ (buget alocat 92 mil. lei din Fondul pentru Mediu), pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră în transporturi, prin promovarea infrastructurii pentru vehiculele de transport rutier nepoluant din punct de vedere energetic.

— Programul Casa Eficientă Energetic (buget alocat 429 mil. lei din Fondul pentru Mediu), pentru creșterea eficienței energetice în clădiri unifamiliale, prin reabilitarea clădirilor unifamiliale prin izolarea pereților, a acoperișului, înlocuirea părților vitrate, beneficiari fiind persoane fizice.

4. Susținerea exploatărilor offshore

Exercitarea calității de instituție emitentă de acte de autorizare, în conformitate cu prevederile Legii nr. 256/2018 privind unele măsuri necesare pentru implementarea operațiunilor petroliere de către titularii de acorduri petroliere referitoare la perimetre petroliere offshore.

— Finalizarea procedurii de aprobare a Proiectului de hotărâre de Guvern privind aprobarea procedurii pentru recepționarea lucrărilor executate de către titularii de acorduri petroliere în baza Legii nr. 256/2018 privind unele măsuri necesare pentru implementarea operațiunilor petroliere de către titularii de acorduri petroliere referitoare la perimetre petroliere offshore;

— Colaborare interministerială în vederea modificării și completării Legii nr. 123/2012 a energiei electrice și a gazelor naturale;

— Promovarea unui proiect de ordonanță de urgență privind asigurarea continuității alimentării cu gaze naturale către sistemele de distribuție a gazelor naturale, în situația depletării zăcămintelor/încetarea/renunțarea la concesiunea petrolieră, suspendarea activității sondei petroliere;

— Identificarea soluțiilor pentru dezvoltarea sistemelor de distribuție gaze naturale din România în vederea extinderii zonelor concesionate.

Modificarea și completarea Legii offshore nr. 256/2018 în vederea demarării proiectului strategic de exploatare a gazelor din Marea Neagră pentru creșterea securității energetice, reducerea dependenței de gaze de import și asigurarea tranziției către energia curată.

— Redevențele din exploatarea gazelor din Marea Neagră vor fi folosite astfel:

- O treime pentru tranziția verde (cofinanțare pentru proiectele europene)
- O treime pentru extinderea rețelelor de gaze naturale
- O treime pentru echilibrarea sistemului de pensii

Alte obiective specifice politicii economice și sectorului energetic

— Inițiativa Celor 3 Mări I3M — Continuarea dialogului cu beneficiarii proiectelor și cu EximBank (reprezentantul statului român în cadrul fondului de I3M) în ceea ce privește stadiul și lista actualizată a proiectelor din domeniul energetic pentru a fi promovate și finanțate din Fondul Inițiativei celor 3 Mări.

Alte obiective în domeniul energiei — 2021—2024:

— Două proiecte de asistență tehnică cu ajutorul instrumentului TSI, lansat de către DG REFORM pentru domeniul energiei, respectiv asistență tehnică pentru monitorizarea și implementarea politicilor și măsurilor prevăzute în Planul Național Energie și Schimbări Climatice 2021—2030 și asistență tehnică pentru monitorizarea și raportarea investițiilor finanțate din Fondul de modernizare și asistență tehnică pentru elaborarea metodologiilor de implementare a mecanismului de alocare tranzitorie cu titlu gratuit.

— Elaborarea fișei de asistență tehnică transmisă către Comisia Europeană pentru elaborarea planurilor teritoriale ale regiunii carbonifere, Valea Jiului, care trece prin procesul de tranziție justă (în colaborare cu Ministerul Fondurilor Europene, autoritatea care gestionează Axa prioritară 3: Sprijinirea tranziției către o economie cu emisii scăzute de carbon.).

— Demararea procesului de transpunere a Directivei 2019/944 privind normele comune pentru piața internă de energie electrică.

— Finalizarea și aprobarea Planului Național Integrat în domeniul Energiei și Schimbărilor Climatice 2021—2030 (PNIESC).

— Finalizarea și aprobarea Strategiei energetice a României 2020—2030, cu perspectiva anului 2050

5. Scheme de ajutor în domeniul energiei

A. Schema de ajutor *de minimis* prevăzută în cadrul Programului „ELECTRIC UP” privind finanțarea întreprinderilor mici și mijlocii și domeniului HoReCa pentru instalarea sistemelor de panouri fotovoltaice pentru producerea de energie

electrică cu o putere instalată cuprinsă între 27 kWp — 100 kWp necesară consumului propriu și livrarea surplusului în Sistemul Energetic Național, precum și a stațiilor de reîncărcare de 22 kW pentru vehicule electrice și electrice hibrid plug-in.

B. Schema de ajutor de stat/*de minimis* prevăzută în scopul finanțării proiectelor inovatoare în domeniul eficienței energetice, prin valorificarea Fondului specializat pentru investiții în eficiența energetică

— Schema de ajutor pentru creșterea competitivității industriei prin exceptarea de la plata certificatelor verzi:

- Continuarea Schemei de ajutor de stat privind exceptarea unor categorii de consumatori finali de la aplicarea Legii nr. 220/2008 pentru stabilirea sistemului de promovare a producerii energiei din surse regenerabile de energie, instituită prin HG nr. 495/2014, cu modificările și completările ulterioare;

Impact: aproximativ 70 de companii, beneficiari ai schemei de ajutor de stat, creșterea competitivității industriilor cu risc de relocare în afara UE, menținerea a aproximativ 300 mii locuri de muncă directe și indirecte,

Alocare financiară: 75 milioane euro/an;

— Schema de ajutor de stat privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și subsectoarele expuse unui risc important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice. Certificatele de emisii de gaze cu efect de seră

- Continuarea implementării și armonizarea la contextul legislativ european a Schemei de ajutor de stat instituită prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 81/2019 pentru modificarea și completarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 115/2011 privind stabilirea cadrului instituțional și autorizarea Guvernului, prin Ministerul Finanțelor Publice, de a scoate la licitație certificatele de emisii de gaze cu efect de seră atribuite României la nivelul UE, precum și pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind sprijinirea întreprinderilor din sectoarele și sub-sectoarele expuse unui risc important de relocare ca urmare a transferului costului emisiilor de gaze cu efect de seră în prețul energiei electrice.

Impact: aproximativ 40 de companii, beneficiari ai schemei de ajutor de stat; creșterea competitivității industriilor impactate, mari consumatori de energie (din sectoare precum metalurgie, chimie, celuloză și hârtie, fire și fibre sintetice etc.); aproximativ 200 mii locuri de muncă directe și indirecte, menținute.

Alocare financiară: de 290 milioane de euro pentru perioada 2019—2021.

MINISTERUL MEDIULUI, APELOR ȘI PĂDURILOR

Viziunea pe termen mediu

România, alături de celelalte state membre, își asumă angajamentul Uniunii Europene de creștere a ambiției și eforturilor în scopul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră pentru combaterea efectelor schimbărilor climatice în vederea îndeplinirii obiectivelor Acordului de la Paris, precum și în contextul adoptării Pactului Ecologic European.

Guvernul va utiliza șansa oferită de aceste angajamente pentru a transforma societatea și economia națională, contribuind la obiectivul unei dezvoltări sustenabile, ținând însă cont și de impactul social și regional al acestui proces.

Tranziția trebuie să fie percepută ca fiind justă, pentru a putea fi susținută pe termen lung la nivelul întregii societăți. Guvernul va urmări asigurarea echității tranziției și al caracterului durabil al soluțiilor propuse. Riscurile tranziției pot fi limitate printr-o împărțire justă a costurilor și eforturilor între sectoarele economice și prin favorizarea inovației. Vor fi implementate schimbări structurale în măsură a susține pe termen lung locurile de muncă și economia.

Obiective

I. Combaterea schimbărilor climatice:

— actualizarea strategiei naționale privind schimbările climatice. În calitate de parte a Acordului de la Paris și de stat membru al UE, România are obligația de a întocmi și comunica instituțiilor partenere internaționale Strategia sa pe termen lung cu privire la emisiile de gaze cu efect de seră. Strategia, în forma

solicitată, trebuie să conțină informații privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și sporirea reținerilor de carbon în întreaga economie și în sectoare individuale. Implementarea Strategiei se va face prin Planul de acțiune care urmează să fie elaborat în parteneriat cu toate instituțiile responsabile de luarea măsurilor pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și adaptarea la efectele schimbărilor climatice;

— ameliorarea legislației, astfel încât să se asigure un cadru pentru integrarea obiectivelor climatice în toate politicile și să răspundă la următoarele întrebări: unde vrem să ajungem, cum vom ajunge, cum vor fi împărțite responsabilitățile, care este progresul realizat, cine să fie implicat în proces. Legea va stabili un cadru dedicat pentru participarea publicului și a stakeholderilor. Prin adoptarea unei legi „a climei” urmează să fie înființat un organism independent tehnico-științific cu rolul de a oferi sfaturi și recomandări Guvernului în adoptarea de măsuri și politici care vizează reducerea emisiilor de carbon ale României;

— colaborarea cu toate instituțiile partenere pentru implementarea Planului Național Integrat Energie — Climă (PNIESC), precum și pentru revizuirea acestuia, ținând cont de principiile expuse mai sus, pentru atingerea țintei actualizate de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră la nivelul Uniunii Europene pentru anul 2030;

— îmbunătățirea mecanismului necesar pentru gestionarea sectorului „Exploatarea Terenurilor, Schimbarea Destinației Terenurilor și Silvicultură” (LULUCF), parte a Inventarului Național de Emisii de Gaze cu Efect de Seră (INEGES), printr-un sistem național permanent de monitorizare, care va conține observații aeriene și terestre, care se vor valida la nivel internațional, în parteneriat cu mediul academic și institutele de cercetare de profil. Astfel, se va evita gestionarea defectuoasă a acestui sector, care va avea un rol important în îndeplinirea obligațiilor de conformare, prin echilibrarea emisiilor de gaze cu efect de seră, cu reținerile de carbon;

— transparentizarea datelor privind calitatea apei, aerului și solului;

— facilitarea educației pentru protecția mediului și în probleme de schimbări climatice în școli și în afara lor; implicarea pensionarilor activi în acțiuni de mediu pentru a facilita și integrarea lor socială.

— dezvoltarea unor structuri instituționale adecvate care să genereze expertiză în probleme de schimbări climatice pentru diferite ministere, agenții, autorități locale și pregătirea continuă a funcționarilor publici cu atribuții în domeniul schimbărilor climatice și politicilor din acest domeniu.

II. Păduri

— Adoptarea unei noi strategii forestiere naționale. Viitoarea strategie forestieră națională va trebuie să fie armonizată atât cu strategiile din domeniul forestier de la nivel european și nivel internațional, cât și cu alte politici sectoriale/transsectoriale relevante și să se axeze pe principiile rezultate din procesul de consultare demarat în iulie 2020 cu factorii interesați din domeniu;

— Acces public al cetățenilor pietonal și cu bicicleta în toate tipurile de păduri;

— Program multianual Împădurim România — Plantarea a 220 milioane puiți forestieri în perioada 2021—2024 — echivalentul a aproximativ 50.000 ha, dar nu mai puțin de 55 milioane puiți/an. Accentul se va pune pe împăduriri în afara fondului forestier național și extinderea acestuia, prin împădurirea terenurilor degradate și înființarea de perdele forestiere de protecție. Bugetul alocat este de 650 de milioane de euro;

— combaterea tăierilor ilegale de pădure și a altor practici nelegale din sistemul silvic prin:

— îmbunătățirea continuă a sistemului de monitorizare SUMAL — sistemul informatic de urmărire a trasabilității materialului lemnos, principalul instrument în lupta împotriva tăierilor ilegale de pădure;

— utilizarea celor mai noi tehnologii pentru asigurarea integrității fondului forestier — imagini din satelit, utilizarea dronelor, a sistemelor de inteligență artificială, camere video de monitorizare, sisteme de măsurare digitală a volumului;

— întărirea continuă a capacității și reforma structurală a gărzilor forestiere;

— interzicerea exploatării pădurilor în parcurile naționale (cu excepția situațiilor de forță majoră, de exemplu, calamități naturale);

— reforma Romsilva, inclusiv prin realizarea unui audit, și adaptarea obiectivelor de administrare a pădurilor, integrând pe lângă rolul economic și rolul de utilitate publică a pădurilor;

— programe de împădurire voluntară în masă pe terenuri agricole pentru a preveni eroziunea solului, în zone urbane și suburbane unde emisiile poluante sunt mai mari, precum și în grădini și curți particulare prin oferirea puieților;

— finalizarea evaluării și punerea sub protecție a pădurilor cu valoare ridicată (păduri virgine ș.a.);

— continuarea reformei modului de vânzare a materialului lemnos prin vânzarea lui măsurată și nu estimată pentru creșterea treptată a masei lemnoase vândute pe metoda măsurării;

— asigurarea continuității IFN (Inventarul Forestier Național);

— program de susținere a proprietarilor de terenuri forestiere care au suferit pagube în urma calamităților naționale.

III. Managementul apelor și solului

Realizarea securității apei în România se referă la combinarea a trei obiective:

— Asigurarea utilizării durabile a resurselor de apă;

— Furnizarea de servicii privind apa accesibile tuturor;

— Reducerea riscurilor legate de apă în contextul schimbărilor climatice;

O abordare integrată care poate să răspundă acestor solicitări trebuie să prevadă:

— creșterea rezilienței la dezastrele cauzate de riscurile naturale accentuate de schimbările climatice; dezvoltarea capacității de intervenție și răspuns a structurilor responsabile cu managementul situațiilor de urgență;

— extinderea serviciului public de alimentare cu apă și canalizare în contextul implementării Directivei Cadru a Apei și a directivelor subsecvente;

— îndeplinirea măsurilor din Planul de Management al Bazinului hidrografic pentru atingerea stării bune a apelor privitor la presiunile hidromorfologice;

— program de renaturare a terenurilor degradate și crearea culoarelor ecologice cu rol dublu: creșterea calității ecosistemelor și apărarea împotriva inundațiilor;

— restaurarea zonelor inundabile în vederea refacerii sistemelor hidrografice;

— transparentizarea calității apei — dezvoltarea unui portal și a rețelei naționale de monitorizare a calității apei; reglementarea unui sistem coerent de verificare a calității apelor bazat pe principiile enunțate de directivele europene;

— realizarea unei strategii naționale coerente pentru ape uzate și creșterea gradului de dezvoltare a rețelelor de canalizare și de ape uzate;

— protejarea albiilor râurilor și combaterea furtului de material mineral cu ajutorul soluțiilor digitale inteligente;

— finalizarea programului privind combaterea eroziunii costiere;

— prevenirea secetei — stocarea apei din perioadele cu exces de umiditate în vederea utilizării în perioadele secetoase, prin creșterea capacității de reținere a apei în sol, lărgirea zonelor inundabile ale râurilor și/sau realizarea de acumulări/poldere temporare, restaurarea galeriilor de luncă și a brațelor moarte/zonelor umede, precum și regândirea sistemelor de desecare din zonele de câmpie;

— strategie specifică pentru managementul durabil al solurilor — bază de date digitală prin integrarea zonelor care au risc la eroziune, conținut scăzut de materie organică, tasare,

salinizare și integrarea și modelarea bazelor de date care au informații despre proprietățile solului (ICPA, IFN);

— crearea unui ghid de bune practici integrat pentru un management sustenabil al terenurilor și a solului.

IV. Reciclare și economie circulară

— Reducerea cu cel puțin 75% a deșeurilor care ajung în gropile de gunoi, din totalul deșeurilor generate, până în anul 2025;

— Utilizarea rațională a resurselor naturale, inclusiv a materialelor considerate astăzi deșeuri, având ca prioritate reutilizarea resurselor deja existente în circuitele economice locale și naționale prin reintroducerea deșeurilor în economia circulară;

— Elaborarea Strategiei pentru economia circulară și implementarea acesteia bazată pe inovație, tehnologii noi care să permită colaborarea, comunicarea și transparentizarea sistemelor. Responsabilitățile de implementare din sistemul economiei circulare vor fi repartizate echitabil între toți actorii din sistem pe baza principiului „poluatorul plătește”;

— Dezvoltarea sistemului de garanție-depozit pentru ambalaje:

— Includerea în HG-ul de înființare a regulilor de autorizare pentru administratorul de sistem.

— Negocierea cu producătorii pentru a introduce treptat obligațiile de reciclare (în locul unui procent fix introdus odată, o ridicare treptată a procentelor).

— Posibilitatea extinderii ulterioare a tipurilor de ambalaje colectate spre toate ambalajele primare de plastic și sticlă (de exemplu, și borcane și flacoane de șampon și a altor categorii de ambalaje atipice) în funcție de evoluția sistemului.

— În urma analizei și consultării cu asociațiile de producători, deschiderea oportunităților de investiții din fonduri europene pentru demararea sistemului: o analiză a acestor oportunități demarată în comun de Ministerul Fondurilor Europene și Ministerul Mediului (sau AM POIM și MM)

— Adiacent acestui proiect fanion care introduce garanția pentru ambalaje, demararea unor politic adiacente pentru reducerea aruncării deșeurilor în natură: reglementarea depozitării resturilor din construcții pentru locuințe individuale și afaceri mici, schimbarea schemei de sancțiuni pentru autoritățile locale, care e nefuncțională astăzi.

— Implementarea directivei privind produsele din plastic de unică folosință — Coordonarea elaborării cadrului legal de aplicare prin cooptarea tuturor ministerelor implicate. Stabilirea responsabilităților fiecărui minister în parte. Stabilirea răspunderii extinse a producătorilor pentru anumite categorii de produse;

— Valorificarea unor materiale din depozitele poluante (zguri, șisturi, steril etc.) se va face în colaborare cu universități și institute de cercetare cu experiență în domeniu, prin proiecte comune cu finanțare din diferite surse.

V. Calitatea aerului și protecția atmosferei

În scopul îndeplinirii obligațiilor din domeniul calității aerului, ce revin României ca stat membru al UE, având în vedere faptul că cea mai mare parte a echipamentelor care se găsesc în Rețeaua Națională de Monitorizare a Calității Aerului (RNMCA) au o vechime relativ mare, iar menținerea lor în funcțiune pe termen lung este din ce în ce mai dificilă, se vor avea în vedere:

— Asigurarea în mod continuu a finanțării activității de evaluare a calității aerului înconjurător

— La acest moment, principala sursă de finanțare o reprezintă bugetul Fondului pentru mediu, în conformitate cu prevederile art. 13 alin. (1) lit. m) și lit. v) din Ordonanța de urgență a Guvernului (OUG) nr. 196/2005 privind Fondul pentru mediu, aprobată cu modificări și completări prin Legea

nr. 105/2006, cu modificările și completările ulterioare, fiind finanțate după cum urmează:

— Prestarea serviciilor necesare pentru funcționarea echipamentelor instalate în stațiile de monitorizare a calității aerului, care compun RNMCA și care sunt raportate la CE, în scopul îndeplinirii obiectivelor de calitate a datelor (captura minimă de date specifică fiecărui poluant prevăzut pentru evaluarea calității aerului);

— Realizarea acțiunilor premergătoare activității de furnizare a celor 14 stații de monitorizare a calității aerului și relocarea a 7 stații, de tip industrial, existente în RNMCA, pe alte amplasamente și redefinirea acestora ca stații de fond urban (FU), fond suburban (FSU) sau trafic (T);

— Prestarea serviciilor pentru dezvoltarea aplicațiilor software specifice RNMCA necesare pentru dezvoltarea unui software propriu de raportare în scopul respectării Deciziei 2011/850/UE de punere în aplicare a Directivei 2004/107/EC și 2008/50/EC ale Parlamentului și Consiliului European privind schimbul reciproc de informații și raportări și în conformitate cu cerințele Directivei 2007/2/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 14 martie 2007 de instituire a unei infrastructuri pentru informații spațiale în Comunitatea Europeană (INSPIRE);

— Introducerea sistemului de alertă/avertizare prin sms/e-mail în cadrul aplicației software specifice colectării și transmiterii datelor de calitate a aerului furnizate de RNMCA pentru avertizarea reprezentanților autorităților de protecția mediului (MMAP/ANPM/APM) în cazul înregistrării unor evenimente/avarii/întreruperi în funcționarea echipamentelor instalate în stațiile care compun RNMCA sau în situația depășirii unor nivele prestabilite pentru poluanții măsurați de acestea (2020).

— Demararea proiectului „Îmbunătățirea sistemului de evaluare și monitorizare a calității aerului la nivel național” în scopul obținerii finanțării nerambursabile prin Programul Operațional Infrastructură Mare (POIM), aferentă perioadei de programare 2014—2020;

— Revizuirea clasificării în regimuri de evaluare a calității aerului a ariilor din zonele și aglomerările prevăzute în anexa nr. 2 la Legea nr. 104/2011 pe baza datelor furnizate de RNMCA și a rezultatelor studiului de modelare matematică a dispersiei poluanților emiși în aer, ultima încadrare fiind realizată în anul 2016 (2021);

— Asigurarea finanțării nerambursabile în scopul achiziției de echipamente noi pentru înlocuirea în mod eșalonat a echipamentelor existente în RNMCA (stații/laboratoare/sisteme de gestionare a datelor, echipamente și instrumente care sunt depășite/uzate din punct de vedere fizic);

— Identificarea soluțiilor pentru interconectarea sistemului de monitorizare a calității aerului din administrarea ministerului cu sistemele de măsurare ale universităților și institutelor de cercetare dezvoltate, cu respectarea prevederilor legislației europene în domeniu, pentru creșterea nivelului de cunoaștere a calității aerului la nivel național și pentru eficientizarea luării deciziilor;

— Adoptarea măsurilor necesare pentru integrarea datelor satelitare provenite din serviciul Copernicus pentru monitorizarea atmosferică. În acest sens se va continua colaborarea cu agențiile europene prin Agenția Spațială Română (ROSA) și alte entități de profil;

— Întărirea capacității de monitorizare și intervenție a comisarilor Gărzii Naționale de Mediu;

— Asigurarea serviciului de permanență, 24/24h, pe întreg teritoriul țării și mai ales în aglomerările urbane cu probleme în ceea ce privește poluarea aerului;

— Întărirea capacității de reacție rapidă prin dotarea echipelor de control cu drone cu sistem de termoviziune, pentru identificarea exactă a eventualelor arderi ilegale de deșeuri sau alte materiale;

— Îmbunătățirea colaborării cu alte instituții și autorități ale statului (ANPM, IGSU, Poliția Română, Jandarmeria etc.) cu atribuții de monitorizare a calității aerului și intervenție, precum și cu alte entități care ar putea sprijini demersurile de combatere a poluării — institute de cercetare, universități, organizații neguvernamentale, agenți economici etc.

VI. Situri contaminate și chimicale

— Îmbunătățirea cadrului de reglementare în domeniul managementului chimicalelor pentru reducerea efectivă a poluării de la sursă;

— Implementarea și aplicarea rapidă și completă a prevederilor Regulamentului Reach și a altor acte normative europene privind managementul chimicalelor;

— Creșterea nivelului de control și combaterea importurilor ilegale de gaze fluorurate cu efect de seră;

— Finalizarea procedurii de inventariere a siturilor potențial contaminate la nivel național;

— Realizarea unei baze de date în sistem GIS, cu finanțare europeană și a investigărilor preliminare în cazul siturilor potențial contaminate;

— Reducerea numărului de situri contaminate prin continuarea demersurilor în vederea realizării de către deținătorii acestora a lucrărilor de remediere și redare în circuitul economic a terenurilor respective;

— Atragerea de fonduri europene pentru finanțarea lucrărilor de decontaminare a siturilor contaminate aflate în proprietatea statului.

VII. Biodiversitate și arii protejate

— Asumarea țintelor UE prin strategia europeană — 30% arii protejate și 10% strict protejate până în 2030;

— Audit și reforma ANANP pentru eficientizarea sistemului de management al ariilor protejate prin reintroducerea societății civile în activitatea de gestionare a ariilor protejate; implementarea proiectelor INSPIRE și SINCRO; aprobarea regulamentului PN Văcărești;

— Ameliorarea sistemului de compensare a proprietarilor din arii protejate;

— Aprobarea legii ariilor protejate urbane și realizarea rețelei naționale de arii protejate urbane;

— Evaluarea populației de mari carnivori prin metode științifice moderne;

— Creșterea graduală a nivelului de non-intervenție în parcurile naționale și naturale, până la atingerea recomandării IUCN de 75% — început în 2021, finalizarea în 2024;

— Realizarea Listei naționale de specii invazive — termen 2022;

— Implementarea Strategiei UE privind biodiversitatea 2030, prin realizarea Strategiei Naționale și a Planului de Acțiune privind Biodiversitatea 2030—termen 2021;

— Implementarea unor sisteme unitare de management al calității și performanței resurselor destinate implementării planurilor de management/măsurilor de management și/sau măsurilor de conservare;

— Crearea și aplicarea unui cadru unitar de acțiune care să sprijine asigurarea unui management eficient al ariilor naturale protejate, printr-un sistem integrat de colectare, uniformizare și gestionare a informațiilor și datelor referitoare la biodiversitatea din România; optimizarea organizării/funcționării structurilor teritoriale ANANP; optimizarea bazei de date a ariilor naturale protejate; platforma integrată pentru eficientizarea proceselor administrative ale ANANP; strategia și planul de comunicare al ANANP; studii asupra potențialului economic al ariilor naturale protejate;

— Indiferent de tipul de proprietate al pădurii, managementul forestier trebuie să țină cont de cerințele de conservare ale biodiversității. În cazul în care principalul instrument de

management forestier, amenajamentul silvic, este întocmit pentru o suprafață inclusă într-o arie protejată, trebuie să se respecte prevederile stabilite în planul de management al ariei (conform Legii nr. 49/2011). Planurile de amenajare a teritoriului, cele de dezvoltare locală și națională, precum și orice alte planuri de exploatare/utilizare a resurselor naturale din aria naturală protejată vor fi armonizate de către autoritățile emitente cu prevederile planului de management.

— România, în calitate de stat membru UE, are obligația să realizeze un management corespunzător al rețelei Natura 2000 și al speciilor și habitatelor de interes comunitar. Pentru îmbunătățirea sau menținerea stării actuale a biodiversității sunt importante elaborarea și implementarea planurilor de management, a seturilor de măsuri de conservare și a planurilor de acțiune aprobate pentru situri, respectiv pentru specii.

Pentru perioada 2021—2027 se prevăd:

— Continuarea finanțării implementării planurilor de management pentru ariile protejate și a elaborării unor noi acolo unde nu există încă;

— Definirea unei axe de finanțare similare — Axa prioritară 5 Protejarea și conservarea biodiversității, decontaminarea solurilor poluate istoric și monitorizarea calității aerului, în cadrul Obiectivului tematic 6 Protecția mediului și promovarea utilizării eficiente a resurselor, prioritatea de investiții Protejarea și refacerea biodiversității și a solurilor, precum și promovarea de servicii ecosistemice, inclusiv prin Natura 2000 și infrastructurile ecologice.

Programe specifice

— Programul privind gestionarea deșeurilor — beneficiari persoane juridice de drept privat sau de drept public. Bugetul alocat este 527.000.000 lei. Proiectul de ghid de finanțare este în curs de elaborare la nivelul AFM.

— Stații reîncărcare pentru autostrăzi drumuri europene, naționale (Rețeaua TEN-T) și localități — beneficiari operatori economici. Bugetul alocat: 92 milioane de lei. Schema de ajutor de stat a fost aprobată de Comisia Europeană, iar proiectul de ghid de finanțare este în curs de elaborare la nivelul AFM.

— Programul privind închiderea depozitelor de deșuri industriale periculoase și nepericuloase neconforme, cuprinse în cauza C301/2017 (în condițiile Directivei 1999/31/CE a Consiliului din 26 aprilie 1999 privind depozitele de deșuri). A fost înființată UIP, structură care ar urma să gestioneze proiectele de închidere finanțate din POIM.

— Vom continua programele de succes finanțate din Fondul pentru Mediu, le vom îmbunătăți și adapta tuturor noilor cerințe impuse la nivel european:

— Programul RABLA Clasic — cel mai longeviv program guvernamental de mediu: programul va fi îmbunătățit, în acord cu noile cerințe europene din domeniul mobilității;

— Programul RABLA Plus, destinat achiziției de mașini electrice: este cel mai ambițios program guvernamental de acest gen din UE. Programul va crește etapizat în următorii ani, urmând să fie adaptat gradual la noile evoluții din acest sector;

— Casa Eficientă Energetic — singurul program destinat eficientizării energetice a locuințelor individuale va continua și va fi îmbunătățit cu noi tipuri de echipamente eligibile pentru finanțare;

— Rabla pentru Electrocasnice — programul prin care românii își pot înlocui electrocasnicele vechi, mari consumatoare de energie, cu unele noi, prietenoase cu mediul, va fi extins cu noi categorii de produse;

— Iluminat Public Ecologic — programul destinat administrațiilor locale, prin care ne propunem înlocuirea sistemelor vechi de iluminat cu unele moderne, cu consum redus și tehnologii performante, va fi extins în următorii patru ani, astfel încât să poată fi accesat de cât mai multe primării;

— Rețeaua de stații de încărcare pentru vehicule electrice. Tranziția către electromobilitate nu poate fi realizată fără o infrastructură de alimentare corespunzătoare. Prin extinderea acestui program, atât în localități, cât și de-a lungul drumurilor naționale și județene, ne propunem să dezvoltăm cea mai performantă rețea de stații de alimentare din regiune;

— Transport Public Ecologic. Programul va fi extins pentru a da posibilitatea cât mai multor localități din România să ofere locuitorilor un transport public eficient, curat și modern.

Fonduri europene

— Mecanismul financiar SEE;

— Programul operațional Dezvoltare durabilă;

— Fondul pentru o tranziție justă (FTJ);

— Susținerea investițiilor productive în întreprinderile mici și mijlocii;

— Promovarea cercetării și inovării, reabilitării mediului, energie curată, perfecționarea, precum și transformarea instalațiilor existente cu emisii mari de dioxid de carbon atunci când aceste investiții conduc la reduceri substanțiale ale emisiilor și protejează locurile de muncă.

— InvestEU

— Investiții în infrastructura energetică și de transporturi, inclusiv pentru infrastructura de gaze naturale și de termoficare;

— Proiecte de decarbonizare, de diversificare economică a regiunilor și de infrastructură socială;

— Facilitate de împrumut finanțată de Banca Europeană de Investiții (BEI);

— Pentru sectorul public — resurse pentru implementarea măsurilor de facilitare a tranziției către neutralitatea climatică;

— Infrastructura energetică și de transport, rețelele de termoficare, măsurile de eficiență energetică, inclusiv renovarea clădirilor, precum și infrastructurile sociale;

— Programul de sprijin pentru reforme structurale;

— Strategii economice pe termen lung pentru tranziția lor spre o economie fără cărbune (Valea Jiului în România).

Alte obiective specifice:

— Clasarea procedurilor de infringement din domeniul mediului, apelor și pădurilor declanșate de Comisia Europeană împotriva României;

— Continuarea demersurilor în vederea aderării la o serie de instrumente juridice OCDE în domeniul mediului și, în măsura disponibilității la nivel bugetar, transmiterea solicitării din partea României privind ridicarea statutului de „invitat” la cel de „participant”;

— Asigurarea formulării și implementării măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor Convenției-cadru a Națiunilor Unite privind Schimbările Climatice, Acordului de la Paris, Agendei 2030 a ONU pentru dezvoltare durabilă în privința obiectivelor de mediu, precum și a altor convenții de profil la nivel internațional;

— Realizarea acțiunilor necesare pentru continuarea și consolidarea relațiilor bilaterale și/sau multilaterale cu o serie de state pentru promovarea imaginii și rolului României la nivel internațional.

MINISTERUL TRANSPORTURILOR ȘI INFRASTRUCTURII

A. INFRASTRUCTURA DE TRANSPORTURI

Dezvoltarea infrastructurii de transport reprezintă o condiție de bază pentru creșterea nivelului de trai, a veniturilor oamenilor, pentru stimularea investițiilor, pentru crearea de noi locuri de muncă, pentru creșterea mobilității cetățenilor și a mărfurilor, pentru scoaterea din izolare a zonelor subdezvoltate prin distribuția echilibrată a rețelelor de transport între toate regiunile țării. Asigurarea conectivității și a accesibilității la principalele coridoare de transport care să conducă la îmbunătățirea legăturilor între principalii poli economici de creștere va constitui principalul obiectiv al politicilor de transport. Nicio regiune nu va rămâne în urmă din punctul de vedere al dezvoltării infrastructurii de transport.

Viziunea pe termen mediu

România are nevoie de un salt de dezvoltare în infrastructura de transport în următorii 10 ani. Finalizarea marilor proiecte de infrastructură rutieră trebuie să fie una din prioritățile strategice ale României în următorii 10 ani, astfel încât anii 2020—2030 să devină o decadă transformățională pentru România. Pentru atingerea acestui obiectiv avem nevoie de resurse financiare, un management profesionist al proiectelor și un plan coerent executat strategic pe termen lung.

Abordarea Guvernului PNL-USR/PLUS-UDMR va fi una integrată a tuturor modurilor de transport, care va pune pe primul plan interesul legitim al cetățeanului de a avea acces la o infrastructură modernă, sigură și durabilă care să țină pasul cu dinamica regională, astfel încât să fie eliminate decalajele de dezvoltare acumulate în ultimii ani între regiunile istorice.

Obiectivele României pentru perioada 2021—2024 la capitolul de infrastructură de transport vizează:

— accelerarea investițiilor publice;

— asigurarea resurselor financiare și umane corect dimensionate pentru implementarea cu succes a proiectelor de investiții;

— asumarea unor decizii strategice care să declanșeze reforme structurale și să asigure o capacitate administrativă sporită;

— prioritizarea investițiilor în domeniul transporturilor astfel încât să reflecte nevoile de conectivitate și de mobilitate, de reducere a aglomerărilor și de asigurare a fluentei circulației. Totodată, va fi operaționalizată Compania Națională de Investiții Rutiere.

Politicile de transport se vor construi prin promovarea eficienței instituționale, a simplificării administrative și vor fi sincronizate cu realitățile din teren și, în acord, cu direcțiile de acțiune agreeate la nivelul UE.

Investițiile în infrastructura de transport reprezintă, în viziunea Guvernului PNL-USR/PLUS-UDMR, o prioritate națională, motiv pentru care vor fi susținute prin politici structurale ce vor garanta eficiența lor. Astfel, promovarea unei politici de transport orientată spre investiții masive va fi dublată de măsuri de creștere a capacității administrative.

Planul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020—2030 cuprinde viziunea strategică pentru următorul deceniu și va sta la baza construcției infrastructurii românești.

Implementarea accelerată și eficientă a proiectelor de infrastructură cuprinse în Planul investițional depinde de un set de măsuri a căror aplicabilitate va fi atent monitorizată la nivelul fiecărei companii care derulează proiecte majore de investiții. Astfel, se va acționa pe următoarele direcții:

1. Creșterea calității studiilor de fezabilitate și a proiectelor tehnice;
2. Eficientizarea relației cu instituțiile și entitățile avizatoare;
3. Îmbunătățirea legislației privind achizițiile publice;
4. Introducerea unui sistem de soluționare rapidă a contestațiilor;
5. Creșterea performanței beneficiarilor și a cooperării între autoritățile locale și naționale;
6. O monitorizare eficace a implementării proiectelor.

Următorii 4 ani vor fi decisivi pentru evoluția domeniului transporturilor, în care Guvernul se va concentra pe câteva direcții de acțiune care să ne garanteze îndeplinirea cu succes

a obiectivelor strategice fixate prin Programul de Guvernare, pe componenta de infrastructură de transport:

— Accelerarea implementării proiectelor aflate în execuție printr-un management responsabil și proactiv, printr-un dialog continuu cu antreprenorii și o colaborare interinstituțională eficientă, astfel încât să fie identificate rapid soluțiile în vederea eliminării eventualelor blocaje apărute pe parcursul derulării acestor proiecte;

— Monitorizarea atentă a proiectelor aflate în derulare pe principalele coridoare de conectivitate europeană, astfel încât perspectiva lor de finalizare să se încadreze într-un orizont mediu de timp;

— Demararea de noi proiecte de investiții în infrastructura de transport prin promovarea unor documentații mature și bine fundamentate, care să aibă la bază eficiența economică a acestor proiecte;

— Realizarea conectivității între regiunile istorice prin intensificarea procesului de închidere a coridorului IV rutier și feroviar paneuropean și a implementării proiectelor de infrastructură mare din Regiunea Moldovei, pe Coridorul IX paneuropean, precum și pe axa Est—Vest;

— Continuarea programului de redresare a companiilor de stat din domeniul transporturilor și a procesului de selecție a managerilor profesioniști în baza unei analize transparente și solide;

— Atragerea specialiștilor români care lucrează în străinătate („repatrierea”) în implementarea unor proiecte majore de miliarde de euro;

— Parteneriate cu instituții publice care gestionează infrastructură în alte state membre UE pentru asistență tehnică;

— Implementarea Planului investițional pentru dezvoltarea infrastructurii de transport pentru perioada 2020—2030, document care actualizează strategia de implementare a M.G.P.T. și care va sta la baza accesării fondurilor europene în viitorul exercițiu financiar european;

— Adoptarea unei noi strategii de finanțare a proiectelor de infrastructură care să asigure implementarea proiectelor în mod sustenabil și eficient. Vor fi susținute investițiile majore în infrastructură având ca principală sursă de finanțare fondurile europene nerambursabile, acesta fiind un factor-cheie al modernizării României. Uniunea Europeană încurajează statele în accesarea, pe lângă fondurile europene, și a altor instrumente de finanțare pentru a maximiza impactul acestora și pentru a permite dezvoltarea unui număr mai mare de proiecte.

Astfel, se va acționa pe 3 direcții pentru a obține un mix care să asigure necesarul de finanțare:

- alocarea, în medie, a 2% din PIB pentru infrastructura de transport pentru următorii 4 ani;
- utilizarea fondurilor externe nerambursabile (P.O.I.M., C.E.F., P.O.T., P.N.R.R.);
- antrenarea de fonduri rambursabile, fonduri de tip P.P.P. sau împrumuturi I.F.I.;

— Consolidarea parteneriatului dintre C.N.A.I.R. și autoritățile locale pentru implementarea unor proiecte de infrastructură de interes local și regional de natura variantelor ocolitoare, drumurilor de legătură la drumurile naționale, autostrăzilor, drumurilor expres, drumurilor alternative ca soluții pentru decongestionarea de trafic rutier, inclusiv modernizarea, reabilitarea acestora, precum și între C.F.R. — S.A. și autoritățile administrației publice locale, pentru modernizarea infrastructurii feroviare, în scopul introducerii trenurilor metropolitane și urbane;

— Intensificarea colaborării în cadrul Parteneriatului Inițiativei celor trei Mări, în vederea dezvoltării unor proiecte de infrastructură de transport de importanță strategică regională, care vor contribui la dezvoltarea economică și la coeziunea europeană;

— Utilizarea duală a infrastructurii de transport: construcția sau dezvoltarea infrastructurii de transport trebuie să asigure permanent procesul de transport, atât pentru pasageri și mărfuri, cât și pentru mobilitatea militară și transportul echipamentelor aferente acesteia;

— În domeniul fondurilor europene este prioritară închiderea P.O.I.M. 2014—2020, pregătirea viitorului exercițiu financiar P.O.T. 2021—2027 și lansarea Planului Național de Redresare și Reziliență.

În contextul politicii europene în domeniul transporturilor, ce prevede realizarea unei rețele europene integrate orientată spre dezvoltarea unei rețele centrale, cu termen de finalizare 2030 (TEN-T Core), și a unei rețele globale ce va susține rețeaua centrală, cu termen de finalizare 2050 (TEN-T Comprehensive), România va trebui să continue investițiile în infrastructura de transport, orientate spre dezvoltarea coridoarelor multimodale transnaționale care traversează România, și anume: Coridorul Rin-Dunăre și Coridorul Orient/Est-Mediteranean, corelate cu prioritățile naționale specifice.

În ceea ce privește direcțiile generale de acțiune, acestea privesc finalizarea pregătirii strategice în ceea ce privește prioritizarea proiectelor pe fiecare mod de transport și corelarea acestora cu sursele de finanțare. Astfel, în perioada 2021—2024 ne raportăm la închiderea POIM 2014—2020 (n+3), lansarea POT 2021—2027, lansarea PNRR, precum și corelarea acestor surse de finanțare cu creșterea investițiilor finanțate din bugetul de stat, conform angajamentelor Planului investițional, ce prevede alocarea în medie a 2% din PIB pentru infrastructura de transport în următorii 10 ani.

Având în vedere faptul că în cadrul Mecanismului de redresare și reziliență (RRF) se estimează o alocare de ~30,5 miliarde de euro pentru România (13,8 miliarde de euro granturi și 16,7 miliarde de euro împrumuturi) și ținând cont de condiționalitățile impuse în vederea implementării proiectelor cuprinse în P.N.R.R., se află în pregătire un portofoliu de proiecte aferent acestui instrument financiar. Guvernul PNL—USR/PLUS—UDMR își asumă proiectele de infrastructură ca prioritate absolută în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență.

Obiectivele prevăzute a se finanța utilizând Mecanismul de Recuperare și Reziliență sunt reprezentate de proiecte majore rutiere, feroviare sau de metrou, mature din punctul de vedere al pregătirii documentațiilor tehnico-economice, cu impact redus asupra mediului și cu beneficii în ce privește digitalizarea și soluțiile inovative din transporturi.

La nivel de proiecte, obiectivele pe termen mediu includ:

— finalizarea secțiunilor în implementare din coridoarele principale;

— lansarea contractelor de proiectare și execuție lucrări pentru toate secțiunile aferente principalelor coridoare de conectivitate;

— introducerea la finanțare a trenurilor metropolitane (de exemplu, București, Cluj-Napoca), respectiv a trenurilor de lucru;

— extinderea rețelei naționale de metrou la nivelul municipiului București și Cluj-Napoca.

De asemenea un rol-cheie îl vor avea măsurile privind capacitatea administrativă, ce includ:

— asigurarea unui cadru strategic stabil pe termen mediu și lung;

— elaborarea unei Cărți albastre (Blue book) pe modelul utilizat în alte state membre care să completeze legislația privind elaborarea documentațiilor tehnico-economice, dar să reprezinte în același timp un ghid practic pentru realizarea etapelor importante din pregătirea proiectelor și să asigure corelarea între acestea, fără a se ignora niciuna dintre etapele de pregătire;

— modificări legislative care să conducă la responsabilizarea factorilor implicați în avizarea proiectelor de infrastructură de transport de interes național în ceea ce privește: fondul forestier, terenurile agricole, descărcările arheologice, relocările de utilități electrice, gaze naturale, telefonie etc., studiile de mediu și arii protejate, autorizările locale și de dezvoltare urbanistică etc.;

— constituirea în cadrul principalilor beneficiari de infrastructură de transport a unor divizii de ingineri proiectanți în măsură atât de analiză critică a documentațiilor de pregătire realizate prin asistență externă, dar și să corecteze acolo unde este necesar documentațiile tehnice;

— identificarea printr-un proces amplu de consultare, atât a ofertanților, cât și a autorităților contractante, a principalelor deficiențe în cadrul legislativ actual în domeniul achizițiilor publice.

A.1. Transportul rutier

Infrastructura rutieră este elementul central într-un sistem de transport rutier, iar în România dezvoltarea rețelei rutiere, fie că este vorba despre autostrăzi, drumuri expres, variante ocolitoare sau drumuri naționale, aceasta trebuie să se sprijine pe câteva principii care se referă la asigurarea conectivității și a mobilității cetățenilor și a mărfurilor, cu costuri reduse, cu economie de timp și în condiții de siguranță. Astfel, în Planul investițional pentru dezvoltarea infrastructurii au fost stabilite obiectivele de conectivitate rutieră care vizează rezolvarea a patru mari probleme ale transportului rutier: timpi mari de întârziere în trafic, media zilnică anuală ridicată (MZA), accesibilitatea redusă națională și internațională și rata mare de accidente rutiere.

Pentru soluționarea acestor probleme și o rețea rutieră de transport modernă, eficientă și sigură, investițiile în infrastructura rutieră de transport se vor concentra pe cele patru obiective generale de conectivitate rutieră, care asigură conexiunea atât a provinciilor istorice, cât și a regiunilor de dezvoltare ale României și se extind natural spre rețelele rutiere din țările vecine.

Principalele obiective pentru perioada 2021—2024 se axează pe următoarele coordonate:

I.1. Creșterea calității infrastructurii rutiere de transport, de interes național, printr-un amplu program de întreținere curentă și periodică, implementat în perioada 2021—2024;

I.2. Îmbunătățirea siguranței rutiere, în concordanță cu politica U.E., prin implementarea unor programe de investiții naționale sau finanțate în baza unor parteneriate cu instituții financiare internaționale;

I.3. Dezvoltarea, modernizarea și digitalizarea infrastructurii rutiere, prin accelerarea programelor de investiții cu impact asupra creșterii gradului de absorbție a fondurilor europene nerambursabile alocate prin Programul operațional Infrastructura mare 2014—2020, Programul operațional de Transport 2021—2027 și Programul Național de Reformă și Reziliență, prin realizarea unui număr de peste 1.000 km de autostrăzi și drumuri expres, după cum urmează:

— Continuarea proiectelor în execuție și finalizarea acestora, respectiv:

- A3, Autostrada Transilvania (cca 155 km) — 4,2 miliarde de lei, fără TVA; pregătirea implementării tronsonului Târgu Mureș — Brașov;
- A1, Autostrada Sibiu—Pitești:
  - accelerarea implementării Autostrăzii Sibiu—Pitești, pe toate cele 5 secțiuni ale proiectului, fiind asigurată finanțarea nerambursabilă prin emiterea deciziei de finanțare de către Comisia Europeană — total investiție 13,7 miliarde de lei, fără TVA, din care 2,3 miliarde de lei, fără TVA, pentru secțiunile 1 și 5;
  - pregătirea proiectului-legătură DN7C Curtea de Argeș — A1 (Secțiunea 5 Sibiu—Pitești) — Râmnicu Vâlcea;
- A0, Autostrada de centură a municipiului București (cca 100 km) — aproximativ 5 miliarde de lei, fără TVA;
- A10, Autostrada Sebeș — Turda — lotul 2 — 550 de milioane de lei, fără TVA (total loturile 1 și 2 — 1,9 miliarde de lei, fără TVA);
- DX12, Drum expres Craiova—Pitești (121 km) — 3,2 miliarde de lei, fără TVA;
- Drum expres Brăila — Galați (12 km) — 530 de milioane de lei, fără TVA;
- Podul suspendat peste Dunăre de la Brăila — 1,9 miliarde de lei, fără TVA;

— Dezvoltarea infrastructurii rutiere în mod echilibrat și sustenabil prin demararea și finalizarea unor secțiuni de autostrăzi și drumuri expres din regiunea Moldovei, Dobrogei, Regiunii de Sud, Transilvaniei, după cum urmează:

- Demararea unor proiecte noi de investiții prin programul de construcție autostrăzi și drumuri expres în baza unor documentații mature și bine fundamentate, care vor stabili traseul optim și valoarea de investiție;
  - Autostrada A8, Târgu Mureș — Târgu-Neamț— Iași—Ungheni (aprox 311 km) — 36 miliarde de lei, cf. MGPT;
  - Autostrada A7, Ploiești—Buzău—Focșani—Bacău—Pașcani—Suceava—Siret (421 km) — 8,2 miliarde de lei, fără TVA, conform analizei multicriteriale;
  - Autostrada A13, Brașov — Bacău (160 km) — 8,8 miliarde de lei, fără TVA, conform MGPT;
  - Autostrada A13, Sibiu — Brașov, în continuarea secțiunii Brașov—Bacău (125 km) — 7,1 miliarde de lei, fără TVA, conform MGPT;
  - Drum expres Craiova — Pitești (loturile 3 și 4) — 1,3 miliarde de lei, fără TVA, valoare de atribuire a contractelor;
  - Drumurile expres din zona Dobrogei, a căror rentabilitate economică impune cu prioritate realizarea lor — proiecte în valoare de 11 miliarde de lei, fără TVA (Drumuri expres Buzău—Brăila, Focșani — Brăila, Brăila — Tulcea, Constanța — Tulcea, Tișița — Albița), din care se vor finaliza Drumurile expres Buzău—Brăila și Focșani—Brăila, în valoarea de 3,2 miliarde de lei, fără TVA;
  - Drum expres Calafat — Lugoj; reabilitarea/reparația capitală a 157 de poduri, considerate prin expertize tehnice drept necesități urgente de intervenție;
  - Drum expres Sfântu Gheorghe — Ditrău, respectiv Sovata — Miercurea-Ciuc;
- Creșterea mobilității în zona Valea Prahovei prin:
  - finalizarea proiectării și licitarea execuției lucrărilor pentru construcția Autostrăzii Ploiești—Brașov (6,5 miliarde de lei, fără TVA, conform SF din 2010);
  - creșterea capacității administrative a C.N.A.I.R., pentru buna implementare a Autostrăzii Ploiești—Brașov, prin dezvoltarea unui parteneriat cu Asociația de Dezvoltare Intercomunitară (ADI);
  - realizarea unor investiții, în scopul fluidizării traficului pe DN1 (ca de exemplu, pasaje subterane sau supraterane, benzi suplimentare, bretele de acces);
- Accesibilitatea polilor locali de dezvoltare economică prin implementarea unui program de construcție a unui număr de aproximativ 370 km de variante de ocolire în perioada 2021—2024, în valoare de 5,5 miliarde de lei, fără TVA, ca de exemplu:
  - continuarea proiectelor de construcție de variante ocolitoare (VO; centuri ocolitoare): DNCB (Drumul Național Centura Municipiului București, cu intervențiile la cele 4 pasaje Domnești, Berceni, Oltenița și Mogoșoaia); VO Bârlad; VO Timișoara Sud; VO Zalău; VO Satu Mare; VO Târgu Jiu, VO Galați; VO Tecuci, VO Mihăilești, VO Târgu Mureș;
  - demararea unor proiecte noi: Centura Metropolitană Cluj-Napoca, VO Sighișoara; VO Vaslui; VO Giurgiu; VO Sf. Gheorghe; VO Pitești Vest, VO Timișoara Vest; VO Râmnicu Vâlcea;

- implementarea în baza unor parteneriate cu autoritățile administrației publice locale a unui program de construire de variante de ocolire (VO Sibiu Sud, VO Mediaș, VO Salonta, VO Arad Est, precum și alte proiecte, a căror fundamentare economico-socială le susține);

- proiectarea și ulterior implementarea unui ansamblu de noduri rutiere care vor asigura conectivitatea la rețeaua de autostrăzi;

— Operaționalizarea Companiei Naționale de Investiții Rutiere (C.N.I.R.) cu asistența tehnică a experților Băncii Europene de Investiții și a experților celei mai de succes companii similare din Europa și a celei de administrare a rețelei existente, prin eficientizarea și reformarea Companiei Naționale de Administrare a Infrastructurii din România (C.N.A.I.R.); C.N.I.R. se va ocupa de implementarea proiectelor viitoare de autostrăzi și drumuri expres;

— Dezvoltarea unor programe în parteneriat M.T.I.C.—C.N.A.I.R.—C.N.I.R. — mediul universitar pentru formarea de specialiști în domeniul construcției de infrastructură rutieră, precum și a unor parteneriate cu organizațiile profesionale și patronale pentru formarea de forță de muncă calificată în domeniul construcției de drumuri;

— Colaborarea M.T.I.C. cu ministerele de resort pentru dezvoltarea industriei autohtone în domeniul materialelor de construcții (ca de exemplu: producția de bitum, agregate etc.);

— Digitalizarea infrastructurii rutiere prin promovarea componentei de ITS (Sisteme inteligente de transport) pentru toate obiectivele de construcție autostrăzi și drumuri expres, ca de exemplu: informarea utilizatorilor infrastructurii prin panouri de mesaje variabile, sisteme de monitorizare a traficului pentru reducerea ratei de incidență a accidentelor;

— Digitalizarea principalelor activități din cadrul Autorității Rutiere Române (ARR) printr-o soluție eficientă pentru înregistrarea și evidența documentelor;

— Implementarea facilității plății de către persoanele fizice/juridice a contravalorii tarifelor prestațiilor/serviciilor specifice prin intermediul mijloacelor electronice de plată (P.O.S., platforma ghiseul.ro);

— Revizuirea legislației naționale din domeniul siguranței rutiere prin includerea noilor reglementări europene în materie, cuprinse în Directiva 2019/1936 a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/96/CE privind gestionarea siguranței infrastructurii rutiere;

— Pregătirea și adoptarea Strategiei naționale pentru siguranță rutieră pentru perioada 2021—2025;

— Creșterea siguranței în domeniul rutier prin asigurarea realizării evaluării de impact asupra siguranței rutiere, auditului de siguranță rutieră, inspecției de siguranță, precum și desfășurarea activităților de formare, atestare, instruire și perfecționare profesională a auditorilor de siguranță rutieră;

— Reanalizarea cadrului normativ specific activității de examinare în vederea atestării profesionale a personalului de specialitate din domeniul transporturilor rutiere, astfel încât să se asigure creșterea calității în activitatea de pregătire a personalului, ridicarea nivelului de pregătire a cursanților și asigurarea calității/obiectivității în activitatea de examinare;

— Eficientizarea activității de control în trafic desfășurată de către personalul I.S.C.T.R., prin dotarea cu echipamente de detectare timpurie la distanță a anumitor informații de la tahografele inteligente, prin analizarea oportunității achiziționării unor unități mobile de control;

— Stimularea activității economice în zona de frontieră și facilitarea transportului rutier prin eliminarea taxei de trecere a podului Giurgiu;

— Extinderea spațiilor de servicii de pe autostrăzi.

A.2. Transportul feroviar

Transportul feroviar prezintă o serie de avantaje în raport cu alte moduri de transport, precum: eficiență economică superioară, nivel redus al emisiilor de gaze cu efect de seră și al emisiilor poluante, nivel ridicat de siguranță etc. Transferul modal către calea ferată al fluxurilor de transport de călători și marfă derulate prin intermediul altor moduri de transport asigură valorificarea în interesul societății a acestor avantaje strategice și contribuie la creșterea competitivității economiei naționale, constituind o prioritate strategică în domeniul transporturilor, care va asigura inclusiv convergența cu politicile europene în domeniul transporturilor și mediului.

Direcțiile de dezvoltare ale sectorului feroviar, pe termen scurt și mediu, sunt axate pe următoarele obiective strategice generale:

I. Creșterea competitivității transportului feroviar pe piața internă

II. Integrarea în spațiul feroviar unic european

Pe termen scurt și mediu, cele mai relevante direcții generale de acțiune sunt:

a) Creșterea vitezei de circulație pe infrastructura feroviară cu asigurarea accesibilității regiunilor și persoanelor, prin reabilitarea și modernizarea rețelei feroviare la standarde europene;

b) Creșterea vitezelor comerciale, prin reducerea ecartului față de viteza permisă de infrastructura feroviară;

c) Pregătirea documentațiilor tehnico-economice necesare atragerii/asigurării resurselor financiare adecvate pentru implementarea obiectivelor de investiții;

d) Menținerea la nivel ridicat a siguranței circulației trenurilor și eliminarea restricțiilor de viteză, în vederea creșterii vitezei de circulație;

e) Creșterea eficienței energetice și reducerea nivelului de poluare;

f) Asigurarea de resurse financiare adecvate pentru lucrările de întreținere, alături de soluții specifice de siguranță și securitate;

g) Îmbunătățirea conectivității rețelei feroviare și dezvoltarea mobilității regionale și urbane în nodurile feroviare principale din România;

h) Investiții pe toată rețeaua feroviară, nu doar pe marile coridoare;

i) Creșterea competitivității transportului de călători și marfă, inclusiv prin consolidarea sistemului de servicii publice de interes național pentru transportul feroviar de călători și mărfuri;

j) Dezvoltarea și implementarea conceptului de tren metropolitan în zona de influență a municipiilor;

k) Îmbunătățirea conectării la rețeaua internațională de cale ferată rapidă prin noi proiecte (de exemplu, București—Cluj-Napoca—Budapesta).

În baza direcțiilor de dezvoltare pentru perioada 2021—2024, planul de investiții în infrastructura feroviară se va dezvolta cu accent pe:

— Creșterea competitivității transportului feroviar pe piața internă:

I.1. Dezvoltarea infrastructurii feroviare aferente zonelor metropolitane, prin încheierea de acorduri de parteneriate cu administrațiile publice locale în marile centre urbane din țară, de exemplu: București, Cluj, Brașov, Timișoara, Iași, Oradea, Sibiu;

I.2. Dezvoltarea infrastructurii feroviare aferente zonei metropolitane a municipiului București, prin modernizarea Inelului Feroviar București, a Complexului Feroviar București (Gara de Nord și a stației de cale ferată București Nord), conexiunea cu modurile de transport urban și periurban, realizând astfel integrarea nodurilor urbane în rețeaua feroviară;

I.3. Construirea conexiunilor feroviare la aeroporturile internaționale (București T1 și T2, Brașov, Sibiu, Oradea, Timișoara, Cluj-Napoca și Constanța);

I.4. Îmbunătățirea gradului de mecanizare a activităților de întreținere a infrastructurii, creșterea productivității și a capacității de intervenție în situații deosebite prin achiziționarea de trenuri de lucru pentru dezvoltarea și modernizarea infrastructurii feroviare.

I.5. Creșterea gradului de disponibilitate a infrastructurii, a vitezelor tehnice și a veniturilor companiei simultan cu reducerea costurilor de exploatare și susținerea investițiilor orientate spre:

- reducerea restricțiilor de viteză de pe rețeaua feroviară;
- creșterea vitezelor tehnice și comerciale prin implementarea programelor QuickWins pe 1001 km din rețeaua feroviară — (București—Brașov, Timișoara—Arad, București—Buzău, București—Craiova, Pașcani—Iași, București—Pitești). Valoarea estimată a investițiilor se ridică la 1,7 miliarde de lei;
- creșterea gradului de electrificare a rețelei feroviare;
- reducerea deranjamentelor la instalațiile feroviare;
- executarea de către C.F.R. — S.A. cu mijloace proprii a activităților de reparații capitale a infrastructurii feroviare;
- continuarea programului de modernizare a trecerilor la nivel cu calea ferată.

I.6. Dezvoltarea digitalizării sistemelor din domeniul feroviar care să permită creșterea mobilității și accesibilității la acest mod de transport, inclusiv prin implementarea sistemului ERTMS/ETCS pe coridoarele rețelei TEN-T și prin extinderea rețelei de fibră optică.

III. Integrarea în spațiul feroviar unic european, cu impact asupra reducerii timpilor de parcurs, creșterea atractivității feroviare și minimizarea efectelor negative asupra mediului:

III.1. Finalizarea lucrărilor aflate în execuție și efectuarea recepțiilor la terminarea lucrărilor pentru proiectele:

- Reabilitarea liniei de cale ferată Simeria-Sighișoara, inclusiv ERTMS nivel 2. Valoarea estimată a investiției este de 5,1 miliarde de lei;
- Reabilitarea liniei de cale ferată Frontieră—Curtici—Simeria. Valoarea estimată a investiției este de 7,5 miliarde de lei;
- Reabilitarea liniei de cale ferată Brașov-Sighișoara. Valoarea estimată a investiției este de 8,2 miliarde de lei;
- Poduri și podețe — etapa I SRCF Cluj, București, Timișoara și Craiova. Valoarea estimată a investiției este de 0,3 miliarde de lei.

III.2. Finalizarea studiilor de fezabilitate aflate în derulare, identificarea și asigurarea surselor de finanțare pentru demararea de noi lucrări pe rețeaua TEN-T Centrală și Globală pe secțiunile:

- Timișoara—Arad—Caransebeș. Valoare — 7,3 miliarde de lei;
- Cluj—Episcopia Bihor. Valoare — 7,1 miliarde de lei;
- Craiova—Calafat. Valoare — 2,5 miliarde de lei;
- Craiova—Caransebeș. Valoare — 11,2 miliarde de lei;
- București Nord—Giurgiu Nord—Frontieră. Valoare — 1,7 miliarde de lei;
- Ploiești Vest—Focșani—Roman—Iași—Frontieră. Valoare — 9,5 miliarde de lei;
- Pașcani—Dărmănești—Vicșani—Frontieră. Valoare — 1,9 miliarde de lei;
- Predeal—Brașov. Valoare — 4,5 miliarde de lei;
- Portul Constanța. Valoare — 4 miliarde de lei;
- stațiile Fetesti și Ciulnița. Valoare — 0,3 miliarde de lei;

- modernizarea a 47 stații de cale ferată din România. Valoare — 0,4 miliarde de lei;
- modernizare 150 treceri la nivel cu cale ferată, poduri, podețe și tuneluri — etapa II. Valoarea — 0,2 miliarde de lei.

III.3. Lansarea de noi proiecte de modernizare pe secțiuni aflate pe rețeaua TEN-T Centrală și Globală:

- Coșlariu—Cluj Napoca. Valoare — 3,8 miliarde de lei;
- București—Craiova. Valoare — 7,6 miliarde de lei;
- Apahida—Suceava. Valoare — 11,7 miliarde de lei;
- Rădulești—Giurgiu. Valoare — 0,2 miliarde de lei;
- Constanța Mangalia. Valoare — 0,6 miliarde de lei

CFR Marfă

Sub presiunea dificultății financiare tot mai pronunțate și a executărilor silitite care amenințau S.N.T..F.M. C.F.R. MARFĂ — S.A., au fost identificate modalitățile pentru a obține redresarea financiară, prin continuarea activității operaționale a societății și fără a afecta poziția acesteia pe piață și relația cu partenerii comerciali. Decizia Comisiei Europene, transmisă în luna februarie a acestui an, conform căreia C.F.R. Marfă trebuie să restituie ajutorul de stat nelegal acordat în anul 2013, în valoare de 400 de milioane de euro, a constituit un punct de cotitură pentru parcursul acestei companii, care în viziunea multora se îndrepta spre faliment.

Pentru salvarea companiei, soluția optimă identificată a fost recurgerea la procedura de concordat preventiv, care, spre deosebire de orice alte modalități reglementate, asigură un set de avantaje, precum: suspendarea executărilor silitite în desfășurare la momentul omologării (12.03.2020), posibilitatea negocierii modalității de stingere a datoriilor cu creditorii; menținerea societății pe piață și continuarea activității comerciale; durata redusă a procedurii — 24 luni (spre deosebire de procedura insolvenței/executare silită).

Ținând cont de rolul strategic pe care SNTFM CFR MARFĂ SA îl are în piață și pentru siguranța națională, este necesar ca procesul de rambursare a ajutorului de stat să asigure, deopotrivă:

- rambursarea integrală a ajutorului de stat;
- continuitatea transportatorului feroviar strategic de marfă.

Obiectivul principal pentru un orizont de timp scurt și mediu îl reprezintă implementarea unei strategii de rambursare a ajutorului de stat, astfel încât C.F.R. Marfă să depășească această situație critică, prin demararea unui proces amplu de restructurare, care să-i permită continuarea activității, fiind vorba despre o companie cu un impact major în economia românească.

CFR Călători

Principalele direcții de acțiune pentru perioada 2021—2024 se concentrează pe realizarea următoarelor obiective:

— Creșterea capacității de transport. Creșterea parcului de vagoane reprezintă o prioritate permanentă, pentru a răspunde cerințelor de trafic și confort.

— Digitalizare și noi concepte. Pentru modernizarea procesului de verificare, validare și emitere a biletelor în tren de personalul de tren, se va demara proiectul prin care se vor investi 13 milioane de lei pentru achiziționarea a 2.300 de terminale mobile pentru taxare, dotate cu imprimante, cu ajutorul cărora vor putea fi vândute bilete în tren, renunțându-se astfel la clasicul chitanțier și pix. De asemenea, se lucrează la îmbunătățirea propriilor oferte comerciale. De exemplu, Cardul TrenPlus va suferi transformări, în sensul că nu va mai fi tipărit pe suport hârtie, ci va fi un portofel electronic. Cardul va putea fi emis atât la case, cât și în tren, prin intermediul terminalelor de taxare.

— Pentru atragerea unor noi segmente de populație se va analiza posibilitatea introducerii și operaționalizării conceptului de trenuri charter/vagoane special comandate/vagoane suplimentare.

AUTORITATEA PENTRU REFORMĂ FERROVIARĂ

Dintre obiectivele asumate pentru perioada 2021—2024, cele mai importante vizează finalizarea procedurilor și implementarea contractelor pentru Achiziția de material rulant — 40 Rame Electrice Regio (RE — R), cu o valoare cuprinsă în intervalul 1.707.125.000 lei fără TVA — 4.557.130.000,00 lei, fără TVA, și Achiziția de material rulant — 20 Rame Electrice Interregio (RE — IR), cu o valoare cuprinsă în intervalul: 1.311.698.701,00 lei fără TVA — 3.714.279.851,00 lei fără TVA, proceduri aflate în diverse stadii.

A.3. Transportul naval

Pentru următorii 4 ani, axele prioritare de acțiune în ceea ce privește sectorul naval vor viza valorificarea potențialului imens oferit de Dunăre, de transportul fluvial, de dezvoltarea porturilor comerciale la Dunăre, transformarea portului Constanța în lider regional, intensificarea procesului de finalizare a proiectelor demarate și pregătirea proiectelor care se vor finanța din programele de finanțare ale Uniunii Europene pentru perioada 2021—2027.

Prioritățile din domeniul transportului naval vizează:

— asigurarea condițiilor de navigație pe Dunăre, pe toată perioada anului;

— modernizarea infrastructurii porturilor maritime și fluviale (Constanța, Galați, Giurgiu, Corabia, Calafat, Drobeta, Oltenița etc.);

— dezvoltarea Portului Constanța prin promovarea unui plan major de investiții, astfel încât acesta să-și atingă potențialul maxim și să își întărească rolul de port regional cu perspective să devină cel mai important port din regiune;

— creșterea siguranței traficului prin dezvoltarea infrastructurii pentru servicii de informare și management al traficului maritim costier și achiziționarea de nave tehnice;

— digitalizarea: actualizarea permanentă a hărților electronice de navigație; schimbul de informații RIS (River Information Services) la nivel regional; managementul căii navigabile; îmbunătățirea infrastructurii IT pentru stocarea și procesarea datelor geospațiale; realizarea bazelor de date pentru certificatele de calificare, la carnetele de serviciu și la jurnalele de bord conform Directivei UE 2017/2397; implementarea ghișeului unic european în domeniul maritim (EMSWe) conform Regulamentului (UE) 2019/1.239.

A.3.1. Obiective specifice pe termen scurt și mediu:

— Îmbunătățirea condițiilor de navigație pe sectorul comun româno-bulgar al Dunării în cadrul proiectului FAST DANUBE (Valoare: 25,379 milioane de lei/5,22 milioane de euro).

— Asigurarea finanțării pentru continuarea lucrărilor de protecție și consolidare a malurilor înalte în zona Canalului navigabil Dunăre-Marea Neagră.

— Susținerea unui portofoliu consistent de proiecte de investiții în Portul Constanța prin care să se asigure creșterea accesibilității, a capacității de transport maritim de mărfuri și implicit a creșterii volumului schimburilor comerciale:

— Dezvoltarea de terminale specializate în portul Constanța Sud — Molurile III și IV Sud (suma de 12.300.000 lei necesară pentru reactualizarea studiului de fezabilitate și pregătirea documentației pentru accesarea de fonduri europene nerambursabile va fi asigurată din surse proprii ale C.N. Administrația Porturilor Maritime — S.A. Constanța).

— Extinderea la 4 benzi a drumului dintre Poarta 10 bis-Poarta 10 (Valoare estimată: 60 milioane de lei/12,69 milioane de euro).

— Modernizarea infrastructurii de distribuție a energiei electrice în Portul Constanța — zona Port Nou Constanța (Valoarea estimată a lucrărilor, conform Master Plan Port Constanța este de 29,5 milioane de euro — fără TVA).

— Modernizarea infrastructurii portuare prin asigurarea creșterii adâncimilor șenalelor și bazinelor și a siguranței navigației în Portul Constanța. Valoare 227,834 milioane de lei (50,40 milioane de euro).

— Îmbunătățirea siguranței traficului naval prin finalizarea procesului de achiziționare de nave tehnice multifuncționale și echipamente specifice.

— Modernizarea și extinderea capacității de operare în porturile Medgidia (Valoare 102,316 milioane de lei/ 21,53 milioane de euro) și Luminița (Valoare 98,196 milioane de lei/ 20,6 milioane de euro) .

— Promovarea unor proiecte pentru dezvoltarea și modernizarea porturilor, în vederea atragerii fluxurilor de marfă: „Extinderea infrastructurii portului Calafat (km 795) și sistematizarea dispozitivului feroviar al portului — etapa I”, „Port Brăila — Lucrări de infrastructură portuară a sectorului portuar din Incinta Bazin Docuri” (Valoare 127,136 milioane de lei/26,24 milioane de euro); analizarea oportunității reactualizării studiului de fezabilitate pentru obiectivul de investiții „Amenajarea râurilor Argeș și Dâmbovița pentru navigație și alte folosințe”.

— Elaborarea Strategiei de dezvoltare a transporturilor navale care își propune să realizeze o planificare corectă și concretă a investițiilor necesar a fi susținute în porturile românești, o redimensionare a politicilor tarifare și vamale, crearea unor alianțe strategice cu statele aflate pe coridorul Marea Caspică și Marea Neagră etc.

A.4. Transportul aerian

Abordarea în sectorul aviației va porni de la faptul că este unul dintre cele mai afectate de criza generată de răspândirea noului coronavirus, prin reducerea în perioada aprilie—mai 2020, la nivel european, cu aproximativ 90% a traficului aerian comparativ cu aceeași perioadă a anului 2019.

Pe termen scurt și mediu principalele obiective pentru perioada 2021—2024 aferente sectorului aerian vor viza:

1. Eficientizarea companiei TAROM, prin selectarea unui management performant și implementarea planului de restructurare elaborat pentru perioada 2021—2025;

2. Continuarea procesului de dezvoltare și modernizare a infrastructurii aeroportuare la S.N. Aeroportul Internațional Mihail Kogălniceanu Constanța (SN AIMK-C), S.N. Aeroportul Internațional Timișoara – Traian Vuia (SN AIT-TV), la Compania Națională Aeroporturi București (C.N.A.B.), precum și la Aeroportul Internațional Avram Iancu din Cluj-Napoca; principalele proiecte de investiții fiind implementarea Programului strategic de dezvoltare al Aeroportului Internațional Henri Coandă București (în valoare de 4,77 miliarde de lei; din care 358,21 milioane de lei pentru exproprieri, suma pentru exproprieri fiind deja alocată prin bugetul de stat pe anul 2020) și finalizarea proiectelor de modernizare/dezvoltare infrastructură planificate sau aflate în derulare la Aeroportul Internațional Henri Coandă București (A.I.H.C.B.), inclusiv construcția unui nou terminal și Aeroportul Internațional București-Băneasa (A.I.B.B.): dezvoltarea/modernizarea terminalelor de pe Aeroportul Internațional Timișoara și alte proiecte pentru creșterea gradului de siguranță (valoarea cumulată 232,73 milioane de lei), Modernizarea pistei de decolare-aterizare AIMK-C pentru aducere la standarde europene, precum și alte proiecte suport pentru creșterea siguranței și capacității aeroportuare (valoarea cumulată 219,36 milioane de lei), construcție cale de rulare paralelă cu pista și dotarea cu echipamente de scanare bagaje și detectare explozibil la Aeroportul din Cluj-Napoca, 3 proiecte cu finanțare europeană în valoare de 115,39 milioane de lei;

3. Digitalizarea și introducerea noilor tehnologii în domeniul serviciilor aferente transportului aerian;

4. Transformarea Școlii Superioare de Aviație Civilă (SSAVC) într-un centru performant, autofinanțat, de pregătire a personalului aeronautic civil;

5. Menținerea standardelor de pregătire și perfecționare a personalului aeronautic civil sportiv în cadrul Aeroclubului României.

Compania TAROM

Pe termen mediu și lung, pentru realizarea obiectivelor și obținerea profitabilității, vor fi implementate măsuri pe următoarele patru direcții de acțiune:

— Reînnoirea flotei;

— Optimizare comercială prin optimizarea frecvențelor, alocarea optimă a flotei, închiderea rutelor neprofitabile;

— Eficientizare organizațională prin redimensionarea structurilor organizaționale, prin optimizarea direcției tehnice și prin restructurarea funcțiilor suport;

— Optimizarea costurilor prin reducerea costurilor cu combustibilul printr-un mix de măsuri de eficientizare și ajustări de preț prin renegocieri/licitații și reducerea costurilor de handling prin renegocieri/licitații.

Atingerea acestor obiective este crucială pentru salvarea brandului național TAROM. Suntem determinați să acționăm prin asumarea celor mai eficiente și responsabile decizii în direcția revitalizării operatorului național aerian.

COMPANIA NAȚIONALĂ AEROPORTURI BUCUREȘTI

Direcțiile generale de acțiune ale C.N. Aeroporturi București — S.A. în orizontul 2021—2024 sunt:

— Modernizarea infrastructurii aeroportuare;

— Asigurarea finanțării proiectelor de dezvoltare și implementarea acestora;

— Creșterea calității serviciilor asigurate;

— Adaptarea la noile condiții ale pieții și implementarea unor politici comerciale pentru stimularea creșterii traficului aerian;

— Implementarea Programului Strategic de Dezvoltare a Infrastructurii Aeroportuare a A.I.H.C.B..

A.5. Transportul cu metroul

Dezvoltarea durabilă a unei capitale europene, precum Bucureștiul, nu poate fi concepută fără o dimensionare corectă a rețelei actuale de metrou care să țină pasul cu noua dinamică urbană și periurbană. De aceea, pe termen scurt și mediu programul de dezvoltare a metroului bucureștean se va realiza pe două paliere: dezvoltarea noilor magistrale și extinderea magistrelor existente.

Astfel, obiectivele Metrorex — S.A. pe termen mediu și lung, aferente perioadei 2021—2024, sunt:

— Extinderea și modernizarea rețelei actuale de metrou, precum și dezvoltarea de noi linii;

— Creșterea atractivității și accesibilității rețelei de metrou, prin montarea de elemente indicatoare pentru persoanele cu deficiențe de vedere, precum și prin mărirea numărului de lifuri și escalatoare pentru persoanele cu deficiențe locomotorii;

— Îmbunătățirea serviciilor de regularitate și confort prin achiziția de noi trenuri de metrou, echipate cu elemente de siguranță și supraveghere, precum și realizarea de noi accesuri și pasaje de corespondență la stațiile de metrou aflate în exploatare;

— Armonizarea proiectelor cuprinse în Planul Național de Reformă, Strategia de Dezvoltare a Metroului din București 2016—2030 și Planul de Mobilitate Urbană Durabilă București/Ilfov;

— Continuarea acțiunilor cu privire la eficientizarea energetică, implicit scăderea consumului de energie prin continuarea implementării iluminatului cu leduri în stațiile de

metrou în locul iluminatului existent și achiziția de trenuri moderne de metrou.

Programul de investiții în dezvoltarea rețelei de metrou, pe termen mediu și lung, se axează pe următoarele coordonate:

— Îmbunătățirea serviciilor de transport public de călători cu metroul pe Magistrala 2. Berceni—Pipera—Cale de rulare pe Magistrala 2 — s-a finalizat licitația pentru achiziția serviciilor de consultanță, asistență tehnică și supervizare lucrări și urmează reluarea licitației pentru lucrările de reabilitare cale de rulare. Valoarea estimată este de 523 milioane de lei.

— Magistrala 5. Drumul Taberei—Pantelimon—Secțiunea 2, Eroilor—Piața Iancului. Proiect finanțat din fonduri europene pentru care a fost semnat contractul de finanțare la data de 17 iulie 2020 și pentru care a fost demarată procedura de achiziție a serviciilor de proiectare și asistență tehnică. Valoarea proiectului este de 2,65 miliarde de lei.

— Construcția liniei M4 — faza a doua (Gara de Nord — Gara Progresul), inclusiv material rulant. Valoarea estimată este de 8,561 miliarde de lei.

— Magistrala M6 pe sectorul 1 Mai—stația Tokyo (zona comercială Băneasa), cu finanțare europeană nerambursabilă, fonduri J.I.C.A. și buget de stat, urmând a evalua fezabilitatea și sursa de finanțare pentru sectorul Tokyo—Aeroport Internațional Henri Coandă (Otopeni).

— Achiziția de trenuri noi pentru Magistrala 5 (13 trenuri) pentru care s-a finalizat licitația și a fost desemnat câștigătorul. Termen final de livrare — anul 2023. Valoarea achiziției este de 103 milioane de euro, fără TVA, și este asigurată prin Contractul de finanțare dintre România și Banca Europeană de Investiții.

— Trenuri noi pentru magistralele 1, 2, 3, 4 și TL-pregătire documentație pentru achiziția de 50 trenuri în valoare de 2,20 miliarde de lei.

— Alte proiecte de perspectivă care sunt analizate în relație cu proiecția realizată prin Planul investițional și care a fixat pentru următorii 10 ani viziunea de dezvoltare a metroului în București, dar și la nivelul municipiului Cluj-Napoca:

— Extinderea utilizării metroului la nivelul municipiului Cluj-Napoca, prin dezvoltarea unei noi magistrale Gilău—Florești—Cluj-Napoca (16 km, 14 stații);

— Magistrala 7 — tronsonul Voluntari — Bragadiru — magistrala va asigura interconectivitatea între două zone populate din SV și NE.

— Magistrala 8 — Semiinelul Sud Crângași — Dristor 2 va asigura toate relațiile de transfer ale călătorilor între magistralele de metrou, fără a mai fi necesară traversarea prin centrul orașului.

— Extensia actualelor magistrale de metrou — Extensie M1 — Păcii — Linia de Centură Vest — Tronsonul va uni magistrala M1 de inelul feroviar al Bucureștiului, în zona vestică; Extensie M2 — Pipera — Petricani — Tronsonul va uni magistrala M2 cu magistrala feroviară M800, în gara Petricani; Extensie M2 — Berceni — Linia de Centură Sud — Tronsonul va uni magistrala M2 de inelul feroviar al Bucureștiului, în zona sudică; Extensie M4 — Străulești — Mogoșoaia — Tronsonul va uni magistrala M4 cu magistrala feroviară M700, în gara Parc Mogoșoaia.

A.6. Transportul multimodal

În corelație cu dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, va crește semnificativ și transportul multimodal, în contextul în care acesta contribuie la reducerea costurilor, dar și a emisiilor provenite din transporturi, prin transferarea fie parțială, fie în totalitate a călătoriilor de la modul rutier la moduri de transport mai sustenabile, cum ar fi transportul feroviar sau pe apă.

Eficiența transportului multimodal de marfă și pasageri va fi cu atât mai mare cu cât complementar vor fi dezvoltate și infrastructuri de tipul platformelor sau terminalelor multimodale. Astfel, dezvoltarea unor platforme logistice conectate direct

rutier — feroviar — aerian/naval va contribui la creșterea atractivității modurilor de transport sustenabile, în strânsă legătură cu politicile actuale ale Comisiei Europene.

Având în vedere dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport, dar și evoluția și dinamica pieței transporturilor, terminalele multimodale se vor putea implementa și de către beneficiarii privați în zone de convergență a modurilor de transport. Colaborarea dintre autoritățile centrale/locale și operatori privați reprezintă un element cheie pentru intervențiile în domeniul multimodal.

Terminalul multimodal de pasageri aeroport — stație C.F. al Aeroportului Henri Coandă reprezintă o infrastructură care se poate multiplica la nivelul României în zonele Timișoara, Cluj-Napoca, Oradea, Sibiu, Brașov. Tot în același context, implementarea conceptului de tren metropolitan reprezintă un veritabil exemplu de multimodalitate pentru pasageri în arile urbane și periurbane ale orașelor precum București, Cluj-Napoca, Sibiu, Timișoara, Brașov, Iași, Craiova, Constanța.

B. Infrastructura de comunicații

Contribuția acestui domeniu la dezvoltarea altor sectoare economice este deosebită, însă evoluțiile înregistrate de România sunt insuficiente pentru a răspunde adecvat provocărilor și oportunităților pe termen mediu. Infrastructura de comunicații este un diferențiator foarte important în privința competitivității României, fiind un factor esențial pentru dezvoltarea economică, stimularea investițiilor, sporirea capacității administrative și creșterea interconectivității între regiunile țării.

Viziunea pe termen mediu

Fructificarea potențialului deosebit al rețelelor de comunicații electronice și rolul acestora pentru creșterea PIB, creșterea numărului de noi locuri de muncă și reducerea costurilor cu administrația. Sectorul comunicațiilor electronice va fi valorificat în continuare ca un catalizator al dezvoltării economice și transformării digitale. În perioada 2021—2024 România își va consolida într-un ritm accelerat profilul de conectivitate la nivel european și avantajele competitive existente. Totodată, România va deveni un lider regional în privința adoptării în condiții de siguranță a noilor tehnologii.

Obiective pe termen mediu

Obiectivele strategice ale Guvernului României pentru perioada 2021—2024 în privința infrastructurii de comunicații electronice vizează în principal dinamizarea investițiilor în domeniu și creșterea conectivității la nivel național.

În următorii 4 ani vor fi adoptate măsuri care să răspundă eficient nevoilor de creștere a conectivității, de integrare rapidă a noilor tehnologii de comunicații și de stimulare a investițiilor în tandem cu accelerarea proceselor de transformare digitală a întregii societăți.

Direcțiile strategice de acțiune în domeniul comunicațiilor electronice vor viza:

- asigurarea condițiilor optime pentru implementarea și dezvoltarea noilor tehnologii 5G, respectând principiile Memorandumului dintre România și Statele Unite ale Americii pentru combaterea riscurilor de securitate cibernetică generate de furnizorii 5G;

- stimularea adoptării tehnologiilor 5G, respectiv extinderii zonelor deservite la nivel național;

- adaptarea cadrului juridic național și elaborarea de strategii sectoriale pentru implementarea în siguranță a tehnologiilor de comunicații ale viitorului;

- creșterea gradului de integrare și convergență dintre infrastructura de transport și infrastructura de comunicații electronice, inclusiv prin operaționalizarea conceptului de autostrăzi 5G;

- intensificarea participării și întărirea rolului României în cadrul unor formate internaționale de cooperare în vederea dezvoltării unor noi proiecte de infrastructură de comunicații electronice, inclusiv 5G, tehnologii cloud, tehnologii satelitare, sisteme inteligente de transport;

- consolidarea capabilităților naționale și cerințelor de securitate în domeniul

- comunicațiilor electronice în scopul protejării lanțurilor de aprovizionare și creșterii rezilienței infrastructurilor existente;

- stimularea și promovarea cercetării, dezvoltării și inovării în domeniul comunicațiilor electronice și, în special, în domeniul 5G;

- consolidarea parteneriatului dintre autorități și sectorul privat pentru dezvoltarea și implementarea unor proiecte de infrastructură de comunicații electronice de interes național;

- eficientizarea activității întreprinderilor publice din subordine prin îmbunătățirea guvernancei corporative;

- dezvoltarea rețelei de radiodifuziune digitală terestră.

SERVICII POȘTALE — POȘTA ROMÂNĂ

Obiective pe termen mediu 2021—2024/direcții generale de acțiune

Obiectivul principal al Poștei Române este de a pune la dispoziția tuturor cetățenilor României pe întreg teritoriul o gamă diversificată de servicii poștale de bază și conexe, adaptată permanent la dezvoltările tehnologice și la tarife accesibile.

Obiective strategice:

- asigurarea unor servicii performante la prețuri competitive;
- dezvoltarea unui sistem logistic și tehnologic prin asigurarea investițiilor-cadru pe termen mediu și lung;

- creșterea veniturilor și maximizarea profitabilității CNPR;

- creșterea cotei de piață pentru fiecare categorie de serviciu oferit;

- implementarea unui sistem de motivare financiară sau nonfinanciară a performanței resursei umane.

Programul de investiții se va axa pe următoarele coordonate:

- Proiecte majore în execuție:

- Achiziția liniei automate de sortare și cartare pentru Centrul de Tranzit de la Cluj (Valoarea achiziției este de 2.872.443 euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20%);

- Construcția Centrului de Tranzit de la Otopeni până în 2023 (Valoare investiției — 11.079.423 euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20%);

- Implementarea unui sistem de management integrat și ERP, inclusiv echipamente IT (Valoare proiectului este de 26.323.888 euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20%);

- Reabilitarea clădirilor istorice — faza I: Timișoara, Oradea, Cluj-Napoca și Piatra-Neamț (Valoarea investițiilor — 11.182.010 euro/credit bancar 80%/contribuție proprie 20%).

- Proiecte majore în pregătire:

- Construcția a 5 centre regionale de tranzit de mici dimensiuni și complet automatizate în diferite zone strategice de pe teritoriul României, în special în zona coridoarelor de trafic paneuropean (Valoarea investițiilor 6.760.910 euro/credit bancar/fonduri nerambursabile/contribuție proprie);

- Înlocuirea flotei auto existente cu una mai puțin poluantă (Valoarea investiției 2.190.200 euro/credit bancar/fonduri nerambursabile/contribuție proprie);

- Achiziționarea de echipamente de detectare a explozibililor și sisteme electronice de securitate pentru dotarea tuturor oficiilor poștale (Valoarea investiției 5.111.524 euro/credit bancar/fonduri nerambursabile/contribuție proprie);

- Reabilitarea clădirilor istorice — faza II (Valoarea investițiilor 4.452.286 euro/credit bancar/fonduri nerambursabile/contribuție proprie);

- Realizarea de investiții și lucrări de intervenție la clădiri (Valoarea totală 8.075.717 euro/credit bancar/fonduri nerambursabile/contribuție proprie);

— Înființarea unei rețele naționale de stații publice de reîncărcare pentru autovehicule electrice/hibrid în parteneriat cu Electrica — S.A.

- Măsurile pentru redresarea și eficientizarea companiei;
- Optimizarea sistemului logistic de sortare și distribuție a mărfurilor: serviciu de curierat modern și automatizat care să asigure livrarea la domiciliu/sediul clientului. Buget total estimat — 20.400.000 euro/mix de finanțare — contribuție proprie, FEN;

- Informaticizarea oficiilor poștale și digitalizarea serviciilor oferite în cele 5.600 de locații pentru cei minim 8,4 milioane utilizatori lunar de servicii poștale și conexe. (Valoare estimată — 31.806.981 euro. Obiectiv cuprins în Programul Multianual de Investiții al Poștei Române propus spre finanțare din credit BERD și/sau EximBank);

- Incluziunea financiară a populației din zona mic urbană și rurală conexasă serviciilor poștale/financiare (Valoare totală

estimată — 35.000.000 euro/proiect propus Ministerului Finanțelor Publice spre finanțare prin acord de împrumut cu Grupul Băncii Mondiale);

- Programul Poșta Verde: schimbarea flotei auto existente cu o flotă mai puțin poluantă (Valoarea estimată — 65.800.000 euro/surse proprii/Administrația Fondului de Mediu);

- Valorificarea patrimoniului istoric și cultural prin reabilitarea clădirilor monument istoric și cultural poștal în centrele principalelor orașe ale României (Valoarea estimată — 18.891.250 euro/surse proprii/credit);

- Programul de alfabetizare digitală: alfabetizarea digitală a angajaților C.N.P.R. și formarea acestora ca traineri pentru clienți; dezvoltarea capacității de utilizare a sistemelor electronice/digitale în rândul populației României, în special în zona rurală și mic urbană (Valoarea estimată — 17.300.371 euro/surse proprii/accesare de fonduri nerambursabile).

MINISTERUL DEZVOLTĂRII, LUCRĂRILOR PUBLICE ȘI ADMINISTRAȚIEI

Pe parcursul anului 2020, prioritară a fost menținerea deschisă a tuturor șantiierelor inițiate anterior, dar și pornirea de noi investiții, contribuind la protejarea companiilor românești și a locurilor de muncă. În perioada noiembrie 2019—octombrie 2020, s-au finalizat 561 de obiective finanțate prin Programul Național de Dezvoltare Locală (PNDL). Au fost deblocate proiecte vechi de importanță națională, pe care guvernările precedente le amânaseră în repetate rânduri, printre care se enumeră Cazinoul Constanța, spitalele regionale și stadioane. Au fost demarate proiecte noi în sprijinul învățământului și al culturii românești, precum reabilitarea clădirii principale a Universității București, a Academiei de Studii Economice, a operelor din Iași și Craiova sau Colegiul Național „Carol I” din Craiova. Un alt proiect deblocat a fost cel de cadastrare a peste 600 de comune, abandonat de guvernarea anterioară. În acest moment, primele comune își finalizează cadastrarea.

În cadrul Programului Operațional Regional au fost majorate sumele pentru finanțarea pentru IMM-uri cu 1,13 miliarde de euro, în condițiile în care foarte multe proiecte depuse de mediul economic, deși de o calitate ridicată, fuseseră ignorate de fosta guvernare.

Viziunea pe termen mediu

Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației, prin intermediul fondurilor europene, al Programului Național de Dezvoltare Locală și al celorlalte programe pe care le desfășoară, are, ca scop fundamental, dezvoltarea armonioasă dintre regiunile României, recuperarea decalajelor de dezvoltare între județe și creșterea calității serviciilor publice la care să aibă acces cetățenii, contribuind astfel la obiectivul de convergență cu economiile statelor mai avansate din Uniunea Europeană. În noul ciclu de finanțare, prin fondurile structurale europene pentru dezvoltare regională, vor fi susținute proiecte care generează valoare adăugată, prosperitate și o creștere a calității vieții în comunitățile în care vor fi implementate.

Dezvoltarea infrastructurii publice din toate regiunile României va urmări reducerea disparităților urban-rural și a diferențelor de dezvoltare între regiuni și în interiorul regiunilor și se va axa pe următoarele priorități:

- Modernizarea și extinderea rețelelor de apă și canal;
- Modernizarea drumurilor județene și locale și construirea unor noi drumuri, acolo unde este necesar;
- Modernizarea și construirea de unități de învățământ;
- Extinderea și modernizarea rețelelor de gaze naturale;
- Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de sănătate și protecție socială;
- Realizarea cadastrului sistematic;
- Construirea de infrastructură sportivă;
- Construirea de locuințe pentru tineri, specialiști în sănătate, învățământ și alte categorii socioprofesionale prin ANL;
- Reabilitarea monumentelor istorice, a unităților de cult și consolidarea patrimoniului cultural;
- Reabilitarea energetică a clădirilor.

Obiective de dezvoltare urbană sustenabilă și de valorificare a resurselor de patrimoniu:

- Elaborarea, aprobarea și implementarea unor strategii locale privind gestionarea inteligentă a traficului și siguranța rutieră, cu scopul de a promova transportul public în comun de călători și a asigura un management corespunzător al riscului de accidente rutiere;

- Consolidarea, unde este necesară, capacității de implementare a proiectelor de investiții cu finanțare din fonduri externe nerambursabile prin promovarea parteneriatelor între autoritățile publice locale de la nivel județean cu cele de la nivel local;

- Susținerea dezvoltării urbane prin implementarea de investiții specifice și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de mobilitate urbană destinate dezvoltării localităților urbane în special pentru dezvoltarea serviciilor de transport public în comun de călători;

- Îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației și reglementarea cadrului legal pentru implementarea proiectelor de regenerare urbană cu finanțare din fonduri externe nerambursabile pentru îmbunătățirea standardelor de locuit ale populației;

- Valorificarea patrimoniului cultural de interes local pentru creșterea gradului de atractivitate a localităților urbane și pentru îmbunătățirea standardelor de locuit la nivelul populației, precum și valorificarea potențialului de creștere economică a localităților urbane cu impact asupra ameliorării situației economice a acestora în situații de criză;

- Creșterea gradului de accesibilitate a populației la serviciile publice, precum și a calității serviciilor publice prestate, de interes local, prin digitalizare, inclusiv prin dotarea acestora cu echipamente IT;

- Elaborarea unui cadru normativ unitar (Codul Serviciilor Publice) pentru principalele categorii de servicii publice locale

asigurate populației: alimentare cu apă și canalizare, transportul public în comun de călători, salubritatea stradală și menajeră, iluminatul public, modernizarea de străzi, întreținerea spațiilor verzi.

Obiectivele de investiții programate pentru perioada 2021—2024 sunt următoarele:

— extinderea rețelelor de apă și canal. În acest moment sunt racordate la sistemul de apă și canalizare aproximativ 53% din locuințele din România. 8 miliarde de lei vor fi investiți de guvern pentru extinderea rețelelor de apă și canalizare pentru 750 de proiecte depuse de UAT-uri, în următorii 5 ani. Dintre cele 750 de proiecte, 150 sunt destinate mediului urban, valoarea acestora fiind peste 1 miliard de lei;

— soluții punctuale pentru situații speciale: 500 de microstații de tratare, fose septice și sisteme de alimentare cu apă, cu o valoare de 250 milioane lei, care vor deservi toate categoriile de utilizatori.

— modernizarea și reabilitarea drumurilor județene și locale:

— 70% din drumurile județene și locale vor fi modernizate în 4 ani, prin programele implementate de MLPDA;

— 7.000 de km de drumuri județene dintr-un total de 20.000 km nemodernizați vor fi reabilitați în următorii 4 ani, fiind programate lucrări în valoare de 12 miliarde lei;

— 20.000 km de drumuri locale, cu o valoare de circa 20 miliarde lei, vor fi modernizați în următorii 4 ani. Dintre aceștia, 5.000 km sunt în mediul urban, cu o valoare de 6 miliarde lei.

— construirea și modernizarea unităților de învățământ.

Proiecte de construire și reabilitare, consolidare și dotare creșe, grădinițe, școli, campusuri, cămine studentești, centre de excelență pentru copii supradotați, tabere școlare, centre universitare.

Astfel, pentru accesul în mod egal la educație al copiilor și al tinerilor și asigurarea condițiilor de desfășurare a procesului educațional într-un singur schimb, vor fi realizate:

— 2.500 de creșe, grădinițe și școli (construcții noi și reabilitări), cu o valoare 12,5 miliarde de lei;

— 40 campusuri școlare (școală, liceu, internat, teren sport, ateliere, laboratoare, cantină), cu o valoare de 2 miliarde de lei;

— 30 cămine studentești (10.000 locuri de cazare cu o valoare de 1,4 miliarde de lei);

— 8 centre universitare — reabilitare, cu o valoare de 1,5 miliarde de lei;

— 40 tabere școlare, cu o valoare de 1 miliard de lei;

— 40 centre de excelență, informare și documentare pentru copii (construire), cu o valoare 400 de milioane de lei;

— sistemul sanitar și de protecție socială. În acest domeniu, programul nostru de guvernare prevede construirea, reabilitarea și dotarea a:

— 1.450 de centre medicale în mediul rural, din 2.000 necesare la nivel național, cu o valoare de 9,5 miliarde de lei;

— 25 spitale județene, cu o valoare de 2 miliarde lei — reabilitare;

— 110 spitale municipale și orașenești, cu o valoare de 4 miliarde lei — reabilitare;

— 10 spitale, inclusiv maternități, cu o valoare de 4 miliarde de lei — construire;

— cadastrare sistematică. Deși este considerat un domeniu critic în ceea ce privește gestiunea teritoriului și elaborarea politicilor de amenajare, acest domeniu a fost permanent marginalizat de acțiunea guvernamentală. De aceea, guvernul își va asuma cadastrarea sistematică a teritoriului.

— În acest moment este cadastrată o suprafață de aproximativ 40% din suprafața întregii țări, iar în perioada 2021—2024 ne propunem să ajungem la un procent de peste 65%, ceea ce înseamnă că vor fi cadastrate în 4 ani aproximativ 6

milioane de hectare în plus, dintre care 2 milioane de hectare din fonduri proprii ANCPI și aproximativ 4 milioane hectare din fonduri europene;

— Proiectele de înregistrare sistematică demarate de ANCPI în cadrul PNCCF din veniturile proprii ale ANCPI și asigurarea finanțării/cofinanțării lucrărilor de înregistrare sistematică contractate de către unitățile administrativ-teritoriale; Obiectivul asumat îl reprezintă înregistrarea a 0,5 milioane de ha/an — în total 2 milioane ha;

— Proiectul major „Creșterea gradului de acoperire și incluziune a sistemului de înregistrare a proprietăților în zonele rurale din România” privind înregistrarea sistematică a imobilelor pentru 5.758.314 ha din 660 de UAT-uri situate în zone rurale ale României. Obiectivul asumat îl reprezintă finalizarea înregistrării sistematice în aproximativ 450 de UAT-uri rurale, cu suprafața de aproximativ 3,9 milioane ha;

— Proiectul „Informații geografice pentru mediu, schimbări climatice și integrare UE — LAKI III” prin Programul: Mediu, Adaptare la Schimbările Climatice și Ecosisteme RO – Mediu, finanțat prin: Mecanismul Financiar al Spațiului Economic European (SEE) 2014—2021, în valoare de: 5.000.000 euro, având ca obiectiv general îmbunătățirea capacității instituționale a ANCPI de a realiza și furniza informații geografice și cartografice precise și actualizate care vor fi puse gratuit la dispoziția tuturor instituțiilor cu atribuții de monitorizare și raportare în domeniul protecției mediului, prevenirea și diminuarea efectelor riscurilor naturale, adaptarea la schimbările climatice, planificare teritorială durabilă integrată și va sprijini implementarea directivelor UE referitoare la armonizarea și punerea în comun a informațiilor spațiale la nivel național și transfrontalier.

Obiectivul specific: realizarea de servicii de scanare a teritoriului prin tehnologie LiDAR (Light Detection and Ranging) și generare de modele digitale de teren și de suprafață cu acoperire totală de 50.000 km² în zona de sud-vest și nord-est a României.

— Strategia privind scanarea tramei stradale:

— Culegerea datelor privind rețelele edilitare din subteran din 41 de municipii reședință de județ și București, cu un buget alocat de 65.000.000 euro;

— Culegerea datelor de suprafață pentru 41 de municipii reședință de județ și București, cu un buget de 65.000.000 euro.

— Infrastructură sportivă (sport de performanță și sport de masă):

— Sport de performanță:

— 5 săli polivalente (2.000—16.000 locuri), cu o valoare de 1,2 miliarde de lei;

— 8 bazine olimpice, cu 1 miliard de lei;

— 5 patinoare artificiale pentru competiții (300 milioane de lei);

— 12 complexuri sportive, capacitate între 3.000—30.000 locuri, cu 3,5 miliarde de lei;

— Sport de masă:

— 250 săli de sport școlare (3 miliarde de lei);

— 45 bazine didactice de înot (700 milioane lei);

— 400 baze sportive (1,8 miliarde de lei);

— 10 centre sportive de performanță pentru sporturi olimpice (săli de antrenament, școală, internat, cantină, școală de antrenori, centru medical) — construire, 2 miliarde de lei.

— locuințe pentru specialiști în sănătate, învățământ și alte categorii socioprofesionale. În prezent, MLPDA derulează, prin ANL, un program care vizează construirea de locuințe cu chirie, destinate tinerilor cărora sursele de venit nu le permit achiziționarea unei locuințe în proprietate sau închirierea unei locuințe în condițiile pieței și asigurarea stabilității tinerilor specialiști, prin crearea unor condiții de locuit convenabile.

Ținând cont de solicitările venite de la consiliile locale din țară, MLPDA și ANL consideră oportună creșterea numărului unor astfel de locuințe, după cum urmează:

- 10.000 de unități locative pentru specialiști, pentru o investiție de 2 miliarde de lei;
- 5.000 unități locative pentru tineri, destinate închirierii, cu o valoare de 1 miliard de lei;
- 10.000 de locuințe de necesitate, pentru o investiție de 2 miliarde de lei;

— Programul de construcții de locuințe sociale derulat în baza prevederilor Legii locuinței nr. 114/1996. Este preconizată realizarea a 3.000 unități locative la nivel național.

— monumente istorice/patrimoniu cultural/sedii administrative. MLPDA, prin CNI, derulează programe de reabilitare, consolidare și redare în circuitul public a unor astfel de imobile. Conservăm și promovăm identitatea națională și culturală prin reabilitarea monumentelor istorice, investind 2 miliarde de lei.

— strategia de renovare, termoficare, de reabilitare energetică și de reabilitare a clădirilor cu risc seismic. Obiectivele MLPDA cuprind acțiuni prioritare în asigurarea cadrului de politici publice în domeniile:

- reducerea riscului seismic al clădirilor existente, prin elaborarea și aprobarea Strategiei Naționale de Reducere a Riscului Seismic care se adresează tuturor tipurilor de clădiri vulnerabile (clădiri publice și private, clădiri rezidențiale și nerezidențiale), planului de acțiuni, cu obiective specifice pe termen scurt, mediu și lung (2030, 2040 și 2050), precum și revizuirea cadrului normativ și dezvoltarea unui program sistematic de monitorizare a indicatorilor și progresului în implementarea strategiei și programelor de investiții, inclusiv indicatori de program;
- reducerea consumului de energie în clădiri și a emisiilor de CO₂ prin aprobarea Strategiei de Renovare pe Termen Lung pentru sprijinirea renovării parcului național de clădiri rezidențiale și nerezidențiale, atât publice, cât și private, într-un parc imobiliar cu un nivel ridicat de eficiență energetică și decarbonat până în

2050, strategie care cuprinde o foaie de parcurs cu măsuri și indicatori de progres măsurabili și stabiliți la nivel național, include etape orientative pentru anii 2030, 2040 și 2050 și specifică modul în care acestea contribuie la îndeplinirea obiectivelor Uniunii privind eficiența energetică în conformitate cu Directiva 2012/27/UE;

— În vederea consolidării clădirilor se derulează următoarele programe:

— Reabilitarea a 2.000 de clădiri, în valoare de 1 miliard de lei, investiție care va conduce la îmbunătățirea eficienței energetice a locuințelor românilor;

— Creșterea siguranței populației prin reabilitarea clădirilor cu risc seismic ridicat: 300 de imobile la nivel național pentru 1 miliard de lei;

— Programul de termoficare, cu o alocare de 650 milioane de lei pentru 15 UAT-uri;

— Beneficiile urmărite sunt: creșterea gradului de confort și a siguranței cetățeanului; scăderea cheltuielilor legate de încălzire; reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră;

— creșterea gradului de acces al cetățeanului la justiție.

România are nevoie de investiții în sistemul de justiție, care pot fi derulate de MLPDA, prin CNI, care are în derulare o serie de investiții la clădiri care deserveșc sistemului judiciar — construire și reabilitare sedii de parchete, tribunale, judecătoria, curți de apel, Înalta Curte de Casație și Justiție, sedii administrative instituții publice — 2,5 miliarde de lei, prin finalizarea a minimum 35 de obiective de investiții privind instanțele de judecată, sediile de parchete sau curți de apel.

Sursele de finanțare vor fi bugetul național, programele operaționale regionale și PNRR în cazul proiectelor mature. Proiectele trebuie să aibă o justificare a beneficiilor economice și sociale, iar cifrele din Program sunt o evaluare orientativă a costului proiectelor. Proiecte mature vor fi considerate cele care au indicatori tehnico-economici aprobați până la 31 decembrie 2022, acești indicatori demonstrând impactul socio-economic mai sus menționat.

ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ

Într-un an de criză sanitară și economică s-a reușit mobilizarea aparatului administrativ, astfel încât funcțiile statului au fost active în toată perioada stării de urgență și a stării de alertă. Anul 2020 reprezintă sfârșitul celui de-al doilea ciclu de reforme de la aderarea României la Uniunea Europeană și, din păcate, o serie de reforme realizate în cadrul primului ciclu (2007—2013) au fost anulate, iar o parte din cele mai importante măsuri prevăzute în cel de-al doilea ciclu (2014—2020) nu au fost pur și simplu aplicate/instituționalizate.

Principalele deficiențe ale guvernantei publice, care s-au accentuat de la începutul anului 2017 până în 2019:

— Ruptura dintre misiunea oficială a instituțiilor administrației publice: obiectivul de a furniza servicii publice de calitate pentru cetățeni și companii versus calitatea livrată.

Cauze: Fragmentarea excesivă a funcțiilor instituțiilor publice, delegarea neclară a responsabilităților la nivelul administrației publice centrale și locale, capacitate redusă de gestiune a ciclurilor strategiilor și programelor publice, capacitate tehnică slabă de îmbunătățire continuă a proceselor în condițiile inflației de schimbări a regulilor și procedurilor.

— Cultură administrativă și de management rigidă, caracterizată de obsesia supracontrolului, rezistență la schimbare și inovare.

Cauze: Politizarea funcțiilor publice, practici de recrutare și selecție restrictive sau la limita legii, instituționalizare scăzută manifestată prin legislație și proceduri vagi, complicate, incoerente, promovarea generalizată a excepțiilor și derogărilor,

ceea ce permite decizii personalizate, arbitrară și nefundamentate ale funcțiilor executive numite politic.

— Ineficiență cronică a programelor naționale de investiții în infrastructura locală

Cauze: Politizarea excesivă și arbitrară în alocarea resurselor publice către administrațiile locale, în special pentru investițiile în infrastructură, fără o evaluare profesionistă a oportunității și a impactului, interes scăzut pentru bugetarea pe bază de performanță.

— Cadrul legislativ determinat de legislația primară și secundară este inconsistent și de slabă calitate, cu prevederi neclare, excepții și derogări care distrug predictibilitatea regulilor.

— Resursele umane din administrația publică nu sunt întotdeauna recrutate, promovate și evaluate pe bază de merit.

— Administrația publică este preponderent reactivă la nevoile cetățenilor și ale mediului de afaceri.

— Identificarea și evaluarea prevederilor legale care necesită schimbare și completare pentru aplicarea eficientă a Codului administrativ, inclusiv cele legate de folosirea limbii minorităților naționale.

În prezent, aproape fiecare minister are un serviciu sau o direcție de simplificare sau de debirocratizare. Cu toate acestea, până în anul 2019, procesele birocratice nu au înregistrat diminuări semnificative. Această abordare este în acord cu recomandările privind Mecanismul European de Relansare și Reziliență, Comisia Europeană propunând adoptarea la nivelul

fiecărui stat a unor reforme specifice care acordă prioritate digitalizării și reducerii birocrăției. Astfel, fondurile alocate prin Mecanismul European vor prioritiza propunerile care creează un efect de sinergie prin înglobarea unor măsuri specifice de reducere a birocrăției, atât pentru mediul de afaceri, cât și pentru cetățeni.

Reformele în domeniul administrației publice trebuie să promoveze atât consacrarea principiului integrității și corectitudinii, cât și schimbarea culturii administrative. Pe de altă parte, reforma administrației publice locale nu trebuie să se limiteze la descentralizare, ci trebuie să presupună stabilirea unei structuri administrative eficiente, capabilă să conducă spre eficientizarea proiectelor de anvergură de la nivel local și spre asigurarea unei autonomii locale extinse.

Viziunea pe termen mediu

O guvernare care asigură condițiile pentru dezvoltarea sustenabilă a României, cu o administrație publică integră și competentă, care:

(a) gestionează cu eficiență și echitabil servicii publice de calitate, prin:

— profesionalizare și stabilitate susținute de un sistem meritocratic de management al resurselor umane/al funcției publice;

— simplificare și raționalizare a procedurilor și a modului de funcționare în interacțiunea cu cetățenii și mediul de afaceri;

— predictibilitate și coordonare a actelor de guvernare (politici publice, programare bugetară, cadru legal), rezultate din cooperarea intersectorială și planificarea anuală/multianuală, claritatea mandatelor și a funcțiilor instituțiilor publice;

(b) câștigă respectul și încrederea cetățenilor, prin:

— integritate și onestitate în gestionarea resurselor publice în interes general și onorarea promisiunilor;

— transparență și responsabilitate în luarea deciziilor, utilizarea resurselor publice și asumarea rezultatelor activităților;

— accesibilitate și deschidere pentru consultarea și participarea cetățenilor, a tuturor factorilor interesați din societatea civilă și din sectorul privat, în luarea deciziilor și elaborarea/implementarea politicilor publice.

Obiective generale

1. Mecanisme de guvernare și proces decizional eficiente, focalizate pe priorități și obiective;

2. Creșterea calității și accesului la serviciile publice;

3. Resursele umane din sectorul public, competente, integre și dedicate cetățeanului;

4. Etică, integritate, prevenirea corupției și transparență în întreaga administrație publică;

5. Transparență și acces la informații pentru toți cetățenii;

6. Debirocratizarea, simplificarea administrativă, informatizarea serviciilor;

7. Încurajarea implicării directe a reprezentanților societății civile și mediului privat în adoptarea și prioritizarea măsurilor de debirocratizare inițiate de către Guvern și Parlament;

8. Prioritizarea măsurilor de debirocratizare care pot fi corelate direct cu măsurile de digitalizare;

9. Simplificarea și modernizarea legislației specifice unor sectoare de activitate economică;

10. Standardizarea, modernizarea și reducerea suprapunerii capacității și regulilor de control ale autorităților statului;

11. Crearea unor mecanisme care să limiteze creșterea viitoare a birocrăției;

12. Crearea unor modalități de evaluare a birocrăției existente și a efectelor directe și indirecte ale acesteia asupra societății românești;

13. Formarea funcționarilor publici la nivelul administrației centrale în vederea adaptării acestora la o viziune pro-contribuabil;

14. Implicarea directă a Guvernului pentru a susține debirocratizarea, standardizarea și digitalizarea birocrăției la nivelul administrațiilor locale;

15. Simplificarea reglementărilor pentru diverse sectoare ale mediului de afaceri și adoptarea cât mai multor recomandări transmise de OECD în acest sens;

16. Respectarea prevederilor din „Carta europeană a autonomiei locale”.

Obiective specifice

I. Mecanisme de guvernare și proces decizional:

— Guvernare focalizată pe priorități și obiective

Guvernele anterioare nu s-au angajat în procese reale de prioritizare, preferând, din considerente politicianiste sau din teama de a lua decizii sensibile, să finanțeze multiple măsuri din toate domeniile, fără a genera rezultate concrete și fără a obține impactul așteptat. Această abordare va fi modificată, în condițiile în care criza sanitară și economică nu mai permite niciun fel de amânări. Astfel, va fi revigorat procesul de planificare strategică și vor fi definite priorități reale guvernamentale sau sectoriale, urmând a fi asigurată și atragerea resurselor financiare necesare. Vor fi implementate noi mecanisme centrale pentru managementul priorităților.

— Dezvoltarea componentei de planificare bugetară în procesul de planificare strategică

În anii anteriori, strategiile de dezvoltare s-au elaborat fără a se concepe și un plan concret de asigurare a resurselor financiare pentru implementarea planurilor strategice. Planificarea bugetară va sprijini stabilirea priorităților și bugetarea corectă a resurselor necesare. Va asigura, de asemenea, predictibilitate pentru implementarea priorităților de investiții și o măsurare mai clară și realistă a indicatorilor asumați.

— Stabilirea unui mecanism de coordonare și monitorizare a investițiilor publice majore va asigura:

— faptul că investițiile propuse vor genera un impact major din punct de vedere social, economic, de mediu — pentru o dezvoltare durabilă;

— coordonarea între instituțiile implicate în realizarea investițiilor;

— un filtru pentru calitatea investițiilor;

— deblocarea punctelor critice apărute în implementarea investițiilor.

— Redefinirea și redimensionarea sistemului public, pentru creșterea eficienței și capacității de acțiune a acestuia și redefinirea mandatelor instituțiilor publice centrale

În scopul creșterii eficienței activității sectorului public, se vor realiza analize funcționale (capacitate administrativă, funcții îndeplinite, rezultate) la nivelul administrației centrale, redefinirea misiunilor și ariilor de acțiune a ministerelor și agențiilor guvernamentale pentru evitarea suprapunerilor și o mai bună coerență a acțiunii guvernamentale. Este necesară analiza funcțională a întregului aparat guvernamental și redefinirea competențelor, atribuțiilor, sarcinilor asumate și a obiectivelor strategice asumate de către ministere și agenții în vederea eficientizării acțiunii guvernamentale și a creșterii impactului politicilor publice asupra calității vieții oamenilor.

— O structură a administrației centrale simplă și clară

Va fi demarat un proces de clarificare și de stabilire a mandatelor instituțiilor din administrația publică centrală. Se vor evita suprapunerile de competențe și vor fi clarificate atribuțiile instituțiilor așa încât acestea să fi corespunzătoare segmentului de activitate reglementat.

— Flexibilizarea managementului instituțiilor publice prin încadrarea clară a instituțiilor guvernamentale pe categorii:

- Instituții care au funcții cu prerogative de putere publică, organizate la nivel de ministere, autorități, unele agenții guvernamentale, consilii județene, primării etc.;

- Instituții axate pe livrarea unor servicii specifice către populație de la nivel guvernamental sau teritorial;

- Restructurarea administrației centrale pe baza acestor mandate astfel încât structura acestora să fie flexibilă.

— Reluarea și consolidarea procesului de descentralizare a competențelor către administrația publică locală.

Procesul de descentralizare a fost demarat odată cu eforturile României de a accede în Uniunea Europeană, ca instrument de modernizare și reformă a administrației publice, conform principiului subsidiarității, în ideea de transfer al competențelor către nivelul cel mai apropiat de nevoile cetățenilor și ale mediului privat. Însă, acest proces a fost realizat parțial și într-un mod partizan, dominat de interesele politice de moment. De aceea, pe viitor procesul de descentralizare va continua simultan cu creșterea capacității administrative la nivel local. El trebuie să se fundamenteze pe o analiză reală, bazată pe colectarea și interpretarea datelor și pe un proces amplu de consultare între autoritățile publice relevante. Nicio descentralizare de sarcini nu se va face fără transferul resursei financiare aferente. Resursa financiară va trebui să fie precisă, cuantificabilă și cu caracter permanent. Acesta va avea în vedere două etape majore:

- Analiza competențelor administrației publice centrale care pot fi transferate către administrația locală, precum și capacitatea administrativă a celei din urmă de a gestiona noile competențe;

- Corelarea transferului de competențe cu cel a transferului de resurse bugetare.

- Predictibilitatea, transparența, stabilitatea și depolitizarea sistemului general de transferuri de la bugetul de stat, astfel încât să se asigure resurse suficiente pentru furnizarea serviciilor publice, sprijinirea dezvoltării economiei locale și creșterea autonomiei financiare locale, indiferent de culoarea politică a administrațiilor locale și a Guvernului. Acest sistem va asigura că impozitul pe venit, prin diverse mecanisme de alocare, va finanța în integralitate administrația publică locală. Totodată se va asigura stabilitatea acestui sistem, eliminându-se modificările anuale prin legi speciale. O atenție deosebită va fi acordată implementării programelor de finanțare a investițiilor locale de tip PNDL, astfel încât ele să fie transparente, eficiente și coordonate cu programele finanțate din fonduri UE.

- Pregătirea, în condițiile legii, a procesului de transfer al activelor abandonate ale ministerelor, regiilor autonome, companiilor de stat și societăților cu capital integral de stat în domeniul public al UAT sau județene, precum și reglementarea juridică a patrimoniului sindical.

- Creșterea eficienței furnizării serviciilor publice la nivelul administrației publice locale prin stimularea unor soluții de asigurare în comun a acestora, acolo unde este cazul, pe bază voluntară.

— Îmbunătățirea activității structurilor deconcentrate ale ministerelor și ale altor autorități publice centrale

Instituțiile deconcentrate reprezintă aproape o treime din administrația publică. În prezent, coordonarea acestora se realizează practic partajat de către compartimentele funcționale de resort ale ministerelor în subordinea cărora sunt organizate și de către instituția prefectului, ca reprezentant al Guvernului în teritoriu. Din păcate, o analiză retroactivă a activității acestora arată că sunt, de cele mai multe ori, ineficiente, subdezvoltate și folosite politic. Multe dintre aceste structuri deconcentrate au corespondent în administrația publică locală descentralizată din subordinea consiliilor locale, județene și ale primăriilor, de

exemplu în sectoare precum tineret și sport, servicii sociale sau de sănătate. De asemenea, se poate observa cum unele spitale aflate în subordinea administrației publice locale funcționează mai eficient și beneficiază de resurse superioare și finanțare mai bună. Guvernul va clarifica pe baza unei evaluări serioase mecanismele de coordonare și management al acestora, care să pună activitățile desfășurate într-o paradigmă bazată pe performanță și eficacitate.

II. Debirocratizare și simplificare administrativă

Criza epidemiologică prin care trecem a pus la încercare capacitatea administrației de a răspunde solicitărilor și nevoilor cetățenilor. Este mai clar că oricând că este nevoie de un aparat administrativ modern, care să răspundă rapid și eficient nevoilor societății.

Va continua procesul de simplificare administrativă pentru reducerea poverii administrative — sunt mai bine de 10 ani de când guvernele derulează proiecte de măsurare a costurilor administrative generate de legislație pentru companii și cetățeni, fiind cheltuite zeci de milioane de euro din fonduri europene, însă, fără un proces solid, cuantificabil prin indicatori de implementare.

- 1) Digitalizarea, simplificarea și debirocratizarea serviciilor publice din administrație și automatizarea cât mai multor procese și interacțiuni, prin utilizarea celor mai noi tehnologii TIC de administrare a datelor. Introducerea de proceduri administrative corelate strict cu sistem de e-government. Creșterea accesibilității serviciilor publice online. Introducerea „domiciliului” și „identității” electronice pentru fiecare cetățean.

- 2) Crearea infrastructurii naționale de registre administrative în administrația publică: crearea și administrarea de identificatori unici, implementarea de arhitecturi TIC standardizate, realizarea și extinderea interoperabilității dintre acestea, sistematizarea și simplificarea fluxurilor de date, de interogare și a procedurilor de raportare.

- 3) Realizarea de sisteme informatice unitare la nivel local, care să permită interoperabilitatea sistemelor diverselor UAT-uri cu nivelul central; realizarea raportărilor Open Data conform specificațiilor unitare la nivel național.

- 4) Cadastrarea proprietăților statului; implementarea generalizată, la nivelul UAT, al instituțiilor publice și al operatorilor de servicii de interes economic general a instrumentelor digitale de identificare, inventariere, evaluare și stocare de tip GIS.

- 5) Interoperabilizarea bazelor de date local-central, reglementarea accesului reciproc la bazele de date local-central și central-local.

III. Resursele umane din sectorul public

— Administrație în interesul cetățeanului și orientare către rezultate. Evaluarea pentru fiecare instituție și fiecare funcționar va fi în raport cu rezultatele obținute.

— Implementarea unui cadru unitar de competențe la nivelul administrației/o carieră mai clară. Este nevoie de un sistem instituțional și legal stabil, coerent și eficace, care să asigure un management unitar al tuturor resurselor umane care lucrează în administrația publică. Sunt necesare clarificarea și consolidarea rolului și mandatului ANFP, precum și a capacității sale tehnice, astfel încât să devină o instituție aliniată la standardele de calitate din domeniu în țările UE. Va fi operaționalizat un nou cadru de competențe pentru funcția publică, reglementat de Codul administrativ, ceea ce va conduce la definirea mixului de cunoștințe, abilități și atitudini necesare pentru ocuparea funcțiilor publice și care va susține profesionalizarea administrației publice și creșterea calității resursei umane din sectorul public. Aceasta se va reflecta în recrutarea și selecția funcționarilor publici, formarea și dezvoltarea lor, precum și în evaluarea performanțelor individuale.

— Implementarea unui model profesionist și imparțial de recrutare în funcția publică, prin organizarea unui sistem de concursuri care să pună accentul pe competența și integritatea funcționarilor publici, precum și pe orientarea spre performanță. Acest obiectiv va fi pus în practică prin dezvoltarea și pilotarea unui proces transparent și incluziv de recrutare și selecție în administrația publică centrală prin concurs de recrutare, structurat pe două etape majore, astfel: (1) etapa de recrutare care constă în verificarea cunoștințelor generale și competențelor generale necesare ocupării unei funcții publice, realizată prin concurs și (2) etapa de selecție care constă în verificarea cunoștințelor de specialitate și competențelor specifice necesare ocupării unei funcții publice vacante, realizată prin concurs pe post. Sistemul dezvoltat va fi aplicat progresiv în anii următori tuturor categoriilor de funcționari publici din administrația publică centrală. Administrația publică de la nivel local va beneficia de asistența instituțiilor specializate de la nivel central pentru preluarea și implementarea unor instrumente de recrutare care să aibă în centru preocuparea pentru competență și integritate a funcționarilor publici.

Îmbunătățirea radicală a modului de legiferare și limitarea drastică a practicii de legiferare prin excepție sau prin derogare. Acest lucru se referă, pe de-o parte, la fundamentarea actelor normative în ceea ce privește evaluarea preliminară a impactului și unificarea standardelor în acest domeniu. Pe de altă parte, această prioritate se referă la tehnica de redactare și corelare a actelor normative și instituirea și în acest domeniu a unui singur standard de calitate.

— Dezvoltarea competențelor digitale ale angajaților administrației publice și asigurarea resursei umane necesare procesului de transformare digitală:

- cuantificarea nevoii de specialiști IT în administrația publică și elaborarea unui plan național pentru formarea și fidelizare a acestora;
- crearea unui corp de specialiști la nivel central (ADR) pentru pilotarea transformării digitale, în special pentru nevoile de la nivel local;
- derularea unui program amplu pentru crearea abilităților digitale necesare la nivelul angajaților din sectorul public care vor opera noile instrumente digitale puse la dispoziție prin:
  - evaluare constantă a nivelului de abilitați digitale în administrația publică;
  - programe naționale de formare a funcționarilor publici, cu un calendar adaptat evoluției sistemelor informatice din administrația publică, dar și corelarea acestora cu evoluția tehnologică propriu-zisă.

— Sistem unic de evidență a personalului bugetar pentru funcționarii publici, personalul contractual din administrație și angajații la stat. Sistemul e-bugetar. Se va accelera operaționalizarea prevederilor din Codul administrativ legate de evidența centralizată a personalului bugetar. Demersurile au fost inițiate de Guvern, care a securizat fonduri nerambursabile de peste 12 milioane de lei pentru implementare și au angrenat toate instituțiile publice relevante în proces. Baza de date va deveni operațională în 2021, cu condiția continuării eforturilor de implementare.

— Se va redefini cariera funcționarilor publici astfel încât să fie mai atractivă, cu un parcurs mai lung, care să permită cu adevărat evaluarea performanțelor (în prezent doar simulată) pentru a orienta corpul funcționarilor publici spre atingerea rezultatelor și pentru a-i responsabiliza față de cetățeni și mediul de afaceri. Va fi implementat un program solid de formare pentru funcțiile de management din administrația publică, cu accent pe dezvoltarea competențelor de *leadership* și managementul echipelor/managementul performanței.

— Depolitizarea funcției publice și stabilirea clară a pozițiilor politice în structura administrativă. Este nevoie de profesioniști în sistemul public, așa cum este nevoie și de decidenți politici care să poarte răspunderea alegerii opțiunilor de politică publică. În ultimele decenii, această legătură/conexiune dintre politic și administrativ a fost păstrată, de multe ori intenționat neclară. Se va stabili, fără echivoc, care sunt pozițiile de răspundere politică (reprezentanți politici) și pozițiile din sistemul administrativ unde administrația se bazează pe funcționari publici). Se vor organiza consultări publice extinse pentru a stabili ce sistem de funcție publică e cel mai potrivit pentru o Românie modernă pe termen lung (corp de funcționari publici și bazat pe carieră sau un sistem mai flexibil, ancorat în realitățile pieței muncii și bazat pe concursul deschis pentru fiecare poziție). Indiferent de decizia finală, este important ca soluția aleasă să fie urmărită și implementată complet, fără jumătăți de măsură sau mecanisme ocolitoare. Se va clarifica, de asemenea, rolul înalților funcționari publici în sistemul administrativ român, în special al prefecților și subprefecților, dar și al corpului de inspectori guvernamentali, în prezent inactiv și generator de costuri pentru bugetul de stat.

IV. Etică, integritate, prevenirea corupției și transparență

Dacă în ultimii ani au fost adoptate o serie de măsuri formale de instituire a unei culturi a eticii în administrația publică, precum consilierea etică, instrumente și proceduri specifice de declarare a averilor, cadourilor sau evitare a eventualelor conflicte de interese sau incompatibilități, este nevoie ca aceste componente esențiale ale activităților publice și personalului care le desfășoară să facă parte din etosul administrației publice centrale și locale.

Măsurile pe care se va concentra Guvernul sunt:

— Continuarea transparentizării proceselor și procedurilor administrative prin promovarea de date și informații deschise, disponibile public; publicarea online și accesul cetățenilor la toate cheltuielile publice, contractele de achiziții publice și la toate informațiile relevante privind instituțiile statului, de la Guvern până la primării;

— Transferul cât mai multor proceduri administrative în mediul digital/online, astfel încât să restrângem cât mai mult oportunitățile pentru fapte de corupție și comportament lipsit de etică profesională sau imoral;

— Selecția mai riguroasă a personalului din administrație prin proceduri transparente și instrumente precum concurs pentru funcționari publici (descrie în secțiunile precedente);

— Promovarea unei culturi a eticii și integrității prin introducerea unui management al performanței, bazat pe un cadru de competențe în funcția publică și un proces continuu de formare profesională bazat pe orientarea spre performanță și analiza nevoilor de formare pe bază de date;

— Consolidarea și intensificarea politicilor de control și prevenție a faptelor de corupție și comportamentului lipsit de etică a personalului.

Obiectivele legate de asigurarea transparenței decizionale, accesul la informații de interes public sau promovarea platformelor și surselor de date deschise vor fi realizate implicit prin măsurile de informatizare, debirocratizare, simplificare administrativă descrise în secțiunile precedente.

Totodată, deși există norme legale clare, care reglementează obligativitatea tuturor instituțiilor publice de a transparentiza și informa publicul în legătură cu activitatea pe care o desfășoară și rezultatele pe care le obțin, practica arată că un procent extrem de mic de instituții publice întocmesc, de exemplu, rapoarte privind aplicarea Legii 544/2001 privind informațiile de interes public. Un aspect pe care guvernul se va focaliza mai mult vizează executarea obligațiilor legale în acest sens de către toate autoritățile publice centrale și locale printr-o activitate mai intensă de monitorizare și control, inclusiv sancționarea celor care nu respectă legea.

MINISTERUL AGRICULTURII ȘI DEZVOLTĂRII RURALE

Agricultura românească trebuie să își consolideze performanțele și să devină competitivă pe termen lung, fără dependențe sau vulnerabilități generate de: accesul dificil la finanțare, fragmentarea terenurilor, lipsa forței de muncă sau capriciile vremii. Cât timp micile exploatații funcționează la nivel de subzistență și numeroase terenuri rămân necultivate, agricultura nu poate deveni o sursă durabilă de creștere economică.

Producătorii mici și mijlocii trebuie susținuți pentru a asigura nevoile piețelor locale, iar marii fermieri trebuie sprijiniți pentru a rămâne conectați la piețele naționale și regionale. Reformarea exploatațiilor agricole, absorbția fondurilor europene și simplificarea administrativă constituie tot atâtea direcții clare în care România trebuie să facă pași hotărâți și ireversibili.

O nouă strategie agricolă va trebui să se concentreze atât pe compensarea deficitului în finanțarea de bază — prin instrumentul subvențiilor directe — și marketizare — prin folosirea instrumentelor dezvoltării regionale — cât și pe tehnologizarea înaltă — prin agricultură inteligentă.

Obiectivul marketizării agriculturii urmărește ieșirea din cercul vicios prin care exportăm materii prime, deci implicit și subvenții, și importăm produse cu valoare adăugată ridicată. România este în prezent campioana exporturilor de cereale: înregistrăm producții record, a căror valoare adăugată este însă scăzută, dar importăm masiv alimente și produse alimentare. Acest model economic volatil, bazat pe consum și pe neglijarea investițiilor, a fost promovat cu nepricepere până acum și a generat deficite record la nivelul balanței comerciale agro-alimentare.

Agricultura are nevoie acum de o abordare strategică, pentru creșterea eficienței sectoriale și pentru valorificarea oportunităților de dezvoltare existente. România poate să aibă o economie agrară tehnologizată, profesionalizată și sustenabilă.

Se impune o mai bună mobilizare a resurselor locale și este nevoie de o strategie de dezvoltare a infrastructurii, serviciilor și patrimoniului rural. Publicul larg trebuie să poată avea acces la hrană de calitate, iar alimentele românești, produse responsabil și cu grijă pentru sănătatea consumatorilor, trebuie să devină brand consolidat pe piața locală, națională și regională.

Ne propunem modernizarea agriculturii prin implementarea unor politici publice de creștere a competitivității economice sectoriale, astfel încât mica exploatație agricolă să devină eficientă și să nu mai fie mijloc informal de protecție socială, profund dependentă de stat. Instrumentele publice de sprijin să încurajeze capitalizarea, industrializarea agriculturii și modernizarea infrastructurii rurale, iar agricultura românească să valorifice oportunitățile accesului la fonduri europene și piața internă și să promoveze forme de susținere echitabilă a tuturor fermierilor. De asemenea ne propunem să încurajăm agricultura ecologică, sănătoasă, care se regăsește în profilul tradițional al țaranului roman și să extindem metodele de producție de înaltă precizie și agricultură avansată prin strânsă legătură între cercetarea autohtonă și activitățile agricole, utilizând inteligent resursele de apă, sol și soiuri ameliorate genetic.

Competitivitatea activităților din agricultură poate fi susținută extensiv prin proiecte publice care vor sprijini parteneriatele între instituțiile statului și capitalul privat, și, intensiv, prin utilizarea noilor tehnologii grupate sub sintagma „Agricultura 4.0”.

În acord cu Politica Agricolă Comună, obiectivele noastre generale sunt favorizarea unui sector agricol inteligent, rezistent și diversificat, care să asigure securitatea alimentară, acțiuni consolidate de protecția mediului și atenuarea schimbărilor climatice, conform obiectivelor UE, precum și consolidarea relațiilor și serviciilor socio-economice în zonele rurale.

Viziune pe termen mediu

Pentru perioada de programare 2021—2027 fondurile europene destinate Politicii Agricole Comune (PAC) vor fi acordate statelor membre pe baza Planului Național Strategic PAC și finanțate de Fondul european de garantare agricolă (FEGA) și de Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală (FEADR). Sectorul agricol și spațiul rural vor avea ca instrument prioritar de dezvoltare Planul Național Strategic (PNS), prin intervențiile financiare prevăzute în cadrul acestuia, aferente exercițiului financiar următor (2021—2027).

Bugetul PAC de care va beneficia România în perioada următoare de programare va fi de 21,678 miliarde de euro.

Comparativ cu luna noiembrie 2019, moment până la care nu au fost efectuate demersuri în direcția stabilirii liniilor de finanțare pentru viitorul PAC, au fost realizate etape semnificative din elaborarea efectivă a Planului Național Strategic.

Până la această dată au fost definitive analiză SWOT și analiza nevoilor de finanțare fundamentate pe baza evaluării socio-economice, agricole și de mediu aferente, au fost realizate consultări cu mediul asociativ pentru stabilirea direcțiilor de acțiune viitoare. Sprijinul prin Planul Național Strategic 2021—2027 al României se va concentra pe atingerea următoarelor obiective:

- promovarea unui sector agricol inteligent, rezilient și diversificat care să asigure securitatea alimentară;
- consolidarea orientării către piață și creșterea competitivității;
- îmbunătățirea poziției fermierilor în lanțul valoric.

În conformitate cu actuala propunere de Regulament, schemele de plăți directe și măsurile de piață, cu finanțare din

FEGA, vor contribui împreună cu intervențiile de dezvoltare rurală la atingerea obiectivelor specifice PNS. Pornind de la analiza socio-economică realizată la nivelul MADR cu sprijinul partenerilor sociali, sprijinul pentru dezvoltarea sectorului agricol și a spațiului rural se va concentra în special pe sprijinirea fermelor de familie și întinerirea generațiilor de fermieri, pe investiții în procesarea produselor agricole pentru crearea de valoare adăugată.

Direcții de acțiune

- Investiții în modernizarea, restructurarea și creșterea competitivității fermelor, cu accent pe fermele de familie;
- Instalarea tinerilor fermieri;
- Sprijin pentru cooperare în vederea integrării producției pe lanțul agroalimentar;
- Gestionarea riscurilor la nivel de fermă;
- Investiții în crearea și dezvoltarea valorii adăugate prin procesarea și marketingul produselor agro-alimentare;
- Investiții în infrastructura de irigații;
- Cooperare în vederea inovării, respectiv dezvoltarea de noi practici care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor;
- Plăți compensatorii pentru angajamente în materie de mediu și climă și alte angajamente, constrângeri naturale sau alte constrângeri specifice anumitor zone;
- Fructificarea oportunității oferite de ecoscheme în noul regulament al Politicii Agricole Comune.

Ministerul Agriculturii și Dezvoltării RURALE are în lucru alte trei proiecte importante care urmează să fie finanțate prin Planul Național de Reziliență și Redresare Economică (PNRR) și prin Planul Național Strategic. Acestea vizează:

- strategia de gestionare a apei (infrastructura de irigații, infrastructura de desecare/drenaj, lucrări de combatere a

eroziunii solului, lucrări de prevenire a deșertificării, finalizarea sistemului național antigrindină și creșterea precipitațiilor).

— crearea unei rețele naționale de centre de colectare, depozitare, procesare și distribuție a produselor românești.

— finanțarea de asocieri agricole, acoperind cheltuieli de înființare și funcționare și lansarea de linii dedicate lor pentru dezvoltarea de depozite (food hubs).

Obiective pentru perioada 2021—2024

Consolidarea fermelor de familie

România prezintă anumite caracteristici structurale asemănătoare cu cele ale sectoarelor agricole din celelalte state membre UE, dar este unică prin mărimea decalajului dintre categoria fermelor mari și aceea a fermelor mici, precum și prin prevalența fermelor care practică agricultura pentru obținerea bunurilor de autoconsum.

Categoria fermelor de dimensiuni mici și mijlocii, care reprezintă procentul cel mai consistent din totalul fermelor din România, care produc pentru piață sub o formă de organizare economică, în special fermele de familie, au nevoie de un sprijin conjugat pentru a evita abandonul activităților agricole, pentru facilitarea accesului pe piață și realizarea de investiții, factori care vor conduce la stabilizarea și creșterea nivelului veniturilor.

Abordarea acestei nevoi specifice României va asigura noi oportunități pentru facilitarea restructurării fermelor, integrarea fermelor mici/medii pe piață și dezvoltarea fermelor de familie. Acest sprijin va crea premisele ulterioare îmbunătățirii performanțelor economice prin modernizarea fermelor mici și mijlocii, prin investiții în active fizice.

Măsuri:

— sprijinirea investițiilor în modernizarea, restructurarea, creșterea competitivității și a performanțelor de mediu, în special pentru fermele de familie, prin apeluri de proiecte dedicate acestui segment de ferme ce vor integra activitatea de procesare;

— sprijinirea consistentă a investițiilor în sectorul zootehnic;

— sprijinirea investițiilor pentru implementarea soluțiilor digitale în agricultură;

— reducerea birocrăției pentru fermele de familie;

— încurajarea comercializării produselor finite obținute în fermele de familie din zonele defavorizate, în special din zonele montane, prin acordarea unei subvenții sau unui sprijin pe unitatea de produs comercializată — alocarea unei finanțări de aproximativ 1 miliard de euro pentru investiții la nivelul fermelor în sector vegetal și zootehnic, din care, pentru ferma de familie care integrează activitatea de procesare pentru produse de calitate (Reg.1151/2012) aproximativ 200 milioane de euro (FEADR);

— asigurarea accesului la finanțare prin continuarea mecanismelor de creditare prin subvenționarea dobânzilor și garantare — finanțare în vederea susținerii mecanismului de creditare de aproximativ 93 milioane de euro (FEADR).

Consolidarea poziției fermierilor în lanțul agroalimentar

Restructurarea fermelor mici și mijlocii și încurajarea acestora de a se asocia sub diferite forme (cooperative sau grupuri de producători sau parteneriate informale de cooperare între micii fermieri și consumatori pentru asigurarea lanțurilor scurte agroalimentare) concură la creșterea puterii de reprezentare a acestora, fapt care se va reflecta ulterior în stabilizarea și creșterea nivelului veniturilor.

Formele asociative reprezintă principalul instrument care poate conduce la îmbunătățirea poziției fermierului în lanțul valoric.

Deși fermierii mici au început să înțeleagă importanța conceptului de cooperare și avantajele ce decurg din aceasta, există încă reticențe în a se organiza în forme asociative și parteneriate viabile din punct de vedere economic.

Prin asocieri în activitățile de afaceri, fermierii își vor consolida puterea de negociere, pot cumpăra echipamente agricole, tehnologii și alte inputuri agricole la prețuri convenabile, pot avea acces mai ușor la credite și pot introduce inovații și idei noi de management, astfel fiind amortizate efectele grave asupra membrilor în situații de criză, dar și facilitată accesibilitatea mai ridicată și creșterea absorbției de fonduri europene, toate acestea având un impact pozitiv asupra rentabilității afacerii pe termen lung.

Măsuri:

1. O măsură de sprijinire a formării de asociații agricole. Din experiența proiectelor pilot derulate de Fundația Româno—Americană, este nevoie de muncă în comunitate preliminară pentru a constitui asociații funcționale. Reguli corecte, management profesionist — aceste lucruri nu vin natural, e nevoie de investiții în formare, care trebuie să fie eligibile din fonduri europene.

2. O măsură de investiții dedicată exclusiv acestor forme asociative, după ce reușesc să se organizeze funcțional — cooperative agricole, food hub-uri etc. (există mai multe forme legale de asocieri, cooperativele fiind cele mai comune, iar măsura acoperă toate formele legale).

3. Dezvoltarea și implementarea unei strategii de implicare în mod activ a companiilor mari din agricultură în susținerea acestui segment de piață, prin măsuri de tipul facilităților fiscale pentru participarea la un fond de investiții dedicat fermierilor mici și mijlocii care să ofere granturi mici și medii pentru utilaje, sere sau solare, unități de procesare etc.

Finanțare de aproximativ 62 milioane de euro (FEADR).

Demararea Programului Agri-Invest

Programul Agri-Invest va fi unul similar cu IMM Invest, dar dedicat în exclusivitate sectorului agricol. Acesta va presupune:

— Garanții la împrumuturi cu dobândă garantată 100%;

— Subvenționarea dobânzilor (≈ 8 luni+);

— Perioada de rambursare a creditului până la 10 ani;

Bugetul alocat acestui program va fi utilizat pentru credite, în vederea dezvoltării de:

— Depozite de legume-fructe (pentru cooperative);

— Silozuri;

— Retehnologizarea industriei alimentare;

— Achiziție de teren agricol.

Legea Muntelui

În vederea susținerii fermierilor din zonele montane se vor transpune în practică prevederile Legii Muntelui, iar în noul PNS sistemul de sprijin montan va fi reevaluat și redefinit. Vor fi sprijinite sistemele extensive din zootehnia montană (stănele montane) în vederea modernizării acestora. Școlile și liceele agricole din zona montană vor primi sprijin în vederea dotării cu utilaje agricole, tehnologie specifică agriculturii din zona montană și realizării unor ferme model.

Consolidarea mediului asociativ

Organizarea fermierilor în structuri asociative reprezentative, partenerie ale administrației agricole, asigură un dialog permanent cu privire la toate aspectele referitoare la politica agricolă comună, inclusiv la dezvoltarea rurală și la punerea sa în aplicare, și în special cu privire la măsurile pe care Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale le ia în acest context. Consolidarea mediului asociativ asigură realizarea unui schimb de experiență și de bune practici și oferă asistență și consultanță autorității agricole, în procesul de elaborare a strategiilor și politicilor agricole.

Măsuri:

— susținerea financiară în vederea aderării organizațiilor de fermieri din România la COPA-COGECA, prin plata cotizației de membru cu drepturi depline, facilitând pentru prima dată participarea fermierilor români la grupurile de dialog civil la Bruxelles;

— soluții digitale pentru managementul dialogului civil în sectorul agroalimentar — platformă on-line de dialog.

Strategia de gestionare a apei în agricultură

Prin Planul Național de Reziliență și Redresare (PNRR) se vor realiza: infrastructura de irigații, infrastructura de desecare/drenaj, lucrări de combatere a eroziunii solului, lucrări de prevenire a deșertificării, finalizarea sistemului național antigrindină și creșterea precipitațiilor.

România prezintă un risc considerabil față de schimbările climatice, efectele acestora fiind reflectate de modificările în regimul de temperatură și precipitații, zonele cele mai afectate, fiind situate în partea de Sud-Est, Sud-Muntenia, București-Ilfov și Sud-Vest Oltenia, cu un potențial de adaptare redus, afectând rezultatele întregului an de producție agricolă.

Secetele au un impact semnificativ asupra stabilității producției și a securității alimentare naționale, iar lipsa unei infrastructuri adecvate contribuie la limitarea oportunităților de dezvoltare economică în pofida existenței potențialului din agricultură.

Perioada de referință	Suprafața afectată de fenomene meteorologice adverse (ha)			Total suprafață afectată (ha)
	Secetă	Inundații, grindină, ploi torențiale, viituri	Temperaturi scăzute, îngheț, viscolul, depuneri masive de zăpadă	
2015	1.584.088	101.746	66.672	1.752.506
2016	1.040.002	140.616	5.203	1.185.822
2017	298.365	73.419	39.598	411.383
2018	187.101	172.419	6.418	365.939
2019	74.503	95.999	1.218	171.720

Măsuri:

1. Creșterea suprafețelor amenajate pentru irigații, cu prioritate în zone afectate de secetă, precum și creșterea eficienței utilizării apei în activitatea de irigații.

În acest sens, vor fi adoptate următoarele măsuri:

— implementarea Programului Național de Reabilitarea a Infrastructurii Principale de Irigații din România (PNI);

— asigurarea apei până la stația de punere sub presiune preluate de către organizațiile de îmbunătățiri funciare și/sau la echipamentele de udare mobile/motopompe;

— finalizarea obiectivelor de investiții aflate în diferite stadii de execuție și proiectare;

— modificări în prioritizarea investițiilor în funcție de zonele vulnerabile, cu risc de aridizare și deșertificare;

— modificări în ordinea de abordare a planului de investiții, care să stimuleze creșterea gradului de utilizare a lucrărilor existente și să garanteze recuperarea investițiilor pe seama sporului de producție agricolă realizată;

— exploatarea amenajărilor de irigații supuse reabilitării în corelare cu lucrările de gospodărire a apelor, hidroenergetice, silvice, de gestionare a căilor de comunicație, în acord cu interesele proprietarilor de terenuri, ținând seama de cerințele de protecție a mediului.

Rezultate preconizate:

— creșterea randamentului stațiilor de pompare de la 40% la 80%;

— reducerea pierderilor de apă din canale de la 60% la 28%;

— eliminarea degradărilor apărute la construcțiile hidrotehnice aferente canalelor de irigații;

— reducerea tarifului/1.000 m³ apă pompată;

— facilitarea accesului direct al fermierilor la apa pentru irigații;

— creșterea numărului de echipamente utilizate pentru distribuirea apei pentru irigații;

— creșterea suprafeței irigate deservită de infrastructura de irigații.

2. **Asigurarea integrării obiectivelor de mediu în programele de investiții sectoriale în vederea creșterii adaptării și atenuării efectelor schimbărilor climatice.**

Măsuri pentru realizarea obiectivului:

— Includerea în Planul Național de Relansare și Reziliență a proiectelor de infrastructură pentru:

— compensarea deficitului de umiditate a solului în vederea combaterii riscului de secetă;

— reducerea riscului la inundații și alunecări de teren;

— combaterea eroziunii solului;

— protecția antigrindină, creșterea și uniformizarea precipitațiilor;

— Măsuri pentru gestionarea durabilă a apei în acord cu nevoia de a conserva și îmbunătăți baza de resurse disponibile, prin adaptarea și dezvoltarea infrastructurii și tehnologiilor utilizate, sustenabile în față schimbărilor aduse de probleme actuale globale, regionale și naționale;

— Măsuri pentru exploatarea amenajărilor de îmbunătățiri funciare supuse reabilitării/modernizării, astfel încât să se prevină folosirea ineficientă a apei, excesul de umiditate, eroziunea și poluarea solului și să se promoveze protecția mediului în conformitate cu standardele de mediu;

— Susținerea sistemului antigrindină.

Alte acțiuni:

— realizarea investițiilor în sistemele de îmbunătățiri funciare și a investițiilor în dezvoltarea capacității Sistemului Național Antigrintină și de Creștere a Precipitațiilor;

— extinderea sistemelor de îmbunătățiri funciare și identificarea/utilizarea unor surse de apă alternative pentru amenajările de irigații;

— utilizarea tehnologiilor moderne pentru adaptarea la schimbările climatice și a materialelor prietenoase cu mediul și mai puțin energofage;

— montarea senzorilor de nivel/presiune pe canale/conducte și obținerea unor economii de 40—60% la consumul de energie și de apă;

— planificarea necesarului de apă în zonele expuse secetei și asigurarea resurselor de apă în condiții de secetă;

— crearea de noi oportunități de ocupare a forței de muncă calificate în domeniul automatizărilor;

— utilizarea surselor de energie alternative.

Rezultate preconizate:

— optimizarea consumului de energie și al resurselor naturale;

— automatizarea stațiilor cu sisteme de monitorizare și control;

— îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor;

— creșterea capacității de stocare a apelor pentru asigurarea volumelor necesare în vederea acoperirii cerințelor de apă pentru irigații;

— creșterea nivelului de ocupare a forței de muncă;

— reducerea efectelor negative ale unor factori de mediu limitative: secete prelungite, eroziunea solului, sărăturarea sau creșterea acidității solului.

Măsuri de management al riscurilor

România beneficiază de resurse naturale în stare bună, însă sistemele de management al riscului și serviciile prin care riscurile climatice și sanitare potențiale pot fi aplanate sunt insuficient studiate și mediatizate. Chiar și fermele comerciale au, în mare parte, o bază insuficientă de active și sunt inadecvat dotate pentru a face față riscurilor climatice, evenimentelor climatice nefavorabile sau a evenimentelor catastrofale.

Este necesar ca fermierii să gestioneze mai bine riscul în cadrul propriei afaceri, deoarece pe termen mediu și lung se preconizează un impact mare al schimbărilor climatice asupra producției primare. Posibilele riscuri sunt cele de scădere a activității economice din cauza incidentelor de mediu, dezastrelor naturale și a efectelor schimbărilor climatice (precum inundații persistente, alunecări de teren, eroziune, pagube cauzate de furtuni, secetă, focare de boli, lipsa accesului la resurse de apă).

În managementul riscurilor care pot să apară trebuie luați în considerare factori generali care induc un oarecare coeficient de nesiguranță în implementarea obiectivelor propuse de orice categorie de fermieri cum ar fi schimbările climatice cu efectele iminente asupra factorilor precum calitatea terenului agricol, capitalul de muncă fizică și intelectuală, dar și tehnologia, acțiunile de know-how adaptate la noile provocări, cu implicații în productivitatea agricolă, apariția bolilor la animale și/sau la plante.

Modificările climatologice de tipul secetei, inundațiilor sau înghețului (fie timpuriu, fie tardiv) induc compromiterea culturilor pentru care nu există un plan de măsuri adecvate.

Măsuri:

— Operaționalizarea strategiei de gestionare și identificarea măsurilor eficiente pentru managementul riscurilor (prin fonduri mutuale, sisteme de asigurări pretabile pentru gestionarea riscurilor asociate schimbărilor climatice);

— Găsirea unor soluții eficiente, în parteneriat cu Autoritatea de Supraveghere Financiară, de implementare a sistemelor de management al riscurilor în agricultură;

— Campanie de promovare/mediatizare pentru stimularea implicării fermierilor în scheme de prevenire și gestionare a riscurilor prin intermediul sprijinului acordat pentru susținerea primelor de asigurare — (Măsura 17.1).

Pentru realizarea acestui obiectiv, bugetul estimat este de 50 milioane de euro (FEADR).

Corectarea deficitului balanței comerciale

România exportă materii prime și produse cu valoare adăugată mică și importă produse cu valoare adăugată mare. Industria alimentară din România încă are decalaje semnificative în ceea ce privește valoarea adăugată a produselor agricole în raport cu capacitatea de producție a produselor agricole autohtone. Este necesară sprijinirea acelor produse agro-alimentare pentru care oferta internă este relativ redusă comparativ cu cererea actuală a pieței și potențialul existent.

	Total UE + țări terțe		
	export	import	sold total
2013	5,098.1	4,773.2	324.9
2014	5,409.6	4,895.3	514.3
2015	5,737.4	5,826.6	-89.2
2016	5,953.9	6,511.3	-557.4
2017	6,230.0	7,083.9	-853.9
2018	6,501.7	7,635.4	-1,153.2
2019	7,183.0	8,430.1	-1,247

Dinamica balanței comerciale pentru produse agroalimentare

Începând cu anul 2015, importurile au crescut într-un ritm mai rapid decât exporturile, soldul schimburilor agroalimentare devenind negativ: de la -89,2 milioane euro în 2015, deficitul comercial s-a adâncit continuu până la -1.153,2 milioane euro în 2018, valoare care a fost depășită la finele anului 2019 și a ajuns la -1.247 milioane euro, în condițiile menținerii trendului de creștere mai puternică a importurilor față de exporturi.

Sectorul de procesare a produselor agricole are nevoie de investiții pentru crearea de capacități noi de procesare, de echipamente și tehnologii moderne, de fluxuri tehnologice care să permită respectarea standardelor comunitare și îmbunătățirea productivității. În mod specific nevoia de investiții în spații de producție și tehnologii moderne, dezvoltarea de noi produse, aplicarea practicilor și tehnologiilor inovative este mare în industria laptelui și a produselor lactate (îndeosebi în zona montană), în procesarea produselor horticoale, în industria cărnii, dar și a produselor cu înaltă valoare adăugată. Realizarea de investiții pentru dezvoltarea infrastructurii de depozitare și procesare pentru micii producători constituie o direcție prioritară pe termen mediu și lung pentru dezvoltarea și reziliența lanțurilor alimentare naționale.

Prin derularea unor astfel de investiții va crește numărul unităților de colectare/ sortare/procesare care respectă standardele UE (siguranță alimentară și trasabilitate) și ponderea pe piață a produselor autohtone cu valoare adăugată, se va echilibra nevoia de procesare în raport cu producția internă cu efecte pozitive asupra balanței comerciale. Totodată crearea de noi unități va avea ca efect direct crearea de locuri de muncă, contribuind la promovarea ocupării forței de muncă și la reducerea decalajului între cerere și ofertă.

UE este în continuare afectată de un deficit semnificativ de proteine vegetale din cauza nevoilor sectorului creșterii animalelor, care depinde de importurile de furaje din țări terțe, situație care aproape nu s-a schimbat în acest domeniu de mai mult de 15 ani; întrucât situația actuală din UE, caracterizată de importurile de proteine vegetale, în principal soia, demonstrează că trebuie să luăm măsuri importante, asigurarea independenței proteice în România este importantă.

Măsuri:

— susținerea investițiilor private în colectarea, depozitarea, stocarea și procesarea produselor agroalimentare pentru creșterea valorii adăugate a materiei prime. Buget alocat — 430 milioane de euro (FEADR);

— revizuirea mecanismului certificatelor de depozit prin dialog cu instituțiile de credit și asociațiile de profil;

— acordarea de sprijin cuplat pentru fermieri în vederea asigurării independenței proteice (2% din alocarea aferentă plăților directe). Buget alocat — 200 milioane de euro (FEAGA);

— planul proteina: susținerea (sprijin cuplat important) culturilor de soia și lucernă care să fie comercializate doar în țară și în spațiul comunitar. Există un potențial de 0,5 mil. ha soia care ar face din România un exportator.

Dezvoltarea piețelor locale

Crearea lanțurilor alimentare scurte și dezvoltarea piețelor locale este un obiectiv necesar din perspectiva deschiderii oportunităților de piață pentru fermieri prin promovarea și vânzarea produselor aproape de sursa de producție, fie individual, fie prin intermediul unei forme asociative, astfel încât să fie în acord și cu obiectivele strategiei „De la fermă la consumator”. Dezvoltarea lanțurilor scurte de aprovizionare și a piețelor locale prin intermediul cooperării între diferiți actori se poate realiza în special în sectorul fermelor mici /familiale și deschide premisa de cooperare la nivel de comunitate. Este nevoie de sprijin pentru a facilita accesul fermierilor și grupurilor

de fermieri pe piață și de a intra și opera pe aceste piețe la standardele cerute, inclusiv sub aspectele privind siguranța alimentară.

În actuala criză sanitară, provocată de pandemia COVID-19, care a destabilizat grav rețelele globale de aprovizionare cu alimente, arătând vulnerabilitățile inerente ale acestui sistem, rolul producătorilor locali a fost mai vizibil decât oricând, dezvoltându-se noi oportunități de valorificare a produselor prin intermediul platformelor on-line și de livrări la domiciliu.

Măsuri:

— susținerea cooperării între producători și actorii locali (consilii locale, școli, agenți economici) în vederea dezvoltării piețelor locale și comercializării directe a producției către partenerii locali, astfel încât să se faciliteze crearea lanțurilor de desfacere. Buget alocat — 20 milioane de euro (FEADR).

Promovarea produselor locale românești

În România există un potențial încă nevalorificat, de recunoaștere și promovare a produselor locale și de includere a acestora în schemele de calitate naționale și UE, din cauza aspectelor cauzate de promovarea deficitară a produselor agroalimentare românești, slaba asociere între producători, taxele aplicate producătorilor care fac dificil accesul produselor autohtone pe rafturile hipermarketurilor și a supermarketurilor. Produsele obținute din materie primă locală, ca și cele provenite de la animale crescute în condiții superioare de bunăstare contribuie la crearea de locuri de muncă, creșterea valorii adăugate și a valorii de piață a acestora, fiind necesară conștientizarea consumatorului referitor la calitatea produselor cu tradiție care fac parte din cultura națională, valorificarea patrimoniului imaterial local, dar și la importanța asigurării siguranței și securității alimentare.

Numărul produselor românești care participă la o schemă de calitate europeană este redus (7), rezultând o nevoie acută de a sprijini obținerea și promovarea unor astfel de produse. Participarea redusă a fermierilor la schemele de calitate este legată și de asocierea și cooperarea redusă în sectorul agroalimentar, fiind nevoie de sprijinirea asocierii și cooperării inclusiv în cazul consumatorului.

Pentru stimularea fermierilor și grupurilor de fermieri din România este nevoie de măsuri de sprijin care să susțină financiar obținerea de produse de calitate și costurile suplimentare pe care aceștia le suportă, precum și pentru promovarea produselor locale.

Măsuri:

— crearea unei rețele naționale de colectare, depozitare, procesare și distribuție a produselor românești;

— finanțarea de asocieri agricole, acoperind cheltuieli de înființare și funcționare și lansarea de linii dedicate lor pentru dezvoltarea de depozite (food hubs);

— elaborarea și implementarea unei strategii de informare a consumatorilor cu privire la produsele agroalimentare românești înregistrate în scheme de calitate naționale și europene;

— îmbunătățirea legislației privind certificarea și promovarea produselor alimentare, prin dialog strâns cu reprezentanții asociațiilor de profil și bugetarea corespunzătoare a acestor programe;

— crearea unor standarde de calitate specifice unei certificări speciale pentru produse care să fie fabricate aproape exclusiv cu materii prime românești și procesate în uzine din România (salam cu carne de porc născut, crescut, sacrificat și procesat în România). Scopul acestei certificări este să creeze o cerere de

materii prime românești, care să dezvolte zootehnia și să creeze o piață, la preț mai bun, pentru cerealele românești;

— acțiuni de promovare a produselor locale, tradiționale, românești, inclusiv produse certificate conform schemelor de calitate, care vor veni în sprijinul micilor producători, contribuind totodată la dezvoltarea agroturistică a mediului rural;

— susținere financiară pentru aderarea la schemele de calitate;

— promovarea unui act normativ referitor la „ferma pedagogică” care să stimuleze acțiuni de educare și mediatizare în școli, privind consumul de produse românești;

— finanțarea unei rețele naționale de ferme pedagogice (cca. 1.000 de ferme/gospodării) din bugetul prevăzut în HG nr. 640/2017 referitor la măsuri de educație alimentară în școli, ferme și gospodării pedagogice. Buget alocat — 12 milioane de euro (FEADR).

Asigurarea schimbului de generații în agricultură

Sectorul agricol se confruntă cu un grad ridicat de îmbătrânire în rândul proprietarilor și managerilor de ferme, demonstrat prin tendința de scădere a populației tinere de până în 40 de ani concomitent cu creșterea populației active cu vârstă mai mare de 40 de ani. Tinerii din mediul rural sunt slab reprezentați numeric, conform datelor statistice de la nivelul anului 2019, reprezentând puțin peste 29% din totalul populației rurale, aspect ce implică nevoia întineririi generațiilor din spațiul rural românesc. Totodată, raportul dintre numărul managerilor de ferme sub 40 ani ce revin la un manager mai mare de 55 ani reflectă gradul de îmbătrânire al forței de muncă din sectorul agricol (11,2 manageri sub 40 ani la 100 manageri peste 55 de ani).

România are nevoie de un număr mare de tineri fermieri care să preia managementul fermelor, inclusiv al celor deja existente, să îmbunătățească productivitatea și să crească accesul pe piață al acestora. Accesul la terenurile agricole reprezintă o oportunitate și totodată o provocare pentru a fi sprijinită în continuare instalarea de noi manageri de exploatații agricole.

Fenomenul de fărâmițare a terenurilor, precum și gestionarea afacerii agricole dintr-o localitate aflată la distanță mare față de exploatație afectează capacitatea fermierului de a o gestiona adecvat.

Măsuri:

— concesionarea prin atribuire directă tinerilor fermieri a suprafețelor de teren agricol (până la 50 ha/fermier) aflate în administrarea Agenției Domeniului Statului;

— instalarea tinerilor fermieri, cu sprijin financiar prin FEADR, cu alocarea sumei de aproximativ 520 milioane de euro;

— stimularea angajării de tineri în agricultură prin sprijin pentru angajatorii și angajații din sectoarele agricultură și industrie alimentară constând în plata pe o perioadă de maximum 18 luni a 75% din salariu pentru angajatorii care încadrează în muncă cu normă întreagă persoane cu vârsta cuprinsă între 16—29 de ani înregistrați ca șomeri în evidența ANOFM (Tineri NEETS);

— schemă de subvenție europeană care să încurajeze retragerea agricultorilor în vârstă care dețin suprafețe mici de teren (să poată încasa subvenția chiar dacă vând sau arendează terenul, pe perioada exercițiului financiar european în curs). Această schemă va fi inclusă în PNS.

Finanțarea necesară de aproximativ 200 de milioane de euro se acoperă din Fondul Social European (FSE).

De asemenea, vor fi dezvoltate programe de formare continuă a fermierilor.

Restructurarea învățământul profesional și tehnic

La începutul anului 2019, numărul instituțiilor de învățământ secundar superior care școlarizau pe filiera tehnologică, profilul resurse naturale și protecția mediului, a fost de 323, din care 99 în mediul rural (27,8%), iar un număr de 24, din care 20 în mediul rural, reprezentau școlile profesionale care școlarizează în profilul agricol (83,3%). Scăderea numărului de licee cu profil agricol s-a produs concomitent cu reducerea numărului de absolvenți. Deși în ultimii ani situația parteneriatelor încheiate între liceele care oferă calificări profesionale și agenți economici are o tendință de creștere, studenții nu vin din aceste licee cu o experiență practică consolidată, ci o dobândesc direct în ferme cu sprijinul antreprenorilor locali implicați în agro-afaceri. Astfel, nevoia creării acestor parteneriate trebuie susținută.

Măsuri:

- investiții privind finanțarea infrastructurii aferente liceelor agricole;
- cooperarea între instituții de învățământ cu profil agricol și agenții economici din domeniul agroalimentar pentru asigurarea premiselor de punere în practică a învățământului dual în agricultură;
- finanțarea dezvoltării fermelor model de pe lângă liceele agricole;
- vouchere pentru învățământul profesional agricol. Din cauza migrației forței de muncă spre țări din Vest, România a ajuns să nu mai aibă oameni calificați în agricultură. Propunem acordarea de vouchere pentru persoanele în șomaj cronic din mediul rural cu care să poată achiziționa cursuri de specializare pentru meseriile agricole și meserii conexe (mecanici agricoli sau servicii specifice agriculturii). Astfel, forța de muncă din mediul rural care nu este integrată pe piața muncii va avea o șansă să devină activă pe un salariu mai bun.

Bugetul alocat este de 50 milioane de euro (PNS).

Cercetare, inovare și agricultură inteligentă

Cunoștințele și inovarea sunt esențiale pentru un sector agricol inteligent, rezilient și sustenabil. În România, sectorul de cercetare-inovare nu este suficient adaptat nevoilor specifice ale fermierilor.

Problemele structurale ale agriculturii din România, provocările referitoare la protecția mediului, efectele schimbărilor climatice sunt aspecte care mențin un decalaj între cerințele societății pentru servicii de mediu, în contextul schimbărilor climatice și al impactului agriculturii asupra mediului, și posibilitățile reale de producție în sectorul agricol.

Este necesar ca fermierii, consultanții și unitățile de cercetare să conlucreze. Implementarea de tehnologii și procese inovatoare și adaptate la nevoile fermierilor, dezvoltate și sprijinite prin activități de cercetare-inovare, va genera efecte socioeconomice și de mediu pozitive, care să crească performanțele fermelor cu un impact redus asupra mediului.

Prin urmare, prin măsurile de cooperare în vederea inovării se va facilita implementarea de tehnologii inovative, prin cooperarea directă între fermieri, cercetători, entități publice în baza parteneriatelor din cadrul grupurilor operaționale în scopul rezolvării problemelor punctuale identificate de fermieri.

Măsuri:

- asigurarea sprijinului pentru crearea de parteneriate de cooperare în vederea inovării, dezvoltării de noi practici, care să răspundă la nevoile specifice ale fermierilor;
  - susținerea investițiilor la nivel de fermă în tehnologii inovatoare aferente agriculturii de precizie.
- Bugetul alocat este de 25 milioane de euro (FEADR).

Dezvoltarea agriculturii ecologice

Suprafața cultivată în sistem ecologic este încă redusă. În anul 2019, în România, doar 2,43% (395,5 mii ha) din suprafața agricolă utilizată a fost cultivată în sistem ecologic, comparativ cu aprox. 7% în UE 28. Din suprafața totală cultivată, ponderea cea mai mare o dețin cerealele — 32,07% urmate de culturile permanente, pășuni și fânețe — 24,33% și culturi industriale. Numărul redus al unităților de procesare în sistem ecologic (191 în anul 2019), în condițiile unei cereri în creștere a consumatorilor pentru produse care să corespundă orientării lor către o dietă cu un aport adecvat de elemente nutritive, necesită stimularea investițiilor în vederea obținerii de produse calitative care să permită un stil de viață sănătos.

Susținerea agriculturii ecologice va contribui la reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, studiile demonstrând o reducere a amprentei de carbon/tonă de alimente produsă din agricultura ecologică față de agricultura convențională datorită renunțării la îngrășăminte chimice și pesticide. În timp ce agricultura ecologică contribuie la protejarea mediului, aceasta produce concomitent și alimente cu o valoare mai mare din perspectiva asigurării sănătății consumatorilor. În contextul Pactului Ecologic European, agricultura ecologică reprezintă o importantă componentă a implementării prevederilor Strategiei „De la fermă la consumator”.

Măsuri:

— acordarea de sprijin financiar pentru suprafețele cultivate în sistem ecologic care vizează o țintă de 20% din suprafața agricolă a României în anul 2027, prin conversia pajiștilor preponderent din zonele montane și colinare la sistemul ecologic, a suprafețelor din zonele de agromediu și din zonele cu constrângeri specifice și naturale;

— susținerea investițiilor în fermele ecologice care integrează funcția de procesare, funcția agropedagogică, funcția agroturistică, precum și alte scheme de calitate;

— dezvoltarea unei ecoscheme pentru a preveni pierderile financiare în cazul împădurii naturale a pajiștilor care nu sunt necesare comunității.

Bugetul alocat este de 550 milioane de euro (FEADR).

Susținerea zonelor cu constrângeri naturale

Din suprafața agricolă utilizată totală a țării, o pondere însemnată (50,02%) prezintă caracteristici nefavorabile de mediu, ca urmare a unor factori bio-fizici (climatici, edafici, relief) ce limitează activitatea agricolă uzuală prin obținerea de producții reduse, scurtarea perioadei de vegetație, creșterea costurilor de producție etc. Conform desemnării zonelor cu constrângeri naturale sau cu alte constrângeri specifice, acestea sunt împărțite în: zone montane (15,09%); zone cu constrângeri naturale semnificative (33,56%); zone cu constrângeri naturale specifice (1,38%). Având în vedere faptul că venitul factorilor agricoli pe lucrător este în medie mai mare în zonele care nu sunt afectate de constrângeri naturale (ANC), în zonele ANC se va urmări evitarea abandonului activităților agricole. Menținerea activităților agricole contribuie, de asemenea, la conservarea factorilor de mediu (biodiversitate, sol, apă, aer), inclusiv la menținerea peisajelor tradiționale.

Măsuri:

- susținerea financiară a zonelor cu constrângeri naturale prin plăți compensatorii, în vederea menținerii activității agricole a fermierilor, în special în zonele montane;
- aplicarea mecanismului de ajustare (fine-tuning) a zonelor cu constrângeri, pentru o mai bună direcționare a sprijinului către toate zonele defavorizate;

— introducerea unei scheme de certificare (PRODUS din zone HNV — Înaltă valoare naturală);

— condiționarea accesului fermelor la măsura de sprijin în zonele cu constrângeri naturale de certificare a suprafețelor în agricultura ecologică.

Bugetul alocat se ridică la aproximativ 1,4 miliarde de euro (FEADR).

Consolidarea proprietății

Din cele 23,8 milioane de hectare, cât însumează teritoriul României, suprafața agricolă utilizată în exploatațile agricole a fost la nivelul anului 2014 de 14,6 milioane de hectare (61,3%), din care 9,3 milioane de hectare reprezintă teren arabil. Din totalul suprafeței agricole, aproximativ 93,6% se află în proprietate privată, iar din totalul suprafeței arabile, circa 95% se află în proprietate privată. Agricultură din România este caracterizată prin decalaje și dezechilibre structurale reliefate de polaritatea între ferme de dimensiuni foarte mari și cele de dimensiuni foarte reduse ce influențează direct competitivitatea.

Măsuri:

Elaborarea și implementarea Codului rural

Elaborarea unui set de principii și măsuri aplicabile în spațiul rural, care să asigure dezvoltarea în ansamblu și eficientizarea activităților din domeniul agricol, inclusiv prin măsuri de stimulare a procesului de comasare a terenurilor agricole.

— acțiuni menite să impulsioneze procesul de comasare a terenurilor:

— aplicarea cadrului juridic specific, în cazul înstrăinării terenurilor agricole situate în extravilan, respectiv prin Legea nr. 17/2014, prin:

— reglementarea unor măsuri care urmăresc un obiectiv de interes general în acest domeniu;

— stabilirea condițiilor necesare pentru stimularea tinerilor fermieri prin exercitarea dreptului de preempțiune la achiziționarea terenurilor agricole, în condiții reale de preț;

— menținerea unei distribuiri a drepturilor de proprietate asupra terenurilor agricole care să permită dezvoltarea de exploatații agricole viabile pe baza unor considerații sociale și de amenajare a teritoriului;

— creșterea suprafeței agricole utilizate strict în scopul practicării agriculturii prin limitarea folosirii suprafețelor agricole în alte scopuri, evitarea speculei și accelerarea procesului de comasare prin cumpărare a terenurilor;

— finalizarea cadastrării terenurilor agricole, acțiune care este de importanță majoră pentru agricultura din România.

— intabularea cu prioritate a terenurilor agricole din sectoarele cadastrale extravilane are rolul de a asigura implementarea noilor scheme de plăți, dezvoltarea pieței funciare, creșterea interesului producătorilor agricoli în constituirea de noi exploatații.

Creșterea competitivității în zootehnie

Corectarea balanței comerciale în zootehnie, plecând de la gradul de asigurare al produselor de origine animală din producția națională. România trebuie să promoveze o zootehnie cu rol multifuncțional și cu influență în spațiul rural. Pentru aceasta, trebuie avută în vedere practicarea zootehniei, ținând cont de:

— păstrarea tradițiilor;

— menținerea specificului rural;

— menținerea activităților comunităților rurale prin asigurarea de resurse financiare;

— menținerea populației în zonele rurale, în special a populației tinere.

În vederea restructurării economice și creșterii competitivității sectorului zootehnic se vizează măsuri de sprijin pentru înființarea de noi exploatații cu accent pe durabilitate din perspectiva protecției mediului, precum și re tehnologizarea celor existente prin soluții inovatoare. Totodată este necesar ca sectorul să beneficieze de acțiuni privind:

— ameliorarea efectivelor de animale prin implementarea de către societățile de ameliorare a programelor de ameliorare a raselor de animale;

— asigurarea necesarului de consum al populației cu produse de origine animală din producția internă și crearea unor disponibilități pentru export;

— reducerea poluării mediului prin gestionarea deșeurilor din exploatațile zootehnice, conform normelor europene privind protecția mediului.

Măsuri:

— prioritizarea investițiilor din sectorul zootehnic pentru asigurarea materialului biologic din resurse proprii în vederea corectării deficitului balanței comerciale;

— continuarea măsurilor de plăți în favoarea bunăstării porcinelor și păsărilor;

— program de sprijinire a crescătorilor de bovine pentru producția de carne, prin stimularea creșterii calității carcaselor conform sistemului de clasificare EUROP;

— program de sprijinire a crescătorilor de ovine pentru producția de carne, prin stimularea creșterii calității carcaselor clasificate conform sistemului de clasificare EUROP;

— stimularea participării fermierilor la scheme de calitate;

— asigurarea accesului la finanțare prin continuarea mecanismelor de creditare prin subvenționarea dobânzilor și garantare;

— continuarea programelor de investiții în zootehnie, inclusiv pentru realizarea instalațiilor de gestionare a deșeurilor pentru reducerea poluării mediului;

— programele de investiții au în vedere asigurarea securității alimentare din producția internă, prin creșterea producției de carne din sectoarele deficitare porc și pasăre;

— sprijin financiar pentru finanțarea programelor de ameliorare derulate de societățile de ameliorare, conform principiilor din Uniunea Europeană;

— sprijin financiar pentru protejarea raselor pe cale de dispariție.

— simplificarea legislației în domeniul ecarisajului — responsabilizarea autorităților locale și județene în procesul de colectare, transport și depozitarea și/sau neutralizare a deșeurilor de origine animală.

SECTORUL SUIN — echilibrarea balanței comerciale pe segmentul carne de porc

Balanța comercială pe segmentul carne de porc în România — consum intern de carne de porc (anul 2019); 739.750 tone, din care:

— producție internă: 412.674 tone;

— import carne porc: 327.076 tone.

Pentru a asigura necesarul de consum intern de carne de porc este necesară creșterea numărului de scroafe din România cu cca 190.000 capete.

Acțiuni în vederea echilibrării balanței comerciale aferente sectorului suin:

A. Creșterea numărului de scroafe cu cel puțin 100.000 capete în vederea acoperirii necesarului de purcei pentru

Îngrășare. Buget alocat — 400 milioane de euro (buget național și FEADR)**Măsuri specifice:**

— înființarea de ferme noi de reproducție, inclusiv relocarea (estimat a se realiza 65.000 locuri de cazare în intervalul 2021—2022) — capacitatea fermelor nou-înființate minimum 1.000 locuri de cazare — maximum 3.000 de locuri de cazare — buget estimat 240 milioane de euro;

— extinderea capacității de reproducție din fermele existente (estimare: 30.000 de locuri) — extinderea capacității fermelor de minimum 300 de locuri de scroafă până la maximum 3.000 locuri de scroafă;

— refacerea capacităților de reproducție dezafectate sau aflate în conservare sau reconversia fermelor de îngrășare în ferme de reproducție (20.000 de locuri);

— refacerea sau reconversia fermelor până la o capacitate de minimum 750 de locuri de scroafe și maximum 2.000 locuri de scroafe.

B. Întărirea măsurilor de biosecuritate la nivelul exploatațiilor de suine. Buget alocat — 20 de milioane de euro (FEADR)**C. Investiții în exploatații de creștere și îngrășare a suinelor. Buget alocat — 80 de milioane de euro (buget național și FEADR)****Măsuri specifice:**

— Înființarea de exploatații noi — de minimum 1.500 locuri de cazare porc gras;

— Extinderea exploatațiilor — la o capacitate de minimum 1.500 locuri de cazare porc gras;

— Refacerea și modernizarea capacităților de producție existente în vederea creșterii eficienței energetice, a biosecurității și a îmbunătățirii condițiilor de bunăstare a animalelor — pentru ferme de minimum 1.500 locuri de cazare porc gras și care au mai mult de 10 ani de la intrarea în producție.

D. Continuarea măsurii de bunăstare în sectorul suine 2021—2023. Buget alocat — 140 de milioane de euro (FEADR)**SECTOR AVICOL — echilibrarea balanței comerciale pe segmentul carne de pasăre și ouă de consum.**

În prezent, producția internă de carne de pasăre realizată nu acoperă necesarul de consum al populației, valoarea importurilor fiind mult superioară exporturilor, astfel, în anul 2019

D. Continuarea măsurii de bunăstare în sectorul avicol 2021—2023. Buget alocat — 140 de milioane de euro (FEADR)**SECTOR BOVIN — echilibrarea balanței comerciale în sectorul bovin**

— pentru sectorul creșterii vacilor de lapte, diminuarea deficitului prin măsuri de creștere a producției interne;

— pentru sectorul creșterii taurinelor de carne, îmbunătățirea calității genetice și încurajarea consumului intern de carne de vită prin elaborarea unor măsuri de susținere a crescătorilor de taurine de carne.

Producția, importul, exportul pentru anul 2019

Produsul	Producția internă — tone —	Import tone	Export tone	Consum intern — tone —	% Producția/consum
Bovine	110.700	17.980	39.827	88.853	24,58
Lapte și produse din lapte (mii hl)	39.548,8	13.096,2	2.822,7	49.822,3	— 20,62

Măsuri:

— program de sprijinire a crescătorilor de bovine pentru producția de carne prin stimularea creșterii calității carcaselor conform sistemului de clasificare EUROP;

importându-se cca 143 mii tone carne de pasăre și exportându-se cca 93 mii tone.

Producția de ouă de consum este deficitară în fermele comerciale, numărul de găini ouătoare crescut în fermele comerciale fiind de aproximativ 9 milioane capete, iar, raportat la numărul de locuitori din țara noastră, reprezintă 0,45 găini/cap locuitor, față de 0,78 găini/cap locuitor, media UE.

Pentru producția realizată în fermele comerciale și pentru gospodăriile populației, din cauza lipsei de capacități de reproducție, în anul 2019, s-a importat un număr de 129 milioane capete pui carne de o zi și cca 60 milioane ouă de incubație.

Pentru a acoperi acest deficit este necesar să se crească efectivele de găini de reproducție cu cca 850.000 capete.

Astfel, lipsa capacităților de reproducție face ca necesarul de material biologic destinat fermelor de creștere să fie asigurat din producția națională în proporție de cca 60—70% din necesar.

Acțiuni în vederea echilibrării balanței comerciale aferente sectorului avicol:

A. Creșterea numărului de găini de reproducție cu cca 800.000 capete în vederea acoperirii necesarului de ouă de incubat. Buget alocat — 45 de milioane de euro (buget național și FEADR)**Măsuri specifice:**

— înființarea de ferme noi de reproducție;

— extinderea capacității de reproducție din fermele existente;

— înființarea de stații de incubație noi.

B. Reconversia sistemelor de creștere din fermele de broiler și găini ouă consum către sisteme de creștere cu libertate de mișcare a animalelor. Buget alocat — 10 milioane de euro (buget național și FEADR)**C. Investiții în exploatații de creștere a găinilor și a puilor broiler****Măsuri specifice:**

— Înființarea de exploatații noi;

— Extinderea exploatațiilor;

— Refacerea și modernizarea capacităților de producție existente în vederea creșterii eficienței energetice, a biosecurității și a îmbunătățirii condițiilor de bunăstare a animalelor.

Buget alocat — 80 de milioane de euro (buget național și FEADR)

— încurajarea asocierii pentru înființarea centrelor de colectare și microunităților de procesare a laptelui;

— sprijin financiar pentru înființarea și organizarea microunităților de colectare și procesare a laptelui;

— finanțarea investițiilor pentru înființarea fermelor noi de peste 50 de capete;

— investiții în extinderea și modernizarea fermelor cu un număr de peste 50 capete, prin programe de ajutor;

— finanțarea programelor de ameliorare pentru îmbunătățirea performanțelor de producție și asigurarea materialului biologic de înaltă valoare genetică.

Buget alocat — 150 de milioane de euro (buget național și FEADR);

SECTOR OVINE/CAPRINE

România produce cca. 8 milioane de miei pe an, din care disponibile pentru îngrășare și export sunt cca. 3 milioane capete, care s-au exportat în viu. Pentru evitarea problemelor privind transportul animalelor vii și intrarea pe piața UE este necesară îmbunătățirea calității carcaselor.

Pentru sectorul creșterii ovinelor/caprinelor se va urmări:

— îmbunătățirea calității genetice în sensul obținerii unor carcase de calitate superioară, competitive pe piața UE;

— elaborarea de programe de ameliorare în sensul creșterii rezistenței la scrapie.

Măsuri

— înființarea de ferme noi de îngrășare pentru tineretul ovin/caprin (estimat a se realiza 1 milion locuri de cazare);

— creșterea capacității fermelor nou-înființate: minimum 2.000 locuri de cazare — maximum 5.000 de locuri de cazare;

— programe cu costuri eligibile — construcții, echipamente, mijloace de transport;

— program de sprijinire a crescătorilor de ovine pentru producția de carne prin stimularea creșterii calității carcaselor conform sistemului de clasificare EUROP;

— încurajarea asocierii pentru colectarea lânii și înființarea de microunități de procesare a laptelui de oaie și capră;

— măsuri de sprijin pentru achiziția de animale de rasă specializate lapte/carne și material seminal provenit de la animale de rasă specializate lapte/carne.

Buget alocat — 80 de milioane de euro (buget național și FEADR);

SECTORUL PESCĂRESC

Sectorul pescăresc al României este unul dintre domeniile cele mai afectate de schimbările climatice, dar și de orientările de piață ale consumatorilor, în sensul în care preferințele acestora din ultimii ani arată o orientare clară către consumul speciilor marine și al fructelor de mare. În aceste condiții, principalele obiective pentru următorii patru ani sunt următoarele:

— creșterea producției de pește din acvacultură de la 10.000 tone în 2020 la 15.000 tone în 2024, cu precădere a speciilor de apă dulce valoroase și cu valoare economică ridicată, precum păstrăvul;

— încurajarea procesării primare în fermă, dar și a sectorului de procesare generală a peștelui care poate aduce plusvaloare sectorului pescăresc și servicii consumatorilor;

— organizarea pescuitului la Marea Neagră și crearea de condiții și facilități investitorilor prin construirea portului pescăresc de la Mădia, prin utilizarea Fondului European de Pescuit alocat României pentru perioada 2021—2027;

— finalizarea cadastrării terenurilor proprietate ANPA în suprafață de 33.000 ha și concesionarea acestora;

— întărirea capacității instituționale a ANPA prin modificarea legislației în domeniu, astfel încât de administrarea și reglementările referitoare la resursa acvatică vie din România să răspundă o singură instituție;

— susținerea, încurajarea și sprijinirea pescuitului tradițional, durabil și sustenabil bazat pe cote de pescuit din Delta Dunării și Dunăre, prin sprijinirea organizațiilor de producători, cu utilizarea fondurilor europene destinate acestor activități;

— punerea în funcțiune a Bursei de pește din Tulcea în interesul producătorilor locali, dar și al consumatorilor de pește prin utilizarea transparentă a acestei investiții.

Buget alocat — 165 de milioane de euro (FEPAM);

— Elaborarea unei scheme de susținere a activităților de creștere a cabalinelor. — 30 mil. FEADR

Reforma instituțională

Reformarea celor două agenții de plăți în agricultură: Agenția de Plăți și Intervenții pentru Agricultură (APIA) și Agenția pentru Finanțarea Investițiilor Rurale (AFIR), cu accent pe debirocratizarea procedurilor, în scopul accelerării și creșterii gradului de absorbție a fondurilor europene

Măsuri:

— Debirocratizarea — crearea unei baze de date unice care să cuprindă informațiile aferente tuturor structurilor din subordinea MADR corelate cu instituțiile partenere;

— Operaționalizarea Camerelor Agricole prin implementarea prevederilor legii de reglementare;

— Digitalizarea — măsuri pentru implementarea reglementărilor în domeniul digitalizării pentru asigurarea interoperabilității și gestionarea depunerii online a documentelor.

— Stimularea inițiativelor de jos în sus, care să facă legătura între instituții și fermieri, oferind consultanță, stimulente pentru asociere și extinderea rolului GAL-urilor.

— Susținerea descentralizării în agricultură și extinderea competențelor consiliilor locale și județene și în domeniul agriculturii.

— Susținerea asocierii dintre institutivile și stațiunile de cercetare și producătorii agricoli în vederea multiplicării de semințe certificate pentru a reduce dependența producătorilor autohtoni de semințele certificate din afara României.

1. Creșterea forței comerciale a producătorilor este corelată cu creșterea ofertei de produse locale și cu valoare adăugată

— Crearea condițiilor de vânzare directă către consumator prin piețe locale (la nivelul fiecărei comune sau în bazinele horticole), piețe volante și a comerțului online.

— Revizuirea legislației și adaptarea acesteia pentru a înlesni colaborarea cu autoritățile locale pentru crearea condițiilor de vânzare directă în piețe, piețe volante (legislație fiscală, siguranță alimentară, sprijin din partea consiliilor locale), inclusiv pentru reducerea evaziunii fiscale în agricultură.

— Promovarea politicilor de calitate și a produselor locale cu o înaltă valoare de piață (scheme de calitate la nivel național, scheme europene de calitate), precum și stimularea, unde există potențial, a agriculturii ecologice și creșterea notorietății produselor locale.

— Oferirea unor beneficii fiscale pentru aderarea la scheme de certificare voluntare menite să crească competitivitatea producătorilor agricoli (ex: deducerea din impozit a costurilor cu certificarea GAP sau aderarea la o altă schemă de certificare cum sunt cele pentru produsele cu indicație geografică protejată)

2. Creșterea competitivității sectorului agricol și alimentară la nivel european

— Revizuirea reglementărilor naționale cu privire la accesul pe piața europeană a produselor de origine animală din producția micilor fermieri.

— Stimularea inovației digitale și a agriculturii de precizie.

— Regenerarea și valorificarea resurselor genetice locale.

— Stimularea produselor cu valoare adăugată mare prin dezvoltarea integrată a producției locale și de procesare prin revizuirea politicilor actuale de sprijin (sprijin cuplat, ajutoare de *minimis*, ajutoare de stat).

— Creșterea notorietății produselor alimentare locale și protejarea mărcilor.

— Reforma Agenției pentru Plăți și Intervenții pentru Agricultură și a Direcțiilor agricole județene. Reașezarea lor pe principii de transparență și eficiență atât în implementarea proiectelor de care sunt responsabile, cât și în relația cu producătorii pe care îi deservesc.

3. Diminuarea decalajelor de dezvoltare dintre urban și rural și sprijinirea zonelor cu constrângeri naturale și economice

— Diversificarea activităților economice prin programe de investiții în sectorul nonagricol și în servicii.

— Programe integrate pentru diminuarea sărăciei din spațiul rural.

— Identificarea de posibilități de finanțare sub forma compensării pierderilor de venit pentru activitățile desfășurate în zona montană, Delta Dunării, foste zone miniere, zone vulnerabile, situri arheologice.

— Facilități pentru colectare produselor agroalimentare din zonele greu accesibile.

— Aplicarea directivei europene privind stațiile de compostare județene care să poată furniza îngrășământ de bună calitate la prețuri accesibile.

— Organizarea de grădini urbane pe terenurile abandonate sau neglijate din orașe.

— Atragerea la sate a tinerilor care pot munci de acasă (telemuncă).

FOND FUNCAR ȘI CONSERVAREA PATRIMONIULUI NATURAL

1. Valorificarea strategică a terenurilor agricole

— Recunoașterea valorii terenului agricol ca parte a patrimoniului natural, social și cultural și ca sursă de dezvoltare pentru comunitățile locale. Concretizarea acestui demers prin introducerea unei legislații europene care să ofere mai multă subsidiaritate statelor membre în ceea ce privește reglementarea la nivel național a tranzacțiilor cu terenuri agricole.

— Reglementări naționale privind accesul nediscriminatoriu la terenurile agricole, inclusiv printr-o lege a arendeii, precum și finalizarea retrocedărilor.

— Corelarea politicii funciare cu politica de orientare a structurii exploatațiilor agricole.

— Oferirea unor facilități de achiziție/folosință pentru membrii comunităților locale.

— Crearea unei strategii pentru îmbunătățirea accesului la teren agricol pentru tineri și a tranziției fermelor către fermieri tineri cu scopul întineririi populației din mediul rural și din agricultură.

ÎMBUNĂTĂȚIRI FUNCiare ȘI COMBATAREA SCHIMBĂRIILOR CLIMATICE

1. Reformarea instituțiilor din domeniul îmbunătățirilor funciare

— Revizuirea, modificarea și completarea legislației privind organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Îmbunătățiri Funciare și a Societății Naționale de Îmbunătățiri Funciare.

— Revizuirea legislației și a statutului Institutului Național de Cercetare-Dezvoltare pentru Îmbunătățiri Funciare.

— Revizuirea politicii de sprijin a sectorului de îmbunătățiri funciare și combaterea efectelor schimbărilor climatice.

2. Managementul resurselor de apă

— Utilizarea rațională pentru agricultură a resurselor de apă supraterane și conservarea resursei de apă subterană.

— Modernizarea sistemelor de irigații existente și dezvoltarea de noi sisteme de irigații, prin sisteme gravitaționale și prin sisteme moderne care să utilizeze energii alternative, stocarea resurselor de apă sub formă de bazine de apă pe pământ sau lacuri artificiale. Continuarea modernizării sistemului de irigații prin fonduri europene.

— Prioritizarea și raționalizarea investițiilor publice pentru prezervarea resurselor de apă și maximizarea beneficiului social pe termen lung. Reducerea consumurilor de energie electrică pentru irigații prin utilizare de tehnologii inovative.

3. Adaptarea și reducerea impactului schimbărilor climatice, contribuție la reducerea emisiilor GES

— Îmbunătățirea sechestrării carbonului prin sporirea cantității de carbon organic din sol. Măsurile de împădurire a terenurilor (creșterea suprafeței sprijinite pentru împădurire) printr-un Program național. Acestea ajută la menținerea biodiversității, umidității solului și la împiedicarea apariției alunecărilor de teren în zonele de deal sau muntoase.

— Simplificarea angajamentelor privind mediul și clima și a regulilor și sistemelor de control ale acestora (eco-condiționalitate, codul de bune practici, înverzire), în acord cu evoluția PAC post 2020.

— Reguli și sisteme de control pentru înverzire și eco-condiționalitate simplificate și adaptate la specificul național, care să încurajeze în mod real fermierii să adopte practici agricole durabile.

— Dezvoltarea de tehnologii moderne pentru valorificarea producției secundare, provenite din activitatea agroalimentară, în vederea producerii de materie primă pentru alte activități economice (energie termică, construcții, industria producerii de îmbrăcăminte și marochinărie).

PREGĂTIREA PROFESIONALĂ ȘI ADAPTAREA LA CERINȚELE PIEȚEI MUNCII

1. Întinerirea satului

— Consacrarea legislativă a statutului agricultorului, integrat în comunitatea rurală locală și în mediul în care trăiește.

— Creșterea procentului de tineri implicați în agricultură prin menținerea și creșterea actualului sprijin financiar prin PAC (până la 100.000 euro).

— Mobilitatea urban-rural: crearea unei infrastructuri (fiscale, rutiere, tehnice) pentru tinerii care vor să locuiască și să lucreze în sate câteva luni pe an, inclusiv a unui birou/rețele de sprijin/call center de sprijin pentru cei care doresc să se mute în mediul rural.

— Programe dedicate de sprijinire și atragere a tinerilor în vederea instalării în agricultură prin facilitarea accesului la terenuri agricole, pregătire profesională și resurse materiale (programe de finanțare nerambursabile sub formă de granturi pentru solare, utilaje etc.).

SECURITATE ALIMENTARĂ ȘI SIGURANȚA ALIMENTULUI

1. Fermele de familie — sursa de hrană de calitate și mediu natural curat

— Valorificarea potențialului neexploatat a peste un milion de ferme și gospodării mici și mijlocii care pot oferi hrană sănătoasă și de calitate prin cooperare cu furnizori de servicii, precum: turism, agro- și ecoturism, cicloturism, cantine, programul în școli, tabere pentru copii, precum alte posibilități cum ar fi cazare temporară pentru cei care doresc să se retragă și lucreze o perioadă la sat.

— Susținerea fermei mici și a fermei de familie prin fonduri europene și naționale.

— Reașezarea și redistribuirea sprijinului prin plăți directe pentru a stimula creșterea fermelor medii, în vederea diminuării polarizării structurale a fermelor, utilizând eficient instrumentarul noii PAC.

— Reglementarea lanțului scurt de aprovizionare și stimularea proiectelor care încurajează formarea lanțurilor scurte de aprovizionare.

— Facilitarea și eficientizarea procesului de autorizare și înregistrare a microunităților de procesare a producției primare (crearea de puncte de colectare în sate, mici unități locale de procesare), puncte gastronomice locale, abatoare mobile, precum și pentru producătorii primari care doresc să își diversifice activitatea.

— Stimularea activităților de procesare prin facilități fiscale pentru procesarea materiilor prime de proveniență locală.

ANTREPENORIAT ȘI INFRASTRUCTURĂ

1. Sprijinirea antreprenoriatului agricol

— Programul „RABLA” pentru utilaje agricole

— Reîntinerirea parcului de utilaje va duce la randamente mai bune în agricultură. De asemenea, creșterea cererii pentru astfel de utilaje înseamnă și investiții în fabrici și unități de service pentru acestea în România.

— Încurajarea dezvoltării grupurilor de acțiune locală, pe tot teritoriul țării, ca instrument predilect de implementare pentru programele de dezvoltare locală, prin consolidarea capacității lor de decizie și administrare și prin creșterea alocărilor din fonduri europene și de la bugetul de stat destinate proiectelor de dimensiuni mici și medii adaptate la nevoile locale.

REFORMA ADMINISTRAȚIEI

— Reducerea birocrăției pentru accesarea sprijinului prin PAC.

Pe lângă cerințele birocratice europene, statul român adaugă și el altele. Lucrul acesta face sarcina celor care aplică pentru fonduri europene mult mai grea și îi pune să parcurgă o birocrăție suplimentară inutilă. Fermierii onești își pierd încrederea în posibilitatea reală de a accesa fonduri europene. Vom susține reducerea birocrăției atât la nivel european, cât și național, fiind implicați activ în noile propuneri de reformare a PAC.

— Continuarea și accelerarea procesului de digitalizare a interacțiunii fermierilor cu toate instituțiile statului. Pentru toate instituțiile statului care nu au o platformă IT dedicată interacțiunii cu antreprenorii, se va putea folosi implicit comunicarea prin poștă electronică, nefiind necesară prezența fizică.

MINISTERUL CERCETĂRII, INOVĂRII ȘI DIGITALIZĂRII

La momentul declanșării pandemiei de Covid-19, România se situa pe locul 26 din cele 28 de state membre ale UE în cadrul Indicelui Economiei și Societății Digitale (DEȘI) pentru 2020 (datele sunt la nivelul anului 2019). Pe baza datelor anterioare pandemiei, performanța României a fost identică (2019/2018) în patru din cele cinci dimensiuni DEȘI măsurate.

Această situație a fost cauzată de lipsa de interes a fostelor guverne și lipsa unei planificări precise a procesului de digitalizare, de instabilitatea de la nivelul instituțiilor responsabile, dar și de lipsa de asumare guvernamentală a acestei priorități. Începând cu luna noiembrie 2019, procesul de digitalizare a devenit una dintre principalele priorități, reflectată prin înființarea unei autorități centrale, Autoritatea pentru Digitalizarea României (ADR), cu obiectivul principal de coordonare a procesului de transformare digitală a economiei și societății românești. Acest obiectiv reprezintă un element fundamental în vederea implementării noului model de dezvoltare a României și realizării convergenței cu statele europene mai avansate.

Chiar dacă România înregistra la nivelul anului 2019 cele mai bune rezultate în dimensiunea Conectivitate, datorită utilizării ridicate a benzii largi de foarte mare viteză și disponibilității ample a rețelelor de foarte mare capacitate fixe, în special în zonele urbane, digitalizarea economiei a rămas în urmă, în condițiile în care analiza europeană de la nivelul anului 2019 arăta că aproape o cincime dintre români nu au utilizat niciodată internetul și mai puțin de o treime au competențe digitale cel puțin elementare.

Cauzele care stau la baza dezvoltării precare a serviciilor publice electronice în România sunt: lipsa unei arhitecturi IT eficiente și eficace, lipsa sistemelor informatice necesare instituțiilor publice centrale pentru operaționalizarea serviciilor publice electronice; insuficiența specialiștilor în e-guvernare și a resurselor umane în departamentele IT ale instituțiilor și autorităților publice și, corelat, a competențelor necesare pentru dezvoltarea și mentenanța serviciilor publice electronice și lipsa

unui cadru legislativ și procedural unitar și eficace pentru susținerea serviciilor publice electronice.

Platforme IT cheie din România care deservește direct cetățenii și companiile, alături de altele cu specific mai degrabă sectorial, sunt:

— Sistemul Național de Achiziții Publice;

— Sistemul Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară pentru emiterea extraselor de carte funciară;

— Portalul instanțelor de judecată;

— Registrul Comerțului online (portal ONRC);

— Sistemul informatic al Ministerului Finanțelor Publice și al Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

Există totodată platforme IT relevante cu rol orizontal, național cu rol de consolidare a e-guvernării, care însă nu au fost suficient dezvoltate, populate, exploatate și promovate înainte de pandemie, dar care au fost exponențial eficientizate prin suportul ADR în cursul anului 2020:

— Sistemul electronic național;

— Sistemul național electronic de plată online a taxelor și impozitelor (Ghișeul.ro);

— Punctul de contact unic electronic.

Până la sfârșitul anului 2019 nu a existat un inventar la nivelul Guvernului privind toate serviciile publice puse la dispoziția cetățenilor și persoanelor juridice private cu ajutorul cărora să se poată realiza o evaluare exhaustivă a măsurii în care acestea dispun de platforme electronice deschise interacțiunii cu beneficiarii și mai mult pentru a crea un roadmap al digitalizării serviciilor publice.

Guvernul a reușit să transforme criza pandemiei de Covid-19 într-o șansă de a impulsiona procesul de digitalizare al administrației publice. S-au luat măsuri de ordin legislativ, tehnic și administrativ, fiind adoptate multiple acte normative cu rol de reglementare și suport al procesului de digitalizare. S-au eficientizat și extins platformele IT relevante cu rol orizontal, la nivel național, de consolidare a e-guvernării (Ghișeul.ro, PCUe), s-au creat platforme web și aplicații pentru a oferi sprijin și informare corectă pentru cetățeni și companii privind gestionarea pandemiei Covid-19, s-a accelerat procesul de implementare a marilor proiecte de digitalizare ale instituțiilor care furnizează servicii publice și s-au eficientizat procese administrative, în raport cu cetățenii, mediul de afaceri și interinstituțional.

Viziunea pe termen mediu privind transformarea digitală a României

Principalul obiectiv al digitalizării este de a contribui la transformarea profundă a economiei, a administrației publice și societății, creșterea performanțelor și eficienței în sectorul public, prin crearea unor noi tipuri de valoare bazată pe digitalizare, inovații și tehnologii digitale

Pe termen lung, impactul strategic vă conduce la o sinergie între elementele-cheie care definesc ecosistemul digital al României, iar obiectivul strategic este de a crea un context propice inovației, progresului economic și social, dezvoltarea competențelor cheie și a valorii adăugate prin instrumente și tehnologii digitale. Un alt obiectiv strategic este acela de a face din mecanismul specific producție — adopție de inovații și tehnologii o practică relevantă și curentă în România. Astfel, ne propunem ca în demersul strategic să acordăm o atenție sporită valorificării potențialului de digitalizare al companiilor și instituțiilor din România și creșterea adopției instrumentelor digitale.

Se va crea cadrul necesar pentru tranziția la economia și societatea digitală prin inovații și tehnologii relevante, competitive și scalabile, contribuind la obiectivul Guvernului de a implementa o nouă paradigmă fundamentată pe o dezvoltare sustenabilă a societății și economiei românești și la îndeplinirea obiectivului de convergență reală cu partenerii din Uniunea Europeană.

Prin mecanisme și activități specifice va fi asigurată creșterea capacității României de a dezvolta și integra inovații și tehnologii digitale în vederea digitalizării unor domenii și sectoare diverse pentru atingerea unor indicatori DEȘI mai performanți în ierarhia europeană, pentru creșterea vizibilității la nivel global, dar și pentru valorificarea potențialului strategic pe care România îl are în domeniul IT&C, contribuind astfel la ridicarea calității vieții cetățenilor și la reducerea costurilor pentru companii, prin simplificarea interacțiunii cu instituțiile statului.

Creșterea extrem de rapidă a economiei digitale se poate face acționând simultan și coordonat pe patru axe strategice, care ne asigură un ecosistem digital capabil să funcționeze, să inoveze și să transfere servicii și produse digitale inovative în beneficiul societății și economiei. Cele patru axe strategice sunt:

— Administrație publică digitală — tranziția rapidă, printr-un proces de transformare digitală a administrației publice din România, de la statutul neconsolidat încă de e-Government la cel de smart government. Această tranziție se realizează parcurgând în mod obligatoriu etapa fundamentală de guvernare bazată pe date (data-centric government)

— Economie digitală — Transformarea digitală a economiei românești, cu un accent pe IMM-uri, care reprezintă 99% din companiile românești

— Educație digitală — digitalizarea procesului educațional prin includerea la nivel transversal a tehnologiei în toate procesele educaționale, dar mai ales prin implementarea unor politici de dobândire/creștere/îmbunătățire a competențelor digitale la nivelul întregii societăți românești

— Societate digitală

Aceste axe strategice pot fi puse în valoare prin:

- Infrastructură digitală (nivelul 1);
- Instrumente digitale hardware și software (nivelul 2);
- Competențe și abilități digitale (nivelul 3);
- Ecosisteme digitale (nivelul 4 — companii, instituții, cetățeni etc.);
- Noi domenii strategice de dezvoltare ca efect al digitalizării economiei, administrației, societății și educației.

1. ADMINISTRAȚIE PUBLICĂ DIGITALĂ

Digitalizarea administrației publice, mult întârziată în România, este unul dintre obiectivele centrale ale Guvernului. În acest domeniu provocarea majoră pe care și-o asumă Guvernul este depășirea în următorii 4 ani a mai multor etape ale transformării digitale a guvernării și administrației publice, astfel încât să acționeze pe baza principiilor de guvernare inteligentă (Smart Government), caracterizată de administrație bazată pe date (data-centric) și care să poată utiliza instrumente de analiză și predicție precum inteligența artificială.

A. Eficientizarea instituțiilor

— Vom eficientiza structurile statului responsabile de digitalizare (MCSI, CIO, ADR, CTE/CTS, CERT), clarificând rolurile executive și de reglementare ale acestora și asigurând o dezvoltare digitală sustenabilă și aliniată unei viziuni strategice, cu accent pe eficiența în folosirea banului public, simplificare administrativă și acces cât mai larg la participarea în achiziții publice.

— Inventarierea activelor digitale ale statului și reorientarea sistemelor informatice neutilizate sau depreciate, eliminând risipă și dezvoltând guvernarea electronică într-un mod sistematic și structurat care evită suprapunerii de funcționalități (principiul „distribuire și re folosire”—„share and reuse”) și competiția între instituții în oferta de servicii către cetățean.

— Vom promova interoperabilitatea dintre sistemele informatice existente prin crearea unor „autostrăzi informaționale” între instituții. Ne dorim să nu alterăm individualitatea funcțională a sistemelor informatice sectoriale, dar, în același timp, să asigurăm accesul la date imediat de la o

instituție la alta, în vederea asigurării principiului „o singură dată” (once-only principle). Pentru a rezolva aceste probleme este necesară conectarea diverselor aplicații publice prin intermediul unor punți tehnologice.

— Vom identifica posibilități privind extinderea rolului operatorului de Cloud Governmental prin diversificarea serviciilor oferite către administrație într-o abordare hibridă IaaS—PaaS (Infrastructură ca Serviciu—Platformă ca Serviciu).

— Implementarea de proiecte pentru digitalizarea sistemului de sănătate și pentru consolidarea capacității de gestionare a crizei sanitare COVID-19, care să permită, printre altele, procesarea automată a volumelor mari de date medicale, prelucrarea informațiilor din chestionare și fișe de pacienți, triajul pacienților, monitorizarea stării de sănătate a pacienților și a foștilor pacienți infectați și tratați de COVID-19.

B. Servicii de guvernare electronică

— Vom dezvolta noi servicii de guvernare electronică pornind de la nevoile reale ale cetățenilor români de pretutindeni, construite în jurul și pentru utilizatorul obișnuit, adaptate contextului, accesibile tuturor și inclusive, care asigură protecția datelor personale și a vieții private.

— Reducerea la minimum a numărului de documente necesare oricărui mecanism tranzacțional, favorizarea și încurajarea folosirii versiunii digitale a documentelor de orice tip.

— Transformarea Punctului de Contact Unic Electronic (PCUE) în interfața reală de comunicare dintre cetățean și statul român. Orice document depus în PCUE va avea valoare legală și va intra pe circuitul documentelor legale pentru toate instituțiile

— Simplificarea și regândirea interfețelor pentru utilizatori (UX, „digital by design”) astfel încât să fie intuitive și ușor de înțeles de către cetățeni.

Tehnologiile digitale vor permite inovarea și vor menține administrațiile publice adaptabile și adecvate misiunilor lor, contribuind la îmbunătățiri majore ale eficienței și eficacității administrării și ale furnizării de servicii publice.

Obiectivul Guvernului va fi de a încuraja și sprijini administrația publică atât la nivel central, cât și local pentru a-și optimiza continuu serviciile furnizate către cetățeni și întreprinderi prin utilizarea de soluții inovatoare.

„Digital first” este principiul după care administrațiile publice de la toate nivelurile vor fi obligate să-și proiecteze politicile și strategiile. O abordare unitară la nivel național privind reutilizarea datelor publice va governa modul de lucru și interacțiunea în interiorul administrației publice, dar și al sistemului public cu cel privat. Administrațiile publice trebuie să se conecteze la spațiile de date pentru a reutiliza datele existente în vederea fundamentării deciziilor în domeniile strategice și, totodată, să producă datele și infrastructura necesare, astfel încât să faciliteze reutilizarea acestora de către organizațiile din sectorul public și privat în vederea creșterii competitivității economice.

Administrația publică va avea rolul de motor al cererii de tehnologii digitale, promovând încrederea în utilizarea noilor tehnologii (de exemplu, AI și Big Data) și demonstrând că schimbul și prelucrarea avansată de date, prin asigurarea unui cadru legal și etic, pot fi făcute într-un mod sigur și cu impact pozitiv major asupra economiei și societății.

În vederea susținerii acțiunilor menționate mai sus, vor fi exploatare sinergiile rezultate din utilizarea și implementarea următoarelor instrumente și măsuri:

— elaborare strategiei și cadrului normativ privind digitalizarea administrației publice;

— realizarea unui inventar sau registru al tuturor serviciilor publice (furnizate de administrația publică centrală și locală) și analiza gradului de sofisticare digitală curentă al acestora, necesare pentru cuantificarea corectă a decalajului de digitalizare a administrației publice românești față de modelele

de succes în domeniu la nivel internațional și monitorizarea progresului în timp care este în curs de realizare.

Digitalizarea administrației publice se va baza pe asigurarea celor patru piloni esențiali, cu rol strategic, ai arhitecturii digitale funcționale a administrației publice, care creează cadrul pentru dezvoltarea de servicii electronice în mod descentralizat la nivelul oricărei instituții. Aceste patru măsuri, pe care alte țări le-au implementat cu ani în urmă, identificarea electronică, interoperabilitatea, platforma unică de acces la serviciile publice online respectiv infrastructura de tip cloud.

În termeni de măsuri concrete, acțiunea guvernamentală se va organiza pe două direcții:

1. Din perspectiva arhitecturii IT guvernamentale:

Implementarea principiului once only și a arhitecturii de interoperabilitate bazată pe un management de API-uri puse la dispoziție de toate instituțiile publice care dețin registre de date naționale. Acest demers va urmări identificarea tuturor registrelor de bază și crearea unui mecanism pentru amendarea acestei liste, asigurarea infrastructurii tehnice pentru că accesul la registrul de bază să se realizeze rapid, sigur și flexibil, asigurând integritatea, disponibilitatea și confidențialitatea datelor.

În paralel, se va generaliza și se va utiliza în masă semnătura electronică a funcționarilor din administrația publică, astfel încât aceștia să poată comunica digital cu firmele, scăzând timpul de reacție și corectarea timpurie a unor posibile greșeli.

Introducerea unui sistem de identitate electronică care va permite interacțiunea completă la distanță cu administrația publică, cu efectul clar al scăderii costurilor, folosind o identitate unică și un mecanism de autentificare de tip SSO (single Sign On), inclusiv înrolarea pe această platformă de identificare online putându-se realiza la distanță. Va rezulta un sistem care permite interacțiune zero la ghișeu pentru cetățean încă de la înrolare, obținându-se o reducere a costurilor de implementare de noi platforme și un nivel ridicat de securitate pentru toate serviciile publice oferite online. Această schemă de e-identitate va fi notificată la nivelul UE și integrată cu nodul de comunicare transfrontalieră europeană eIDAS. Sistemul național de identitate electronică va fi deschis, pregătit să integreze noi tipuri de identități și inclusiv să asigure tranziția spre sisteme care presupun utilizarea unor mecanisme de tip SSI (Self-sovereign identity).

Operaționalizarea efectivă a unui punct de contact unic electronic pentru cetățeni și companii prin refacerea PCUe și integrarea acestuia cu sistemul național de plăți, ghișeu.ro, într-o platformă unică pentru cetățeni. Prin includerea tuturor serviciilor electronice disponibile și accesibilizarea lui prin schema de e-identitate națională, conform cadrului normativ european, serviciile publice electronice vor fi disponibile și accesibile și transfrontalier pe baza nodului eIDAS. În plus, acest demers va crește vizibilitatea serviciilor publice, având ca principal efect scăderea timpului pentru căutarea informației de către firme și se va obține unificarea practicii administrative în relația cu firmele și cetățenii.

Pe termen mediu și lung, se va demara migrarea serviciilor publice într-un cloud guvernamental, ceea ce va crește disponibilitatea, dar și ergonomia de utilizare a serviciilor publice digitale, efectul fiind de scădere a costurilor firmelor în interacțiunea cu statul și pe termen lung chiar a nevoilor de finanțare a unor servicii eterogene scăzând presiunea pe bugetul public și indirect pe firme. Decizia privind modul în care va fi făcut cloudul se va lua de către guvern în primul an de guvernare.

2. Din perspectiva sistemelor informatice care operează efectiv livrarea de servicii publice:

Se va învești puternic în creșterea capacității de a gestiona riscurile cibernetice, un aspect important pentru o economie care se digitalizează accelerat. Guvernul își va asuma responsabilitatea pentru susținerea, operaționalizarea și valorificarea centrului EUCyber.

Realizarea obiectivelor de mai sus va depinde totodată de: asigurarea resursei umane necesare procesului de transformare digitală:

— cuantificarea nevoii de specialiști IT în administrația publică și elaborarea unui plan național pentru formarea și fidelizarea acestora;

— crearea unui corp de specialiști la nivel central (ADR) pentru pilotarea transformării digitale (rolurile vizate sunt de tipul: proiect manager, arhitect, business analyst, UI/UX designer, implementarea efectivă urmând a se face împreună cu partenerii din industrie);

— derularea unui program amplu pentru crearea abilităților digitale necesare la nivelul angajaților din sectorul public care vor opera noile instrumente digitale puse la dispoziție (a se vedea obiectivul pentru Competențe Digitale)

— adoptarea cadrului legal și a normelor necesare pentru transformarea digitală a României prin: politici de tip digital first, politici de tip cloud first, API first, legea interoperabilității, standardizarea datelor din toate domeniile administrației publice (sănătate, educație, muncă, finanțe etc.), crearea de standarde pentru achiziția de platforme software la nivelul administrației publice centrale și locale, crearea unui cadru legislativ ce permite o bună transparență asupra sistemelor informatice achiziționate; susținerea proiectelor AI, blockchain, RPA, Open Data

— vom crea cadrul legal pentru gestiunea activelor digitale

— în procesul de digitalizare se asigură obligatoriu punerea la dispoziția cetățenilor aparținând minorităților naționale a formularelor și textelor de uz curent în format bilingv, respectiv în limba română și limbile minorităților naționale. Sistemul național de plăți, ghișeu.ro, serviciile publice electronice obligatoriu vor fi disponibile și accesibile și în limbile minorităților naționale.

2. ECONOMIE DIGITALĂ

Pentru România, potențialele beneficii economice ale digitalizării ar aduce o contribuție de 42 de miliarde de euro la PIB, până în anul 2025. Economia românească este dominată în proporție de 99% de întreprinderi mici și mijlocii, viteza cu care acestea se pot digitaliza și nivelul de digitalizare pe care îl pot atinge, fiind două elemente cu efecte de anvergură asupra competitivității României pe piața europeană și globală. Datorită ritmului de creștere fulminant al industriei tehnologice la nivelul UE (de cinci ori mai rapid decât restul economiei europene în termeni de valoare adăugată brută), tehnologiile digitale impactează într-un mod disruptiv dinamica pieței, cu o viteză din ce în ce mai mare, creând oportunități fără precedent pentru IMM-urile europene și implicit românești, permițând companiilor să inoveze, să crească și să concureze utilizând modele și soluții noi în generațiile anterioare de tehnologii. În plus, industria poate beneficia de un efect indirect al digitalizării, dar cu impact major asupra capacității companiilor de a converge spre principiile economiei digitale prin noi modele de afaceri, modele operaționale și o nouă viziune managerială într-o nouă paradigmă bazată pe inovații și tehnologii digitale.

Această situație este cauzată și de faptul că procesul de transformare digitală a IMM-urilor a fost deseori greșit înțeles și redus la numeroase programe de finanțare, asimilate doar unor simple achiziții de sisteme și echipamente IT.

Procesul de transformare digitală implică schimbări fundamentale pe diferite paliere ale unei afaceri:

— la nivel de procese (utilizarea unui procent crescut de automatizare în producție și de integrare a datelor în procese și lanțuri de aprovizionare, conducând la creșterea productivității și eficientizării resurselor);

— la nivel de produse (încorporarea TIC în cât mai multe categorii de produse) și nu în ultimul rând

— la nivel de modele de business (produsele inteligente și conectate conduc și se adaptează la schimbările de comportament ale clienților).

Într-un cuvânt, întreaga economie românească trebuie să facă o tranziție cât mai rapidă către noua economie (Economia digitală) valorificând toate avantajele noii revoluții industriale 4.0. Economia digitală are potențialul de a genera schimbări majore și oportunități în domenii foarte variate, precum administrativ, social, educațional, medical, dar și în domenii emergente. Creșterea potențialului României de a crea și inova tehnologii digitale și, pe de altă parte, de a le adopta și utiliza va genera valoare strategică pe mai multe nivele.

Cele mai multe IMM-uri din România (1/3 din IMM-urile europene) investesc în principal în produse digitale care permit optimizarea afacerilor, a operațiunilor, cum ar fi Customer Relationship Management (CRM) sau Enterprise Resource Planning (ERP), concentrându-se pe optimizarea modelelor și proceselor existente, fără o analiză de business fundamentată, o simplificare a proceselor, colectarea de date sau folosirea unor tehnologii emergente ca Inteligența Artificială, Cloud Computing, IoT, Blockchain etc. Domeniile cu cel mai mare potențial de automatizare în România și unde putem obține cel mai mare impact sunt: agricultura, domeniul manufacturii, comerțul și transporturile.

Prin urmare, este nevoie de o viziune strategică guvernamentală concertată top-down care să creeze ecosistemul de instrumente și măsuri de sprijinire a procesului de transformare digitală a IMM-urilor, ale cărui elemente trebuie să se centreze pe:

— hub-urile europene de inovare digitală — E-DIH (European Digital Innovation Hubs)

Un studiu recent al BEI arată că aproximativ 70% dintre IMM-urile europene care au implementat un proiect de digitalizare s-au folosit de infrastructura hub-ului de inovare regională din regiunea în care își desfășoară activitatea, indiferent dacă IMM-ul avea sau nu un profil digital. Astfel, Hub-urile europene de inovare digitală sunt principalul instrument și vector trans-european pe care Comisia Europeană împreună cu statele membre îl au în vedere pentru a impulsiona atât inovarea și digitalizarea economiei, cât și digitalizarea administrației publice europene. Concepute ca agenții de dezvoltare a digitalizării în parteneriat public-privat, aceste hub-uri vor fi finanțate în principal prin Programul Europa Digitală și prin alocări ale Fondului European pentru Dezvoltare Regională la nivelul fiecărei regiuni europene și vor lucra în rețea pentru atingerea obiectivelor menționate mai sus. Hub-urile Digitale de Inovare vor pune în valoare potențialul tehnologic și de inovare regional pentru a dezvolta tehnologii și instrumente digitale pentru domenii cu grad ridicat de adopție: industrie, administrație publică, agricultură, healthcare etc. Rolul strategic al Hub-urilor Digitale de Inovare este și acela de a defini din punct de vedere geostrategic rolul României pe o hartă europeană, dar și globală a digitalizării și inovației tehnologice. Hub-urile digitale de inovare vor deveni vectori strategici, conectați în rețeaua europeană a hub-urilor digitale de inovare capabili să genereze și să transfere know-how și să genereze valoare în economie și societate.

România, care va avea un număr de hub-uri în principalele regiuni de dezvoltare, va utiliza la maximum oportunitățile oferite de aceste instrumente. Prin pilotarea acestor DIH-uri, Guvernul va face ca funcțiile acestora prevăzute în Regulamentul Europa Digitală — sprijin pentru identificarea investirilor, instruire și sprijin în dobândirea competențelor digitale, testare înainte de investiție, crearea unui ecosistem pentru inovare și rețea — să contribuie direct și măsurabil la transformarea digitală a IMM-urilor, în corelare cu strategiile de specializare inteligentă ale fiecărei regiuni de dezvoltare.

Măsuri concrete:

— Dezvoltarea soluțiilor de finanțare prin programele operaționale regionale a unor proiecte de smart city în orașele din fiecare regiune în parteneriat cu hub-urile regionale

— Derularea de training-uri pentru funcționarii publici, pentru dobândirea de competențe digitale, la nivel local prin DIH-uri, obiectivul final fiind acela de a avea un nivel minim de competente digitale pentru orice angajat în sistemul public din România

— Crearea și utilizarea colaborativă a unor infrastructuri regionale comune

— Crearea unui fond de investiții dedicat startup-urilor inovative, în parteneriat cu investitori privați

Ponderea IMM-urilor capabile să atragă finanțarea externă pentru proiecte inovative, dar și cu un grad mare de risc, este semnificativ mai mică decât cea a IMM-urilor care aglutinează resurse financiare externe în scopul implementării de proiecte în domenii tradiționale de business. Chiar dacă băncile pot reprezenta sursa principală de finanțare a produselor high-tech inovative, de foarte multe ori, acestea dovedesc fie o lipsă de expertiză pentru a evalua corect proiectele digitale, fie nu au produse financiare potrivite pentru acest tip de business. Date fiind unele dintre caracteristicile unice ale proiectelor digitale (nu au garanții tangibile; IP-urile și imobilizările necorporale nu sunt recunoscute pe scară largă ca garanții), astfel de proiecte fiind pe bună dreptate catalogate ca propuneri cu un grad ridicat de risc. Prin urmare, există o nevoie stringentă de instrumente inovatoare care să susțină finanțarea acestor produse digitale care pot avea un extraordinar efect de leverage în economie.

Pe de altă parte, statul nu are instrumentele de evaluare corectă a gradului de inovare tehnologică sau de business pe care o companie îl propune și de cele mai multe ori criteriile de finanțare sunt bazate pe grile care elimină riscurile și finanțează soluții mai puțin inovative, acest lucru fiind contrar ideii de start-up high-tech. Soluția este realizarea unui parteneriat în care sunt atrași alături de statul român parteneri din mediul privat capabili să își asume în egală măsură riscul cofinanțării și calitatea de evaluator în același timp.

Solutii.gov.ro — O platformă de soluții alimentată de datele Guvernului și ale sectorului privat — O platformă digitală colaborativă în care sectorul privat poate avea o abordare practică asupra soluționării problemelor ridicate de administrația publică oferind soluții existente sau dezvoltând altele noi pentru a face față acestor probleme. Această platformă a soluțiilor va beneficia, de asemenea, de datele deschise de sectorul public și privat pentru a construi soluții și decizii cu privire la informații transparente. Accesul transparent și ușor al companiilor private la proiecte publice, precum și posibilitatea — acolo unde regulile de protecție a datelor permit — dezvoltării de aplicații utile pe platforme publice cu acces software pe baza de API-uri. Acest sistem permite, pe de o parte, creșterea și transparentizarea pieței publice de IT&C, pe de altă parte, deschide potențialul enorm al aplicațiilor private construite în ecosistem public — ceea ce poate aduce acces exponențial la servicii digitale extrem de valoroase cetățenilor României.

3. EDUCAȚIE DIGITALĂ

Un aspect important pentru acțiunea guvernamentală este cel al dezvoltării abilităților digitale la nivelul tuturor segmentelor de populație și ale forței de muncă. Conform Indicelui Societății și Economie Digitale publicat de Comisia Europeană (DESI), România se plasează în acest domeniu la coada clasamentului european, cu mai puțin de 30% din populație având competențe digitale de bază. Guvernul va acționa realist, dar structurat în acest domeniu, pentru a reuși să aibă un impact pozitiv concret măsurabil și coordonat cu implementarea soluțiilor de digitalizare ale administrației publice. În acest fel, pentru prima

oară după mulți ani, se vizează apariția primelor modificări generate în acest domeniu, de măsuri guvernamentale.

Pentru a fi eficiente, atât obiectivele, cât și măsurile aferente acestui domeniu vor fi organizate pe segmente și nevoi asociate lor.

Astfel, segmentele vizate de măsuri guvernamentale în domeniul competențelor digitale vor fi următoarele:

— Populația generală pentru nevoile uzuale ale vieții cotidiene și ale utilizării noilor servicii publice digitalizate

— Funcționarii și angajații autorităților publice — atât centrale, cât mai ales locale — pentru nevoile de a furniza servicii folosind noile instrumente digitale de e-guvernare. Obiectivul este acela de a avea la nivelul tuturor angajaților din sistemul public, până în 2024, un nivel minim de competențe. Vom implementa:

— programe naționale de formare a funcționarilor publici, cu un calendar adaptat evoluției sistemelor informatice din administrația publică, dar și corelarea acestora cu evoluția tehnologică propriu-zisă

— Populația școlară, pentru nevoile de dobândire a competențelor digitale aferente fiecărui nivel educațional, cu accent pe zona preuniversitară:

— evaluarea și modificarea curriculei școlare pentru a include atât ore de digitalizare specifice vârstei și nivelului școlar, cât și un demers de digitalizare transversală a modului de predare pentru toate disciplinele

— Investiții în competențele digitale de bază ale personalului didactic în programe regulate de training și în transferul de resurse umane IT către zonele deficitare:

— program anual de skilling pentru profesori în care vor fi implicate cadrele didactice din școli, pe principiul mecanismului, train-the-trainer

— Dezvoltarea competențelor digitale avansate ale specialiștilor din zona IT pentru tehnologii emergente — Quantum Computing, AI, Blockchain, IoT etc. — cu efectul creșterii valorii adăugate a serviciilor și produselor dezvoltate de către companiile din domeniul IT&C românești și pentru a rămâne o economie competitivă la nivel mondial:

— derularea de programe de training pentru upskilling prin intermediul Digital Innovation Hubs.

4. SOCIETATE DIGITALĂ

Măsuri

— Legea arhivelor electronice

— Legea cărții de identitate. Trebuie să reglementeze identificarea suficient de sigură (nivel de asigurare ridicat conform Regulamentului nr. 910/2014) pentru autentificarea în sistemele statului

— Legea domiciliului electronic. Lege care permite ca toate comunicările legale să se poată purta electronic, iar cetățeanul să aibă un „domiciliu electronic” creat de stat, pe care să-l poată gestiona/actualiza

— Posibilitatea cetățeanului de a opta pentru a primi comunicări ale statului român electronic, nu fizic

— Posibilitatea statului/terților de a trimite notificări către cetățean care să aibă valoare juridică (de exemplu, notificarea electronică de plată a unei amenzi să nu poată fi refuzată de către cetățean pe motiv că nu a citit-o, odată ce acel cetățean și-a declarat opțiunea de notificare electronică)

— Posibilitatea de a arhiva electronic comunicările între cetățean și instituțiile publice, acelea care au fost făcute în baza cetățeniei digitale

— Posibilitatea cetățeanului de a transmite (cu valoare juridică) documente semnate electronic către orice instituție a statului, ca și cum le-ar trimite în format fizic

— Crearea unui cadru legal național pentru a asigura aplicarea tuturor tipurilor de semnături electronice, în conformitate cu Regulamentul e-IDAS. Legislația națională ar trebui să fie flexibilă și să permită utilizarea celor 3 versiuni ale semnăturii electronice (simplă, avansată și calificată) pentru a crește procesul de digitalizare în România.

Guvernul își propune să ofere acces la internet de viteză rapidă a unei mari părți a populației, iar în aceasta direcție are în vedere luarea următoarelor măsuri:

a) actul normativ de modificat: Legea nr. 51/2006, în urma unei ample dezbateri publice și cu operatorii;

b) elemente esențiale care nu trebuie să lipsească din acest act: Acoperirea peste 96% cu internet NGN a populației din România. Generalizarea și facilitarea accesului la servicii de telemedicină în mediul rural, acordând prioritate comunităților vulnerabile și celor aflate la distanțe mari față de spitalele județene. Generalizarea și facilitarea accesului la învățământul online în mediul rural și la resurse educaționale deschise. Facilitarea dezvoltării competențelor digitale în rândul populației din zone vulnerabile;

c) acțiuni instituții: ANCOM: proiecte dedicate de extindere a rețelei, prin operatori privați. Sprijin național pentru fiecare localitate astfel încât în măcar un loc public, dotat și cu prize, să fie acces gratuit la Wifi, astfel încât cei care nu își permit accesul acasă să se poată conecta acolo. Dotarea bibliotecilor publice, inclusiv cele școlare, cu infrastructură TIC modernă și acces la internet și organizarea unor cursuri și sistem de asistență pentru alfabetizare digitală și a adulților (program de interes național prin Ministerul Educației și Cercetării);

d) alocare bugetară: Facilitatea de Redresare și Reziliență (Next Generation EU): Proiect integrat pe Pilonii Transformare Digitală, Coeziune Socială, Garanția pentru Copii; Viitorul Program operațional regional, axa prioritară 7 — „Digitalizare în educație”; Viitorul Program operațional Sănătate, axa prioritară 6 — „Digitalizarea sistemului medical”; InvestEU: Axa 4 — Dezvoltarea infrastructurii de conectivitate digitală pentru creșterea accesului și a calității, în special în zonele rurale și periferice.

Cercetare, dezvoltare, inovare (CDI)

Probleme structurale ale cercetării și inovării din România

Cercetarea și inovarea necesită un cuplaj mult mai coerent la nevoile actuale ale societății și economiei pentru ca rezultatele cercetării și inovării să poată fi valorificate mult mai repede. Pactul verde, componenta digitală, trasează o direcție prioritară în care trebuie să meargă cercetarea. Mediul de cercetare din universități, institutele de cercetare și mediul economic trebuie să contribuie la elaborarea strategiilor multianuale de cercetare. În egală măsură, cercetarea românească trebuie să facă parte din sistemul de cercetare mondial pentru a facilita sincronizarea cercetării românești din punctul de vedere al nivelului profesional, cât și din punct de vedere tehnologic. România are o resursă cenușie importantă, disipată în sistemul internațional de cercetare, căreia trebuie să-i creem condiții pentru a putea genera valoare în România. Aceste două direcții strategice, internă și externă, vor fi baza de prioritizarea a politicilor care vor fi implementate în perioada 2021—2024.

La nivel național, în perioada 2014—2019 investițiile insuficiente în domeniul CDI din fonduri guvernamentale, nu întotdeauna corelate cu fondurile structurale, au produs puține transformări importante în sistemul românesc de CDI și au determinat o dinamică negativă a producției științifice, o slabă vizibilitate internațională a cercetătorilor și a rezultatelor cercetării românești, reducerea numărului de tineri doctori și doctoranzi, singurul efect pozitiv fiind, într-o oarecare măsură, îmbunătățirea infrastructurii CDI, pentru care s-au utilizat resurse financiare puse la dispoziție din fondurile structurale. Datele existente indică și o capacitate foarte limitată de comercializare și transfer către utilizatori (în principal mediul economic) a rezultatelor cercetării și inovării românești. Antreprenoriatul, în mod special cel bazat pe inovare, este la un nivel redus, mult sub potențialul existent în România. Alocarea bugetului național pentru CDI este semnificativ sub țintele asumate prin documentele strategice naționale, precum și în

raport cu media UE. Alocările financiare guvernamentale pentru activități CDI, după ce au crescut la 0,26% din PIB în 2016, au scăzut la 0,15% în 2018 și 0,14 în 2019. România încheie ciclul de politici publice 2014-2020 în domeniul cercetării, dezvoltării și inovării (CDI), fără să fi fost realizată o evaluare intermediară sau un studiu de impact. În absența unui nivel suficient de finanțare publică a cercetării și inovării pentru perioada 2014-2020, obiectivele legate de competitivitate pentru cercetare și inovare și ale strategiei de specializare inteligentă nu au putut fi atinse.

Având în vedere aceste aspecte, Guvernul își va asuma derularea evaluării externe, cu experți selectați de Comisia Europeană, a politicilor naționale în cercetare, dezvoltare și inovare, a guvernanței și arhitecturii instituționale și implementarea recomandărilor primite de la Comisia Europeană, prin instrumentul Facilitate în Sprijinul Politicilor, cu finanțare integrală din programul Orizont 2020. Ulterior încheierii evaluării politicilor naționale în cercetare se va trece la evaluarea de fond a sistemului național de cercetare.

Această măsură va avea ca impact creionarea cât mai aproape de realitate a cauzelor dezechilibrelor actuale din sistemul CDI și identificarea unor măsuri care să reducă decalajele pe termen mediu și lung a indicatorilor specifici față de media UE, și va asigura un trend ascendent domeniului CDI, inclusiv creșterea șanselor de succes la viitorul Program european de cercetare „Orizont Europa” (2021—2027) și intensificarea transferului în economie al rezultatelor cercetării. Această reformă va conduce la stabilirea unor poli de excelență esențiali pentru formarea de parteneriate pe termen lung și pentru colaborarea în jurul unor infrastructuri și programe de cercetare de anvergură internațională, în domenii de frontieră ale științei și tehnologiei, în vederea unei mai bune integrări în Spațiul European al Cercetării.

Obiective specifice și măsuri de implementare

1. Schimbări structurale în sistemul național de cercetare și inovare, ca motor al dezvoltării economice și de creștere a competitivității României:

a) creșterea valorii și eficienței finanțării pentru cercetare și inovare și atingerea țintei de 2% din PIB până în 2024 (1% finanțare publică + 1% finanțare privată) cu asigurarea unei distribuții bugetare echilibrate, destinate susținerii atât a cercetării aplicative și inovării, cât și a cercetării fundamentale și de frontieră, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă/cu potențial de creștere;

b) armonizarea, actualizarea și simplificarea legislației privind organizațiile publice de cercetare conform principiilor „bunelor reglementări” („better regulation”) și evitarea birocratizării excesive. Acest obiectiv specific se va realiza prin măsuri care să asigure finanțarea activităților de cercetare pe baza planificării bugetare multianuale, pentru a asigura convergența cu celelalte țări ale UE și cu planificarea cadrului financiar multianual (MFF) adaptate noilor provocări, cu un sistem de finanțare de inițiere tip „top-down” și de parcurs tip „bottom-up”. Acest lucru va permite atât stabilitatea și predicția bugetară cu rol în atragerea de capital privat și stabilizarea de resurse umane, cât și dezvoltarea de proiecte fanion de anvergură;

c) stimularea proceselor decizionale în administrația managementului cercetării, pe baze științifice;

d) UEFISCDI va fi reorganizat și va funcționa în subordinea Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării.

2. Îmbunătățirea condițiilor-cadru pentru cercetarea publică:

— Stimularea organizațiilor de cercetare (institute de cercetare) pentru a realiza cercetare de excelență;

— Atragerea de resurse umane înalt calificate și de investiții în infrastructura de cercetare din Institutele Naționale de Cercetare Dezvoltare (INCD-uri), în vederea creșterii performanței instituționale și a capacității de absorbție a

fondurilor europene și, în mod special, de la programul cadru de cercetare și inovare al UE: Orizont Europa și din parteneriatele europene CDI. În acest fel, se urmărește recuperarea decalajelor pe care România le înregistrează față de media UE și față de țările din regiune;

— Evaluarea politicilor de resurse umane, a cerințelor de formare pentru personalul din instituțiile de cercetare, precum și reevaluarea modalităților de recrutare a personalului din organizațiile publice de cercetare;

— Sistematizarea, simplificarea și unificarea legislației privind funcționarea instituțiilor de cercetare (resurse umane, finanțare de bază, finanțarea în regim competitiv, agenda strategică de cercetare, infrastructura, relația cu agenții economici);

— Elaborarea unei strategii privind internaționalizarea instituțiilor de cercetare;

— Reforma organizatorică a INCD-urilor — cu accent pe modernizarea funcționării acestora și întărirea rolului lor în politica științei;

— Atragerea de cercetători de excelență din afara țării în regim competitiv (români sau străini), în organizații publice de cercetare, care vor deveni centre de excelență;

— Reforma politicilor investiționale în activități de cercetare și inovare din instituțiile publice de cercetare.

Aceste măsuri vor conduce la:

— atragerea și stabilizarea anual a 100—150 de cercetători români din diaspora și/sau cercetători din străinătate, prin proiecte CDI cu durata de 5 ani;

— creșterea investițiilor în infrastructuri de cercetare în vederea valorificării oportunităților de integrare în infrastructurile paneuropene de cercetare (ESFRI) pentru asigurarea unei funcționări sustenabile;

— reforma profundă a INCD-urilor în vederea racordării la prioritățile strategice ale Spațiului European al Cercetării. Toate aceste măsuri vor fi finanțate prin intermediul Planului Național de Relansare și Reziliență;

— dezvoltarea resurselor umane înalt calificate în cercetare care să deschidă direcții de cercetare noi sau să aducă un plus de performanță celor existente, să formeze grupuri de cercetare solide, să atragă la rândul lor alți cercetători din diaspora și, nu în ultimul rând, să atragă noi fonduri de cercetare. Se urmărește ca proiectele de resurse umane finanțate să atragă fonduri în cuantum echivalent sau mai mare decât bugetul alocat, din programul Orizont Europa și din parteneriatele europene CDI.

Dublarea fondurilor atrase din Orizont Europa în raport cu fondurile atrase din Orizont 2020, până în 2024 prin asigurarea unui cadru stimulativ pentru o participare de succes la programul cadru al UE Orizont Europa și a valorificării excelenței în domeniul infrastructurilor paneuropene de cercetare găzduite de România pentru a deveni partener activ în cooperarea transnațională în Spațiul European de Cercetare.

Participarea României la Programul Orizont 2020 (2014—2020) este modestă fiind comparabilă, din punct de vedere al sumelor atrase, cu cea a Estoniei, cu 214,8 milioane euro atrase din bugetul Orizont 2020 și 787 contracte semnate în care sunt 1190 parteneri români. Această situație a fost generată, în principal, de subfinanțarea cercetării din fonduri publice, dar și de dificultățile în atragerea fondurilor private în cercetare și inovare, și de lipsa unor politici naționale susținute care să stimuleze activitatea CDI. Toți acești factori au produs efecte negative în sistemul românesc de CDI și au determinat un regres în ceea ce privește majoritatea indicatorilor din Datele Statistice privind Inovarea Europeană (European Innovation Scoreboard 2019). Astfel, România este pe ultimul loc din Uniunea Europeană din cauza reducerii numărului de cercetători cu 4,6% în raport cu 2017, a investiției firmelor private în activități CDI cu 51% în raport cu 2011, și a numărului de

IMM-uri implicate în procesul de inovare cu 42,5% în raport cu 2011. România este, în acest moment, clasificată ca inovator modest (cu mai mult de 50% decalaj față de media UE).

Măsurile propuse sunt:

1) Dezvoltarea unui sistem sustenabil de acordare de asistență promotorilor de proiecte la Orizont Europa prin crearea unui mecanism de corelare național-regional, prin stimularea centrelor suport performante care găzduiesc Rețeaua Națională de Puncte de Contact Orizont Europa și crearea unui sistem de promovare de informații prin asocierea rețelei NCP Orizont Europa cu centrele de transfer tehnologic și cu partenerii din rețeaua European Enterprise Network; în acest fel, fiecare regiune va beneficia de cel puțin un astfel de centru finanțat din Planul Național de Relansare și Reziliență, care să asigure asistența propunătorilor de proiecte pentru accesarea fondurilor nerambursabile și naționale în domeniul CDI, în timp real, de o manieră integrată și integral digitalizată;

2) Evaluarea Institutelor și Infrastructurilor de Cercetare din România

O problemă sistemică, ce cauzează irosirea unei părți greu de cuantificat din bugetul național, este lipsa unei evaluări riguroase a institutelor naționale de cercetare-dezvoltare (INCD), institutelor Academiei Române (I-AR), a universităților (pe partea de cercetare, inclusiv școlile doctorale), a instalațiilor și obiectivelor de interes național (IOIN) și a infrastructurilor de cercetare (IC).

Este imperios ca INCD-urile din subordinea MCI, cât și I-AR-urile să fie evaluate de un corp de experți internaționali, iar finanțarea acestora să aibă loc conform principiului „finanțarea urmează performanța”. În privința IOIN-urilor și IC-urilor acestea trebuie riguros inventariate, evaluate și ulterior finanțate în baza unei metodologii transparente și având la bază exclusiv meritul științific. Toate evaluările instituționale și ale infrastructurilor de cercetare trebuie să aibă loc cu evitarea strictă a conflictelor de interese, folosind experți independenți în domeniu și într-un mod

cu totul transparent. Evaluarea institutelor și a infrastructurilor de cercetare trebuie să fie periodică.

În funcție de rezultatele evaluărilor, se vor propune reorganizări, în special a acelor structuri slab performante.

3) Mecanisme pentru asigurarea stabilității și predictibilității în finanțarea cercetării

Finanțarea proiectelor de cercetare va fi făcută în cadrul unui mecanism multianual, fundamentat legal. Pentru a evita problemele actuale privind evaluarea proiectelor de cercetare din cadrul competițiilor naționale, se vor aloca fondurile exclusiv în sistem competițional, limba de depunere a proiectelor va fi engleza, iar evaluatorii vor fi aleși pe criterii de performanță preponderent din țările membre OECD.

3. Stimularea cooperării public-privat ca motor al inovării, prin creșterea eficienței instrumentelor de finanțare și valorificarea rezultatelor cercetării în direcția comercializării acestora prin:

a) Intensificarea finanțării inovării, inclusiv a inovării sociale, în special prin implementarea platformelor de parteneriat pentru inovare între autorități locale, mediu de afaceri, universități și institute de cercetare, finanțată prin Planul Național de Relansare și Reziliență;

b) Măsuri de stimulare a organizațiilor publice de cercetare care atrag fonduri private prin alocarea de fonduri pentru activități CDI, până la concurența sumei atrase din mediul economic. Măsura are ca impact: stimularea cooperării public-privat și dezvoltarea instituțională a organizațiilor publice de cercetare;

c) Dezvoltarea unui cadru național de transfer tehnologic prin: (1) clarificarea cadrului legislativ, (2) dezvoltarea unui cadru strategic național pentru transfer tehnologic, (3) pilotarea și stabilirea cadrului instituțional la nivel național și regional și (4) stabilirea unei scheme de investiții în resursele umane pe termen scurt, mediu și lung — pe baza unei analize a stării actuale, a nevoilor și a bunelor practici de la nivel european.

MINISTERUL MUNCII ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

Viziunea pe termen mediu

Acțiunile Ministerului Muncii și Protecției Sociale se vor concentra, în continuare, pe două paliere cu importanță majoră. Unul este legat de introducerea digitalizării în toate domeniile de activitate și la toate palierele de interacțiune cu cetățeanul, ceea ce presupune dezvoltarea sistemului informatic existent, precum și transferul în format electronic al tuturor serviciilor oferite de instituțiile din subordinea/aflăte în coordonarea ministerului („zero timp de așteptare, zero hârtii”).

Al doilea palier este legat de abordarea personalizată și integrată în funcție de profilul beneficiarului: acesta este preluat de specialiștii sistemului de protecție socială care îi vor oferi toată paleta de servicii și beneficii sociale, dar și consiliere și mediere pentru piața muncii (în prezent, aproximativ 286.000 de șomeri) sau pentru pensionare (în prezent, 4,9 milioane de pensionari). Este imperativ ca fondurile europene pe care România le are la dispoziție să fie valorificate în sensul dezvoltării serviciilor MMPS și asigurării accesului tuturor cetățenilor la acestea. Totodată, Ministerul Muncii și Protecției Sociale se va asigura de respectarea principiului egalității de șanse și de tratament între femei și bărbați, acces pentru vârstnici și tineri, pentru persoane cu dizabilități și persoane cu vulnerabilități multiple prin politicile și programele naționale care vor fi elaborate, în scopul realizării de noi progrese și accelerării ritmului acestora la nivelul societății.

Copiii sunt printre cei mai afectați de această situație. Un sfert dintre copiii României nu au minimul necesar pentru a

crește în condiții corespunzătoare, iar unul din zece copii din mediul rural se culcă flămând. Un sfert dintre copiii de la sate abandonează școala, iar circa 40% din absolvenții de gimnaziu sunt analfabeți funcțional. Mai puțin de 7% dintre copiii aflați în sistemul de protecție sunt adoptabili. Alți 100.000 de copii sunt lipsiți de unul sau ambii părinți, pentru că părintele/părinții nu se mai află în țară.

România încă nu reușește să ajute cu adevărat persoanele vulnerabile din comunități rurale, marginalizate, sărace. Sistemul național de asistență socială aruncă greutatea serviciilor sociale asupra primăriilor, dar multe primării din mediul rural nu au asistenți sociali calificați și nu oferă servicii (consiliere, cantine, centre de zi etc.), iar angajații din domeniul asistenței sociale, educație și sănătate sunt puțini (dacă există din toate cele trei domenii) și lucrează separat, fără un management de caz adecvat. Problemele oamenilor vulnerabili rămân astfel nerezolvate, iar ei continuă să trăiască cu acces minimal la educație, servicii sociomedicale și locuire decentă.

I. Obiective orizontale

Interconectarea bazelor de date între instituțiile din coordonarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale și între acestea și cele ale altor instituții de ale căror informații depinde furnizarea promptă a serviciilor ministerului. Calitatea serviciilor oferite de Ministerul Muncii și Protecției Sociale, respectiv de instituțiile din coordonare depinde astăzi, în mod direct, de digitalizarea sistemului.

Reforma marilor sisteme publice și modernizarea statului

Piața muncii, pensii și asigurări sociale publice

Din păcate fiecare instituție din sistemul public și-a dezvoltat, în timp, aplicații pe bază de diferite sisteme de operare prin colaborarea cu operatori economici care au păstrat codul-sursă, făcând autoritățile captive în respectiva colaborare inclusiv din perspectiva unor necesare dezvoltări ale acestor aplicații. Pași importanți au fost făcuți, în pofida rezistenței instituțiilor publice, la nivelul Ministerului Muncii, în anul 2020, ca angajații ANOFM, ai ANPIS și ai Caselor de Pensii să aibă acces în programul Revisal pentru a verifica sau prelua informații despre angajații din România, astfel încât, în livrarea serviciilor, să nu mai fie responsabilitatea cetățenilor să se deplaseze de la o instituție la alta, ci acestea din urmă să comunice între ele. Demersul va fi continuat prin introducerea accesului la baza de date ANAF, în vederea verificării în timp real și fără să mai fie o povară pentru contribuabili (beneficii sociale, pensii etc.), a datelor necesare. Obiectivul propus, și anume digitalizarea serviciilor publice va pune accent pe interfața de comunicare cu cetățenii. Toate instituțiile din coordonarea ministerului vor utiliza comunicarea prin mijloace electronice în mod prioritar. Va fi disponibilă și comunicarea la ghișeu, dar România trebuie să facă pași spre digitalizare. O prioritate importantă în acest context va consta în pregătirea profesională a angajaților. Stabilirea și implementarea de indicatori de performanță cuantificabili pentru angajații fiecărei instituții din coordonare, îndeosebi la nivelul funcțiilor de conducere.

Va fi implementat un nou sistem de evaluare a angajaților din sistemul public, pe baza unor proceduri de evaluare concepute în coordonare cu Agenția Națională a Funcționarilor Publici. Indicatorii de performanță vor ține de cont de input-ul beneficiarilor, al cetățenilor, or în acest moment, funcționarii se evaluează între ei, parcurgând etape profund impactate de formalism și chiar subiectivism, în funcție de relațiile de colaborare între șefi și subalterni.

Va fi efectuat un audit real în sistemul public, în general, și unul cu prioritate pentru Ministerul Muncii și instituțiile din subordine/aflate în coordonare, moment de la care trebuie stabilit un mecanism cu adevărat obiectiv de evaluare a salariaților din sistem.

Digitalizarea trebuie să producă și ea schimbări prin prioritizarea pregătirii personalului, de unde și accentul în evaluare pe aceste competențe care trebuie dobândite de urgență. Întărirea capacității de absorbție a fondurilor structurale, mai ales, pentru domeniul măsurilor active/de sprijin destinate beneficiarilor instituțiilor din coordonarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale.

Toate instituțiile din coordonarea Ministerului Muncii și Protecției Sociale vor beneficia de resursele puse la dispoziție de Uniunea Europeană pentru modernizarea aparatului de lucru, respectiv pentru eficientizarea livrării serviciilor pentru cetățeni. S-a format capacitate de management în proiecte doar la nivel central — în minister — nu și în instituțiile din coordonare. Aceste deficiențe sunt vizibile mai ales în plan local, unde nu s-au format echipe de management proiect și se ratează oportunități de a face investiții din fonduri europene. De aceea, o prioritate a următorului mandat al ministrului muncii va fi accesarea de fonduri externe nerambursabile, mai ales în plan local.

II. Obiective asociate instituțiilor din subordine/ coordonare

Politici active de ocupare și de stimulare a muncii

În România sunt peste 6 milioane de angajați. În ultimul an, Guvernul a reușit să sprijine pe o bună parte dintre aceștia pentru a nu își pierde locurile de muncă, lucrând în parteneriat activ cu angajatorii. Cu experiența din perioada pandemiei, dar și pe baza evaluării eficienței de până acum a ANOFM, devine

evident faptul că Agenția trebuie să se adapteze noilor tendințe din piața muncii, punând accent pe dobândirea de abilități în folosirea tehnologiei de către angajați. O serie de modificări sunt vizibile pe piața muncii, între care și ponderea în creștere a activităților desfășurate în telemuncă. Dintre toate categoriile de persoane, rămân vulnerabile categoriile cuprinse în grupa de vârstă 16—29 ani, cele din grupa de vârstă 50+, cele din comunități defavorizate și persoanele cu dizabilități iar o abordare dedicată e necesară inclusiv pentru românii întorși din diaspora, pentru care măsurile de atragere de fonduri europene trebuie să fie intensificate în continuare. Pe de altă parte, având în vedere vulnerabilitățile la care sunt expuse persoanele fără educație, exigențele pentru accesul la cursuri de formare pentru persoanele cu 4 clase absolvite trebuie relaxate, obiectivul final fiind acela de a sprijini cetățenii să aibă competențele necesare și să poată munci.

Nevoile de formare se văd cel mai bine de către angajatori, și nu dinspre instituțiile publice, cum ar fi ANOFM. De aceea, în locul programelor de formare stabilite anual de către ANOFM, nu întotdeauna printr-o amplă consultare a pieței, accesul la fonduri pentru formare trebuie facilitat și pentru angajatori, astfel încât aceștia să gestioneze ei înșiși granturi pentru formarea candidaților la diferite poziții din companii. Angajatorii știu cel mai bine ce fel de resursă umană calificată le este necesară și vor putea administra fonduri externe nerambursabile în acest sens.

Obiectiv: Eficientizarea politicii de ocupare și de stimulare a muncii, astfel încât să se ofere servicii competitive și adaptate realităților din piața muncii atât pentru angajatori, cât și pentru persoanele aflate în căutarea unui loc de muncă.

Piața muncii, pensii și asigurări sociale

Vom pune accent pe măsurile active care să sprijine formarea continuă, măsuri adaptate actualelor nevoi emergente, întrucât crede în importanța investiției în creșterea competențelor angajaților. Programele trebuie să fie adaptate nevoilor persoanelor cu dizabilități și trebuie să ofere perspective care să răspundă inclusiv solicitărilor românilor din diaspora.

Vom colabora cu ministrii muncii de la nivelul Uniunii Europene pentru corecta informare a românilor care merg să lucreze în străinătate cu privire la condițiile de muncă, respectiv pentru elaborarea unui pachet minimal de protecție socială, indiferent de țara în care lucrează.

Principalele măsuri:

— Creșterea capacității Agenției de identificare a oportunităților de angajare și sprijinirea, prin resurse proprii sau externalizate, a șomerilor, în găsirea unui loc de muncă;

— Facilitarea accesului angajatorilor la resurse europene/naționale pentru pregătirea angajaților astfel încât să crească eficiența programelor de formare;

— Creșterea capacității Agenției de a realiza prognoze/evaluări ex-ante privind evoluția pieței muncii, astfel încât să se anticipeze prioritățile în domeniul respectiv să se fundamenteze corespunzător luarea deciziilor;

— Evaluarea măsurilor de sprijin pentru acordarea de beneficii persoanelor vulnerabile din punct de vedere economic;

— Vom aplica legea privitoare la Venitul Minim de Incluziune în formula următoare: demararea imediată a sistemului informatic necesar de către Ministerul Muncii; dacă va fi posibilă finanțarea acestei reforme din PNRR, aceasta va fi implementată începând cu al doilea semestru al anului 2021. Dacă nu, se va începe implementarea în ianuarie 2022 dacă condițiile macroeconomice vor permite.

— Actualizarea în conformitate cu nevoile pieței muncii a legii privind asigurările pentru șomaj și stimularea ocupării forței de muncă;

— Continuarea măsurilor de sprijin a angajaților și angajatorilor în perioada postpandemie Covid-19, inclusiv prin susținerea acestora din fonduri europene sau alte mecanisme (SURE);

— Îmbunătățirea conținutului programelor de formare pentru ca cererea de locuri de muncă să se intersecteze cu oferta angajatorilor, inclusiv pentru categoriile de persoane care și-au pierdut locul de muncă în perioada pandemiei, prin prioritizarea dobândirii de cunoștințe în folosirea tehnologiei IT;

— Sprijinirea Ministerului Educației și Cercetării în dezvoltarea unui program național de educație profesională și vocațională, precum și în modificarea legii educației naționale pentru a elimina barierele administrative care împiedică dezvoltarea învățământului profesional și vocațional în sistem clasic sau în sistem dual;

— Introducerea unui sistem de plată sub forma unor vouchere ca sistem de plată pentru muncă, nonbirocratic, pentru zilieri și lucrători casnici, precum și pentru îngrijirea la domiciliu și bone;

— În zonele cu o pondere semnificativă a unei minorități naționale se vor organiza cursurile de calificare și recalificare pentru persoanele aparținând acestor minorități și în limba lor maternă, facilitând în acest fel însușirea mai ușoară de competențe specifice necesare pentru integrarea pe piața forței de muncă.

Pensii

Politici corecte și eficiente vizând pensiile

Legislația din România s-a schimbat în acest domeniu în ultimii ani, separat de cadrul general, o serie de excepții și de privilegii fiind obținute prin legi speciale în Parlament. Acest lucru a creat, la nivelul celor 4,9 milioane de pensionari, diferite tipuri de pensii stabilite nu numai pe criteriul contributivității. Susținem aplicarea generală a principiului contributivității în stabilirea dreptului la pensie și va continua să majoreze anual valoarea punctului de pensie pentru a acoperi 100% rata inflației și minimum 58,5% din rata de creștere a salariului mediu brut pe economie.

Vor fi consolidate în continuare abilitățile de management la nivelul conducerii caselor de pensii, prin fixarea, de la începutul anului 2021 a unor indicatori de performanță clari pentru toate casele. Un criteriu de evaluare esențial se va referi la recuperarea în totalitate a întârzierilor (unele extrem de mari) în emiterea deciziilor de pensionare, a deciziilor de recalculare, respectiv a deciziilor pentru pensiile comunitare.

În noua abordare de management, consultând și modele europene în domeniu, parte din activitățile necesare în vederea stabilirii dreptului la pensie ar putea fi externalizate pentru a degreva sistemul public de anumite sarcini care aglomerează personalul. Toate informațiile vor fi publice, casele de pensii având un deficit de comunicare cu pensionarii ceea ce, pe fondul permanențelor schimbări la nivelul cadrului legal, induce o neîncredere a pensionarilor în sistem. Anul 2020, afectat direct de efectele pandemiei, nu a putut genera, în condiții de obiectivitate, o dezbatere publică necesară privind contribuțiile la Pilonul II de pensii. Obiectivul rămâne prioritar pentru Guvern.

Obiectiv: Va crește nivelul de informare a pensionarilor cu privire la întreg cadrul legal și implicit la modificările din ultimii ani și capacitatea sistemului, de identificare și implementare a soluțiilor de creștere a eficienței în furnizarea serviciilor pentru pensionari, indiferent de locul de reședință.

Dezvoltarea de programe de implicare a pensionarilor în comunitate prin activități de voluntariat sau petrecere a timpului liber

Principalele măsuri:

— Creșterea capacității caselor de pensii în folosirea tehnologiei pentru rezolvarea solicitărilor pensionarilor;

— Întărirea capacității de comunicare/răspuns la solicitările de informații ale beneficiarilor;

— Eficientizarea activității caselor de pensii, inclusiv prin evaluarea oportunității externalizării unor componente în furnizarea serviciilor;

— Stabilirea unui mecanism privind predictibilitatea creșterii anuale a punctului de pensie;

— Evaluarea impactului legii pensiilor din sistemul public în urma activității unui grup de lucru cu Ministerul Finanțelor Publice, cu Casa Națională de Pensii Publice și cu Comisia Națională de Strategie și Prognoză, precum și organizații reprezentative ale vârstnicilor, în urma căreia să se identifice măsuri pentru reducerea inechităților din sistemul public de pensii (cu apreciere pentru activitatea celor care au muncit cu un nivel redus de contribuții la stat);

— Crearea unei comisii speciale parlamentare pentru identificarea și rezolvarea inechităților din tot sistemul de pensii. Totodată vom proroga cu un an a pensiile speciale pentru primari.

— Creșterea contribuțiilor către Pilonul II de pensii cu un punct procentual de la 3,75%, cât este în prezent, după transferul contribuțiilor sociale în sarcina angajaților, până la 4,75% în 2024;

— Promovarea unor soluții legislative pentru dezvoltarea sistemului de pensii private;

— Contribuții la completarea cadrului legislativ care vizează regimul fiscal aplicabil fondurilor de pensii ocupaționale, administratorilor acestora, participanților la fonduri și angajatorilor;

— Susținerea adoptării cadrului legal necesar introducerii produselor paneuropene de pensii ca nou vehicul de economisire pentru investiții europene și finanțare durabilă;

— Promovarea cadrului legal care vizează organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiilor private (proiect de Lege privind plata pensiilor private);

— Flexibilizarea și dezvoltarea legislației de pensii facultative, prin adaptarea profilului de risc la parametrii persoanei în cauză (vârstă, obiectiv), a criteriilor de deductibilitate a cheltuielilor angajatorilor care contribuie la pensiile facultative și crearea de noi produse de acest tip;

— Politici publice eficiente pentru salariații din România, inclusiv prin descurajarea încălcării legislației privind relațiile de muncă printr-o activitate eficientă a Inspecției Muncii și eliminarea interferenței politice în activitatea din teren a acesteia.

În evaluarea ministrului muncii, pe baza analizei făcute în anul 2020, Inspecția Muncii este ineficientă, iar schimbările trebuie să fie de profunzime, dublate de o reorganizare a activității salariaților. Rolul inspectorilor va crește, statutul lor trebuie întărit, iar acest lucru se poate face doar în condițiile recâștigării încrederii în instituție. Mediul de afaceri are nevoie și de sprijin în înțelegerea legislației respectiv a obligațiilor, iar IM nu joacă acum acest rol necesar pentru a nu bloca, ci a permite funcționarea corespunzătoare a mediului privat.

Investițiile, cu costuri reduse, vor constitui prioritatea următorului mandat pentru că, în lipsa acestora, datele înregistrate de către angajatori în platformă nu pot fi, din păcate, valorificate corespunzător pentru fundamentarea politicilor publice. Guvernul va urmări permanent îmbunătățirea dialogului cu partenerii sociali, în procesul de elaborare a politicilor publice în domeniul ocupării forței de muncă, a asistenței sociale și a asigurărilor sociale.

Obiective:

— Va fi implementat un mecanism obiectiv de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată.

— Va fi profesionalizată și depolitizată activitatea Inspecției Muncii.

Principalele măsuri:

— Elaborarea unui proiect de lege privind organizarea și funcționarea Inspecției Muncii, corelat cu standardele de lucru ale instituțiilor similare din UE;

— Elaborarea unei organigrame axate pe eficiență; proiect de lege privind Inspekția Muncii, organigramă bazată pe eficiență

Măsuri pentru salariații din România:

— Reforma marilor sisteme publice și modernizarea statului;
— Piața muncii, pensii și asigurări sociale;
— Elaborarea de proceduri de lucru care să pună accent pe sesizările cetățenilor;

— Sprijinirea Ministerului Finanțelor Publice (prin analiza facilităților fiscale oportune) și a autorităților locale din marile aglomerări urbane pentru amenajarea de creșe în incinta clădirilor de birouri, ca o măsură activă de stimulare a reîntoarcerii la serviciu înainte de expirarea perioadei de 2 ani, și implicit, de creștere a natalității;

— Sprijinirea Ministerului Finanțelor Publice în aplicarea unor măsuri de deductibilitate pentru familiile cu mai mulți copii, ca măsură activă de încurajare a creșterii natalității, cu punctaje diferențiate în funcție de numărul de copii și în accesul la programe de creditare de locuire pentru achiziționarea unor noi locuințe sau renovarea și extinderea celor existente; această măsură trebuie corelată cu o activă implicare a autorităților locale în dezvoltarea infrastructurii necesare pentru îngrijirea copiilor, astfel încât părinții să fie încurajați să revină la muncă;

— Flexibilizarea acordării celor 730 de zile de concediu de creștere a copilului pentru ambii părinți pe o perioadă mai lungă de timp, păstrând sistemul prezent ca un drept la latitudinea angajatului și introducând și mecanisme flexibile în acord cu angajatorul, urmărind modelul suedez, fără creșterea impactului bugetar;

— Colaborarea cu Ministerul Finanțelor Publice pentru a analiza oportunitatea și forma revizuirii actualului nivel de impozitare a muncii în România. O asemenea măsură va contribui la reducerea fenomenului muncii la negru;

— Introducerea și încurajarea formelor flexibile de muncă pentru a preveni evaziunea fiscală;

— Digitalizarea relațiilor de muncă, în sensul utilizării semnăturii electronice în toate documentele necesare desfășurării acestora și simplificarea mecanismelor de desfășurarea a telemuncii (inclusiv în ce privește sănătatea și securitatea în muncă);

— Elaborarea unui proiect de lege cu privire la principiile de stabilire a salariului minim brut pe țară garantat în plată, luând în calcul: productivitatea muncii, indicele inflației și un coeficient de corecție în funcție de dinamica creșterii economice, negociat cu partenerii sociali;

— Creșterea capacității partenerilor sociali pentru angajarea activă și eficientă în desfășurarea negocierilor colective;

— Înregistrarea tuturor salariaților din România (indiferent de forma contractuală) într-un sistem unic de evidență.

Asigurarea cadrului legal și procedural prin care activitatea întreprinderilor sociale de inserție este considerată măsură activă de ocupare și încadrată în programele de incluziune în muncă. Demararea unei ample evaluări obiective asupra criteriilor care stau la baza salarizării în sistemul public, ca o condiție esențială a îmbunătățirii cadrului legislativ (Legea nr. 153/2017). În acest sens, criteriile precum complexitatea muncii trebuie evaluate, în mod obiectiv, pentru necesare corelări între muncă și nivelul de salarizare din sistemul public. De asemenea, este nevoie de o evaluare a justetei cu care coordonarea de proiecte cu fonduri externe nerambursabile în administrația publică se reflectă în salarizarea întregului personal implicat direct indirect în desfășurarea activităților, respectiv în îndeplinirea sarcinilor uzuale de serviciu pentru care funcționarii sunt remunerați din fonduri naționale.

Asistență socială îndreptată către nevoile reale ale beneficiarilor

Asigurarea egalității de șanse

Peste 830.000 de persoane cu dizabilități și aproximativ 70.000 de copii cu nevoi speciale vor beneficia de servicii adaptate nevoilor lor și familiilor în comunitățile în care trăiesc. Serviciile de tip respiro au fost identificate ca fiind o nevoie fundamentală, având un impact pozitiv asupra calității vieții familiilor persoanelor cu dizabilități și un rol semnificativ în prevenirea instituționalizării. Aproape 18.000 de persoane cu dizabilități instituționalizate în centre de dimensiuni mari sau medii vor beneficia de o regândire a mecanismului de dezinstituționalizare, orientat pe alternative de viață independentă sau semi-independentă în comunitățile urbane și suburbane, pentru a evita perpetuarea izolării și lipsa de servicii la care au fost condamnați în ultimele decenii. Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități va urmări incluziunea socială a acestora și dezvoltarea abilităților de viață independentă în comunitate, acolo unde există servicii și resurse, deopotrivă publice și private.

Sisteme de sprijin și suport pentru viață independentă vor fi acordate și persoanelor cu dizabilități care nu sunt instituționalizate. În colaborare cu Casa Națională de Asigurări de Sănătate, vom reevalua atât cuantumul decontabil cât și lista tehnologiilor asistive disponibile ca sprijin pentru o viață activă și incluziune în muncă, urmărind principiul în care o investiție în tehnologia asistivă potrivită și modernă este o investiție care se recuperează în timp prin participarea persoanei respective în viața comunității și diminuarea costurilor directe și indirecte ale lipsei de independență.

Va fi reevaluată legislația în domeniul pensiilor de invaliditate pentru a permite corelarea cu activități ocazionale intelectuale și artistice fără a pune în pericol pierderea acestora.

Copiii

49.765 de copii din sistemul de protecție au dreptul la un cămin și la o familie, capabilă să le ofere securitate și îngrijire. Pentru aceștia va fi asigurat un viitor optim, bazat pe alternative de îngrijire și un proces de adopție ce urmărește interesul superior al fiecărui copil. Timpul petrecut în sistemul de protecție va fi redus substanțial. De asemenea, tinerii care părăsesc sistemul de protecție vor fi însoțiți de măsuri de sprijin și de încurajare a abilităților de viață independentă.

Nevoile persoanelor vulnerabile vor fi abordate coordonat și intersectorial cu măsuri țintite, fie că vorbim de accesibilizarea mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități, de întărirea capacității de intervenție integrată în cazurile de violență domestică sau de nevoile specifice ale clientului vulnerabil din sistemul energetic, atât prin redefinirea consumatorului vulnerabil cât și prin asigurarea conectării și accesului la electricitate în gospodăriile vulnerabile, cu prioritate pentru cele cu copii, sprijinind astfel și accesul la educație online. Vor fi asigurate servicii competitive care abordează integrat nevoile familiilor în dificultate și ale categoriilor sociale vulnerabile, beneficiari care se dezvoltă în cadrul serviciilor furnizate. Sistemul de asistență socială va trece printr-o transformare radicală în care accentul să fie pus pe măsuri de prevenție, precum și pe furnizarea de servicii sociale.

Vom introduce garanția pentru copii, un pachet de monitorizare, alertă timpurie și sprijin pentru prevenirea separării copilului de familie. Introducerea registrului local și național al copiilor în situații de risc, situația fiecărui copil în situație de risc și nevoile lui sociale, educaționale, de sănătate și siguranță. Alertele de risc și intervenție vor veni de la fiecare profesionist în contact cu copilul: asistent social, medic de familie, educator.

Dezvoltarea rețelei de cantine școlare și, după caz, a sălilor de masă cu furnizori de hrană autorizați și asigurarea nutriției adecvate prin programul „masa caldă la școală”.

Reforma marilor sisteme publice și modernizarea statului

Piața muncii, pensii și asigurări sociale — actual axat pe beneficii sociale și intervenție ex post

Principalele măsuri:

— Dezinstituționalizarea persoanelor cu dizabilități — închiderea centrelor de capacitate mare și asigurarea incluziunii acestora în comunitate;

— Stabilirea măsurilor de protecție socială pentru clientul vulnerabil din sistemul energetic;

— Implementarea etapelor de creștere a alocațiilor pentru copii, așa cum au fost stabilite la nivel legislativ în anul 2020 (20% la 1 ianuarie 2021, 20% la 1 iulie 2021, 20% la 1 ianuarie 2022, 20% la 1 iulie 2022);

— Stabilirea unui mecanism obiectiv de creștere anuală a alocațiilor pentru copii; Stabilirea unui mecanism obiectiv de creștere anuală a indicelui social de referință;

— Monitorizarea procesului de adopție și a managementului de caz, în urma modificărilor de procedură de adopție internă inițiate de ANDPDCA;

— Colaborarea cu Ministerul Educației și Cercetării și cu Ministerul Sănătății, în vederea furnizării de servicii și beneficii integrate;

— Dezvoltarea unui sistem integrat de management al informațiilor din domeniul asistenței și beneficiilor sociale;

— Îmbunătățirea procedurilor de realizare a inspecției sociale; Întărirea capacității de intervenție integrată în cazurile de violență domestică, prin formarea tuturor categoriilor persoanelor responsabile;

— Dezvoltarea de noi servicii pentru victimele violenței domestice, prin finanțarea înființării mai multor centre de primiri în regim de urgență și extinderea rețelei de locuințe protejate pentru victimele violenței domestice;

— Crearea unui cadru pentru a face posibile transferurile de cazuri sociale între județe și de finanțare a acestora;

— Asigurarea accesului acestora prin punctaj dedicat în alocarea de locuințe sociale și dezvoltarea centrelor pentru agresori pentru a permite mai ușor separarea victimei de agresor, dar și pentru a diminua comportamentul repetitiv, pentru cazurile de violență domestică la nivelul fiecărui județ și posibilitatea primirii de beneficiari indiferent de județul de apartenență;

— Formarea celor implicați în domeniul prevenirii și combaterii violenței domestice, a egalității de gen și de șanse, mai ales cu scopul prevenirii victimizării secundare;

— Realizarea unor programe de consiliere și suport psihologic pentru agresori, pentru a preveni recidiva. Vom promova și judecarea cu celeritate a cazurilor de violență domestică ce implică copii și tineri;

— Intensificarea colaborării cu autoritățile locale pentru cunoașterea serviciilor la nivelul comunităților și pentru încurajarea accesării acestora;

— Colaborarea cu Ministerul Afacerilor Interne, inițiator al măsurilor legislative specifice, pentru implementarea soluțiilor de urmărire a agresorilor și prevenire a violențelor împotriva victimelor, operaționalizarea brățurilor electronice;

— Sprijinirea Ministerului Afacerilor Interne pentru eficientizarea activității în domeniul dispariției minorilor;

— Dezvoltarea serviciilor de tip respiro/centre de zi pentru adulți și copii cu dizabilități;

— Verificarea aplicării măsurilor de promovare a accesibilizării mediului fizic și informațional pentru persoanele cu dizabilități.

Protecție pentru victimele traficului de persoane

România este printre principalele țări sursă ale victimelor traficului de persoane din Uniunea Europeană. Aproape jumătate din victimele identificate sunt minore. Momentan, statul este deficitar pe partea de servicii de asistență și protecție pentru acest grup vulnerabil.

Vom asigura:

— bună coordonare cu structurile de combatere pentru a livra servicii de protecție centrate pe nevoile victimelor și informate de experiența supraviețuitorilor;

— asigurarea unor adăposturi specializate pentru victimele traficului de persoane, atât pentru adulți, cât și minori;

— prevenirea cazurilor de trafic de minori din centrele de tip rezidențial prin sesiuni informative și un mecanism de raportare imediată a suspiciunilor;

— formarea specialiștilor pe impactul traumei asupra beneficiarilor, prin formări pe tema traumei complexe;

— colectarea în timp real de statistici din sistemul de protecție legate de cazurile de exploatare;

— integrarea victimelor în societate prin programe adaptate nevoilor și provocărilor date de trecutul de exploatare și abuz;

— coordonarea eforturilor de prevenire a fenomenului traficului de persoane, în special în rândul grupurilor vulnerabile, cu ceilalți actori implicați în lupta împotriva traficului de persoane.

Egalitatea de șanse între femei și bărbați

Propuneri:

— Integrarea perspectivei drepturilor femeilor în procesele de elaborare a politicilor publice;

— Asigurarea reprezentării femeilor la toate nivelurile procesului decizional politic;

— Prevenirea tuturor formelor de violență împotriva femeilor și punerea în aplicare a legii și a strategiilor de prevenire suplimentare, cât și punerea la dispoziție la scară largă de servicii specializate de sprijin și de protecție, pentru ca victimele să aibă acces la ele;

— Sprijinirea măsurilor și acțiunilor menite să îmbunătățească accesul femeilor la serviciile de sănătate sexuală și reproductivă și să le informeze despre drepturile lor și serviciile disponibile.

Priorități guvernamentale:

1. Promovarea participării femeilor la piața muncii, inclusiv accesul la servicii de îngrijire a copiilor și a persoanelor dependente.

Sunt necesare intervenții legate de activarea și promovarea angajării, pentru facilitarea ocupării femeilor, prin îmbunătățirea angajabilității și autonomiei acestora. Aceste măsuri vizează și sprijinul pentru familiile monoparentale, pentru îmbunătățirea angajabilității și autonomiei părintelui singur.

Se vor lua măsuri sociale și economice sensibile la dimensiunea de gen pentru a sprijini femeile și fetele în situații vulnerabile, inclusiv cele cu risc de a-și pierde locul de muncă, cu risc de a trăi în sărăcie sau care se confruntă cu sărăcia la locul de muncă.

2. Combaterea violenței domestice

Trebuie recunoscute toate riscurile la care sunt expuse persoanele în cazurile de violență domestică, iar serviciile de protecție trebuie să fie complet finanțate și să funcționeze pentru a ajuta victimele.

Adăposturile, serviciile de sănătate și financiare pentru femeile fără adăpost, femeile care solicită azil, victimele violenței domestice, trebuie să rămână deschise și pe timpul pandemiei cu măsurile adecvate luate pentru a proteja femeile și angajații împotriva răspândirii virusului. Acolo unde este nevoie, serviciile trebuie să primească finanțare pentru a sprijini dezvoltarea de

linii de asistență descentralizate, pentru a se asigura că serviciile să fie accesibile tuturor persoanelor și nu sunt întrerupte din cauza măsurilor de izolare.

Orice măsură suplimentară trebuie să fie amplă și să nu se bazeze doar pe soluții digitale, întrucât accesul nu este garantat, în special în cazurile de violență a partenerilor intimi în care instrumentele digitale sau accesul restricționat la tehnologiile digitale reprezintă un aspect al violenței psihologice.

Campaniile de sensibilizare ar trebui dezvoltate diferențiat în raport cu diferite forme ale violenței, așa cum se întâmplă deja în mai multe state membre, cuprinzând informații despre serviciile la care pot avea acces pentru protecție și asistență de urgență.

MINISTERUL SĂNĂTĂȚII

Viziunea pe termen mediu

Sistemul nostru de sănătate din România trebuie să asigure servicii de sănătate la standarde europene pentru fiecare român. Astfel, Guvernul va demara și implementa atât de necesară reformă a sistemului de sănătate care să conducă la îmbunătățirea speranței de viață a românilor, la creșterea calității vieții și la îmbunătățirea accesului pacienților la un sistem public de sănătate, modern și eficient.

Sistemul de sănătate românesc se află acum în fața unei duble provocări, pentru că, pe lângă nevoia de reforme structurale, trebuie să răspundă crizei fără precedent cauzată de pandemia de COVID-19, a cărei durată nu poate fi estimată la momentul actual.

Investițiile în infrastructură, aparatură, atragerea de fonduri europene, crearea capacităților în zonele de risc, pregătirea capitalului uman și atragerea personalului sanitar în sistem, crearea facilităților optime pentru tratament și asigurarea medicației la standarde europene, precum și programe naționale țintite pentru creșterea calității vieții pacienților sunt pilonii pe care se bazează programul de guvernare în domeniul sănătății. O parte importantă a programului de guvernare va fi centrată pe creșterea ponderii și importanței prevenției, ca parte integrantă din strategia națională.

Sustenabilitate

România cheltuie mai puțin pentru sănătate decât orice altă țară din UE. Investițiile în sănătate, dacă fondurile sunt utilizate în mod eficient și transparent, pot îmbunătăți accesul la asistență medicală eficientă și furnizată la timp, ceea ce ar putea reduce mortalitatea prin cauze tratabile. Contribuțiile de asigurări sociale de sănătate constituie principala sursă de finanțare, dar, având în vedere gama largă de scutiri, practic doar un sfert din populația totală eligibilă contribuie efectiv la finanțare.

Alte tendințe pun în pericol sustenabilitatea pe termen lung a sistemului, inclusiv îmbătrânirea populației (ceea ce determină o mai mare cerere de servicii de asistență medicală și o restrângere a bazei de resurse) și emigrația persoanelor de vârstă activă (care are ca efect reducerea contribuțiilor și restrângerea și mai acută a bazei de resurse).

Sistemul de sănătate

Obiectivele noastre vizează situarea pacientului în centrul sistemului de sănătate și asigurarea accesului acestuia la servicii de sănătate la standarde europene. Astfel, Guvernul se angajează cu toată răspunderea să demareze și să finalizeze atât de necesară reformă a sistemului de sănătate, care să conducă la îmbunătățirea speranței de viață a românilor, la creșterea calității vieții și la îmbunătățirea accesului pacienților la un sistem public de sănătate, modern și eficient.

3. Măsuri guvernamentale

1. Finanțarea investițiilor pentru centre de zi pentru copii, pentru persoane cu dizabilități și adulte, inclusiv pentru centre rezidențiale pentru persoane vârstnice.

2. Finanțarea (acoperirea cheltuielilor) cursurilor de reconversie profesională pentru femei de peste 40 de ani.

3. Apelul la linia telefonică pentru ajutor specializat oferit victimelor violenței domestice să fie accesibil și în limba minorităților naționale, cheltuielile cu acest serviciu fiind acoperite din fonduri bugetare.

4. Creșterea numărului de locuințe protejate, astfel încât fiecare oraș să beneficieze de cel puțin un centru pentru victimele violenței domestice, și, totodată, crearea de centre de recuperare pentru agresori în fiecare reședință de județ.

Pentru îndeplinirea acestor deziderate, obiectivele strategice din sănătate privesc următoarele aspecte:

I. **Reformarea administrativă a sistemului de sănătate** trebuie să aibă la bază un cadru legislativ nou, modern și eficient, care să permită atingerea obiectivelor europene. Astfel, una din prioritățile noastre este de elaborare a unei noi legi a sănătății. Modernizarea sistemului de sănătate implică și reorganizarea instituțiilor publice din domeniu. În acest sens, a fost făcut un prim pas prin reorganizarea Ministerului Sănătății. Acest proces va continua cu reorganizarea și eficientizarea direcțiilor de sănătate publică și, ulterior, a tuturor instituțiilor din domeniul sanitar și continuarea procesului de descentralizare în domeniul sănătății, asigurându-ne totodată de capacitatea necesară de coordonare la nivel local, regional sau național. Crearea legislației necesare pentru formarea de consorții medicale la nivel județean și regional, prin care se poate asigura management coerent și eficient.

II. Investiții masive în sănătate prin:

a) Creșterea finanțării sistemului de sănătate. Speranța de viață a populației — cu o stare bună a sănătății este un factor-cheie pentru creșterea economică. România a alocat în anul 2017, 5% din PIB pentru sănătate, în timp ce media europeană s-a situat la 9,8% din PIB (cea mai mică alocare bugetară pentru sănătate din UE atât pe cap de locuitor, cât și ca proporție din PIB). Astfel, direcțiile prioritare în vederea reducerii decalajului de finanțare comparativ cu celelalte state UE sunt:

— Creșterea finanțării publice pentru sănătate până la 6% din PIB;

— Asigurarea unui grad de absorbție ridicat a fondurilor europene dedicate domeniului sănătății în perioada 2021—2027 și valorificarea acestei oportunități ca o sursă suplimentară de finanțare a sistemului de sănătate din România;

— Introducerea de criterii de performanță și sisteme de monitorizare (inclusiv digitalizare) în vederea eficientizării managementului bugetului alocat sănătății;

— Implementarea bugetării multianuale, în direcția creșterii graduale a procentului din PIB alocat sănătății, cu scopul atingerii mediei europene privind ponderea cheltuielilor pentru sănătate în bugetul național.

b) Dezvoltarea asigurărilor complementare de sănătate, cu creșterea ponderii fondurilor private, care să cofinanțeze servicii medicale, crearea unui cadru legislativ și creșterea deductibilității fiscale pentru asigurările complementare de sănătate și inițierea unei dezbateri publice legate de oportunitatea introducerii concurenței în administrarea asigurării obligatorii de bază;

c) Implementarea unui mecanism de tranziție de la plata per DRG la plata per serviciu prin pilotarea mai multor unități sanitare concomitent cu actualizarea TCP; evaluarea și pilotarea finanțării în funcție de rezultat;

d) Dreptul de a alege în Sănătate — deschiderea către mai multe tipuri de asigurări de sănătate și asiguratori pe modelul Pilonul 2 și 3 de pensii; în acest context statul își va menține rolul de reglementator, finanțator și chiar ofertant de servicii de asigurare prin CNAS;

e) Crearea unui fond de inovație în sănătate;

f) Investiții de cel puțin 1,8 miliarde euro din fonduri europene prin Planul național de redresare și reziliență pentru îmbunătățirea accesului la servicii medicale al pacienților critici cu scopul de a asigura acces la tratament în regim de urgență și de a reduce mortalitatea pacienților aflați în stare critică pe perioade/crize pandemice, prin investiții în infrastructura institutelor de boli cardiovasculare, îmbunătățirea accesului la servicii medicale al pacienților oncologici, creșterea accesului la servicii publice de sănătate de înaltă calitate și îmbunătățirea accesului la servicii multidisciplinare prin investiții în infrastructura spitalelor județene de urgență, a spitalelor de urgență, a spitalelor clinice, a spitalelor de pediatrie, a institutelor de pneumoftiziologie/gerontologie și geriatrie, îmbunătățirea calității serviciilor medicale furnizate pacienților diagnosticați cu tuberculoză, prin investiții în infrastructura unităților spitalicești de pneumoftiziologie și asigurarea accesului la servicii de sănătate prin implementarea soluțiilor de digitalizare în sistemul de sănătate.

Pentru domeniul sănătate, în Planul Național de Reziliență și Redresare sunt avute în vedere investiții în unități sanitare noi, inclusiv extinderi ale spitalelor existente; investiții în infrastructura medicală oncologică: București, Cluj, Iași, Timișoara și secțiile de oncologie din municipiile reședință de județ; investiții în institutele de boli cardiovasculare și secțiile cardiovasculare din municipiile reședință de județ;

g) Investiții în sănătate de cel puțin 2,8 miliarde euro din fonduri europene prin Programul operațional Sănătate prin investiții pentru construirea spitalelor regionale și infrastructurii spitalicești noi cu impact teritorial major, creșterea calității serviciilor de asistență medicală primară, comunitară și a serviciilor oferite în regim ambulatoriu, serviciilor de reabilitare, paliative și îngrijiri pe termen lung, adaptate fenomenului demografic de îmbătrânire a populației și profilului epidemiologic al morbidității, digitalizarea sistemului medical și măsuri care susțin cercetarea, informatizarea în sănătate și utilizarea de metode moderne de investigare, intervenție, tratament;

h) Accesarea de fonduri europene pentru sănătate din programele centralizate gestionate de Comisia Europeană EU4Health, Digital Europe și Horizon Europe;

i) Realizarea unei infrastructuri medicale moderne prin:

— finanțarea dezvoltării și modernizarea infrastructurii sanitare, precum și dotarea unităților sanitare cu aparatură medicală, echipamente și mijloace de transport sanitar specifice, construirea unor spitale regionale (Iași, Cluj-Napoca și Craiova) și finalizarea obiectivelor de investiții începute în anii precedenți, cu respectarea termenelor pentru finanțarea acestora;

— constituirea unui board consultativ cu reprezentanți/specialiști ai partidelor + asociații profesionale + universitari + specialiști independenți — inclusiv internaționali; protocol de suport cu instituțiile financiare internaționale (BEI, BERD etc.); implementarea măsurilor strategice din cadrul politicii investițiilor publice, care se subscriu domeniului sănătății, prin aplicarea Programului de investiții al Ministerului Sănătății, vizând prioritar, având ca obiectiv strategic o nouă abordare în felul în care se alocă banii și se monitorizează progresul investițiilor în infrastructura sanitară;

— înființarea unei Agenții pentru Investiții în Infrastructura de Sănătate care să asigure Ministerului Sănătății și principalilor actori din sistemul de sănătate suport tehnic pentru pregătirea și implementarea proiectelor de investiții;

— investiții prin programele de finanțare de dezvoltare locală;

— 1.450 de centre medicale în mediul rural, din 2.000 necesare la nivel național, cu o valoare de 9,5 miliarde de Lei;

— 25 de spitale județene, cu o valoare de 2 miliarde lei — reabilitare;

— 110 spitale municipale și orașenești, cu o valoare de 4 miliarde lei — reabilitare;

— 10 spitale, inclusiv maternități, cu o valoare de 4 miliarde de lei — construire.

— continuarea derulării programului de consolidări și a altor lucrări de intervenții pentru clădirile unităților sanitare, estimările pentru perioada 2021—2024 fiind de 140.000.000 lei;

— dotarea unităților sanitare cu aparatură medicală, echipamente și mijloace de transport sanitar specifice. Estimările aferente acestui domeniu sunt de 1.250.933.000 lei pentru perioada 2021—2024;

— extinderea pe o perioadă de 4 ani și obținerea unei finanțări adiționale de 150 milioane euro pentru Proiectul privind reforma sectorului sanitar — Îmbunătățirea calității și eficienței sistemului sanitar, finanțat de către Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD), astfel încât să permită finalizarea în 2024 a celor 3 centre de mari arși (Timișoara, Târgu Mureș, „Grigore Alexandrescu”), precum și a celorlalte obiective (13 centre de radioterapie, 8 laboratoare de patologie pentru screening-ul cancerului de col uterin etc.);

— derularea proiectului „Consolidarea capacității de gestionare a crizei sanitare COVID-19” din cadrul Programului operațional Infrastructură mare, în care au fost depuse 297 de cereri de finanțare de către spitalele publice pentru echipamente medicale, materiale sanitare și substanțe biocide. Astfel, acest program a devenit cel mai amplu program de dotare al spitalelor publice din România, cele 297 de proiecte depuse însumând o valoare estimată de 1,3 miliarde de euro;

j) Stimularea investițiilor în cercetare și inovație în medicină prin:

— deschiderea de apeluri pentru proiecte naționale de țară în domeniul cercetării;

— crearea de programe dedicate cercetătorilor din România, în parteneriat internațional;

— stimularea cercetării clinice, ca sursă alternativă de finanțare; înființarea de centre de cercetări clinice pe lângă spitalele județene;

— optimizarea proiectelor de cercetare medicală la nivelul Agenției Naționale a Medicamentelor și Dispozitivelor Medicale din România;

— simplificarea obținerii materialelor și echipamentelor necesare activității de cercetare, prin modificarea corespunzătoare a cadrului legislativ;

— încurajarea întoarcerii în țară a cercetătorilor români ce activează în instituții din străinătate prin granturi de excelență;

k) Explorarea și sprijinirea oportunităților de dezvoltare a turismului medical și de wellness din România (ape termale și minerale/curative, balneologie, centre de recuperare etc.).

III. **Reconfigurarea sustenabilității și asigurarea unor standarde de calitate și siguranță în sistemul de sănătate**

— Reorganizarea serviciilor medicale în asistența medicală primară, ambulatorie și spitalicească astfel încât să se poată asigura servicii medicale simultan atât pentru patologii acute și cronice, cât și să se poată răspunde optim în condiții epidemice/pandemice (să fie asigurate servicii medicale concomitent pacienților COVID-19, precum și celor non-COVID-19)

— Finanțarea corespunzătoare a medicinei de familie, cu un obiectiv de minimum 8% din Fondul Național Unic de Asigurări Sociale de Sănătate și creșterea progresivă a rolului său, astfel încât numărul internărilor evitabile să scadă prin monitorizarea și dispensarizarea adecvată a bolilor cronice și măsuri preventive eficiente

— Extinderea serviciilor medicale de asistență medicală primară și ambulatorie, urmărindu-se creșterea graduală a ponderii medicinei primare în cadrul bugetului FNUASS, pentru a reduce presiunea asupra nivelului superior al piramidei serviciilor de sănătate (spitale)

— Asigurarea accesului la medicină primară și de urgență în zonele greu accesibile și izolate prin realizarea unui program de acoperire a unor servicii de sănătate pentru populația defavorizată, indiferent de zona în care se află (medicamente, servicii stomatologice, servicii medicale auxiliare)

— O nouă lege a malpraxisului în dezbatere publică. Rolul unității sanitare ca și coresponsabil, posibilitatea și rolul medierii

— Asigurarea de standarde de siguranță pentru toate spitalele din țară și actualizarea și finalizarea masterplanurilor regionale de sănătate prin evaluarea întregii infrastructuri sanitare, planuri de conformare/renovare/înlocuire a infrastructurii curente, alocare a fondurilor publice strict în funcție de planurile de conformare/renovare/înlocuire

— Asigurarea standardelor minime în toate spitalele României prin inventarierea urgentă a unităților medicale care funcționează în condiții insalubre sau care pun în pericol siguranța cetățenilor și demararea procedurilor de achiziții pentru renovarea lor

— Actualizarea tarifului pe caz ponderat — TCP pentru spitalizarea continuă acută, a costului pentru ziua hotelieră pentru spitalizare continuă cronică, a decontării spitalizărilor de zi și a serviciilor în ambulatorul de specialitate

IV. Resurse umane în sănătate

— Aprobarea unei Strategii naționale pentru resursa umană din sănătate

— Adoptarea politicilor naționale pentru formarea resurselor umane specializate (de exemplu, asistenți medicali, pentru îngrijirea populației îmbătrânite și cu nevoi speciale medico-sociale, îngrijiri acordate mamei și copilului, asistență comunitară etc).

— Continuarea și dezvoltarea politicii de stimulare a medicilor (medici de familie, medici specialiști, stomatologi) și asistenților pe baza evaluărilor profesionale și a criteriilor de asistență a serviciilor acordate

— Identificarea soluțiilor privind atragerea de personal de specialitate (medici și farmaciști) în zonele defavorizate și mai puțin accesibile, precum și retenția acestora, prin:

— creșterea numărului locurilor alocate diferitelor specialități la rezidențiat, astfel încât să fie asigurat necesarul de specialiști în domenii prioritare;

— creșterea capacității de intervenție în acțiuni de sănătate publică, prin creșterea numărului de posturi alocate la rezidențiat la specializările epidemiologie, sănătate publică și identificarea de măsuri de atragere și menținere a specialiștilor în sistem (stimulente salariale, precum și prin adoptarea altor măsuri în acest sens);

— bonusul de rural izolat pentru medicii de familie ce decid să își deschidă CMI în zone „deșertificate medical”;

— creșterea capacității de formare a medicilor prin lărgirea sferei de atestate de studii complementare în concordanță cu cerințele actuale ale medicinei moderne;

— echivalarea primariatului cu vechimea pentru medicii din diasporă, acolo unde nu există primariat ca certificare medicală;

— stabilirea de stimulente pentru atragerea absolvenților de medicină și farmacie în zonele rurale;

— Asigurarea de spații corespunzătoare pentru cabinete medicale și farmacii, precum și spații de locuit pentru personalul medical

— Modificarea legislației pentru compensarea inechităților produse de legea salarizării unitare, precum și a regulamentului de sporuri, între toate categoriile de personal medical și mai ales a biologilor și chimiștilor, a personalului auxiliar, cadrelor universitare cu încadrare clinică, a personalului medical ce activează în domenii cu grad înalt de risc

— Ameliorarea relaționării corpului medical cu pacientul. Propunem modificarea metodologiei de concurs pentru accesul în sistemul public de sănătate prin introducerea evaluării capacității de a comunica empatic și deontologic cu pacientul și aparținătorii acestuia

— Măsuri reparatorii în sistem— recunoașterea gărzilor că vechime în muncă

— Reformarea sistemului de educație medicală pentru a respecta cerințele curriculare moderne; formarea medicilor, asistenților medicali și farmaciștilor pentru a obține și utiliza competențe practice, inclusiv în anii terminali. Sistem de rezidențiat bazat pe mentorship și calitate, cu asigurarea corespondenței între locurile de rezidențiat și necesitățile sistemului, stil *numerus clausus* și examen de specialitate cu subiecte scrise naționale tip grilă și examenul practic filmat. Debirocratizarea procesului de acreditare a medicilor ce profesază în afara României cu echivalarea examenelor de acreditare europeană și desființarea primariatului

— Stabilirea unui roadmap pentru depolitizarea și (re)profesionalizarea managementului de spital și a instituțiilor din sănătate (ANMDMR, CNAS, Departamentul pentru Politica Medicamentului din Ministerul Sănătății, Inspekția Sanitară etc.)

— Întărirea instituției avertizorului de integritate — suport juridic și protecție extinsă pentru cei care semnalează nelegalitatea, corupția sau încălcarea regulilor epidemiologice sau de igienă în spitale

— Feedbackul pacienților — obligativitatea pentru fiecare manager de spital de a facilita folosirea mecanismului electronic de feedback al pacienților și integrarea acestuia în evaluările profesionale periodice

— Acces liber la cunoaștere. Fiecare doctor din România trebuie să aibă într-un termen rezonabil acces gratuit la revistele de specialitate din domeniul său pentru a fi la curent cu cele mai noi rezultate ale cercetării din zona lui de activitate;

— Ghiduri de bună practică pentru a uniformiza practica medicală și pentru a o face mai puțin vulnerabilă la malpraxis. Vor fi elaborate, de către Colegiul medicilor, Societățile Naționale și specialiștii Ministerului Sănătății, ghiduri de bună practică pentru a permite achiziționarea predictibilă de către spitale a medicamentelor și pentru a facilita achizițiile centralizate. Pentru o practică unitară în spitale este necesară editarea unui Monitor Oficial Medical unde vor fi publicate toate ghidurile și protocoalele medicale, ordinele de ministru și reglementările care privesc sistemul medical pentru că standardele de bună practică să fie aplicate adecvat și predictibil în toate spitalele din România;

— Propunere legislativă privind prevenirea, diagnosticarea și tratamentul infecțiilor asociate asistenței medicale din unitățile medicale și din centrele rezidențiale din România;

— Ministerul Sănătății va continua reforma rezidențiatului prin includerea de noi centre de pregătire (publice și private) și prin actualizarea bibliografiei, corelarea locurilor și posturilor scoase la concurs cu proiecția pe minimum 5 ani a specialităților deficitare și cu distribuția geografică a acestora, prin actualizarea tematicii și bibliografiei de examen, prin restabilirea curriculei pentru fiecare specialitate în parte, astfel că, încă din timpul rezidențiatului, tinerii medici să poată căpăta

competențele necesare practicării medicinei la standardele tehnologice și de calitate actuale.

— Concursurile pentru posturi în sistemul public de sănătate se vor desfășura cu impunerea meritocrației și a experienței efective în practica medicală.

— Ministerul Sănătății și autoritățile locale vor susține finanțarea programelor de educație medicală continuă, dobândirea competențelor și abilităților pentru personalul medical din spitalele publice, dar și din medicina primară și de ambulatoriu.

— Potențarea resursei umane din diaspora prin facilitarea echivalării studiilor. Simplificarea echivalării studiilor pentru medicii din Republica Moldova, vorbitori de limba română.

V. Prevenția și educația în sănătate — transformarea paradigmei actuale într-o paradigmă preventivă:

— Obiectivele, calendarul și structura instituțională de implementare pentru o Strategie națională de prevenție care va include printre altele cadrul strategic național pentru boli cronice, obezitate și diverse dependențe

— Se va susține adoptarea cât mai rapidă în Parlament a legii vaccinării. În același timp, Ministerul Sănătății va susține desfășurarea de campanii de informare cu privire la vaccinare, aprovizionarea cu vaccinuri, precum și asigurarea din fonduri europene și bugetul național a dotărilor la nivelul autorităților locale și a medicilor de familie pentru integralitatea lanțului de frig.

— Se va urgenta începerea derulării programelor naționale de screening și extinderea acestora cu finanțare de la UE în domeniul bolilor cronice cu cea mai mare incidență în populația României: boli cardiovasculare, diabet zaharat, cancer pulmonar, colorectal, cancer de sân, de col uterin, de prostată.

— Guvernul României va integra, îmbunătăți și extinde capacitatea de prevenție și reacție la crize și evenimente de sănătate publică prin măsuri specifice. În cadrul actualei situații generate de prezența noului tip de coronavirus (COVID-19) pe teritoriul României, Guvernul va lua toate măsurile pentru a actualiza cadrul legal specific și organizatoric și va finaliza procedurile de achiziție și dotări cu echipamente necesare. În același timp, Guvernul va asigura completarea și menținerea stocurilor necesare pentru actuala situație, precum și pentru alte posibile situații sau evenimente de sănătate publică.

— Dezvoltarea Planului național pentru supravegherea și combaterea rezistenței antimicrobiene și alocarea de finanțare în vederea implementării

— Elaborarea Strategiei naționale de prevenire a infecției HIV/SIDA și promovarea măsurilor necesare prevenirii transmiterii bolii, dar și a celor necesare reducerii stigmatizării și percepției despre boală în populația generală

— Finanțarea/Implementarea unor programe/campanii de comunicare dedicate de sănătate publică pentru creșterea educației în domeniul sănătății — educație pentru sănătate și încurajarea adoptării unui stil de viață sănătos

— Crearea și promovarea unei culturi a prevenției în rândul populației încă de la nivelul școlii — introducerea educației sanitare în școli/ore de educație sanitară cu privire la însușirea măsurilor de prim ajutor, precum și atragerea copiilor în activități de voluntariat în domeniul sănătății, prin activități de promovare a unui comportament și stil de viață sănătos, sprijinite prin politici și măsuri legislative adecvate

— Semaforizarea alimentară: implementarea sistemului de etichetare cromatică Nutri-Score (de la roșu la verde în funcție de conținutul de grăsimi saturate, sare, zaharuri libere, proteine și fibre alimentare). Astfel românii se vor putea informa facil despre impactul asupra sănătății al produselor pe care le cumpără.

— Măsuri fundamentale pentru reducerea consumului de tutun; reducerea expunerii la orice mesaj direct sau indirect legat de tutun în rândul tinerilor în vederea reducerii

comportamentului de consum; interzicerea fumatului de orice fel în locurile publice închise și astfel scăderea validării sociale a fumatului; folosirea taxelor aplicate tutunului pentru programele de sănătate și pentru campanii educaționale extensive pentru prevenirea adicției la nicotină în rândul copiilor.

VI. Ameliorarea continuă a calității serviciilor medicale și îmbunătățirea sănătății populației

— Ombudsman în sănătate — crearea unui organism independent care să investigheze diferitele tipuri de administrare defectuoasă, de abuzuri sau de discriminare din sistemul de sănătate

— Crearea unei rețele de navigatori medicali care să susțină cu informații și suport practic pacienții și familiile acestora în colaborare cu autorități locale, ONG-uri și alte organizații

— Alocarea obiectivă de fonduri destinate sănătății prin dezvoltarea unui model de finanțare care să aibă la bază indicatori de performanță și calitate a serviciilor oferite pacienților

— Creșterea gradului de satisfacție a pacientului referitor la calitatea îngrijirilor acordate în spital, prin identificarea curenților existenți, obiectivate de observațiile curente ale pacienților privind actul medical (stabilirea corectă a diagnosticului, acordarea celui mai eficient tratament, ameliorarea calității îngrijirilor primite în unitățile sanitare, inclusiv ameliorarea serviciilor hoteliere: paturi, nutriție, servicii de infirmerie)

— Cooperarea cu ONG-urile, organizațiile pacienților și bisericile pentru crearea unor rețele sociale, care să poată răspunde rapid și eficient nevoilor de sănătate și sociale și de protecție a copilului, bolnavilor cronici

— Aplicarea drepturilor de folosire a limbii materne în domeniul serviciilor medicale, în spiritul legilor adoptate de Parlamentul României și a Cartei Europene pentru limbile regionale sau minoritare, ratificată de România

— Evaluarea și îmbunătățirea programelor de sănătate existente, prin asigurarea finanțării corespunzătoare rezultate din evaluarea indicatorilor cost-eficiență și integrarea măsurilor de îmbunătățire în Strategia națională de sănătate 2021—2024; includerea tuturor costurilor de tratament, urmărire și control al evoluției pacientului pentru programele naționale de sănătate, incluzând aici costurile accesului la tratament al pacientului (de exemplu, transport); dezvoltarea de programe naționale de prevenție și decontarea cheltuielilor pentru programe curative integral din fondurile CNAS

— Acordarea de servicii de îngrijire medicală echitabile, fără discriminare sau privilegieri nefondate

— Extinderea rețelei de cabinete medicale școlare, inclusiv stomatologice, și asigurarea de investiții care să asigure amenajarea și dotarea acestora, precum și unele stimulente pentru atragerea personalului de specialitate

— Extinderea pachetului minimal de servicii medicale în medicina primară pentru pacienții neasigurați și finanțarea acestor servicii de la bugetul de stat în conformitate cu obiectivele asumate în cadrul proiectului realizat în parteneriat cu Banca Internațională pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BIRD) — Program for Results

— Asigurarea infrastructurii și a unui număr acoperitor de cadre medicale pentru comunitățile defavorizate din România, care să asigure: servicii medicale în ambulatoriu, triajul pacienților, educația membrilor comunității cu privire la menținerea stării de sănătate și reducerea riscului de îmbolnăvire, principalul punct de contact pentru medicul din spitalele din proximitate

— Caravana cu Medici 2.0: dezvoltarea cadrului legislativ actual prin care serviciile în regim de caravană prestate de medicii specialiști și rezidenți să poată fi remunerate (decontate) de CNAS, prevederea unei linii de buget pentru aparatul medical și consumabilele necesare efectuării de caravane

alături de încadrarea orelor prestate în deplasare în norma obișnuită de muncă a medicilor. Serviciile în regim tip caravană includ la ora actuală un set de analize și un examen clinic general pe care toți pacienții ar trebui să îl facă anual, dar și programe de screening specializate pe diferite afecțiuni.

— Dezvoltarea/Implementarea și finanțarea Planului Național de Control al Cancerului (PNCC) — Abordarea integrată a luptei împotriva cancerului — de la prevenție, screening, diagnostic precoce, acces rapid la tratament, terapii și îngrijire, viața după învingerea cancerului, în concordanță cu Planul European de Cancer lansat în februarie 2020

— Dezvoltarea și implementarea unui program de sănătate care să adreseze în mod integrat sănătatea vârstnicului

— Dezvoltarea unui plan național privind bolile cardio-reno-metabolice, ca parte a Strategiei naționale de sănătate, fundamentat pe abordarea integrată a pacientului cu afecțiuni cardio-reno-metabolice prin programe de prevenție, screening, acces la tratament, monitorizare adecvată, și calibrarea unor acțiuni prioritare pentru afecțiunile cu ratele de complicații și mortalitate cele mai ridicate (de exemplu, diabet, HTA, insuficiență cardiacă, boală renală cronică)

— Revizuirea și actualizarea Legii sănătății mintale, în special introducerea de noi prevederi inspirate din activitățile de succes dezvoltate de furnizorii de servicii de sănătate mintală; dezvoltarea serviciilor de prevenție, de intervenție timpurie și de suport

— Vouchere pentru femeile însărcinate, care să le asigure accesul la vitamine, hrana necesară fătului, gratuitate la transport în comun pe durata sarcinii în baza unei adeverințe medicale, monitorizarea efectuării setului de analize gratuite, vizite de consiliere la domiciliu de la asistenți medicali comunitari/medic pediatru, în primele luni de viață ale copilului

— Măsuri de îmbunătățire a activităților privind domeniul Mama și copilul, în vederea reducerii ratei mortalității materne în România, precum: finanțarea unui program național de servicii medicale pentru sănătatea mamei (investigații, analize de laborator, vizite medicale destinate gravidei) informarea femeilor din toate comunitățile, asigurarea gratuității contraceptivelor în special pentru femeile din zonele defavorizate

— Dezvoltarea capacităților de asistență medicală la domiciliu

— Extinderea Programului național de îngrijiri paliative. În jur de 10% dintre pacienții care au nevoie au acces la îngrijire paliativă. Propunem un program care să asigure fiecăruia alinarea suferinței în faza terminală a bolii. Prin acest program vom asigura finanțare pentru centre de paliativ în spitale, centre specializate și pentru îngrijire paliativă la domiciliu.

— Resuscitarea sistemului transfuzional din România. Asigurarea unui stoc continuu și adecvat de componente sanguine pentru fiecare pacient. Reformarea cadrului legal, asigurarea unei infrastructuri moderne, informatizarea de la venă la venă, reorganizarea și includerea testării NAT în centrele regionale de tip platformă, introducerea specializării de medicină transfuzională, extinderea la nivel național a proiectului Donorium

— Dezvoltarea sistemului de sănătate publică la nivel național, regional și local în vederea eficientizării supravegherii și controlului bolilor transmisibile, netransmisibile și impactului factorilor de mediu asupra sănătății populației, inclusiv prin dezvoltarea continuă a capacității instituționale a autorităților publice centrale și locale din domeniul sănătății, astfel încât acestea să își îndeplinească în mod eficient și eficace funcțiile specifice.

VII. **Digitalizare și E-Sănătate**

— Înființarea agenției e-Health care să coordoneze toate activitățile sistemului informatic din sistemul de sănătate;

— Elaborarea și implementarea unei Strategii naționale de e-Sănătate clare, cu termene de implementare clare și cu finanțare susținută, cu rolul de a integra și asigura interoperabilitatea și de a reglementa soluțiile digitale necesare furnizării de servicii medicale în condiții optime, inclusiv modernizarea și operaționalizarea sistemelor digitale existente (Platforma informatică din asigurările de sănătate — care cuprinde sistemul informatic unic integrat, sistemul dosarului electronic de sănătate al pacientului, sistemul informatic al prescripției electronice, sistemul informatic al cardului electronic al asigurărilor de sănătate) și includerea Nomenclatorului medicamente, Canamed

— Asigurarea implementării unui sistem informatic integrat vizând principalii furnizori de servicii medicale din sănătatea publică, prioritizată de contextul actual al crizei sanitare mondiale provocate de pandemia cu SARS-CoV-2, care impune imperativ fluidizarea accesului pacienților la serviciile medicale în regim de urgență

— Realizarea Registrelor naționale suverane de boli. Registrele de boală reprezintă o formă standardizată de colectare de date epidemiologice, despre tipul, stadiul, tratamentul cazurilor, precum și despre profilul pacientului. Registrele sunt esențiale pentru ghidarea măsurilor de prevenție, screening și control al bolilor.

— Optimizarea Dosarului electronic de sănătate, cu calendar și responsabilități clare pentru operaționalizarea și utilizarea DES, instrument medical modern pentru a cărui funcționalitate se are în vedere perfecționarea cadrului legislativ de reglementare

— Extinderea reglementărilor în domeniul telemedicinii și a serviciilor asociate, prin asigurarea unor norme de reglementare specifice, dar și a resurselor financiare necesare implementării acestui important palier din domeniul sanitar

— Implementarea registrelor electronice de boli cu obligativitatea utilizării lor care să vină în sprijinul deciziilor în domeniul politicilor de sănătate aliniate principiilor de decizii luate în baza dovezilor și a medicinei bazate pe rezultat

— Transparentizarea datelor din sănătate (date deschise) și utilizarea soluțiilor digitale în debirocratizarea instituțiilor sistemului de sănătate (CNAS, ANMDMR, ANMCS).

VIII. **Asigurarea accesului pacienților la medicamente și dezvoltarea sistemului de evaluare a tehnologiilor medicale în vederea utilizării medicamentelor inovative eficiente și a altor tehnologii inovative, concomitent cu asigurarea accesului la medicamente generice**

— Elaborarea unei politici publice în domeniul medicamentului, în cadrul Strategiei naționale de sănătate 2021—2024, care să asigure accesul continuu al pacienților la medicamente la standarde europene

— Reintroducerea Listei medicamentelor esențiale a Organizației Mondiale a Sănătății în legislație (introdusă prin Hotărârea Guvernului nr. 800/2016 de guvernul tehnocrat, eliminată în Parlamentul României de PSD-ALDE în 2017)

— Revigorarea mecanismului de raportare a lipsei medicamentelor (www.medicamentelipsa.ms.ro) implementat în 2016; crearea unui hotline dedicat pentru farmaciile care să ajute în căutarea medicamentelor cu probleme de discontinuitate și revigorarea mecanismului de raportare a stocurilor implementat în 2016

— Redefinirea mecanismului de evaluare a tehnologiilor medicale în scopul asigurării accesului pacienților la noi terapii inovative decontate din fonduri publice

— Continuarea și îmbunătățirea procesului introducerii în regim de compensare a medicamentelor inovative

— Creșterea ponderii consumului de medicamente generice și biosimilare și încurajarea industriei locale producătoare de medicamente să asigure medicamentele deficitare

— Reforma ANMDMR vizând creșterea capacității administrative și a rolului acesteia de autoritate națională de referință în domeniul medicamentului de uz uman, al evaluării tehnologiilor medicale și al dispozitivelor medicale, creșterea eficienței procesului de asigurare a populației cu medicamente eficiente și sigure în același timp cu dezvoltarea de mecanisme care să stimuleze cercetarea clinică, dar și minimizarea riscului și a impactului apariției discontinuităților determinate de probleme de fabricație și defecte de calitate prin implementarea de planuri de acțiune eficiente și dezvoltarea de bune practici de comunicare privind discontinuitățile la medicamente

— Implementarea eficientă a prevederilor legislative actuale în domeniul studiilor clinice și creșterea capacității administrative a Departamentului de Studii Clinice din cadrul ANMDMR. Astfel, se asigură accesul pacienților români la tratamente noi, prin reducerea decalajului dintre România și alte țări membre UE în ceea ce privește accesul la noi tratamente inovatoare

— Revizuirea cadrului de reglementare existent și elaborarea de noi norme legislative în domeniul suplimentelor alimentare, în acord cu rolul acestora asupra sănătății.

IX. Dezvoltarea și menținerea unui sistem performant de asistență medicală de urgență

— Integrarea optimă a serviciilor medicale de urgență în cadrul sistemului de sănătate va include proceduri rapide de diagnosticare și tratament pentru pacienții care reprezintă o urgență medicală. În actualul context sanitar dominat de criza provocată de pandemia cu coronavirus, Guvernul a adoptat deja măsuri referitoare la îmbunătățirea serviciilor medicale de urgență, prin crearea de unități sanitare mobile de triaj și tratament al pacienților critici, dotate cu paturi de cea mai înaltă performanță tehnică, respectiv echipamente performante adaptate la nevoile pacientului critic (monitoare, ventilatoare, instalații de oxigen, injectomate). Aceste măsuri se referă la îmbunătățirea/scurtarea continuă a timpului de răspuns între solicitare și tratamentul efectiv și constituie priorități pe agenda reformei în sănătate

— Asigurarea unor structuri de urgență corespunzătoare, precum și a unor mijloace de transport specifice, care să satisfacă, atât din punct de vedere calitativ, cât și cantitativ, nevoia de tratament și transport medicalizat al pacienților

— Organizarea într-o manieră funcțională și efectivă a serviciilor medicale de urgență este o prioritate a serviciilor medicale de sănătate publică asupra cărora presiunea este în continuă creștere.

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Viziunea pe termen mediu

Educația reprezintă șansa pe care fiecare stat și-o acordă pentru viitor. Fără educație o țară nu poate garanta nici sănătatea, nici securitatea și nici prosperitatea. România Educată este indispensabilă unei Români puternice și prospere. România trebuie să fie țara în care fiecare cetățean își găsește șansa de a-și îndeplini potențialul, plecând de la accesul echitabil la o educație de calitate. Însă, pentru că educația să reprezinte fundația solidă pentru o societate democratică și modernă, trebuie să existe o viziune coerentă, care să reunească soluțiile la provocările actuale, precum și strategia pentru adaptarea la viitor. Baza de plecare pentru construcția în educație pentru perioada 2021—2024 este operaționalizarea și implementarea proiectului România Educată, acest deziderat fiind inclus și în Strategia Națională de Apărare a Țării, adoptată de Parlamentul României.

1. Probleme structurale ale educației din România

Educația din România se confruntă cu o serie de probleme structurale, care afectează negativ societatea și economia României. Cele mai importante probleme structurale includ accesul redus și calitatea scăzută a actului educațional. Principalii indicatori care ne arată problema accesului redus la educație sunt:

1. România are una dintre cele mai mici rate de acces la educația timpurie pentru copiii de 0—3 ani din Uniunea Europeană (media UE — 35,2%).

2. Rata de participare a adulților la programe de formare este cea mai mică din Uniunea Europeană, situată la doar 1,3% în 2019.

3. Rata de părăsire timpurie a școlii este a treia ca nivel din Uniunea Europeană, peste obiectivul național asumat în Strategia Europa 2020.

4. Ponderea tinerilor de 30—34 de ani cu o diplomă universitară este cea mai mică din UE. Practic, România pierde zeci de mii de copii și tineri „pe drum”, oferindu-le calificări insuficiente pentru o carieră de succes.

5. Lipsa de calitate și prestigiu a educației profesionale și tehnice, precum și insuficienta integrare a acesteia cu piața muncii

6. Nevoia unor măsuri integrate în procesul educațional, prin colaborarea dintre Ministerul Educației, Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, Ministerul Dezvoltării Europene, Ministerul Finanțelor, Ministerul Sănătății și Ministerul Muncii, Ministerul Dezvoltării și Autorități Locale

Însă, problema accesului este dublată de calitatea slabă a actului educațional din multe școli sau licee. Conform testelor PISA, nivelul de competență la citire, matematică și științe plasează elevii de 15 ani din România pe ultimele locuri din Uniunea Europeană. Dintre aceștia, 44% sunt analfabeți funcțional, afectând negativ participarea viitoare a acestora la viața civică și economică. O problemă specială o reprezintă învățământul în limbile minorităților naționale care sunt dezavantajate din cauza lipsei resurselor educaționale, inclusiv a celor digitale și a constrângerilor normative a efectivelor de elevi de la clasă. De asemenea, discrepanța mare a rezultatelor obținute de elevi la examenele naționale indică o problemă de inechitate structurală. O altă problemă importantă este și faptul că la proporția de studenți la mia de locuitori România ocupă ultimul loc din Uniunea Europeană.

În același timp, cercetarea din România a suferit de pe urma subfinanțării cronice. Cu cea mai mică pondere a PIB alocată cercetării din UE nu este deloc surprinzător că România a ajuns să fie calificată de către Comisia Europeană drept inovator modest.

Toate aceste probleme sunt agravate de o calitate precară sau chiar lipsă a infrastructurii. De la lipsa creșelor și grădinițelor la o pondere ridicată a clădirilor școlare fără apă curentă sau autorizare ISU, copiii și profesorii din România nu beneficiază de condiții adecvate de învățare.

Existența acestor probleme structurale limitează capacitatea României, în ansamblu, de a construi o societate dezvoltată în contextul unei economii globale competitive și bazate pe tehnologie. Totodată, riscul ridicat de perpetuare a sărăciei și de limitare a mobilității sociale este agravat de campanii de dezinformare și de știri false.

2. Provocările și oportunitățile crizei sanitare

Pandemia generată de virusul SARS-CoV-2 a forțat trecerea educației în mediul online și a adus în prim-plan nevoia de a accelera o serie de reforme structurale — digitalizarea, personalizarea educației, debirocratizarea, structurarea și adecvarea curriculumului, concentrarea pe competențe-cheie și adaptarea la cerințele actuale ale unei societăți aflate în transformare accelerată. De asemenea, pandemia a făcut și mai vizibile clivajele între diversele medii sociale. Este necesară pregătirea imediată a revenirii la școală post-pandemie. Astfel, va fi necesară atât nevoia de recuperare, cât și cea de păstrare a evoluțiilor pozitive din această perioadă, cu o atenție deosebită asupra măsurilor remediale.

În acest context, Guvernul își propune următoarele deziderate, așa cum sunt ele exprimate în strategia România Educată.

1. Dezideratele de îmbunătățire și dezvoltare a sistemului educațional

1. Sistemul de educație formează cetățeni activi

Sistemul de educație formează cetățeni activi, cu valori europene, adaptați condițiilor economice și sociale, cu o cultură civică și democratică solidă. Cel care învață depășește un nivel minim de alfabetizare funcțională și digitală. Este autonom în învățare și își poate identifica și gestiona singur emoțiile, fiind capabil să comunice astfel încât să aibă relații armonioase, în familie și societate, să fie tolerant și să accepte diversitatea culturală și etnică. Totodată îi este încurajată creativitatea încă din timpul educației timpurii și, ulterior, îi este susținută maturizarea înspre demersuri inovative și antreprenoriale. Beneficiarul educației dobândește un set de competențe diverse, pe care încearcă să le dezvolte permanent, începând cu educația timpurie și continuând pe tot parcursul vieții sale.

2. Educația este individualizată, centrată pe nevoile și aspirațiile celui care învață și pe specificul fiecărei comunități de învățare

Fiecare om este diferit, fiind mai predispus la performanță într-un domeniu sau altul. Sistemul de educație asigură în permanență condițiile ca elevii și studenții să-și dezvolte propriul potențial, ajutându-i să exceleze în domeniile spre care au înclinație, dar și în domenii aflate în aria lor de interes. De aceea, consilierea școlară, serviciile educaționale de sprijin de tipul „masă caldă la școală”, „școala după școală”, portofoliul educațional și materiile opționale capătă o importanță mult mai mare în formarea, evaluarea și definirea parcursului școlar/universitar. Infrastructura educațională este adecvată, oferind fiecărui elev/student șansa maximizării propriului potențial — de exemplu prin învățare experiențială, lucru în echipă etc. Pentru atingerea acestui deziderat, clasele/grupele sunt dimensionate și dotate astfel încât profesorii să poată acorda atenția necesară fiecărui elev/student, oferindu-i contexte semnificative și motivante de învățare. Întreg procesul de educație încurajează reflecția și învățarea ca valori practicate de-a lungul întregii vieți, atât de către elevi/studenti, cât și de către profesori.

3. Educația începe cât mai devreme în viața unui copil și continuă pe tot parcursul vieții sale

În contextul declinului demografic, concomitent cu îmbătrânirea populației, trebuie să motivăm și să ajutăm fiecare copil în demersul de a-și maximiza potențialul. Investiția în educația timpurie este esențială pentru dezvoltarea armonioasă a personalității fiecărui om, pentru succesul său educațional, împlinirea și integrarea sa socială. Ea devine cu atât mai importantă pentru copiii care provin din medii dezavantajate sau comunități sărace, cărora le lipsesc alternativele de dezvoltare personală. De aceea, oportunitățile de înscriere a copiilor într-o formă de educație timpurie, atât pentru nivelul antepreșcolar, cât

și cel preșcolar, sunt esențiale în dezvoltarea sustenabilă pe termen lung a comunităților.

În același timp, copiii și tinerii trebuie sprijiniți pentru a putea finaliza învățământul secundar superior, fie pentru a urma un traseu de învățământ terțiar, fie pentru a obține o calificare pentru integrarea lor ulterioară pe piața muncii și în societate. O abordare incluzivă, de calitate, a întregului parcurs educațional este esențială și poate fi facilitată de eliminarea barierelor de acces și participare pentru copiii din categorii dezavantajate. Pentru a reduce părăsirea timpurie a școlii este nevoie de măsuri care să permită identificarea, din timp, a situațiilor de risc, dar și de instrumente flexibile pentru corectarea acestora. În scopul atingerii acestor deziderate se asigură o infrastructură adecvată și suficientă, care să respecte cel puțin un set minimal de standarde (care includ nu doar caracteristicile spațiului interior, ci și ale spațiului exterior, dotările, personalul etc.). Se adoptă un curriculum gândit în succesiune logică de la nivelul antepreșcolar până la cel universitar, coerent și adecvat profilului divers al copiilor și specificului etapelor de dezvoltare a acestora, pentru întreg sistemul de educație. Este esențială formarea personalului didactic astfel încât să poată aplica acest curriculum în diferite comunități și situații, pentru a răspunde adecvat unei mari diversități de elevi/studenti, cu profiluri, nevoi și aspirații proprii. Totodată se va asigura cadrul de finanțare necesar acoperirii acestor deziderate enumerate, atât din bugetul național, cât și din fondurile europene, respectiv PNRR.

4. Profesorii sunt mentori și facilitatori, veritabili profesioniști în educație

Societatea recunoaște rolul și importanța profesorilor pentru formarea viitorilor cetățeni. Formarea inițială a tuturor cadrelor didactice include etape de mentorat, o perioadă de practică de minim șase luni și un proces riguros de selecție. În predarea la clasă, cadrele didactice beneficiază de contribuția și ajutorul unor specialiști (consilieri, psihologi, profesori de sprijin, logopezi etc.) și au acces la programe de formare continuă de calitate, adecvate nevoilor comunității educaționale. Acestea le permit să fie la curent cu ultimele schimbări din practica pedagogică și să îndeplinească multiplele roluri care le revin, în școală și comunitate.

Sub presiunea generată de pandemia COVID-19, cât și sub presiunea continuă și din ce în ce mai rapidă a tehnologiei, pregătirea cadrelor didactice devine din ce în ce mai complexă. În zilele noastre, competențele „umane” transversale au devenit de cele mai multe ori mai căutate de către angajatori decât competențele profesionale deoarece schimbarea tehnologică se produce într-un ritm accelerat. Aceasta este prima axă în transformarea carierei didactice. Competențele digitale ale cadrelor didactice devin o necesitate. Acestea trebuie construite și permanent actualizate astfel încât să servească scopului învățării personalizate a elevilor. Aceasta este cea de a doua axă în transformarea carierei didactice. Cea de a treia axă în reconstrucția carierei didactice o constituie formarea cadrelor didactice în cel puțin două domenii de specializare.

Pe termen mediu, este necesar un sistem integrat de management al carierei didactice. Într-un astfel de sistem, cadrele didactice cu performanțe deosebite sunt stimulate, iar cele cu carențe în activitate sunt ajutate și trec printr-o etapă intermediară de sprijin didactic, pentru ca, ulterior, să fie identificate, dacă este cazul, soluții individuale, onorabile, de reorientare profesională sau ieșire din sistem.

5. Pentru educație se alocă resurse suficiente, în mod transparent și eficient

Finanțarea educației se face în raport cu viziunea și strategia asumate, precum și cu performanțele înregistrate și nevoile existente, ținând cont de descentralizarea sistemului educațional și capacitatea autorităților publice locale de a susține educația

fără a afecta calitatea acesteia. Se asigură finanțare pentru resurse de învățare și pentru infrastructură educațională, conform standardelor naționale, inclusiv pentru extinderea cu prioritate a infrastructurii către acele zone în care cea existentă este insuficientă sau neadecvată. Finanțarea asigură resursele de învățare și infrastructură adecvate pentru elevii/studentii cu diverse forme de dizabilitate sau cu cerințe educaționale speciale. Datorită specificului învățământului în limbile minorităților naționale, precum și a dispersiei geografice mari, dar și a accesibilității reduse, se va asigura o finanțare mărită a costului standard per elev. Finanțarea este corelată cu obiectivele formulate la nivel național și cu cele asumate de fiecare instituție de învățământ. Sistemul de finanțare cuprinde mecanisme de compensare care, indiferent de algoritmul de finanțare folosit, garantează alocarea de resurse suficiente pentru a acoperi nevoile locale.

6. Sistemul de educație este unul echitabil și de calitate pentru fiecare elev

Se asigură echitatea în sistem, la nivel de acces, participare și finalizare. Se dorește reducerea pierderilor din sistem (abandon școlar, părăsire timpurie a școlii, absenteism). Fiecare elev/student contează (indiferent de vârstă, mediu socioeconomic, nevoi speciale sau de religie, etnie, opțiune politică, orientare sexuală), iar formarea fiecăruia este esențială pentru viitorul României. Pentru aceasta trebuie să existe un grad suficient de autonomie instituțională în gestiunea resurselor, în funcție de nevoile beneficiarilor și de tipul comunității deservite, dar bazat pe standarde minime de calitate și garantarea unor trasee educaționale personalizate și flexibile.

Suplimentar, există programe naționale de sprijin pentru elevii și studenții din medii dezavantajate, iar școlile care deservește preponderent comunități sărace au acces la resurse suplimentare, inclusiv pentru angajarea de personal-suport și activități de implicare a comunității în viața școlii.

Învățământul în limbile minorităților naționale trebuie să beneficieze fără discriminare de resursele educaționale (manuale școlare, inclusiv digitale), umane (personal didactic, didactic auxiliar și nedidactic), instituționale (unități de învățământ cu personalitate juridică, instituții de perfecționare pedagogică, instituții auxiliare și conexe sistemului de învățământ) și financiare necesare pentru menținerea, dezvoltarea unui sistem de învățământ propriu.

7. Tinerii pot opta pentru trasee flexibile în educație

Tinerii beneficiază de posibilitatea de a alege o parte a materiilor, activitățile extracurriculare și alte forme de educație complementare utile. În urma consilierii, aceștia au posibilitatea de a opta pentru trasee vocaționale, profesionale sau teoretice, în funcție de domeniul spre care au înclinație, fără a suferi de pe urma unor bariere neacademice în accesul către un ciclu superior de educație sau către un alt traseu. Le va fi clar explicat ce parcurs educațional pot urma în funcție de alegerea lor și care sunt beneficiile și costurile fiecărei opțiuni. Astfel, rutele educaționale sunt flexibile și asigură maximizarea potențialului individual, iar consilierea asigură cadrul necesar luării deciziilor informate privind viitorul lor.

Sunt stabilite mecanisme active și funcționale pentru înțelegerea anticipativă a nevoii de forță de muncă ca structură, competențe și abilități cerute de dinamică tehnologică și socială și, implicit, a nevoii de formare inițială și formare continuă.

Pentru maximizarea flexibilității sistemului, elevii și studenții beneficiază de posibilitatea evaluării cunoștințelor dobândite în afara sistemului educațional formal. Evaluarea învățării efective este centrată pe o logică a dezvoltării *de facto* a abilităților și competențelor, și nu pe una a duratei participării formale.

8. Sistemul de educație românesc este atrăgător pentru comunitățile academice din România și din întreaga lume, facilitând o intensitate crescută a mobilităților internaționale

Programele de mobilitate sunt o componentă esențială la toate nivelurile de învățământ, atât pentru elevi și studenți, cât și pentru profesori, cercetători și personalul administrativ. Elevii din educația secundară superioară și studenții din învățământul terțiar au acces la semestre de studiu/cercetare în alte țări. Profesorii și cercetătorii din România beneficiază de diferite programe de formare și/sau predare, respectiv cercetare, în școli, universități și laboratoare de cercetare europene/internaționale.

Parteneriatele interinstituționale internaționale permit organizarea de programe în cotutelă, cu precădere în cadrul rețelelor universităților europene. Un număr ridicat de studenți și profesori străini sunt activi în universitățile românești și un număr proporțional cu cel al altor state europene de studenți și profesori români beneficiază de mobilități în universități, centre de cercetare și companii internaționale din afara României. În învățământul terțiar este o regulă ca programele de masterat să fie predate și într-o limbă de circulație internațională. Dezvoltarea curriculară ia în calcul evoluțiile științifice și tendințele din mediul internațional.

România participă la programele europene de mobilitate cu o pondere din totalul beneficiarilor proporțională cu greutatea sa demografică în cadrul Uniunii Europene. În acest sens sunt atinse țintele minime de mobilitate presetate: de 20% la nivel de licență și masterat și de 80% pentru studiile doctorale. Simultan, cel puțin 5% din programele de studiu sunt derulate în comun cu alte universități europene sau internaționale. De asemenea, entitățile de educație și cercetare românești accesează minimum 4% din totalul alocării de fonduri europene, pentru întărirea cooperării universitare și pe domeniul cercetării.

9. Alfabetizarea funcțională a tuturor elevilor

Elevii au capacitatea de a înțelege un text complex, inclusiv cu caracter juridic sau economic, în momentul finalizării educației secundare. Absolvenții acestui nivel de studiu au capacitatea de a căuta și de a selecta informațiile de care au nevoie, în mod autonom, cu ajutorul tehnologiei informației și comunicării (TIC). Au capacitatea de a le utiliza în siguranță, precum și de a se orienta în privința dezvoltării și educației lor ulterioare, optând pentru programe de formare necesare în cariera dorită. În mod concret, tinerii își dezvoltă competențele necesare pe parcursul întregii vieți. Sistemul educațional deține infrastructura și dotările necesare, precum și parteneriate cu mediul privat sau programe extracurriculare care facilitează atingerea acestor obiective.

10. Etica și integritatea sunt valori care se transmit și se respectă pe tot parcursul educațional

Întreg parcursul educațional are la bază dezvoltarea gândirii critice și creativității fiecărui copil. Etica și integritatea sunt valori care se cultivă și respectă pe tot parcursul educațional, existând regulamente clare care prevăd consecințele nerespectării acestor valori pentru toți cei implicați. Cultura integrității se transmite atât prin comportamente și norme instituționale, cât și prin repere curriculare.

11. Managementul educațional este unul profesionist și bazat pe inovație

Funcționarea performantă a unui sistem modern de învățământ beneficiază de un management profesionalizat, capabil să implementeze, monitorizeze și să ofere *feedback* politicilor publice din educație, în toate unitățile de învățământ. Implicarea părinților, a asociațiilor de elevi, a sindicatelor și a sectorului privat în deciziile școlilor este o caracteristică naturală a sistemului, iar în învățământul terțiar normalitatea este reprezentată de implicarea

studentilor ca parteneri egali în toate procesele decizionale, alături de angajatori și reprezentanți ai societății în ansamblu. Profesionalizarea managementului educațional și promovarea unei guvernante orientate spre integritate, calitate și echitate implică crearea de programe de formare inițială și continuă pentru managerii din educație, selectarea acestora prin concurs și separarea managementului economic-administrativ al școlilor de cel educațional.

Profesionalizarea managementului școlar este așadar o prioritate a sistemului care determină într-o bună măsură calitatea actului educațional, mai ales din perspectiva descentralizării reale a învățământului. Managerul sau directorul școlii trebuie să devină cea persoană echipată cu un set complex de competențe în management organizațional, recrutarea, selecția și managementul resurselor umane, managementul timpului, managementul resurselor financiare și logistice, comunicare organizațională și relațională, managementul conflictelor și nu numai. Se va face o distincție clară între funcția de management al școlii și cea didactică, iar directorii/profesorii aflați în aceste poziții de management la care au ajuns prin concurs vor avea posibilitatea de a alege doar una dintre funcții. Tranziția se va face gradual, iar profesorii care ocupa funcții de management vor putea avea postul didactic rezervat pe durata exercitării mandatului.

Punem un accent deosebit pe recrutarea, selecția și managementul resurselor umane, din perspectiva faptului că fiecare manager școlar va avea responsabilitatea organizării concursurilor de selecție a cadrelor didactice, la nivelul instituției de învățământ, totodată vom permite asocierea școlilor pentru angajarea unor cadre didactice ce nu își pot face o normă dintr-o școală. Prin aceasta dorim regândirea managementului resurselor umane, prin creșterea implicării managementului școlar și prin corelarea cu procesul de creștere a autonomiei în dezvoltarea curriculară.

Managerul școlar va putea asigura și managementul unor sisteme de școli. Aceasta este situația școlilor mici din mediul rural care își pot eficientiza costurile prin „împărțirea” aceluiași manager școlar sau orice altă asociere de școli care optează să beneficieze de managementul performant al unui manager școlar (ex. mai multe unități școlare mici comasate într-o clădire modernizată, accesibilă, sau mai multe unități școlare cu management comun în clădiri distincte).

Autonomia și depolitizarea școlii sunt două elemente centrale care vor governa și procesul de recrutare și selecție a managerului școlar, ce va fi realizat în parteneriat cu consiliul de administrație al unității.

12. Cadru legislativ care guvernează educația este unul stabil și se bazează pe o viziune asumată

Capacitatea managerilor de a asigura o administrare eficientă a instituțiilor de învățământ este determinată de profesionalismul managerilor educaționali, de alocarea de resurse, dar și de cadrul legislativ existent. Acesta din urmă este stabil, permite planificarea pe termen lung, minimizează birocrația și încurajează inițiativa și autonomia fără a periclita calitatea actului educațional. El evită existența de „zone gri” în care responsabilitățile administrative nu sunt clar definite, existând viduri legislative sau suprapuneri de responsabilitate. În acest sens, un obiectiv central al guvernantei politice a întregului sistem este limitarea, până la eliminare, a intervențiilor și schimbărilor care nu sunt fundamentate pe date și studii de impact.

II. Obiective-cheie naționale

Programul de guvernare își propune să demareze implementarea viziunii dezvoltate în cadrul Programului Național „România Educată” propus de Președintele României. Pentru operaționalizarea acestei viziuni, Guvernul va susține creșteri graduale, până în anul 2024, pentru finanțarea educației, de până la 18% din bugetul național (6% din PIB) și de până la 3% din bugetul național (1% din PIB) pentru finanțarea publică a cercetării.

Sunt prioritare următoarele obiective cu rol de reglementare a sistemului:

1. Revizuirea cadrului normativ național pentru a oferi coerență, predictibilitate și stabilitate sistemului care să garanteze preluarea drepturilor câștigate și prezente în legislația în vigoare pentru învățământul în limbile minorităților naționale, cât și debirocrațizarea în vederea ușurării procesului de înființare de unități școlare preuniversitare și universitare. *Reforma carierei didactice.* Regândirea și flexibilizarea formării inițiale pe baze solide, mai ales prin activități practice la clasă, sub îndrumarea unor mentori cu experiență, dar și modele de bună practică din țară și din străinătate; formarea continuă se va corela cu nevoile de la nivel național și comunitar. Implementarea unor politici meritocratice de salarizare. Schimbarea modului de evoluție în carieră și diversificarea profilurilor profesionale, în ideea stimulării abordărilor trans- și inter-disciplinare;

2. Regândirea și profesionalizarea guvernantei sistemului de educație în concordanță cu reforma administrației publice;

3. Crearea unui sistem coerent de evaluare a sistemului de educație, atât la nivel central, cât și local, și corelarea cu sistemul de finanțare; Corelarea sistemului de evaluare la programele de evaluare standardizate internaționale care au scopul de a măsura cât de bine sunt pregătiți elevii să facă față provocărilor vieții active sau vieții educaționale;

4. Digitalizarea procesului educațional și interconectarea bazelor de date, atât la nivel de sistem educațional, cât și în raport cu alte domenii, pentru a permite abordări integrate: *Wi-Fi-Campus* pentru toate școlile și universitățile de stat din România + Biblioteca Virtuală + îmbunătățirea competențelor digitale atât pentru elevi, cât și pentru profesori;

5. Programe de incluziune socială și oferirea de șanse egale la educație pentru reducerea părăsirii timpurii a școlii și a analfabetismului funcțional;

6. Crearea unor rute complete pentru profilurile teoretic, profesional și vocațional, care să includă toate nivelurile de calificare. Învățământul profesional redevine un nod esențial al legăturii educației cu piața muncii, nemaifiind considerat o opțiune negativă a candidaților;

7. Profesionalizarea managementului unităților și instituțiilor de învățământ, astfel încât să se asigure stabilitatea, coerența și competența în procesul de conducere a acestora;

8. Regândirea infrastructurii educaționale și de cercetare, pe baza tendințelor demografice, migratorii și socioeconomice, pentru a reduce decalajele și a crește performanța sistemului de educație și cercetare. Introducerea considerentelor legate de sustenabilitate și protecția mediului în abordarea investițiilor în infrastructura școlară;

9. Promovarea integrității și eticii în sistemul educațional. Realizarea unui Registru Unic Național Integrat al Diplomelor și Actelor de Studiu (RUNIDAS) prin interconectarea și completarea bazelor de date din sistemul de învățământ preuniversitar — Sistemul Informatic Integrat al Învățământului din România (SIIIR), REI și, respectiv, din sistemul de învățământ superior — Registrul matricol unic al universităților din România (RMUR) și ANS, în vederea urmăririi parcursului educațional al absolvenților, precum și pentru prevenirea fraudelor în domeniul diplomelor/actelor de studii. RUNIDAS va cuprinde toate tezele de licență, disertațiile și lucrările de doctorat, dar și diplomele de bacalaureat, licență, master și doctor, eliberate de către unitățile și instituțiile de învățământ din România, și va putea fi interogată în condițiile respectării prevederilor GDPR și a legislației privind drepturile de autor. Pentru o susținere eficientă a e-guvernantei, RUNIDAS va putea fi conectat cu Registrul de Evidență al Salariaților din România (REVISAL), precum și cu Baza de Date a Evidenței Populației.

III. Învățământ preuniversitar: echitate și calitate

1. Obiective specifice

Educația timpurie: Acces pentru toți copiii în creșe și grădinițe

1. Educația timpurie: Acces pentru toți copiii în creșe și grădinițe

2. Extinderea rețelei de creșe în sistemul public, astfel încât să crească rata de cuprindere a copiilor cu vârste între 0-3 ani;

3. Asigurarea finanțării per elev pentru învățământul antepreșcolar, conform prevederilor legale, începând cu anul școlar 2021/2022;

4. Generalizarea treptată a cuprinderii copiilor de 5, 4 și 3 ani în învățământul preșcolar, până în anul 2025;

5. Realizarea standardelor specifice de asigurare a calității educației timpurii, inclusiv cele privind spațiul educațional, dotările, activitatea psihopedagogică și activitățile suport (ex. standarde privind îngrijirea, hrana copiilor, consilierea și serviciile medicale);

6. Dezvoltarea și actualizarea standardelor de pregătire și a standardelor ocupaționale pentru personalul din educația timpurie;

7. Actualizarea cadrului normativ privind construcțiile cu scop educațional, precum și proiectarea unor modele arhitecturale standard pentru construcția de creșe și grădinițe, în colaborare cu Ordinul Național al Arhitecților.

Învățământ primar și secundar: Servicii educaționale de calitate pentru toți elevii

1. Creșterea accesului și participării la educație de calitate pentru toți copiii, indiferent de mediul de rezidență;

2. Scăderea ratei de părăsire timpurie a școlii până la nivelul mediu înregistrat în Uniunea Europeană;

3. Scăderea semnificativă a ratei de analfabetism funcțional la copiii de 15 ani, similară mediei europene, conform cifrelor furnizate de testele PISA;

4. Generalizarea programelor „afterschool” în unitățile de învățământ de stat și creșterea calității serviciilor oferite;

5. Oferirea serviciilor de consiliere și orientare (inclusiv logopedie) pentru toți elevii;

6. Revizuirea arhitecturii curriculare prin centrarea conținuturilor pe profilul celui care învață, pe competențele-cheie și pe maximizarea potențialului fiecărui copil;

7. Formarea cadrelor didactice în acord cu arhitectura curriculară și pentru integrarea tehnologiei în procesul educațional;

8. Valorificarea evaluărilor naționale și a evaluărilor curente, în vederea realizării intervențiilor remediale pentru asigurarea progresului școlar;

9. Realizarea și implementarea standardelor de evaluare la fiecare disciplină și an de studiu;

10. Introducerea portofoliului educațional digital pentru actualizarea și monitorizarea permanentă a parcursului educațional al fiecărui copil și identificarea imediată a măsurilor remediale necesare, inclusiv din perspectiva activității extrașcolare;

11. Introducerea/pilotarea unor modele noi de formare și evaluare în ciclul superior al liceului (ex. bacalaureatul internațional);

12. Dezvoltarea unui sistem de identificare a ariilor de performanță ale elevilor (ex. identificarea talentelor în sport, artă, șah, abilități practice etc.) și de sprijinire a celor cu abilități și talente deosebite pentru a atinge excelența;

13. Creșterea alocării de fonduri pentru proiectele școlare și comunitare menite să promoveze interculturalitatea și diversitatea etnică, ca resurse și valori ale societății românești, inclusiv prin includerea istoriei minorităților etnice în manualele și programele de istorie;

14. Regândirea arhitecturii învățământului preuniversitar pentru a răspunde nevoilor de dezvoltare individuală a fiecărui tânăr, dar și evoluțiilor în vederea eliminării rupturii dintre învățământul obligatoriu și piața muncii. Certificarea calificărilor din sistemul de învățământ secundar superior în vederea valorificării lor pe piața muncii sau în tranziția către alte forme de educație, inclusiv la filiera teoretică (ex. certificări informatică, limbi străine);

15. Reconfigurarea ciclurilor de învățământ astfel încât toate traseele educaționale să permită accesul spre o formă superioară de formare, indiferent de profilul urmat;

16. Realizarea rețelei școlilor-pilot, în vederea implementării unor formule de administrare/management descentralizate și a dezvoltării unor programe educaționale inovative;

17. Creșterea puterii de decizie a consiliului de administrație prin implicarea acestuia în procesul de selecție al managementului instituției de învățământ;

18. Veniturile realizate din gestionarea patrimoniului vor rămâne în proporție de 100% la unitățile de învățământ preuniversitar;

19. Creșterea calității învățământului în mediul rural prin realizarea consorțiilor școlare rurale prin acordarea unui cost standard per elev mărit celor ce fuzionează.

Învățământ profesional și vocațional: Rute profesionale și vocaționale pentru o societate emergentă

1. Dezvoltarea rutelor de educație profesională în regim dual la nivel secundar și terțiar;

2. Scăderea numărului de elevi dintr-o grupă și creșterea numărului de grupe din clase în învățământul profesional și vocațional;

3. Extinderea programelor de tip dual până la 30% din totalul programelor de educație profesională;

4. Revizuirea ofertei educaționale, a curriculumului și a programelor pentru ruta tehnologică și profesională, pentru meserii emergente de pe piața muncii națională și internațională;

5. Realizarea unui pachet de sprijin social pentru elevii din medii defavorizate care accesează învățământul profesional și dual, din surse europene/guvernamentale;

6. Dezvoltarea campusurilor școlare, mai ales în localitățile care oferă educație profesională în regim dual, pe baza indicatorilor din cadrul strategiei privind infrastructura școlară, elaborată cu sprijinul Băncii Mondiale;

7. Dezvoltarea centrelor de învățământ dual, corelate cu cerințele operatorilor economici din zona respectivă;

8. Crearea unui sistem național de monitorizare a inserției absolvenților pe piața muncii sau a continuării studiilor într-o formă superioară de educație, prin interoperabilitatea sistemelor informatice din sectoare diferite de activitate (educație, muncă, finanțe etc.)

Cariera didactică: Profesioniști în educație

1. Regândirea sistemului de formare inițială, valorificarea liceelor pedagogice în cariera didactică și extinderea masteratului didactic, respectiv extinderea ofertei de cursuri postuniversitare de conversie profesională;

2. Creșterea gradului de pregătire practică a profesionistului în educație și diversificarea contextelor de formare (DPPD, masterat didactic etc.);

3. Formarea cadrelor didactice pentru identificarea situațiilor de risc de abandon școlar și crearea instrumentelor necesare pentru gestionarea acestora;

4. Formarea specifică a cadrelor didactice pentru integrarea în învățământul de masă a elevilor cu CES;

5. Realizarea profilului de competențe al cadrului didactic pentru fiecare nivel de învățământ;

6. Dezvoltarea unor mecanisme de monitorizare a impactului programelor de formare asupra calității procesului educațional;

7. Salarizarea atractivă diferențiată pe criterii de performanță și specificul comunității educaționale;

8. Regândirea organizării examenului de titularizare la nivelul unității de învățământ și redefinirea noțiunii de titularizare.

Managementul unităților de învățământ: Management profesionist în fiecare unitate de învățământ

1. Profesionalizarea managementului prin asigurarea accesului la programe de formare la nivel de master și la resurse de calitate pentru directorii unităților de învățământ și pentru aspiranții la cariera managerială;

2. Creșterea autonomiei unităților de învățământ atât în privința resursei umane, curriculumului la decizia elevului/scolii/comunității, cât și a managementului financiar, pe baza unor contracte de management cu indicatori măsurabili;

3. Digitalizarea proceselor de management și administrative la nivelul unităților de învățământ preuniversitar;

4. Construirea unui sistem de Big Data și Inteligență artificială capabil să interpreteze datele, să identifice punctele slabe din sistemul de educație și să realizeze previziuni;

5. Susținerea financiară a autorităților locale pentru rezolvarea integrală a situațiilor unităților de învățământ cu toalete în curte, fără acces la apă și canalizare sau fără internet;

6. Clarificarea atribuțiilor și responsabilităților inspectoratelor școlare, în vederea reducerii birocrăției, a limitării suprapunerilor de responsabilități cu alte instituții și a eficientizării activității acestora;

7. Identificarea și reabilitarea școlilor cu risc seismic sau cu vulnerabilități care afectează semnificativ procesul educațional (grad de risc ridicat la incendiu, în domeniul sanitar etc.).

8. Regândirea modului de organizare a concursului pentru managementul școlar, în acord cu descentralizarea și cu reforma administrativă, pentru a fi organizat la nivelul unității de învățământ;

9. Dezvoltarea unor instrumente de guvernare care să stimuleze participarea activă a partenerilor educaționali (precum reprezentanții elevilor, părinților, sindicatelor și ai mediului privat)

Infrastructura școlară

1. Construirea de creșe și grădinițe, în acord cu obiectivele privind rata de cuprindere a copiilor cu vârsta 0—6 ani;

2. Construirea de terenuri și săli de sport pentru unitățile de învățământ din zona educației timpurii;

3. Realizarea unor proiecte cu versiuni moderne de arhitectură a instituțiilor educaționale care să faciliteze personalizarea educației pentru nevoile elevilor/studentilor — inclusiv prin utilizarea opțiunilor de digitalizare a resurselor învățării;

4. Elaborarea unui proiect național de reabilitare și extindere a rețelei de școli gimnaziale, școli profesionale și licee, în conformitate cu Strategia privind infrastructura școlară;

5. Dezvoltarea laboratoarelor didactice atât în sfera preuniversitară, cât și în sfera universitară;

6. Construcția și dezvoltarea de campusuri școlare de toate tipurile;

7. Construirea de internate/cămine studențești;

8. Dezvoltarea unor centre regionale responsabile cu dezvoltarea și asigurarea de resurse pentru infrastructura IT din învățământul preuniversitar.

III. Măsurile operaționale

Pe termen scurt și mediu am identificat mai multe măsuri specifice — parte din planul operațional de transformare a sistemului de educație prin implementarea strategiei România Educată, după cum urmează:

a) Pentru extinderea accesului la educație de calitate pentru toți elevii:

— Alocarea a 6% din PNRR pentru educație;

— Deschiderea unor linii de finanțare din fonduri europene pentru construcția și/sau modernizarea creșelor și grădinițelor

sau a altor tipuri de unități care furnizează servicii de timpuriu în baza unui plan național multianual de asigurare a necesarului de unități de învățământ antepreșcolar și preșcolar, cu prioritate în zonele cu deficit de ofertă educațională pentru segmentul de vârstă 0—6 ani;

— Organizarea stagiilor de formare a resursei umane din creșe și grădinițe;

— Deducerea parțială a investiției din impozitele plătite de către companiile cu peste 100 de angajați pentru a le încuraja să construiască grădinițe și creșe;

— Acordarea creditului fiscal pentru înscrierea copiilor la creșe și grădinițe. Angajatorii vor avea posibilitatea de a acoperi parțial costurile de creșă și grădiniță ale angajaților în schimbul unor deduceri de impozit;

— Continuarea programelor de sprijin financiar pentru familiile cu posibilități reduse, pentru asigurarea pachetului educațional: acordarea de tichete valorice, vouchere, ghiozdane și rechizite, din fonduri europene;

— Generalizarea programului „masă caldă la școală” și „școală după școală”

— Aplicarea unui sistem unitar la nivel național de acordare a burselor pentru elevi fără discriminare, în funcție de resursele bugetare ale comunităților locale;

— Realizarea unui program transparent de finanțare a internatelor școlare, care să acopere în mod real cheltuielile de funcționare a acestora, inclusiv cele de personal;

— Organizarea examenului de evaluare a elevilor de clasa a VIII-a și ulterior a bacalaureatului la limba și literatura română conform programei școlare speciale în vigoare pentru învățământul în limbile minorităților naționale;

— Guvernul României va adopta și implementa o strategie națională pentru creșterea gradului de cunoaștere a limbii române de către cetățenii români aparținând minorităților naționale. Se au în vedere următoarele direcții de acțiune:

— aplicarea prevederilor Legii educației naționale în privința predării limbii române pentru elevii care studiază în limbile minorităților naționale;

— finanțarea unui program de schimburi de elevi, cu scopul de a avea posibilitatea utilizării (mai extinse) a limbii române;

— finanțarea unor tabere de limbă română pentru elevii care studiază în limbile minorităților naționale;

— finanțarea unui program de suport educațional, prin practica pedagogică a studenților de la facultățile de limbă română în școlile și comunitățile minorităților naționale;

— finanțarea fondului de carte în limba română pentru elevii care studiază în limbile minorităților naționale (inclusiv carte digitală).

— Armonizarea abilităților cognitive și vocaționale ale elevilor și facilitarea dezvoltării competențelor în cele cinci tipuri de literații: literația citirii/comunicării, literația digitală, literația matematică, literația științifică și literația culturală;

— Introducerea bacalaureatului diferențiat în învățământul românesc;

— Oferirea posibilității de a organiza unități de învățământ în limbile minorităților naționale, cu personalitate juridică proprie, care să dețină structuri în mai multe unități administrative-teritoriale. Pentru aceste unități școlare se va oferi un coeficient mărit al costului standard per elev, având în vedere aria de acoperire geografică mărită;

— Realizarea evaluării complexe a copiilor la intrarea în sistemul de educație;

— Dezvoltarea unui mecanism de monitorizare permanentă a evoluției educaționale a unui copil (situația școlară, evaluare psihosocială și comportamentală, activități extracurriculare) și semnalizarea din timp a situațiilor cu risc de părăsire timpurie a școlii.

b) Pentru îmbunătățirea formării cadrelor didactice:

— Focalizarea formării cadrelor didactice către dezvoltarea competențelor digitale și de realizare și utilizare a resurselor educaționale deschise;

— Includerea în formarea inițială a cadrelor didactice a unui modul special pentru însușirea competențelor de predare în regim simultan, cu precădere pentru cadrele didactice din educația timpurie și învățământul primar;

— Finanțarea de la bugetul de stat a locurilor de studiu alocate programelor de masterat didactic;

— Revizuirea tuturor programelor de formare continuă disponibile cadrelor didactice și dezvoltarea sistemelor de recunoaștere și validare a învățării dobândite în contexte informale și nonformale;

— Introducerea sistemului dublei specializări în formarea inițială a cadrelor didactice;

— Configurarea unor trasee flexibile în carieră pentru cadrele didactice: mentorat, coaching, asigurarea calității, cercetare, programe extracurriculare etc.;

— Finanțarea din fonduri europene a proiectelor pentru formarea personalului de sprijin (consilieri, psihologi, logopezi, profesori de sprijin și mentori școlari) și pentru încadrarea lor în școli astfel încât raportul dintre consilieri și elevi să se reducă la 1:400; posibilitatea școlilor de a contracta servicii specializate în cazul în care nu pot angaja/nu au nevoie permanent de personal de sprijin.

c) Pentru infrastructura educațională, siguranța spațiilor de învățământ:

— Pentru accesul în mod egal la educație al copiilor și al tinerilor și asigurarea condițiilor de desfășurare a procesului educațional într-un singur schimb, vor fi realizate investiții prin programele de dezvoltare locală în:

— 2.500 de creșe, grădinițe și școli (construcții noi și reabilitări), cu o valoare 12,5 miliarde de lei;

— 2.000 școli (construcții noi și reabilitări), cu o valoare 10 miliarde de lei;

— 40 campusuri școlare (școală, liceu, internat, teren sport, ateliere, laboratoare, cantină), cu o valoare de 2 miliarde de lei;

— 30 cămine studențești (10.000 locuri de cazare cu o valoare de 1,4 miliarde de lei);

— 8 centre universitare — reabilitare, cu o valoare de 1,5 miliarde de lei;

— 40 tabere școlare, cu o valoare de 1 miliard de lei.

— Dotarea corespunzătoare a spațiilor educaționale/unităților de învățământ cu mobilier modular ergonomic, materiale didactice și tehnologice adecvate erei digitale;

— Extinderea infrastructurii pentru înființarea de noi clase, cu efective mai mici, acolo unde școlile au cereri foarte mari, prin eliminarea excepțiilor cu privire la depășirea numărului maxim de elevi din clasă, pe baza revizuirii legislației actuale;

— Achiziția de autobuze/microbuze școlare ajustate nevoilor unităților școlare;

— Accesibilizarea tuturor spațiilor educaționale pentru copii cu CES sau diverse forme de handicap;

— Clarificarea și simplificarea procedurilor cu privire la obținerea autorizațiilor sanitare și a avizelor ISU;

— Organizarea de programe educaționale în parteneriat cu reprezentanții societății civile pentru reducerea fenomenului de bullying din școli;

— Mărirea fondurilor pentru proiecte școlare și comunitare menite să promoveze interculturalitatea și diversitatea etnică, ca resurse și valori ale societății românești.

d) Pentru digitalizarea unităților de învățământ:

— Dezvoltarea Platformei E-portofoliu care va gestiona portofoliile educaționale digitale ale elevilor, profesorilor și școlii. Portofoliul va fi generat automat, după completarea catalogului electronic, și va cuprinde note, evaluarea sumativă a elevilor pe întreg parcursul școlar, observațiile consilierilor școlari,

finalizându-se cu realizarea unui profil și a unor recomandări de recuperare, dacă este cazul;

— Realizarea și aplicarea bateriilor de teste standardizate digitale în vederea orientării profesionale și vocaționale a tuturor elevilor;

— Operaționalizarea Bibliotecii Virtuale și asigurarea de resurse educaționale deschise pentru care să acopere integral conținuturile aferente pregătirii elevilor pentru examenele naționale până în anul 2021;

— Accesibilizarea tuturor resurselor educaționale digitale (inclusiv a Bibliotecii Virtuale) și pentru învățământul în limbile minorităților naționale și asigurarea tuturor fondurilor necesare pentru acest scop;

— Implementarea generalizată a Catalogului Virtual începând cu anul școlar 2022—2023;

— Conectarea la internet a tuturor unităților de învățământ în regim de urgență;

— Transparentizarea managementului școlar prin publicarea pe pagina web a fiecărei unități de învățământ a tuturor documentelor de interes public (regulament intern, decizii CA, execuție bugetară, rapoarte, evaluări externe etc.);

— Asigurarea competențelor digitale și de integrare a tehnologiei în formarea inițială și continuă, prin module de tehnologie în programele academice universitare;

— Alinierea unităților de învățământ la conceptul de „Smart School”, în concordanță cu Strategia de Digitalizare a Educației din România, 2021—2027.

e) Pentru finanțarea unităților de învățământ din zone vulnerabile:

— Creșterea capacității instituționale a școlilor din zone defavorizate prin dezvoltarea programelor de tip colaborativ între unitățile de învățământ din medii de rezidență diferite;

— Finanțarea resurselor suplimentare pentru școlile care deservește preponderent comunități minoritare sau sărace, inclusiv pentru angajarea de personal suport și activități de implicare a comunității în viața școlii, prin programe europene și bugetul național;

— Finanțarea unor pachete de sprijin pentru școlile din mediul rural și/sau din comunități dezavantajate, pentru a atrage cadre didactice motivate și pregătite care să asigure educație de calitate copiilor din aceste zone;

— Oferirea pachetelor de servicii integrate pentru elevii cu risc crescut de abandon școlar și celor cu cerințe educaționale speciale: servicii de consiliere, cazare, servicii de masă, servicii medicale, servicii educaționale de sprijin, servicii sociale, acces la echipamente și resurse educaționale specifice pentru cei cu nevoi educaționale speciale sau cu diverse forme de dizabilitate etc.;

— Acordarea de granturi, din fonduri europene, pentru dezvoltarea unor programe educaționale inovative de către unitățile de învățământ.

IV. Învățământ superior — integritate și performanță**1. Reforma universităților pentru a spori performanța, autonomia și adecvarea lor socială:**

— Actualizarea modului de finanțare a universităților în concordanță cu obiectivele de dezvoltare națională, cu misiunea asumată și cu performanța asociată obiectivelor strategice. Principiul de bază este că finanțarea trebuie să urmeze performanța și interesele strategice ale României;

— Clasificarea universităților în funcție de performanță, de misiunea asumată și de rolul pe care îl joacă la nivel internațional, național sau regional; acest lucru se va face prin finalizarea dezbaterii și asumarea unei metodologii transparente de clasificare a universităților și ierarhizare a programelor de studii;

— Consolidarea autonomiei universitare, prin completarea cadrului legal, în sensul flexibilizării utilizării finanțării de bază și veniturilor proprii, pentru susținerea activităților didactice și de cercetare, inclusiv pentru cheltuieli de capital, în paralel cu creșterea răspunderii publice a universităților față de transparența decizională și financiară a acestora;

— Utilizarea eficientă a resurselor și creșterea competitivității în plan internațional, prin încurajarea creării de consorții universitare performante de tipul universităților metropolitane (modelul francez), care să asigure și o cooperare intensificată între universități și institute de cercetare;

— Promovarea unor politici publice care să încurajeze înființarea de către universități a programelor de studii interdisciplinare, ca de exemplu *artificial intelligence*, *behavioral economics*, *cognitive sciences*, corelate cu cererile de pe piața forței de muncă;

— Aplicarea unitară la universitățile de stat multiculturală a legislației specifice în vigoare;

— Continuarea implementării masteratului didactic, pentru a avea o resursă umană bine pregătită și adaptată în scopul formării actualelor generații de elevi prin aplicarea unor tehnici pedagogice apte pentru ca aceștia să dobândească competențe și abilități suficiente pentru dezvoltarea personală și profesională. Astfel, vom avea un corp profesionalizat de cadre didactice bine pregătite, la curent cu cele mai noi tehnici pedagogice. Abordarea formării inițiale pentru cariera didactică într-o nouă paradigmă pentru a asigura posibilitatea unor trasee multiple de acces în carieră;

— Pregătirea profesorilor pentru învățământul preuniversitar necesită reintroducerea dublelor specializări la nivel de licență și consolidarea actualelor masterate didactice astfel încât să existe ca și rezultat o diplomă de profesor cu dublă specializare. Totodată, pentru a asigura eficient și la nivel calitativ superior formarea cadrelor didactice pentru sfera preuniversitară, trebuie alocată a finanțare mărită pregătirii pedagogice a cadrelor didactice, fiind necesară creșterea substanțială a cotei de finanțare alocată studenților care se înscriu la modulul I și II. Se impune și regândirea funcționării Departamentelor pentru Pregătirea Personalului Didactic;

— Consolidarea studiilor terțiare nonuniversitare, ca nivel superior de pregătire al rutei profesionale, cu precădere în domenii deficitare pe piața muncii, ținându-se cont de tendințele actuale ale pieței muncii și de migrația forței de muncă;

— Asigurarea cadrului legal pentru dezvoltarea în universități de rute diferențiate de carieră pentru cercetători și cadre didactice: posturi exclusiv didactice, posturi exclusiv de cercetare și posturi mixte;

— Asigurarea cadrului legal pentru plata finanțării per elev pentru universitățile acreditate, cu predare în limba minorităților naționale, pentru specializările care nu se află în oferta niciunei instituții de învățământ din sistemul public din România, cu predare în limba minorității respective;

— Asigurarea sprijinului financiar pentru studenți prin stabilirea unui quantum minim al burselor studențești;

— Participarea reală a studenților în luarea deciziilor — prin garantarea a minimum 25% reprezentare în toate structurile decizionale sau consultative universitare, inclusiv 25% la procesul de alegere a rectorului;

— Finanțarea de bază trebuie făcută pe baza unui cost standard, nu pe bază de coeficienți stabiliți acum 25 de ani, cu menținerea finanțării suplimentare pentru învățământul în limbile minorităților naționale;

— Renunțarea la blocarea fondurilor universităților la final de an în cazul în care acestea nu se cheltuiesc, astfel încât soldul

să se poată cheltui fără acordul Ministerului Educației și al Ministerului de Finanțe;

— Eliminarea adaosului comercial de la cantinele din interiorul universităților, acestea nefiind centre de profit;

— Introducerea registrului furnizorilor de formare continuă cu condiția ca acestea să fie evaluate de ARACIS sau o instituție asemănătoare;

— Reorganizarea și eficientizarea activității tuturor organismelor subordonate sau consultative ale MEN, precum și din cadrul ecosistemului național de educație: CNATDCU, CNFIS, CNSPIS, ANC, ARACIS etc.;

— Temele de cercetare doctorală finanțate de la buget care reprezintă cereri venite din mediul economico-social pot primi finanțare suplimentară de la bugetul de stat.

2. Internaționalizarea învățământului superior, pentru creșterea competitivității și compatibilizarea cu universitățile europene:

— Susținerea universităților românești membre ale unor Rețele de Universități Europene prin alinierea practicilor administrative la cele recomandate la nivel european, pentru a facilita realizarea obiectivelor;

— Simplificarea procedurilor de admitere și înmatriculare a studenților străini, prin generalizarea pre-admiterii condiționate și susținerea optimizării timpului de obținere a vizei de studiu;

— Dezvoltarea dimensiunii internaționale a învățământului terțiar și atingerea unui nivel de participare în programe de mobilități pentru minimum 20% dintre studenții înmatriculați în programe de licență și master și 80% dintre doctoranzi;

— Reglementarea cadrului legal cu privire la *joint degree*; în absența reglementării legale a acestui concept, cele 10 universități românești deja integrate în Rețele Universităților Europene nu vor putea elibera diplome *joint degree*, neputându-și valorifica internațional expertiza și potențialul academic, și nici obiective deja asumate în proiectele câștigate prin competiție europeană;

— Actualizarea cadrului legal aplicabil calificărilor și standardelor ocupaționale, precum și evaluării calității în învățământul superior. Pentru a avea un învățământ superior flexibil și adaptat la nevoile societății, în plan intern și internațional se vor susține prioritar învățământul dual, dubla specializare, procesul de *lifelong learning*, focalizarea pe *learning outcomes* și reglementarea *joint degree*.

3. Consolidarea performanței și integrității cercetării universitare:

— Dezvoltarea cercetării în universități prin finanțarea universităților publice în acord cu Planul Național de Relansare și Reziliență, în regim competitiv, cu scopul de a dezvolta resursele umane specializate în cercetare, infrastructurile de cercetare, precum și mecanisme de monitorizare și evaluare a calității și relevanței activităților de Cercetare-Dezvoltare-Inovare (CDI);

— Suplimentarea finanțării de bază printr-un capitol bugetar dedicat finanțării cercetării științifice din universități (în prezent universitățile nu primesc nicio formă de finanțare instituțională pentru cercetare științifică, în pofida rolului lor esențial în producția științifică). În acest fel se va susține dezvoltarea activităților CDI în universitățile publice, crescând performanța și vizibilitatea cercetării românești în plan internațional;

— Evaluarea și reforma școlilor doctorale, inclusiv prin evaluarea calității procesului educațional din cadrul acestui parcurs academic, pentru creșterea performanței școlilor doctorale, în condiții de transparență, etică și integritate academică;

MINISTERUL TINERETULUI ȘI SPORTULUI

Tineret

Tinerii reprezintă întotdeauna o prioritate pentru decidenții politici la nivel declarativ, menționând de fiecare dată că este important să se investească în tineri, să se investească în viitor. Din păcate, acest discurs nu este însoțit prea des și de acțiuni concrete pentru a îmbunătăți viața acestora. Programele inițiate în acest sens nu corespund nevoilor reale ale tinerilor, din acest motiv rezultatele acestora nu sunt eficiente.

Tinerii sunt cea mai importantă resursă pentru viitorul oricărei țări, deoarece într-un viitor apropiat ei vor fi cei care vor susține economia. Printre problemele legate de tineri care necesită găsirea urgentă a soluțiilor se enumeră migrația lor în alte țări. Această problemă poate avea impact determinant asupra economiei României. Pentru ca tinerii să poată susține economia României trebuie să investim în ei, în programele inițiate de către ei, avem nevoie de o legislație coerentă, dar și de politici de tineret bine puse la punct. Doar așa îi putem îndemna să-și construiască un viitor în România. Aceste demersuri pot fi realizate doar ÎMPREUNĂ cu tinerii.

Crearea și implementarea unui cadru strategic generalizat de tineret la nivel național, în armonie cu Strategia Europeană de Tineret, Obiectivele Europene de Tineret și Obiectivele de Dezvoltare Sustenabilă 2030 la care se poate conecta sectorul de tineret susținut de către cadre strategice similare la nivel regional local care oferă posibilitatea acțiunii operative anuale, monitorizării integrate a progresului și rezultatului și înțelegerii evoluției ecosistemelor locale regionale și naționale, pot fi soluții viabile în vederea permanentizării abordărilor strategice pe termen lung.

Astfel susținem o Românie cu și pentru tineri ACUM, în care aceștia sunt implicați și susținuți să își împlinescă aspirațiile aici, pentru a fi arhitecții propriilor lor vieți și a contribui la dezvoltarea comunității lor.

În acest sens, ne propunem realizarea unui ecosistem de tineret care are în centrul preocupărilor sale nevoile și interesele generațiilor actuale și viitoare de tineri, prin care aceștia să fie atât beneficiari ai oportunităților oferite, cât și agenți de transformare și co-creatori ai viitorului societății.

Prin ecosistem de tineret ne referim la toți tinerii ghidați de aspirațiile lor, la ansamblul persoanelor implicate în lucrul cu tinerii și organizațiilor care interacționează cu ei (organizații guvernamentale, companii private sau din economia socială, structuri publice etc.), interacțiunile dintre aceștia, infrastructura necesară și serviciile care le sunt puse la dispoziție (politici și activități de tineret, programe de învățare nonformală, voluntariat sau participare etc.), precum și rezultatele care apar în consecință (de exemplu, competențe sociale, angajabilitate crescută, stil de viață sănătos, servicii pentru comunitate etc.).

Pentru un ecosistem funcțional, este necesar să se asigure o bună participare a tinerilor, care să fie:

- diversificată, oferind mai multe modele de intervenție și forme de implicare astfel încât aceștia să o poată alege pe cea mai relevantă și interesantă pentru ei;

- susținută de resurse: umane, de timp, financiare, experiență (know-how);

- adecvată la nevoile și interesele noilor generații, precum și diferitelor categorii de tineri;

- agreabilă, prin faptul că aduce satisfacția și plăcerea de a fi implicat;

- bazată pe un parteneriat real cu ceilalți actori ai comunității, prin comunicarea așteptărilor și temerilor, negocierea rolurilor, împărțirea responsabilităților și a puterii în funcție de capacitate și nevoi;

- ancorată în principii de politică publică, nu doar ca tehnică sau formă de implicare, ci fiind prezentă transversal în diferitele politici și strategii organizaționale, comunitare și naționale.

Pentru transformarea acestor deziderate în realitate vor fi urmărite următoarele principii, care stau la baza implicării tinerilor:

- Accesibilitate, prin participarea la activități de tineret fără discriminare, indiferent de categoria din care tinerii fac parte;

- Relevanță pentru nevoile tinerilor, stimulându-i pe aceștia să se implice în aspectele care îi vizează în mod direct, să caute soluții la probleme printr-o schimbare pozitivă, să capete noi competențe sau să își urmărească interesele și pasiunile, în felul acesta asumându-și responsabilitatea pentru ei înșiși și pentru comunitățile lor;

- Recunoaștere, astfel încât fiecare tânăr să simtă că își poate aduce contribuția (indiferent dacă aceasta este extinsă sau mai limitată, important este ca ea să existe);

- Eficiență, intervenția fiind benefică pentru toți actorii implicați, fie că sunt tineri, adulți, organizații sau comunități, pe de o parte, dar urmărind și randamentul social al investițiilor, pe de altă parte;

- Transparență, toți cei implicați fiind conștienți de scopul și de limitele procesului și având înțelegerea tipului de influență pe care cei implicați o au, ce pot schimba și ce nu;

- Complementaritate, astfel încât politicile de tineret să completeze politicile sectoriale cu impact asupra tinerilor;

- Implicare voluntară, respectând dreptul tinerilor de a decide dacă, cum și cât vor să se implice;

- Sinergie, atât între strategiile care abordează tineretul, dar și programele de finanțare locale, naționale și europene, precum și între serviciile publice și cele oferite de societatea civilă, astfel încât măsurile destinate tinerilor să fie accesibile într-un cadru operațional coordonat, coerent, compatibil, cu management simplificat și flexibil.

Priorități 2020—2024 pentru zona de tineret:

1. Legislativ: cadrul legislativ pus la punct, modern și consistent

2. Decentralizarea instituțiilor din subordinea MTS

3. Strategie de tineret 2021—2027

4. Digitalizare

5. Infrastructură în domeniul tineretului

6. Finanțare: creșterea finanțărilor în domeniul tineretului

7. Incluziune: includerea tinerilor cu nevoi personale

8. Conștientizare

9. Formare și dezvoltare a tinerilor

10. Transparență decizională cu includerea tinerilor pe plan local și județean

1. **Legislativ: cadrul legislativ ordonat, organizat, simplificat, modern și consistent și adecvat nevoilor actuale ale tinerilor.**

- Definitivarea procesului de modificare a Legii tinerilor (350/2006) și Legii privind înființarea centrelor de informare și consiliere pentru tineret (333/2006) în baza consultărilor publice din anii anteriori;

- Modificarea HG 259/2006 privind aprobarea normelor de cheltuieli pentru realizarea programelor Ministerului Tineretului și Sportului în domeniul activității de tineret, pentru a actualiza cuantumul sumelor cu rata de inflație;

- Operaționalizarea Consiliului Interministerial pentru Tineret;

- Modificarea HG 801/2004 privind organizarea și funcționarea caselor de cultură ale studenților astfel încât activitățile de formare organizate de aceste instituții să deservească cât mai bine nevoile beneficiarilor;

- Elaborarea unei Legi a taberelor, care să reglementeze organizarea, monitorizarea și controlul acestei activități;
- Reglementarea cadrului juridic al Fundațiilor Județene pentru Tineret și a Fundației Naționale pentru Tineret;
- Clarificarea situației juridice și cadastrale a patrimoniului din domeniul tineretului și sportului la nivel național și local;

2. Descentralizare

— Continuarea procesului de descentralizare, prin transferul competențelor exercitate, a patrimoniului și personalului de la Ministerul Tineretului și Sportului către autoritățile administrației publice locale. Acest aspect va fi urmărit cu respectarea următoarelor condiții:

1) prezentarea unui plan strategic din partea autorității locale cu privire la modul în care resursele vor fi folosite pentru sprijinirea tinerilor;

2) asigurarea unui mecanism de suport pentru dezvoltarea capacității instituționale în vederea folosirii utilizării efective a resurselor descentralizate în folosul tinerilor și monitorizare ulterioară a procesului; și

3) acordul autorităților locale.

— Continuarea dezvoltării infrastructurii în domeniul tineret în fiecare județ prin folosirea fondurilor europene și din bugetul de stat: centre de tineret, centre de agrement sau alte spații dedicate tinerilor;

— Sprijin pentru dezvoltarea strategiilor locale de tineret și monitorizarea ulterioară a indicatorilor asumați (inclusiv angajamente de finanțare și susținere a activităților de tineret).

3. Strategie de tineret 2021—2027

— Inițierea Strategiei Naționale în domeniul Tineretului și adoptarea ei prin HG întrucât cea existentă va expira la finele acestui an. Noua strategie trebuie să fie mai pragmatică și însoțită de un plan de lucru multianual cu măsuri și priorități care pot diferi de la un an la altul și cu un buget adecvat care să susțină ecosistemul de tineret. Atât strategia, cât și planul de lucru vor fi ajustate după o evaluare intermediară în funcție de nevoile emergente și va sta la baza alocării financiare pentru sectorul de tineret. Aceasta va fi dezvoltată pe perioada 2021—2027 pentru a fi corelată cu Strategia Europeană de Tineret. Totodată va asigura integrarea în politicile naționale de tineret și complementaritatea cu principalele politici internaționale precum Obiectivele de Tineret din cadrul Strategiei Europene, Dialogul Tinerilor cu UE, Obiectivele pentru Dezvoltare Durabilă ale Națiunilor Unite, Pilonul European pentru Drepturi Sociale al Uniunii Europene sau Recomandarea ENTER! a Consiliului Europei pentru a enumera câteva dintre cele mai importante;

— Susținerea autorităților locale pentru adoptarea la nivel județean și local a strategiilor de tineret în concordanță cu strategia națională de tineret, bazată pe nevoile locale;

— Cuantificarea valorii adăugate pe care o aduce activitatea de tineret („randamentul social al investițiilor”) precum și fundamentarea unui sistem de recunoaștere a competențelor transversale obținute în activități de tineret prin învățare nonformală;

— Aplicarea politicilor prin consultarea și implicarea tinerilor și a organizațiilor de tineret în procesul decizional, precum și în implementarea politicilor, strategiilor, programelor, proiectelor și inițiativelor care îi vizează la nivel național sau local;

— cercetare sau cercetarea ca fundație a politicilor și activităților de tineret (program de cercetare pentru a identifica nevoile și aspirațiile actuale ale tinerilor români);

— Înființarea unei structuri de cercetare în domeniul tineretului în cadrul Direcției de Politici pentru Tineret care va dezvolta un program de cercetare pentru a identifica nevoile și aspirațiile actuale ale tinerilor și care să stea la baza fundamentării, monitorizării și evaluării politicilor publice de tineret precum și pentru determinarea diverselor tipuri de corelații

(cauză-efect, costuri-beneficii, public-privat, local-național-european, politici pentru tineret — politici pentru tineri ș.a.).

4. Digitalizare

— Crearea unei platforme online menită facilitării depunerii de către organizațiile de/pentru tineret a proiectelor cât și a evaluării acestora online precum și în vederea monitorizării și raportării acestor proiecte (inclusiv ca suport pentru bugetare participativă);

— Digitalizarea activității din domeniul tineret, sport și tabere, inclusiv a procesului de finanțare a organizațiilor neguvernamentale.

5. Infrastructură în domeniul tineretului

— Crearea posibilităților parteneriatelor public-privat în vederea atragerii fondurilor necesare pentru administrarea, întreținerea/dezvoltarea unor baze sportive aflate în administrarea MTS;

— Dezvoltarea programului național de tabere sociale, tabere tematice și naționale prin dezvoltarea de programe tematice în cadrul acestor tipuri de tabere și unde să se pună accent pe dezvoltarea personală și profesională a tinerilor;

— Dezvoltarea capacității centrelor de tineret, caselor de cultură a studenților (reorganizate pentru a avea și componentă de centru de tineret pentru studenți) și identificarea și dezvoltarea altor spații care au potențial de a deveni prietenoase în desfășurarea activității de lucru cu tinerii (atât în interior, dar și în aer liber);

— Dezvoltarea de standarde de calitate cât și ghiduri pentru activitatea centrelor de tineret, inclusiv componentele de informare, consiliere și formare. Standardele se vor aplica și centrelor de tineret din subordinea MTS și centrelor de tineret din subordinea APL și centrelor de tineret înființate de ONG;

— Dezvoltarea unei politici de finanțare sustenabilă și dezvoltarea de standarde de calitate și cost pentru centrele de agrement aflate în administrarea MTS și a autorităților publice locale, în vederea finanțării lor până la atingerea standardelor;

— Dezvoltarea unei rețele naționale de Centre de Tineret prin înființarea și operaționalizarea (completarea) Registrului Centrelor de Tineret și monitorizarea lor pe baza metodologiei de acreditare și a standardelor de calitate pentru Centre de Tineret. Registrul va fi un instrument electronic disponibil online pentru toți cei interesați. Fiecare comunitate ar trebui să beneficieze de centru de tineret sau de un spațiu comunitar care să aibă funcție de centru de tineret. În acest sens este vizată identificarea și alocarea de resurse pentru susținerea activităților curente ale spațiilor de tineret (inclusiv costuri de personal), dar și pentru dezvoltarea de noi spații (inclusiv prin renovarea acestora cu ajutorul comunității și al tinerilor voluntari).

— Rețeaua națională va cuprinde:

a) un Centru de Tineret Național cu funcție de coordonare și monitorizare;

b) Centre regionale care să ofere servicii pentru formarea lucrătorilor de tineret și susținerea centrelor locale, inclusiv pentru activități cu participare regională, națională și internațională;

c) Înființarea și dezvoltarea, printr-un program național, de centre de tineret (spații fizice cu destinație specială adresate tinerilor) la nivelul fiecărei UAT, dimensionate în funcție de comunitatea pe care o deservesc, precum și în funcție de nevoile tinerilor dar și tipul de comunitate;

d) Înființarea, printr-un program național, de centre de tineret mobile destinate mediului rural greu accesibil și/sau cu populație tânără redusă.

— Evaluarea și clasificarea centrelor de agrement pe baza standardelor de calitate (și în raport cu standardele MTS);

— Reorganizarea centrelor de agrement și a infrastructurii Biroului de Turism pentru Tineret, pentru a oferi inclusiv

oportunități de recreere și petrecere a timpului și alinierea României la piața mondială și europeană a turismului de tineret;

— Revitalizarea infrastructurii culturale studentești administrate de autoritatea publică centrală cu atribuții în domeniul tineretului;

— Spațiile destinate tinerilor vor fi deservite de profesioniști. În acest sens este nevoie de dezvoltarea, instruirea și asigurarea costurilor de personal pentru unii crearea unui corp de lucrători de tineret competent și persoane care să lucreze cu tineri (de exemplu, manageri, animatori, facilitatori, formatori, consilieri, psihologi, asistenți sociali, mentori sau coach etc.), în funcție de nevoile comunității și de tipologia de tineri cu care lucrează (de exemplu, consiliere în carieră, mentorat pentru antreprenoriat, coaching pentru abilități de viață independentă, asistență pentru copiii instituționalizați sau tinerii cu dizabilități etc.) și ancorat cu strategia europeană de formare pentru tineret;

— Programe de formare sau sprijin sub formă de mentorat sau coaching pentru autoritățile publice care dezvoltă strategii și planuri locale de acțiune pentru tineret, precum și pentru managerii care gestionează spații sau organizații care desfășoară activități de tineret;

— Crearea și dezvoltarea de programe de formare internaționale care să atragă lucrători de tineret și tineri din toată Europa și să trimită pentru schimb de experiență pe cei din România (programe Erasmus);

— Programe pentru dezvoltarea capacității operaționale a organizațiilor care lucrează cu tineri;

6. Finanțare: creșterea finanțărilor și a accesului la finanțare în domeniul tineretului

— Creșterea alocărilor bugetare pentru Concursurile naționale și locale de proiecte pentru tineret și studentești finanțate din programele de tineret ale MTS;

— Acordarea eligibilității pentru instituțiile publice de nivel județean și local și organizații neguvernamentale pentru a accesa fonduri europene pentru proiecte integrate (infrastructură + programe);

— Acordarea de credite cu dobândă subvenționată de 50.000 de euro pentru achiziția sau construirea unei locuințe pentru familiile tinere cu minim 3 copii;

— Asistență suplimentară, inclusiv de ordin medical, tinerelor mame, în special a celor minore, pentru a oferi șansa dezvoltării optime a nou-născuților;

— Salarizarea personalului din domeniul tineret și sport la nivelul domeniului educației;

— Continuarea programelor de finanțare a unor start-up-uri pentru tineri, inclusiv tinerii NEETs;

— Subvenționarea dobânzilor de către stat pentru creditele acordate tinerilor care își dezvoltă propria afacere;

— Facilități fiscale tinerilor pentru demararea propriei afaceri, cu accent pe mediul rural;

— Sprijinirea activităților care presupun antreprenoriat social și economie circulară;

— Diversificarea tipurilor de finanțare disponibile pentru organizațiile de/pentru tineret și pentru grupurile informale de tineri;

— Crearea de parteneriate între autorități publice locale/naționale și sectorul de tineret pentru încurajarea candidaturilor la titluri precum: Capitala Tineretului din România, Capitala Europeană a Tineretului, Satul European de Tineret, care determină revigorarea sectorului de tineret din comunitatea respectivă;

— Creșterea gradului de implicare a organizațiilor de/pentru tineret în programul Capitală Europeană a Culturii atât în perioada de pregătire, implementare, dar și sustenabilitate a programului;

— Crearea cadrului legal astfel încât organizațiile de/pentru tineret să fie eligibile în calitate de solicitant în cadrul axelor prioritare care vizează tinerii;

— Creșterea finanțării alocate pentru susținerea activităților de tineret, în Legea bugetului de stat pentru anul 2021, la echivalentul a un 1 euro/tânăr/an (de la 0,35 euro/tânăr/an, în prezent);

— Implementarea unui program pilot pentru granturi operaționale, pentru finanțarea activităților de bază ale organizațiilor neguvernamentale de și pentru tineret.

— Asigurarea unui acces facil la finanțare pentru inițiativele, proiectele și programele de tineret întrucât nu este suficientă alocarea financiară de fonduri pentru susținere dacă aceasta nu vine însoțită de un mecanism simplificat și ușor de înțeles și gestionat de către organizații formate din membri care se află la începutul unei experiențe de management de proiect. Acest lucru se va realiza prin:

a) modificarea Legii nr. 350/2005 privind regimul finanțării nerambursabile, în vederea acordării unui avans substanțial la finanțarea publică pentru a permite accesul la finanțare și a evita blocajele cauzate de presiunea fluxului financiar care este pusă pe beneficiar;

b) dezvoltarea unor sisteme legale de finanțare simplificate pentru tineret, inspirate din mecanismul european de finanțare folosit în programe europene dedicate tinerilor (costuri unitare și sume forfetare) inclusiv pentru programe de finanțare europene prin mecanismul de fonduri structurale astfel încât aceasta să fie utilizată efectiv;

— promovarea și folosirea pe scară largă a principiilor bugetului participativ pentru tineret (în care proiectele sunt propuse de grupuri informale de tineri sau organizații de tineret, dar și selecția este făcută prin vot de către comunitate) sau ale finanțării participative de tip crowd-funding comunitar;

— complementaritatea și crearea de sinergii între activitățile de tineret susținute din bugetul local, național și european (inclusiv din Fondurile Europene Structurale și de Investiții pentru perioada 2021—2027, precum și din Planul Național de Relansare și Reziliență) și folosirea mecanismelor de finanțare simplificate;

— suport pentru implementarea Corpului Român de Solidaritate și Cooperare (CRESC)

7. Incluziune: includerea tinerilor cu posibilități reduse

— Dezvoltarea programelor de integrare socială a tinerilor prin măsuri de asigurare a unei locuințe pe termen lung;

— Lansarea unui program de construire a locuințelor pentru tineri căsătoriți;

— Crearea oportunităților de sprijin pentru tinerii cu venit redus;

— Crearea oportunităților de sprijin pentru tinerii părinți;

— Sprijinirea incluziunii sociale a tinerilor aflați în situații vulnerabile;

— Creșterea gradului de incluziune în societate a tuturor minorităților - etnice, sexuale, profesionale etc.

— Abordarea strategică a nevoilor, problemelor, provocărilor și oportunităților de dezvoltare a tinerilor din mediul rural în politici de tineret sustenabile și relevante în raport cu nevoile de dezvoltare ale comunităților locale;

— Încurajarea dialogului responsabil între tinerii din mediul rural și reprezentanții autorităților publice, incluziunea tinerilor în viața comunității și creșterea rolului pe care aceștia îl au în procesul de luare a deciziilor;

— Consolidarea sectorului de tineret în mediul rural și susținerea educatorilor, lucrătorilor de tineret, structurilor informale și formale de reprezentare a tinerilor din mediul rural sau care oferă servicii acestora;

— Facilitarea accesului tinerilor din mediul rural la o educație de calitate și oportunități de dezvoltare personală, profesională și socială în limba maternă;

— Dezvoltarea oportunităților culturale pentru tinerii din mediul rural și promovarea consumului cultural, diversității culturale a identității locale, regionale și europene în rândul acestora;

— Dezvoltarea oportunităților profesionale pentru tinerii din mediul rural;

— Acordarea de facilități pentru agenții economici care angajează tineri din medii defavorizate;

— Îmbunătățirea modului prin care se realizează cursurile de formare profesională a adulților cu vârsta de până în 35 de ani;

— Diversificarea schemelor de stimulente financiare pentru angajare, acordate întreprinderilor care angajează tineri după absolvire;

— Sprijinirea UAT-urilor în vederea integrării tinerilor instituționalizați în comunitate.

8. Starea de bine a tinerilor

— Stabilirea clară a aspectelor ce definesc starea de bine a tinerilor în societate prin cercetare și identificare motivațiilor acestora plecând de la profilul noilor generații de tineri (așa numitele generații Y — Millennials și Z), precum și a nevoilor emergente ale acestora;

— Susținerea dezvoltării capacității sectorului de tineret în vederea creării condițiilor pentru facilitarea interacțiunii directe și susținerii reciproce a tinerilor în viața lor și în procesul lor de dezvoltare individuală;

— Dezvoltarea conștientizării rolului lucrătorului de tineret în societate și în rândul factorilor de decizie și încurajarea generalizată a asumării acestui rol de către cât mai mulți membri ai societății și dezvoltarea instrumentelor de sprijin a activității acestora în linie cu concluziile celei de a treia Convenții Europene a Lucrătorilor de Tineret (decembrie 2020) și cu Procesul de la Bonn lansat la finele acestui moment cheie;

— Crearea unor mecanisme de cooperare și co-management interministeriale ce vizează în mod special starea de bine a tinerilor atât în prezent, cât și pe un orizont de timp de 20 de ani. Politicile de tineret vor fi corelate cu politici sectoriale precum:

a) educație (de exemplu, complementaritatea între educația formală cu învățarea nonformală și informală, sistem de recunoaștere a competențelor obținute în context nonformal în completarea celui formal, educație civică etc.);

b) muncă (creșterea accesului la piața muncii pentru tineri, programe de tip primul loc de muncă sau primul internship, formare la locul de muncă etc.);

c) social (politici active pentru justiție socială, scăderea numărului de tineri care trăiesc în sărăcie și excluziune socială, pentru creșterea natalității și susținerii familiilor tinerilor, asigurarea unui spațiu de locuit decent etc.);

d) cultură (sprijin pentru tineri artiști și forme de artă socială sau stradală alături de promovarea acestora, dezvoltarea de centre multifuncționale de tineret cu componentă culturală etc.);

e) economie (impactul celei de a 4-a revoluții industriale, implicarea tinerilor în industrii creative etc.) și antreprenoriat (creșterea numărului de antreprenori atât din urban cât și rural, programe pentru dezvoltarea competențelor antreprenoriale sau antreprenoriat social etc.);

f) sport și sănătate (programe pentru promovarea unei vieți sănătoase sau de tip sportul pentru toți, educație sanitară etc.);

g) mediu (educație ecologică, programe de conștiință civică cu privire la mediu, campanii de ecologizare sau plantare de copaci etc.);

h) turism (crearea de standarde atât de cazare, dar și de transformare în turism experiențial pentru hostelling, centre de agrement — fostele tabere școlare — sau centre de tineret cu spații de cazare).

9. Formare și dezvoltare a tinerilor

— Profesionalizarea muncii cu tinerii la nivelul instituțiilor din cadrul MTS și al organizațiilor de tineret, prin două căi: actualizarea standardului ocupațional a „Lucrătorului de Tineret”, precum și dezvoltarea standardului ocupațional a „Consilierului pentru Tineret”;

— Introducerea unor abordări curriculare specifice cu privire la o societate sustenabilă din punct de vedere economic, social, de mediu și de bună guvernare pentru a pregăti societatea responsabilă a viitorului;

— Consolidarea și extinderea unor programe și măsuri ce abordează conectarea nevoilor pieței muncii din sectorul public, privat și neguvernamental la formarea ofertei educaționale pentru tineri prin implicarea și a actorilor relevanți din sectorul de și pentru tineret;

— Dezvoltarea unui program post-universitar/masterat pentru profesionalizarea activității de tineret;

— Crearea unui cadru accesibil și gratuit care să asigure fluxul de informații despre domeniile de interes pentru sectorul de tineret ce poate fi folosit atât de tineri, cât și organizații de și pentru tineret, autorități naționale/locale;

— Dezvoltarea ofertei educaționale despre Uniunea Europeană atât în contexte formale, cât și informale încă din timpul ciclului gimnazial;

— Dezvoltarea unui sistem performant de susținere a programelor de cercetare și a programelor de formare a viitorilor profesioniști în domeniul lucrului cu tinerii;

— Organizarea de programe de internship pentru elevi și studenți în instituțiile publice din județe;

— Programe de formare sau sprijin sub formă de mentorat sau coaching pentru autoritățile publice care dezvoltă strategii și planuri locale de acțiune pentru tineret;

— Crearea și dezvoltarea de programe de formare internaționale care să atragă lucrători de tineret și tineri din toată Europa;

— Dezvoltarea unui curriculum de activități de tineret tip animație socio-educativă sau alte forme de învățare nonformală;

— Dezvoltarea de mecanisme de finanțare pentru participarea acestora în proiecte, programe și activități de tineret cu scopul de a îi echipa pe aceștia cu un set de abilități de viață, precum și competențe sociale și profesionale (inclusive pe tinerii cu oportunități reduce), pe de o parte, dar și de a le da ocazia să se implice ca resurse active și creative în dezvoltarea comunității lor prin susținerea de activități de tineret care pun tinerii în centrul său pe mai multe arii:

a) suport pentru integrarea socială și profesională, inclusiv de la programe pentru tineri cu oportunități reduce (asistență, ghidaj, recuperarea decalaje, mentorat, integrare socială etc.);

b) tinerii ca vectori de interculturalitate, inclusiv pentru tineri din diaspora sau care provin din comunități etnice (schimburi culturale, de experiență și bune practici, antreprenoriat, reconectarea la familiile din țară etc.);

c) tinerii ca actori implicați în comunitate vizând teme precum învățare nonformală, artă și cultură, mediu, cetățenie activă și educație civică, democrație participativă, protecție împotriva știrilor false, educație, sănătate (inclusiv sănătate mentală), stil de viață sănătos și sportul pentru toți, agrement și timp liber, voluntariat național și internațional, schimburi internaționale de tineri;

d) tinerii ca resursă inovatoare care contribuie pentru a găsi soluții vizând teme precum democrație digitală și contracararea știrilor false, participare online, industrii creative, soluții digitale pentru comunitate, robotică, inventică, promovare și dezvoltare competențe antreprenoriat, cea de a patra revoluție industrială.

10. Transparență decizională cu includerea tinerilor pe plan local și județean

— Creșterea gradului de accesibilitate oferit tinerilor și organizațiilor de/pentru tineret la procesele de luare a deciziilor la nivel național și european;

— Sprijinirea înființării de consilii consultative pe probleme de tineret (mediul urban), precum și forumuri locale de tineret (rural) prin realizarea și distribuirea unui standard de organizare și funcționare a consiliilor consultative pentru tineret, precum și a forumurilor locale, având la bază principiile bune guvernări;

— Susținerea altor forme de consultare și implicare relevante pentru tineri (de exemplu, consilii ale elevilor sau consilii studentești);

— Susținerea programelor de tineret tematice pentru tineri la nivel local, regional și național (cum ar fi programul Capitala Tineretului din România, Satul European de Tineret) ce încurajează colaborarea cross-sectorială și dezvoltarea capacității de acțiune a sectorului de și pentru tineret cu impact pe termen mediu și lung;

— Identificarea de proiecte și bune practici implementate de organizațiile de tineret din țară pentru a le putea scala și transmite către comunitățile și tinerii care are au cea mai mare nevoie de ele;

— Introducerea unor mecanisme de participare a tinerilor la scală (cum ar fi bugetarea participativă de tineret) prin susținerea eforturilor locale în acest sens și prin testarea și validarea unor mecanisme similare la nivel regional și național;

— Încurajarea și consolidarea mecanismelor existente și noi ce vizează participarea tinerilor la toate nivelurile de decizie ce îi privesc, dar și cu privire la co-managementul măsurilor și acțiunilor rezultate din aceste decizii;

— Încurajarea tinerilor să participe în procese electorale și să se implice în viața politică;

— Sprijinirea și încurajarea voluntariatului;

— Creșterea calității activităților pentru tineret realizate la nivel local;

— Definirea și sprijinirea grupurilor informale de tineri;

— Sprijinirea constantă și substanțială a ONG-urilor de pentru tineret de către autoritățile centrale și locale.

II. Sport:

O țară activă din punct de vedere sportiv are cetățeni cu o stare mentală și fizică mai bună, face economii la bugetul de sănătate, deține un motor de creștere economică în plus și are o societate mai coezivă. Pe scurt, sportul și mișcarea aduc calitate vieții de zi cu zi.

În România, din păcate, interesul pentru sport și mișcare este mult sub media UE, fapt dovedit de rata mare de sedentarism și de audiențele scăzute la evenimente sportive. De asemenea, românii se implică puțin în sport, fie că este vorba despre voluntariat „la firul ierbii” sau susținerea materială a cluburilor sportive. Totodată, dimensiunea economică a sportului este neglijabilă în România, unde sportul contribuie la formarea a doar 1.04% din PIB, față de 2.12%, cât este media UE.

Câteva din cauzele care ar putea explica apetitul scăzut pentru sport al românilor se referă la situația precară a infrastructurii sportive (cu precădere în zonele rurale și mic-urbane), costurile practicării unui sport (mai ales în mediul urban mare), susținerea financiară dezechilibrată a statului și slaba sa capacitate de reglementare. Afectat implicit, sportul de înaltă performanță și-a pierdut și el puterea mobilizatoare din trecut, clasările României în competiții internaționale, din 1989 până în prezent, încadrându-se într-o tendință descendentă.

Toate acestea indică un potențial neatins al sportului de a contribui la o viață mai bună în România.

Ne dorim prin urmare ca sportul și mișcarea să genereze o creștere a calității vieții românilor. Fie că vorbim despre sănătate fizică și mentală, creștere economică, locuri de muncă, capital social sau educație, sportul generează aceste beneficii numai dacă este practicat în număr mare. Astfel, propunerile de mai jos vizează creșterea participării românilor în sport.

Dezvoltarea sportului pleacă de la implicarea activă și organizată a autorităților publice. Asigurarea infrastructurii sportive, elaborarea de reglementări care să faciliteze voluntariatul cetățenilor, respectiv finanțarea echilibrată și transparentă a activității sportive, concomitent cu crearea de

legături cu mediul antreprenorial, toate vor duce la o dezvoltare accelerată și sustenabilă atât a sportului amator, cât și a celui profesionist.

De asemenea considerăm necesară o schimbare a modelului de implicare a autorităților publice în sport și astfel transformarea lor din furnizor direct de servicii sportive (prin cluburile de drept public), în special la nivel local, în susținător al asociațiilor sportive care reprezintă comunitatea. În tranziția către un sport preponderent asociativ, cluburile de stat (din subordinea ministerelor) vor putea prelua secții de ramuri sportive cu istoric solid de performanță sportivă la nivel internațional, care riscă să se piardă în acest proces. Această reorganizare a sportului românesc va permite finanțarea sa transparentă și predictibilă de la bugete publice, concurența loială între cluburi, înmulțirea inițiativelor sportive veritabil comunitare și scoaterea mișcării sportive românești din sfera de influență a partidelor politice.

Totodată, în abordarea actuală, atenția pentru România rurală și mic-urbană, persoanele cu oportunități reduse, competitivitatea loturilor naționale și diversificarea surselor de finanțare ale mișcării sportive sunt elemente orizontale.

Mișcarea sportivă va fi totodată susținută să ia măsuri care să vizeze combaterea corupției în sport (ex.: dopaj, manipularea competițiilor), promovarea transparenței decizionale și adoptarea unei conduite morale solide. Aplicarea principiului bune guvernante de către mișcarea sportivă va reprezenta o condiție esențială pentru acordarea sprijinului autorităților publice.

Obiective pe termen mediu, în domeniul sportului:

— Reformarea sistemului sportiv românesc prin redefinirea cadrului legislativ care să asigure participarea, practicarea, performanța și excelența sportivă;

— Dezvoltarea sportului de masă;

— Sprijinirea sportului de performanță;

— Dezvoltarea infrastructurii sportive printr-un plan de investiții integrat, prin colaborarea autorităților publice centrale, a autorităților publice locale și a sectorului privat;

— Îmbunătățirea finanțării sportului;

— Sisteme informatice integrate pentru sport;

— Cercetarea științifică și inovarea în sport;

— Dezvoltarea resursei umane.

Obiective specifice și măsuri:

— Redefinirea cadrului legislativ în domeniul sportului. Obiectiv: Promovarea unui cadru legislativ modern și a politicilor publice pentru sportul de masă și sportul de performanță.

Obiective specifice:

— Îmbunătățirea cadrului legislativ în ceea ce privește îndrumarea și controlul în sport prin instituțiile din subordine, în acord cu modelele europene;

— Elaborarea Strategiei generale de organizare și dezvoltare a activității de educație fizică și sport din România și a Planului de acțiune aferent pentru perioada 2021—2027;

— Adoptarea de măsuri legislative privind îmbunătățirea felului în care este administrat patrimoniul sportiv;

— Prioritizarea sporturilor în funcție de categorii, olimpice și neolimpice, de valoare, de șansa de a obține cât mai multe medalii olimpice;

— Crearea unui sistem de performanță a antrenorilor prin care vor fi obligați să se perfecționeze permanent. Acest lucru ar influența creșterea numărului sportivilor și a performanței lor.

— Ratificarea Convenției Consiliului Europei privind manipularea competițiilor sportive (Convenția Macolin);

— Dezvoltarea Platformei naționale pentru combaterea manipulării competițiilor sportive, dezvoltarea și implementarea unui plan de acțiune pentru combaterea tuturor formelor de manipulare;

— Continuarea activității Grupului de lucru interministerial în domeniul anti-doping. Promovarea unei propuneri legislative

prin care traficul de substanțe dopante cu grad mare de risc să fie introdus în categoria infracționalității.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 1 milion de euro.

— Dezvoltarea sportului de masă — Creșterea numărului de practicanți ai sportului de masă.

Obiective specifice:

— Dezvoltarea sportului de masă, practicat individual sau în mod organizat;

— Creșterea gradului de participare activă a populației de toate vârstele, dar mai ales a copiilor și tinerilor, la activități sportive cu caracter permanent;

— Creșterea numărului de competiții sportive adresate copiilor și tinerilor, organizate în colaborare cu Ministerul Educației și Cercetării și diferitele federații sportive naționale;

— Promovarea alfabetizării în domeniul sportiv a copiilor;

— Realizarea Programului „Integrare prin sport”, adresat copiilor care provin din medii defavorizate.

— O nouă serie de programe de finanțare:

— Programul Național „Educație prin sport” pentru creșterea numărului de practicanți și pentru promovarea rolului educativ și social al sportului în rândul populației, la un nivel de 80.000 de practicanți pe an;

— Programul Național „Șanse egale”. Organizarea de concursuri de proiecte deschise cluburilor sportive private, pentru finanțarea proiectelor adresate îmbunătățirii accesului la sport al populației;

— Elaborarea și realizarea unei campanii naționale de promovare a sportului de masă în cadrul instituțiilor de învățământ primar, gimnazial, liceal și universitar;

— Informarea și educarea autorităților locale asupra avantajelor pe care le pot obține pentru comunitățile pe care le coordonează din dezvoltarea sportului de masă;

— Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 10 milioane de euro.

— Promovarea sportului și a obiectivelor fizice specifice pentru sănătate:

— Elaborarea și implementarea politicilor publice de îmbunătățire a stării de sănătate a cetățenilor prin sport și activitate fizică;

— Realizarea Strategiei privind activitatea fizică și sportul pentru îmbunătățirea sănătății și a Planului de acțiune (Strategia HEPA);

— Promovarea Programului Național Sănătate prin sport — HEPA;

— Stabilirea și promovarea unor instrumente financiare care să sprijine practicarea sportului pentru sănătate și stilul de viață sănătos;

— Dezvoltarea la nivel local a programelor durabile pentru sănătate și sport;

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 10 milioane euro.

— Accesul la sport al persoanelor cu dizabilități:

— Formarea inițială și continuă a profesorilor de educație fizică, a antrenorilor, a altor specialiști și a voluntarilor, pentru a lucra cu persoanele cu dizabilități;

— Asigurarea accesibilității infrastructurii sportive pentru persoanele cu dizabilități;

— Sprijinirea persoanelor cu dizabilități în accesarea echipamentelor și a tehnologiilor asistive pentru practicarea activității fizice și sportului;

— Preluarea sportivilor cu dizabilități a federațiilor de sport pe ramuri paraolimpice (înot, atletism, judo etc.)

— Stabilirea unei indemnizații speciale structurilor sportive departamentale care se vor ocupa de sportiv cu dizabilități;

Pentru realizarea acestui obiectiv este estimată o alocare bugetară de aproximativ 10 milioane euro.

— Sprijinirea sportului de performanță

— Obiectiv: Creșterea numărului de sportivi care practică sportul la cel mai înalt nivel și a calității reprezentării României la cele mai înalte competiții sportive de performanță.

Obiective specifice:

— Asigurarea tuturor condițiilor de pregătire și concurs pentru loturile care s-au calificat sau se află în curs de calificare la Jocurile Olimpice de la Tokyo;

— Coordonarea eforturilor administrației publice centrale și locale pentru desfășurarea în bune condiții a meciurilor din cadrul Turneului Final al Campionatului European de Fotbal Euro 2020, care ar putea fi găzduite de București în iunie 2021, în funcție de contextul pandemic;

— Colaborarea între MTS, COSR și federațiile sportive naționale pentru asigurarea finanțării sportului de performanță;

— Colaborarea între MTS și Comitetul Național Paralimpic și federațiile sportive naționale pentru pregătirea participării la Jocurile Paralimpice — Tokyo, 2021;

— Dezvoltarea și aplicarea unei metodologii transparente, cu obiective clare și măsurabile pentru finanțarea de la bugetul de stat a federațiilor sportive naționale și a cluburilor, pe baza principiilor de bună guvernare;

— Promovarea Programului Național „Dublă carieră în sport — învățare continuă în sport”;

— Crearea unui nou program de finanțare, Programul de Excelență, adresat federațiilor sportive naționale care își depun candidatura pentru organizarea unor competiții internaționale pe teritoriul României;

— Promovarea unor programe la nivel național pentru creșterea bazei de selecție pentru sportul de performanță și a numărului sportivilor legitimați;

— Continuarea programului de vouchere pentru echipament sportiv și extinderea lui de la 30.000 de beneficiari la 100.000;

— Realizarea Programului Național „Generația 28”, pentru atragerea și pregătirea pentru sportul de performanță a 60.000 de copii și tineri pe an;

— Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 50 milioane euro;

— Dezvoltarea infrastructurii sportive printr-un plan de investiții integrat, prin colaborarea autorităților publice centrale, a celor locale și a sectorului privat.

— Obiectiv: Alături de rolul pe care îl are Ministerul Tineretului și Sportului, un rol esențial în realizarea acestui obiectiv îl au autoritățile administrației publice centrale și locale, care trebuie să colaboreze și să contribuie la corelarea sectorului public cu cel privat, pentru a crea condiții optime de practicare a activităților fizice la scara întregii populații. În condițiile alinierii României la cerințele europene de promovare a sportului de masă, precum și din perspectiva stimulării sportului românesc de mare performanță vor fi identificate strategii și resurse financiare pentru îmbunătățirea facilităților sportive existente și crearea unor noi.

Obiective specifice:

— Revitalizarea infrastructurii sportive locale și naționale prin implicarea directă și cointeresarea autorităților administrației publice locale în crearea, modernizarea și dezvoltarea bazei sportive;

— Modernizarea complexurilor sportive naționale;

— Crearea sau adaptarea unor spații destinate desfășurării de activități fizice pentru categorii speciale de populație plecând de la nevoile specifice ale acestora;

— Elaborarea unor planuri de menținere și modernizare a bazelor și instalațiilor sportive la nivel național în vederea dezvoltării sportului de masă și a celui de performanță;

— Inițierea unor măsuri care să dea posibilitatea cetățenilor de a beneficia de diverse instalații sportive existente la nivel local (abonamente low-cost la cluburile locale, ziua porților deschise la cluburi etc.);

— Armonizarea bazei materiale sportive cu potențialul uman, geografic și material al fiecărei regiuni a țării;

— Modernizarea și crearea de noi cabinete de medicină sportivă în bazele sportive de antrenament și competiții;

— Investiții susținute în infrastructura sportivă pe tot teritoriul țării, în conformitate cu Planul Național de Investiții și Relansare Economică:

- construirea a 3 centre de pregătire și competiție noi în diverse zone ale țării atent selecționate prin strategiile de dezvoltare locală și prin strategiile integrate de dezvoltare regională;
- noua Sală Polivalentă și un nou patinoar în București, care să corespundă normelor internaționale în domeniu și să permită organizarea competițiilor de anvergură;
- construirea a 12 complexuri sportive cu o capacitate cuprinsă între 3.000—30.000 de locuri, a 8 bazine olimpice, a 5 săli polivalente, cu o capacitate cuprinsă între 5.000—16.000 de locuri, a 5 patinoare artificiale pentru competiții, a 250 de săli de sport școlare, a 45 de bazine didactice, a 400 de baze sportive, a 10 centre sportive de performanță pentru sporturi olimpice, care să cuprindă săli de antrenament, școală, internat, cantină, școală de antrenori, centru medical, a 3 velodroame cu o capacitate de 1000—3000 de locuri (acestea se pot include și în multifuncțională), a 3 centre de bike park, bmx, pumptrack, freestyle (acestea pot fi anexate velodroamelor), a 3 bike parcuri pentru downhill (acestea trebuie construite pe părțile de schi existente),
- pentru realizarea acestui obiectiv este estimată o alocare bugetară de aproximativ 3 miliarde de euro.
- Îmbunătățirea finanțării sportului
- Obiectiv: Finanțarea activității sportive trebuie să se realizeze în acord cu următoarele principii:
  - Transparență în alocarea fondurilor;
  - Alocarea prioritară a resurselor în funcție de rezultatele sportive propuse și realizate;
  - Îmbunătățirea cadrului legislativ, pentru a permite direcționarea cu mai mare ușurință a fondurilor private către sport prin sponsorizări și investiții;
  - Atragerea de fonduri europene pentru finanțarea obiectivelor de infrastructură sportivă dedicate sportului de masă;

— Administrația locală să poată finanța mult mai ușor cluburile sportive;

— Pentru o bună gestionare de către Guvern a mijloacelor financiare dedicate sportului și atragerea de noi surse de finanțare se vor avea în vedere următoarele măsuri:

- Dezvoltarea și integrarea unui sistem bine definit de alocare a resurselor;
- Atragerea de noi resurse financiare din mediul privat: parteneriate private, ONG;
- Accesarea fondurilor europene în domeniu;
- Un program de granturi, prin care cluburile sportive pot aplica pentru a primi finanțare de până la 200.000 de euro fiecare, pentru investiții în infrastructura sportivă, tehnologie modernă, medicină sportivă etc.

Sisteme informatice integrate, care să fie de folos atât sectorului guvernamental, managerilor sportivi, dar și publicului larg

Obiectiv: Implementarea unui sistem informatic integrat pentru managementul activității sportive, creșterea nivelului de digitalizare a serviciilor publice pentru sport.

Obiective specifice:

— Asigurarea unui mediu de comunicare și de lucru între partea guvernamentală și terți (asociații sportive, federații și cluburi sportive, alte instituții publice și private, parteneri internaționali) în vederea preluării și transmiterii de date și informații în timp real, pentru facilitarea elaborării politicilor publice și evaluării rezultatelor implementării acestora;

— Crearea unei platforme digitale care să includă: Managementul Activității Sportive; Registrul sportiv; Anuarul Sportului; Registrul bazelor sportive; Calendarul sportiv intern și internațional; Indicatori activitate sportivă; Gestiunea fluxului de informații; Comunicare; Integrarea cu sistemul de mesagerie electronică.

— Îmbunătățirea cadrului legislativ pentru a permite un parcurs educațional special în ciclul preuniversitar și universitar pentru cei care doresc să dezvolte o carieră sportivă profesională.

Pentru realizarea acestor obiective este estimată o alocare bugetară de aproximativ 1 milion de euro.

MINISTERUL CULTURII (PATRIMONIU ȘI MINORITĂȚI NAȚIONALE)

În primul rând, cultura trebuie privită ca un domeniu de sine stătător (ea însemnând arte vizuale, artele spectacolului, alte arte, patrimoniu, entertainment, industrii culturale și creative).

În al doilea rând, cultura, ca domeniu în sine, trebuie privită ca un generator de valoare reală pentru cetățeni și pentru societate.

În al treilea rând, pentru a fi sprijinită să genereze valoarea economică și socială, cultura trebuie sprijinită să funcționeze în relație cu celelalte sectoare. Acest lucru înseamnă că este necesară crearea unor cadre de lucru interministeriale (cu Ministerul Economiei, Ministerul Muncii, Ministerul Educației, Ministerul Turismului, Ministerul Sănătății), intrasectoriale (sectorul cultural public, cel privat și cel independent din cultură) și intersectoriale (cu implicarea sectorului de afaceri și a sectoarelor independente și private din alte domenii economice și sociale). Cultura este un domeniu în sine, dar valoarea sa pentru societate se exprimă în celelalte domenii.

În al patrulea rând, 3,7% din angajații din UE lucrează în sectorul cultural – situația este, probabil, asemănătoare și în România, numai că abia din 2020 putem vorbi despre datele necesare. În 2018, sectorul cultural a generat 3,6% din PIB-ul României, mai mult decât industria extractivă, turismul și serviciile financiare. Asta înseamnă că în privința culturii avem nevoie nu numai de o schimbare majoră de discurs, dar și de o reorganizare din temelii a sectorului pentru a asigura condiții elementare legale, financiare, fiscale și de protecție socială pentru oamenii și organizațiile din sector.

E momentul ca domeniul culturii, reînțeles ca mai sus, să fie ridicat de la stadiul de *important* în discurs la cel de *important* în realitate și să fie privit întocmai ca celelalte sectoare cheie ale societății, adică din dubla perspectivă nevoi-beneficii (care sunt investițiile necesare pentru dezvoltarea sectorului și care sunt tipurile de impact social și economic pe care le vizăm prin dezvoltarea sectorului).

Viziunea pe termen mediu

Adaptarea domeniului cultural la dinamica schimbărilor din societate și dezideratul conservării valorilor identitare românești și ale minorităților naționale vor reprezenta cele două obiective ce vor sta la baza reformei pe care Guvernul o va demara și care va urmări valorificarea rolului tuturor instituțiilor din această sferă prin definirea de obiective măsurabile prin intermediul unor indicatori de performanță reali. Vor fi demarate parteneriate

reale cu instituțiile cu obiective similare, astfel încât să fie asigurată utilizarea eficientă a resurselor acestora. Un obiectiv transversal va consta în corelarea demersurilor culturale cu alte instituții din administrația centrală și locală, precum și cu societatea civilă, în vederea dezvoltării turismului cultural. Totodată, prin cooperarea cu Ministerul Educației și Cercetării și cu ONG-uri specializate va fi implementat un plan național pentru educație culturală și artistică în școlile din România, care

va prevedea inclusiv introducerea în programa școlară a unor elemente ce țin de importanța protejării patrimoniului cultural național. Va fi intensificat dialogul între instituțiile publice culturale și sectorul independent, în vederea generării unor efecte de sinergie în privința livrării de produse culturale racordate la așteptările societății.

Va fi consolidată activitatea Institutului Cultural Român, în subordinea Ministerului Culturii, printr-o mai strânsă colaborare cu MAE și Ministerul Culturii și prin desemnarea în consiliul director a unor personalități culturale și reprezentanți MAE și MC. Astfel, Guvernul își propune să extindă rețeaua institutelor culturale românești din străinătate prin înființarea de noi filiale în cel puțin alte 25 de țări din vecinătate și în regiunile de relevanță strategică pentru România (Asia, Africa și America de Sud). De asemenea, va fi avută în vedere finanțarea multianuală a institutelor culturale românești din străinătate, astfel încât acestea să funcționeze pe o logică mai apropiată de societatea civilă, în care raportul dintre banii investiți în programe și cei pentru cheltuieli administrative să fie de cel puțin 70%—30%. În egală măsură, ne vom asigura că institutele culturale românești din străinătate funcționează în locații potrivite pentru activitatea de reprezentare, promovare și protejare a culturii și civilizației naționale în străinătate. Personalul ICR va fi alcătuit din specialiști în management cultural și în diplomatie culturală și va avea un parcurs de carieră distinct de cel din MAE sau de la Ministerul Culturii.

Proiectele promovate de către minoritățile naționale vor fi susținute și prin bugetul Ministerului Culturii, care va elabora o strategie comună în acest sens în cooperare cu Departamentul pentru Relații Interetnice. O altă prioritate pentru guvernare va fi consolidarea relației cu Societatea Română de Radiodifuziune și Societatea Română de Televiziune, care vor deveni principalii promotori ai sectoarelor cultural-creative prin programe atractive de dezvoltare a audienței, realizate în parteneriat cu Ministerul Culturii.

Societatea Română de Televiziune și Societatea Română de Radiodifuziune:

— asigurarea accesului la conținutul serviciului public de radio în limba maghiară în zonele încă neacoperite de către programele în limba maghiară de la studiourile teritoriale Cluj și Târgu Mureș;

— reducerea birocrăției;

— clarificarea și simplificarea prevederilor legale privind drepturile de autor a celor care lucrează în mass-media;

— investiții în aparatură și mijloace de comunicare moderne, pentru adaptarea la cerințele pieței.

Obiective culturale pentru perioada 2021—2024

Finanțarea culturii, a activităților creative în România este sub nivelul oricărui stat din UE. Din acest motiv, bugetul Ministerului Culturii va crește anual, astfel încât să atingă pragul de 1% din PIB până în anul 2024.

Elaborarea și implementarea unei scheme de ajutor de stat pentru sectoarele cultural-creative pentru susținerea activităților cultural-artistice în perioada 2021—2022. Sectoarele cultural-creative au fost puternic afectate de pandemie, în primul rând, din punctul de vedere al interacțiunii cu publicul. Va continua activitatea grupului de lucru pentru stabilirea unui mecanism de consultare transparent și eficient alături de reprezentanții sectoarelor cultural-creative. Linia de finanțare va fi destinată inclusiv sectorului independent, beneficiari fiind și ONG-urile din domeniul cultural. Pentru realizarea acestui obiectiv este estimată o alocare bugetară de aproximativ 100 de milioane de euro, pentru cca 1.000 de beneficiari, persoane juridice.

Realizarea Registrului Sectoarelor Cultural-Creative (RSCC)

Realizarea hărții sectoarelor cultural-creative (SCC), care să stea la baza elaborării de politici publice specifice prin identificarea tuturor formelor de activitate economică, a categoriilor de liber-profesioniști din cadrul SCC și a indicatorilor socioeconomi ai domeniului cultural reprezintă unul dintre obiectivele prioritare. În anul 2020, Ministerul Culturii prin

Institutul Național de Cercetare și Formare Culturală (INCFC) a demarat proiectul Registrul Sectorului Cultural-Creativ (RSCC), care are drept scop inventarierea entităților/persoanelor care activează în domeniul cultural și care fac parte din următoarele categorii: organizații neguvernamentale și lucrători (persoane fizice) din domeniul cultural. RSCC va îngloba toate informațiile cu privire la toți participanții din domeniul cultural și va contribui la actualizarea înțelegerii rolului, formelor de manifestare și impactului culturii în societate, atât la nivelul decidenților, cât și la nivelul opiniei publice.

În vederea sprijinirii sectorului industriilor culturale și creative, care acoperă practic tot ce este necesar pentru creativitatea umană, abilitățile de inovare: industria publicitară, arhitectura, artele, meșteșugurile, designul, industria filmului, dezvoltarea de software, publicarea și industria media, se va introduce în programele de finanțare a start-up-urilor o categorie dedicată acestui sector. Prin acest program se acordă sprijin pentru capitalul inițial al companiei, nerambursabil, sprijinind astfel tinerii antreprenori sub 35 de ani.

Digitalizarea Ministerului Culturii și a instituțiilor din subordine

Este programată crearea unei platforme unice, la nivelul Ministerului Culturii, care să gestioneze toate aplicațiile financiare reglementate prin Ordonanța nr. 51/1998 privind îmbunătățirea sistemului de finanțare a programelor, proiectelor și acțiunilor culturale, Ordonanța Guvernului nr. 39/2005 privind cinematografia, precum și alte tipuri de finanțare. Totodată, această platformă va putea fi folosită pentru depunerea documentației pentru obținerea avizelor, în cazul executării lucrărilor și va asigura o mai eficientă și transparentă gestionare a timpului pentru soluționarea dosarelor. Termenul de implementare este estimat la 12 luni, iar alocarea bugetară la aproximativ 1 milion de euro, din fonduri nerambursabile — POCID 2021-2027.

Statutul lucrătorului cultural (modificarea Legii nr. 8/1996)

Se impune realizarea modificării legislației în vederea creării cadrului necesar pentru elaborarea și adoptarea statutului lucrătorului cultural. Este necesară încadrarea legală a tuturor profesiilor din sectoarele culturale pentru a asigura cadrul elementar de protecție socială pentru artiștii și lucrătorii culturali din România, cu scopul de a permite buna finanțare a activității lor și pentru a reda încrederea și prestigiul profesiilor artistice și culturale. Pentru multe dintre aceste profesii, cadrul legal va fi actualizat, pentru altele va fi creat. Se va elabora cu maximă celeritate un proiect legislativ care să reglementeze corect acest domeniu, în concordanță cu nevoile societății.

Programul de salvagardare a fondurilor arhivistice

Ministerul Culturii dorește să salveze și să asigure accesul cercetătorilor și publicului la arhivele instituțiilor de cultură, din acest motiv va finanța salvarea în format electronic a acestora și va sprijini anual cumpărarea de fonduri arhivistice în valoare de 5 milioane de lei pe an.

Finanțarea AFCN

Se va organiza un grup de lucru pentru îmbunătățirea sistemului de finanțare a proiectelor culturale prin AFCN, din care vor face parte organizațiile neguvernamentale active în domeniul culturii și al industriilor culturale și creative, inclusiv cele din domeniul patrimoniului cultural.

Stimularea participării organizațiilor neguvernamentale și a instituțiilor culturale din România la programe de finanțare europene în domeniul culturii și patrimoniului cultural

Guvernul va asigura creșterea fondurilor dedicate organizațiilor din domeniul culturii și va cofinanța în proporție de minimum 20% proiectele europene (Creative Europe, Horizon 2020) implementate de organizațiile neguvernamentale în calitate de lider de proiect sau partener.

Eficientizarea colectării taxei Timbrul Monumentelor Istorice

Ministerul Culturii va elabora în termen de 100 de zile o Hotărâre de Guvern prin care va eficientiza sistemul colectării taxei Timbrul Monumentelor Istorice, în vederea creșterii finanțării pentru a sprijini activitățile de protejare, restaurare și punere în valoare a monumentelor istorice.

Implementarea unui program strategic de investiție și valorizare a sectorului și capitalului cultural

Ministerul Culturii va asigura mecanisme de finanțare prin funcționalizarea programelor culturale prioritare, nu doar pentru evenimente, festivaluri care asigură distribuția produselor culturale, ci și pentru cercetare artistică, creație, producție și educație culturală. În sine, este vorba despre prioritizarea susținerii unor inițiative strategice care abordează întregul ciclu de valoare culturală (ex: funcționarea unor spații culturale independente care au o ofertă constantă de-a lungul anului și includ activități de la creație, educație la diseminare).

Operaționalizarea mecanismului de echilibrare a bugetelor locale pentru finanțarea instituțiilor culturale

Alocarea de fonduri din bugetul de stat către UAT-uri pentru cofinanțarea instituțiilor publice de spectacole și concerte din subordinea autorităților administrației publice locale ale unităților administrative teritoriale din județe, respectiv teatre, opera, filarmonici în cuantum de 3% din impozitul pe venit.

Protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural național

Patrimoniul arheologic

Legislație privind protejarea patrimoniului

1. Legiferare clară a patrimoniului arheologic, domeniu reglementat în acest moment doar prin Ordonanța nr. 43/2000, eliminarea neclarităților;

2. Finalizarea și adoptarea Strategiei naționale privind protejarea monumentelor istorice, care să fie inclusă în toate celelalte strategii de dezvoltare durabilă de la nivel național și local, așa cum se prevedea în O.G. nr. 43 art. 2.2. Realizarea acesteia cu consultarea unei comisii de specialiști cu experiență în domeniu;

3. Finalizarea Codului Patrimoniului, care va cuprinde inclusiv legislația privitoare la arheologie;

4. Impunerea unor norme și standarde naționale privind cercetarea, inventarierea, delimitarea patrimoniului imobil. Standardele privind cercetările arheologice sunt preluate din manuale internaționale mot-à-mot, fără a fi adaptate la cerințele regionale, fără să existe norme precise privind cercetarea arheologică, evidența, conservarea sau restaurarea patrimoniului;

5. Clarificări privind abordarea și protecția monumentelor arheologice și istorice în cazul proprietăților private și intervenția statului (cadru legal, viziune, infrastructura, planuri de acțiune);

6. Echivalări, corecții ale Listei Monumentelor Istorice, ale Registrului Arheologic Național și ale zonelor de protecție, inclusiv în baza unui parteneriat cu Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației MLPDA-ANCP, care trebuie să impună, în conformitate, elaborarea de reglementări urbanistice corespunzătoare. În afară de studiile istorice aferente PUZ-urilor, ar fi necesare programe de repertoriere a siturilor și monumentelor și de stabilire a unor criterii clare de diferențiere a siturilor și monumentelor. Înscriserea în categoriile A și B a fost făcută aleator;

7. Reglementări privind viitoarele comisii de monitorizare a monumentelor UNESCO (stabilirea unor criterii cuantificabile în vederea nominalizării specialiștilor);

8. Posibilități de specializare/pregătire profesională, în cadrul universităților din România neexistând pregătire/cursuri/seminare/ateliere de arheologie-patrimoniu în vederea pregătirii specialiștilor. Educația în domeniul patrimoniului trebuie dezvoltată, cel puțin prin cursuri opționale și, în învățământul preuniversitar, să fie cuprinsă în curriculumul școlar. Trebuie să existe criterii clare de atestare, viitorii specialiști fiind obligați să

cunoască legislația în domeniu, inclusiv normele internaționale la care România a aderat, să fie condiționați de frecventarea și promovarea unor cursuri specializate în domeniu, chiar dacă de scurtă durată. Pentru acest obiectiv, universitățile din România trebuie să-și acrediteze astfel de cursuri speciale;

9. Comisia Națională de Arheologie are un rol consultativ, deși cu numeroase atribuții (cf. O.G. 43 art. 16), spre deosebire de alte comisii ale Ministerului Culturii. Sunt necesare reglementări similare cu celelalte, având în vedere deciziile importante pe care le analizează și pentru care se pronunță. Din Comisie trebuie să facă parte doar experți în domeniu;

10. Înființarea comisiilor zonale de arheologie, similar cu CNMC (182/54), așa cum se prevede în legislația în vigoare (O.G. 43), care să degrezeze Comisia Națională de Arheologie de numeroase sarcini în care nu are competențe.

Continuarea și finanțarea Programului de cercetare a Cetăților Dacice din Munții Orăștiei

„Programul multianual de finanțare a cercetărilor Cetăților Dacice din Munții Orăștiei”, inițiat în 2012 și derulat doar câteva luni de Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, va fi continuat, adaptat stadiului de cercetare actual. Chiar dacă programul a funcționat pentru o scurtă perioadă, rezultatele au fost notabile: săpături arheologice la Grădiștea de Munte — Sarmizegetusa Regia, realizarea de ridicări topografice la Costești — Cetățuie, Blidaru, Piatra Roșie și cercetări noninvazive în cetățile menționate, analize pluridisciplinare ale artefactelor. Este nevoie de reconfigurarea unui nou program multianual de cercetări arheologice (cu garanția finanțării previzibile de la un an la altul) și de găsirea unor soluții administrativ-financiare care să se adapteze situației de fapt de pe teren. Programul va rezulta într-un plan de management și, de asemenea, un proiect multianual de conservare, ținându-se seama de prioritățile și de intervențiile urgente care se impun imediat, de specificul monumentelor și tehnicilor antice de construcție și de normele actuale de conservare/restaurare. Finanțarea lui constantă și previzibilă este o condiție esențială. Mai mult, trebuie incluse aici toate siturile din Munții Șureanu, dacice și romane (castre de marș și locuri de bătălie), deopotrivă, făcând parte dintr-un peisaj arheologic unitar, unic în lume. Bugetul proiectului pentru perioada 2021—2024 va fi de minimum 20 de milioane de lei.

Continuarea și finanțarea Programului de cercetare „LIMES” și înscrierea în lista UNESCO a Granițelor Imperiului Roman din România

Programul Național Limes, a cărui funcționare este reglementată prin ordin al ministrului culturii — OMC 2544/29.01.2020 de modificare a OMC nr. 2812/27.11.2014 de instituire a Programului Național „Limes”, cu modificările ulterioare — este un program multianual (2015—2023) de cercetare și valorificare a rezultatelor cercetării în vederea pregătirii dosarelor de nominalizare Limes pentru Lista Patrimoniului Mondial pe care România le are în pregătire.

Pentru pregătirea dosarului de nominalizare în conformitate cu cerințele tehnice ale UNESCO, pe lângă datele furnizate de CN LIMES și colaborarea în cadrul comisiei pe toată perioada de elaborare și evaluare (2020—2023), este necesară asigurarea personalului de specialitate dedicat, precum și cooptarea de specialiști — asistență internațională de specialitate. Componenta de management a dosarului este esențială pentru succesul acestui demers și, în acest sens, sunt necesare deja investiții în cercetare, conservare și punere în valoare, măsuri administrative (reglementări urbanistice aprobate cu tratamentul specială a perimetrelor ce vor fi incluse în dosar) etc.

CN Limes trebuie să-și continue activitatea și după finalizarea PN Limes, deoarece punerea în aplicare a viitoarelor planuri de management și a planurilor de acțiune trebuie să fie coordonată de către cei mai buni specialiști.

Bugetul proiectului pentru perioada 2021—2024 va fi de minimum 20 de milioane de lei.

Muzeele și patrimoniul mobil

Muzeele din România, cu foarte puține excepții, sunt închise sau cu expoziții învechite, neatractive pentru public, inadapate la principiile moderne ale muzeologiei, depozitele muzeelor sunt insuficiente și, în general, improprie, laboratoarele de restaurare sunt, cu rare excepții, necorespunzătoare. Este necesară crearea unor centre regionale de depozitare, conservare, cercetare și restaurare a patrimoniului arheologic. Ministerul Culturii, în vederea soluționării acestor probleme, va dezvolta, în colaborare cu instituțiile muzeale, o strategie de revitalizare a acestor muzee și punerea în valoare a patrimoniului acestora.

Evidența patrimoniului arheologic

Programul DocPat realizat de Institutul Național al Patrimoniului și acordat gratuit de Ministerul Culturii instituțiilor deținătoare de patrimoniu este depășit și nu poate funcționa pentru mai mulți utilizatori, deși a fost creat ca bază de date națională. Ministerul Culturii trebuie să asigure finanțarea unui spațiu de stocare cu acces liber pentru bazele de date ale muzeelor și instituțiilor de cultură și cercetare.

Ministerul Culturii va finanța digitalizarea patrimoniului deținut de instituțiile publice și trecerea exclusivă la registre de evidență în format digital. Finanțarea se va face direct pentru instituții, în raport cu patrimoniul deținut.

Evaluarea, reevaluarea bunurilor culturale mobile în vederea asigurării unei juste reflectări a acestora în contabilitate sunt rezervate momentan experților Anevar. Pentru a înlesni acest proces Ministerul Culturii va elabora norme clare și unice de evaluare, asigurând astfel participarea și altor experți de patrimoniu în proces.

Cercetarea în instituțiile muzeale nu este reglementată legislativ. Nu este argumentată specificitatea muncii cercetătorului în muzeu. Ministerul Culturii va reglementa echivalarea muzeografilor, restauratorilor, conservatorilor cu cercetătorii pe baza competențelor dovedite și a îndeplinirii unui punctaj unic (așa cum există echivalare între posturile didactice și de cercetare). Ministerul Culturii trebuie să stabilească criterii unice profesionale și de studii pentru principalele trepte ierarhice ale posturilor de muzeograf, conservator, restaurator, cercetător din toate tipurile de muzee. Ministerul Culturii trebuie să asigure echivalarea științifică a specialiștilor din instituțiile muzeale cu cercetătorii și cadrele didactice universitare.

Revizuirea listei instituțiilor culturale de interes național

Se impune, de asemenea, includerea în lista instituțiilor culturale de interes național a Institutului Național al Patrimoniului și a unor instituții culturale din țară, pentru asigurarea unei bune reprezentări teritoriale.

Definirea patrimoniului cultural trebuie să aibă în vedere specificul fiecărui tip de patrimoniu: material-imaterial, mobil-imobil, subacvatic. În acest sens, va fi prioritară implementarea următoarelor proiecte:

Codul Patrimoniului: elaborarea și adoptarea proiectului de lege care să cuprindă toate prevederile legale în vederea creionării unui cadru unitar la nivelul patrimoniului național din România (proiectul este finanțat deja prin FSE — POCA, este în valoare de 2.990.000 lei și are termen de finalizare luna septembrie 2021).

Managementul siturilor UNESCO: realizarea cadrului legal necesar pentru salvagardarea siturilor înscrise în lista mondială a patrimoniului UNESCO.

Lansarea platformei „Roșia Montană” și transformarea localității într-un model de dezvoltare sustenabilă, bazată pe valorificarea patrimoniului cultural și natural și pe implicare civică.

Transferarea Muzeului Mineritului din administrarea Întreprinderii Miniere Roșia Montană în cea a Ministerului Culturii, pentru înființarea Muzeului Național al Mineritului Aurifer.

Continuarea finanțării restaurării obiectelor din Lista Monumentelor Istorice prin PNR sau prin Timbrul Monumentelor Istorice.

Sprijinirea administrației locale, în vederea realizării Planului Urbanistic General Roșia Montană.

Asigurarea finanțării, sprijinului administrativ și angajării unei echipe curatoriale pentru finalizarea Muzeului Revoluției Române, la Timișoara, până la sfârșitul anului 2023, anul în care Timișoara este Capitală Europeană a Culturii.

Se vor înscrie pe lista indicativă UNESCO: Ansamblul Monumental Calea Eroilor realizat de Constantin Brâncuși la Târgu Jiu, Limesul roman de pe teritoriul României, Pelerinajul de la Șumuleu Ciuc, Patrimoniul construit de la Rimetea, Porțile secuiești etc.

Realizarea Hărții patrimoniului cultural subacvatic, cercetarea și documentarea acestuia și descărcarea arheologică pe segmentele de interes strategic și economic. Timpul de implementare estimat este de 5 ani, iar finanțarea ce va fi asigurată se ridică la 100 de milioane de euro.

Finanțarea programului de salvagardare a patrimoniului imaterial — de la Tezaur Uman Viu, la rute culturale, care să cuprindă și un proces de digitalizare a arhivelor patrimoniului imaterial, și includerea continuă a valorilor în inventarul național. Acest proces va fi derulat anual, iar finanțarea necesară se ridică la 1 milion de lei/an.

Creșterea finanțării, conform nevoilor din domeniu a Programului Național de Restaurare a monumentelor istorice (PNR) și dublarea eforturilor prin linia de finanțare Regenerare Urbană a Programului Național de Relansare și Reziliență.

Includerea în programul național de restaurare a imobilelor monument istoric, deținute de persoane fizice, pe baza unor criterii, a unui punctaj și cu o cofinanțare din partea proprietarilor, crescând astfel atractivitatea zonelor urbane și rurale. În acest sens se impune revenirea la Hotărârea Guvernului nr. 1430/2003 pentru aprobarea Normelor metodologice privind situațiile în care Ministerul Culturii, respectiv autoritățile administrației publice locale, contribuie la acoperirea costurilor lucrărilor de protejare și de intervenție asupra monumentelor istorice, cu stabilirea proporției contribuției, procedurilor, precum și a condițiilor pe care trebuie să le îndeplinească proprietarul, altul decât statul, municipiul, orașul sau comuna.

Programul DEZVOLTĂM ROMÂNIA va beneficia de o finanțare de 50 de milioane de lei/an; digitalizarea și reglementarea Listei Monumentelor Istorice, care conține peste 33.000 de obiective. Realizarea acestui obiectiv necesită un termen de implementare de 3 ani și un buget de 15 milioane de euro, fonduri nerambursabile — POCID 2021—2027; colectarea Timbrului Monumentelor Istorice.

Timișoara — Capitală Europeană a Culturii Sprijinirea de către toate instituțiile centrale a Programului Timișoara — Capitală Europeană a Culturii, pentru implementarea tuturor proiectelor asumate de către municipiu, reprezintă un alt obiectiv major. Modificarea și completarea OUG nr. 42/2019, în vederea corectei adaptări a situației pe care a generat-o criza COVID-19, precum și asigurarea finanțării pentru proiectele culturale și pentru obiectivele de investiții, reprezintă acțiuni pe termen scurt ce vor fi realizate în scopul asigurării succesului acestui program. Sursele de finanțare sunt asigurate: 52,9 milioane de lei din bugetul de stat pentru proiecte culturale și 114,65 milioane de lei prin transferuri către unitățile administrativ-teritoriale, în scopul realizării a 6 obiective de investiții în municipiul Timișoara și județul Timiș.

Arta contemporană — Continuarea campaniei de achiziție de artă contemporană și transformarea acesteia într-un program permanent al Ministerului Culturii. În anul 2020 s-au alocat, după 12 ani, primele fonduri pentru achiziția de artă plastică pe care o gestionează Muzeul Național de Artă Contemporană. 430 de artiști s-au înscris în această competiție, iar patrimoniul statului și-a mărit portofoliul cu 167 de lucrări semnate de 100 de artiști români contemporani, care au fost cumpărate de Muzeul

Național de Artă Contemporană. Pentru următoarele 48 de luni sunt alocate sume în valoare de 8 milioane de lei, de la bugetul de stat.

Educația prin Cultură — Dezvoltarea unui program național, în parteneriat cu Ministerul Educației și Cercetării, privind introducerea obligatorie în curriculumul școlar a informațiilor aferente sectoarelor cultural-creative, prin dezvoltarea conceptului de interdisciplinaritate. Această activitate, cu un buget de aproximativ 30 de milioane de euro, va fi finanțată din fonduri europene nerambursabile.

Cinematografie — Eficientizarea Schemei de ajutor de stat privind sprijinirea industriei cinematografice, elaborarea și adoptarea legii cinematografiei și actualizarea metodologiei privind alimentarea fondului cinematografic. Valoarea adăugată a sectorului cinematografic, atât din punct de vedere economic, cât și din punctul de vedere al capacității sale de internaționalizare a produselor culturale românești, reprezintă o prioritate strategică pentru România. Prin dialogul constant cu reprezentanții industriei, Guvernul și-a însușit necesitatea actualizării și modificării legislației, ca un pas esențial pentru dezvoltarea acesteia. Sursele de finanțare pentru eficientizarea instrumentelor de susținere a cinematografiei sunt: fondul cinematografic și bugetul de stat, prin cele 250 de milioane de euro aprobate pentru instituirea unei scheme de ajutor de stat privind sprijinirea industriei cinematografice.

În domeniul cinematografiei, Ministerul Culturii își asumă următoarele proiecte:

Reforma instituțională și a întregului sistem de finanțare, distribuție, exploatare, promovare a cinematografiei românești. Structura și guvernarea Centrului Național al Cinematografiei, precum și misiunea și obiectivele acestuia au nevoie de o reorganizare profundă pentru a permite un serviciu public modern și flexibil pentru un sector artistic și economic în perpetuă evoluție, caracterizat de diversitate prin formă și conținut.

Realizarea unui cadru legal nou, pentru aplicarea unei abordări naționale strategice asupra rolului cinematografiei și producției audiovizuale în societatea românească și, în egală măsură, promovarea unor mijloace prin care autoritățile centrale și locale pot susține, facilita și stimula dezvoltarea acestui domeniu. Este nevoie de identificarea unor surse noi de finanțare care să completeze Fondul Cinematografic, fond extra-bugetar, din care se finanțează filmele românești, festivalurile și distribuția de film (inclusiv contribuții din partea platformelor de tip Video on Demand, prin transpunerea directivei AVMS). De asemenea, se impune menținerea, îmbunătățirea și dezvoltarea programului de stimulare a investițiilor străine în cinematografie (HG 421/2018).

Revalorificarea patrimoniului național cinematografic prin restaurare, remasterizare și digitalizare, precum și promovarea și exploatarea la nivel național și internațional ale operelor audiovizuale de patrimoniu.

Reglementarea statutului școlilor de artă și meserii

Școlile populare de artă și meserii reprezintă pentru multe județe singurele alternative de formare culturală. Ele instruiesc peste 25.000 de cursanți și asigură inclusiv transmiterea obiceiurilor meșteșugărești către tinerele generații. Pentru adaptarea acestora la evoluțiile sociale și culturale, va fi promovat un nou proiect de lege, pe baza unui dialog cu reprezentanții acestor entități.

Cultura scrisă — Promovarea artiștilor și a culturii scrise românești în interiorul și în afara granițelor țării. Prin parteneriate bilaterale, Ministerul Culturii va promova programele de traduceri și internaționalizarea produselor culturale literare, inclusiv traducerea în și din limbile minorităților naționale. Vor fi susținute inițiative care vizează atragerea și pregătirea unor traducători din alte spații culturale, astfel încât interesul pentru cultura scrisă din România să crească substanțial. Pentru acest obiectiv se estimează alocarea unui buget minim de 1 milion de lei/an.

Arta spectacolelor — dezvoltarea parteneriatului public-privat la nivelul tuturor instituțiilor de spectacol și concerte. România se bucură de 178 de instituții și companii de spectacol cu multe producții recunoscute la nivel național și internațional. Totodată, artiștii și profesioniștii din artele spectacolului sunt apreciați în cele mai înalte foruri, de la actori, la interpreți, la balerini și regizori. Va fi promovată modificarea cadrului normativ, astfel încât sectorul independent al artelor spectacolului să poată utiliza spațiile și infrastructura pe care instituțiile culturale publice le au în administrare, pentru dezvoltarea creativității acestui segment. Ca modalitate de sprijinire a artiștilor din România se va institui o cotă minimă din repertoriul instituțiilor naționale de spectacol, acesta fiind dedicat creațiilor din România, ca modalitate de sprijin pentru artiștii din țară, mai ales în această perioadă dificilă, dar și pentru identificarea și promovarea de noi produse culturale în rândul publicului existent sau cu scopul atragerii unui public nou.

Pentru sprijinirea activității instituțiilor culturale în domeniu se va introduce programarea multianuală a bugetării activității acestora, acoperirea din bugetul Ministerului Culturii a sumelor cuprinse în programele minimale și dotarea și modernizarea sălilor de teatru. De asemenea, Ministerul Culturii va acoperi taxele de membru în diversele organizații internaționale a instituțiilor culturale.

Elaborarea unei Strategii Naționale pentru Cultură și alinierea urgentă a tuturor documentelor strategice din domeniul culturii cu politicile europene și internaționale reprezintă un alt obiectiv imediat de guvernare. Prin alinierea la Noua Agendă Europeană pentru Cultură a Comisiei Europene și la Noua Agendă Urbană a Națiunilor Unite, va fi asigurată nu doar compatibilitatea de direcție între politicile culturale din România și cele internaționale, dar și eligibilitatea pentru finanțare a eforturilor pentru o reformă coerentă și durabilă a culturii în România. Totodată, această strategie va cuprinde planuri de acțiune pentru fiecare subdomeniu al culturii, inclusiv pentru dezvoltarea culturii în mediul rural și în micile așezări urbane.

Campanie de comunicare publică a sectoarelor cultural-creative — Promovarea corectă și eficientă a activității Ministerului Culturii, a instituțiilor din subordinea acestuia și a activităților sectoarelor cultural-creative, cu scopul dezvoltării publicului. Sunt necesare acțiuni pentru actualizarea înțelegerii rolului, a formelor de manifestare și a impactului culturii în societate, atât la nivelul decidenților, cât și la nivelul opiniei publice. Bugetul derulării campaniilor se ridică la 1 milion lei/an, sume asigurate de la bugetul de stat.

Investiții infrastructură culturală:

Se va avea în vedere reprezentarea echilibrată a instituțiilor în teritoriu.

Construirea unei săli naționale de concerte și spectacole în municipiul București. Guvernul are ca obiectiv construirea unui spațiu cultural la nivelul marilor săli internaționale de concerte și spectacole, care să genereze plusvaloare pentru industriile cultural-creative, care să aibă toate dotările sceno-tehnice necesare și care să se bucure de o acustică optimă. Valoarea estimată a investiției este 40 de milioane de euro, finanțare programată din fonduri europene nerambursabile.

Consolidarea, restaurarea și amenajarea Vilei „Ion I. C. Brătianu” din București, sediu al Serviciului Colecții Speciale al Bibliotecii Naționale a României. Clădirea din strada Biserica Amzei nr. 5—7, sector 1 este un imobil aflat în domeniul public al statului și în administrarea Bibliotecii Naționale a României. Are statutul de monument istoric, fiind înscris în Lista monumentelor istorice, cu denumirea „Așezămintele I.C. Brătianu”. Întrucât nu au mai fost făcute reparații, expertiza tehnică realizată în cursul anului 2020 relevă faptul că structura de rezistență este deosebit de grav afectată. Valoarea estimată a investiției este de 8,8 milioane de euro și este programată în portofoliul de investiții al Companiei Naționale de Investiții.

Consolidarea, restaurarea și modernizarea Muzeului Național de Istorie a României din București. Clădirea a fost

serios afectată de cutremurele din 1940 și 1977, prezentând o multitudine de vulnerabilități structurale. Muzeul are în administrare aproximativ 700.000 de piese, reprezentând cea mai valoroasă și semnificativă parte a patrimoniului arheologic, numismatic și istoric al țării, multe dintre ele fiind unicate în Europa și în lume. Valoarea totală a investiției se ridică la 155,3 milioane de euro, din care în perioada 2002—2006 s-au realizat lucrări la clădirea muzeului de numai 9 milioane de euro.

Restaurarea Teatrului Național „Lucian Blaga” și a Operei Naționale Române din Cluj-Napoca. Obiectivul de investiții este impus de vechimea imobilului și de faptul că de la darea sa în folosință nu a trecut niciodată printr-un proces de restaurare, actualmente fiind afectate învelitoarea, instalațiile electrice, de încălzire, sanitare, de curenți slabi și ventilație, la fel pardoselile, tencuielile și decorațiile impresionante în stil Secession. Valoarea totală a investiției se ridică la 20 de milioane de euro.

Restaurarea, amenajarea și dotarea clădirii fostei Comenduri a Garnizoanei Timișoara, destinate Muzeului Național al Revoluției Anticomuniste din Decembrie 1989, Timișoara. La ora actuală, nu există în România o instituție muzeală de rang național dedicată reprezentării momentului revenirii la democrație, iar proiectul realizării acestui obiectiv suscită un interes în creștere din partea societății. Valoarea totală a investiției se ridică la 15,2 milioane de euro.

Restaurarea și amenajarea domeniului și a Vilei „Florica” de la Ștefănești, din județul Argeș, dată în folosință recent înființatului Muzeu Național „Brătianu”. Imobilul a fost păstrat într-o stare bună, cu precădere la interior, deși există zone cu infiltrații și escoriații, iar o serie de elemente originale au fost distruse în cadrul unor intervenții neconforme, realizate de-a lungul timpului. Din cele aproape 40 de încăperi, se remarcă în mod excepțional camerele bibliotecilor ce adăposteau o colecție impresionantă de volume; în fapt, cea mai însemnată colecție particulară din România. Pereții lambrisați cu biblioteci vaste din lemn, plafoanele sculptate și decorațiile vor trebui restaurate, tratate și conservate, la fel ca întreaga tâmplărie a vilei și sobele de teracotă. Costul total al investiției se ridică la 8 milioane de euro.

Consolidarea, restaurarea și amenajarea Conacului „Vârnăv Liteanu” de la Liteni (județul Suceava), în care va funcționa un centru de formare a restauratorilor. Construcția istorică din orașul Liteni, situat la 30 de kilometri de Suceava, a fost ridicată la 1740 de către întemeietorul așezării, boierul Iorgu Vârnăv Liteanu, ca locuință familială. Imobilul este compus din parter și un etaj și are o suprafață totală de 1.600 mp, înconjurat de un teren de 6.170 mp. Astăzi, conacul este înscris în Lista Monumentelor Istorice. Costul total al investiției se ridică la 6 milioane de euro.

Construirea unui sediu propriu pentru Opera Națională Română din Iași. Opera Națională Română din Iași își desfășoară activitatea în aceeași clădire cu Teatrul Național „V. Alecsandri”, care este și administrator al imobilului. Având în vedere faptul că, din punct de vedere acustic, sălile de teatru sunt diferite de cele dedicate genului liric, este nevoie de o sală nouă. Noul edificiu va fi proiectat cu respectarea specificului sălilor de operă, dar va cuprinde și elementele tehnice necesare pentru acoperirea altor genuri muzicale sau de arte ale spectacolului, respectiv cu dimensiuni, tehnică de scenă, acustică și design adecvat. Valoarea totală a investiției se ridică la 15 milioane de euro.

Refacerea și modernizarea clădirii Teatrului Național „Marin Sorescu” Craiova, prin efectuarea de lucrări de consolidare, reabilitare termică, înlocuire instalații funcționale și pentru spectacole existente, modificări interioare de compartimentări pentru respectarea normelor ISU, înlocuirea tâmplăriei exterioare cu menținerea (geometriei) stereotomieii existente, funcționalizarea spațiului tehnic de la subsolul S2, prin schimbarea de destinație din spațiu tehnic în centru expozițional, și asigurarea de circulații către parterul clădirii, cu modificări structurale și nestructurale, prin acțiuni specifice realizării de

investiții pentru creșterea eficienței energetice. Valoarea totală a investiției se ridică la 18,3 milioane de euro.

Muzeul Național de Istorie a Evreilor și al Holocaustului din România. În anul 2019, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 174/2019 privind înființarea Muzeului Național de Istorie a Evreilor și al Holocaustului din România în subordinea Institutului Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wiesel”. Guvernul României se angajează să susțină financiar, tehnic și logistic realizarea în cel mai scurt timp a acestui muzeu.

Muzeul Național al Ororilor Comunismului. În anul 2019, Parlamentul României a adoptat Legea nr. 157/2019 privind înființarea Muzeului Ororilor Comunismului în România, prin care a fost creat cadrul legal în acest sens. La acest moment, Ministerul Culturii a realizat toate procedurile pentru preluarea în administrare a două clădiri care să găzduiască patrimoniul acestui muzeu: Fortul 13 Jilava și clădirea fostei cazarme Malmaison. Valoarea totală a investiției se ridică la 20 de milioane de euro.

Restaurare, consolidare și punere în valoare a imobilului Casa „Barbu Gănescu” — sediul Muzeului Național „Constantin Brâncuși” și incinta. Imobilul Casa „Barbu Gănescu”, care a devenit sediul Muzeului Național „Constantin Brâncuși”, este monument istoric categoria B, fiind o construcție în stil neoromânesc, realizată pe un nucleu datând din anul 1790. În acest moment, imobilul prezintă fisuri structurale în masivul de zidărie, umiditate din cauza pânzei freatice foarte ridicate și infiltrațiilor, iar învelitorile, jgheburile și burlanele acoperișului sunt degradate, unele dintre elementele de șarpantă fiind distruse. Incinta clădirii adăpostește alte două monumente istorice — „Masa rotundă” și „Mesele de piatră” — aranjate de Constantin Brâncuși. Incinta este neamenajată, „Mesele de piatră” sunt dezmembrate, parțial lipsă. Valoarea totală a investiției se ridică la 3,5 milioane de lei.

Muzeul Național „Brukenthal” — Clădire-Depozit Centralizat pentru colecțiile de Științele Naturii, Istorie și Arheologie și Laborator de Conservare — Restaurare pentru aceste colecții. Condițiile de depozitare din actualele locuri trebuie îmbunătățite, iar depozitele puse în legătură directă cu laboratorul de restaurare specializat pentru aceste colecții. Funcționalul propus al clădirii va fi cu un regim de înălțime P+3E și o suprafață utilă de 725,57 mp. Valoarea totală a investiției se ridică la 2 milioane de lei.

Teatrul Național „Mihai Eminescu” Timișoara – Extindere Sala Studio a Teatrului Național „Mihai Eminescu” din Timișoara, reabilitare fațade și echipare cu mecanisme de scenă. Structural, se impune cu necesitate transformarea Sălii 2, conform proporțiilor specifice sălilor de spectacole, astfel încât să răspundă standardelor spectacolului de teatru al secolului XXI. În urma finalizării investiției, Sala 2 va deveni o sală multifuncțională pentru spectacole, cu dotările tehnice și funcționale necesare. Înălțarea și extinderea Sălii 2 vor multiplica opțiunile scenografice, vor crea o serie de spații adiacente și, nu în ultimul rând, vor realiza facilități complementare pentru cetățeni, cu efecte importante în regenerarea urbană a zonei. Valoarea totală programată a investiției se ridică la 30 de milioane de lei.

Restaurarea, dotarea, extinderea și modernizarea Teatrului și Operei Naționale Maghiare din Cluj. Suma necesară este de 15 milioane de euro.

Restaurarea, dotarea și modernizarea Teatrului Național din Târgu Mureș. Suma necesară este de 5 milioane de euro.

Construirea unui depozit pentru patrimoniul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei. Suma necesară este de 5 milioane de euro.

Includerea în acest program de finanțare a imobilelor monument istoric aflate în proprietatea administrațiilor locale sau centrale și a clădirilor monument istoric aparținând bisericilor, având destinație laică, inclusiv cele aparținând minorităților naționale. De asemenea se vor restaura din acest program și cinematografe aflate în clădiri monument istoric.

Programul Național „Case Memoriale” — prin care se acordă sprijin financiar nerambursabil pentru protejarea și punerea în valoare a caselor memoriale din România. Pentru finanțarea proiectelor depuse se organizează o sesiune de selecție de proiecte, având secțiune dedicată minorităților naționale. Bugetul alocat programului este de 50 de milioane de Euro.

Internaționalizarea culturii naționale: 2021: ONU, Anul internațional al Păcii și Încrederii. 2021: Conferința ICOM—ICR va

avea loc la Muzeul Național al Bucovinei. 2022: România va propune Consiliului Europei ca Forumul Mondial pentru Democrație să aibă tema Dreptul la Cultură. 2023: România propune ca anul 2023 să fie Anul European al Rezilienței prin Cultură. 2023: Conferința EURHO va avea loc la Cluj-Napoca, în organizarea Muzeului Etnografic al Transilvaniei și a Universității „Babeș-Bolyai”.

MINORITĂȚI NAȚIONALE

Guvernul României recunoaște rolul constitutiv și determinant al minorităților naționale în formarea, dezvoltarea și stabilitatea statului român și se implică activ în apărarea și consolidarea drepturilor acestora. Guvernul României va promova respectul pentru diversitatea etnică, culturală, lingvistică și religioasă, ca resurse și valori apreciabile/esențiale ale societății.

Prin urmare, Guvernul României se angajează ferm să promoveze și să protejeze drepturile și interesele cetățenilor aparținând minorităților naționale în spiritul legislației interne și al tratatelor internaționale ratificate de statul român în acest domeniu.

În vederea asigurării depline și efective a echității și a egalității în drepturi pentru toți cetățenii români, indiferent de etnie, Guvernul României își asumă îmbunătățirea și consolidarea cadrului legal și instituțional în domeniul protecției minorităților naționale, prin următoarele priorități/obiective guvernamentale:

- sprijinirea legislativă, financiară și instituțională a eforturilor minorităților naționale, vizând păstrarea și dezvoltarea identității lor etnice, lingvistice, religioase și culturale;
- promovarea de noi măsuri/politici afirmative cu privire la păstrarea, afirmarea și dezvoltarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice atât în viața privată, cât și în cea publică;
- implicarea activă în prevenirea și combaterea oricăror forme de antisemitism, xenofobie, rasism, șovinism și a altor forme de intoleranță, inclusiv discursul de ură îndreptat împotriva diferitelor grupuri;
- susținerea dialogului dintre minorități și majoritate, a unei societăți deschise bazate pe diversitate și interculturalitate.

ANGAJAMENTE LEGISLATIVE

— adoptarea legii privind statutul minorităților naționale, conform articolului 73, alin. (3), litera r) din Constituția României;

— adaptarea la noile realități sociale a cadrului legislativ existent în materia incitării la ură, a manifestărilor rasiste și xenofobe, care să garanteze urmărirea penală eficientă a infracțiunilor coincidente.

MĂSURI GUVERNAMENTALE:

— sprijinirea și încurajarea programelor regionale, a accesului la fonduri comunitare, în vederea dezvoltării durabile și a creșterii coeziunii zonelor locuite în mod tradițional de minorități etnice;

— sprijinirea financiară a programelor minorităților naționale de dezvoltare culturală și interculturală, de dialog interetnic, atât la nivel comunitar, cât și la nivel național;

— întărirea capacității instituționale a diferitelor entități cu atribuții în domeniul protecției minorităților naționale;

— susținerea instituțiilor culturale ale minorităților naționale, precum și înființarea instituțiilor culturale rome;

— susținerea accesului la programe în limba maternă la radio și televiziune pentru toate minoritățile naționale, inclusiv prin creșterea sprijinului financiar necesar funcționării adecvate a redacțiilor minorităților, extinderea accesului la emisiunile în limbile minorităților în zonele în care nu există acoperire.

În vederea asigurării și consolidării relațiilor de încredere și respect reciproc dintre majoritate și minorități, Guvernul României se angajează să colaboreze cu reprezentanții

minorităților naționale în vederea identificării și soluționării problemelor cu care acestea se confruntă, inclusiv prin:

— consultarea politică a minorităților atât la nivel național, cât și la nivel local, precum și asigurarea și aplicarea cadrului legal pentru facilitarea participării minorităților la viața publică;

— facilitarea dialogului între diferitele minorități și majoritate în vederea reconcilierii istorice.

În scopul prevenirii și combaterii oricăror forme de antisemitism, xenofobie, rasism, șovinism și a altor forme de intoleranță, inclusiv a discursului de ură îndreptat împotriva diferitelor grupuri, Guvernul României se va implica activ, inclusiv prin:

— luarea de măsuri pentru informarea populației cu privire la Holocaust și robie;

— integrarea obligatorie în curriculumul școlar a educației interculturale;

— mărirea fondurilor pentru proiectele școlare și comunitare menite să promoveze interculturalitatea și diversitatea etnică, ca resurse și valori ale societății românești;

— aprobarea unor linii directoare/unui cod de conduită cu privire la conduita demnitarilor în scopul prevenirii discursului de ură;

— promovarea diversității culturale în scopul eliminării prejudecăților și recunoașterii valorilor comune;

— monitorizarea aplicării în mod corespunzător a legislației referitoare la combaterea antisemitismului;

— informarea și conștientizarea publică cu privire la atitudinile antirome generatoare de discurs incitator la ură sau de infracțiuni motivate de ură rasială.

MINISTERUL JUSTIȚIEI

În ultimii aproape 20 de ani au avut loc mai multe tentative de revizuire a Constituției, dar niciuna nu a reușit să genereze un acord la nivelul societății pentru a fi dusă la bun sfârșit. Numeroasele crize constituționale din ultimii ani evidențiază însă necesitatea stringentă a rearanjării raporturilor dintre cele mai importante instituții ale statului, a competențelor acestora, precum și a întăririi principiilor de funcționare ale statului român. Ne angajăm să inițiem și să insistăm asupra dezbaterii privind revizuirea Constituției, atrăgând în jurul proiectului nostru un consens.

Statul de drept este unul dintre principiile fundamentale ale oricărei democrații funcționale, bazate pe separația puterilor statului în: legislativă, executivă și judecătorească. În spiritul acestei realități incontestabile, promovăm o justiție independentă, eficientă și accesibilă, care să apere drepturile fundamentale ale persoanelor, interesele generale ale societății și democrația prin drept.

Ne asumăm astăzi drept principală misiune întărirea rolului Justiției de putere independentă în stat, prin reglarea mecanismului de echilibru între puteri, prin eliminarea mijloacelor de presiune asupra justiției dinspre politic și prin asigurarea resurselor necesare.

Vom promova îmbunătățirea calității justiției ca serviciu public, garantând o justiție accesibilă, imparțială și eficientă pentru toți cetățenii. Avem nevoie de măsuri care să reducă termenele de soluționare a litigiilor și să asigure un acces cât mai facil la actul de justiție. Dorim redefinirea hărții judiciare, examinarea competențelor instanțelor pentru reechilibrarea volumului de dosare, informatizarea actului de justiție și promovarea mijloacelor alternative de soluționare a litigiilor pentru degrevarea instanțelor.

De asemenea, vom asigura armonizarea legislației privind organizarea și funcționarea justiției cu principiile din instrumentele internaționale ratificate de România, precum și cu recomandările formulate în cadrul mecanismelor europene (MCV, GRECO și Comisia de la Veneția). Modificările privind legislația penală vor avea ca obiectiv asigurarea siguranței cetățeanului și combaterea eficientă a infracționalității, inclusiv prin mijloace de prevenție.

Justiția ocupă un loc central în programul de guvernare, deoarece stagnarea și regresele ultimilor ani reclamă o reformă profundă, care să răspundă atât necesității de optimizare a activității tuturor entităților implicate, ce nu mai poate fi amânată, cât și urgenței de garantare a independenței sistemului judiciar și de relansare a luptei anticorupție, până în punctul în care alinierea la standardele europene va deveni ireversibilă.

REFORMA CONSTITUȚIONALĂ

I. Fără penali în funcții publice

Fără penali în funcții publice reprezintă o inițiativă cetățenească de revizuire a Constituției pentru care s-au strâns peste un milion de semnături, ce are ca scop interzicerea ca cetățenii condamnați definitiv să mai poată fi aleși în funcții publice la nivel central și local.

În concret, inițiativa vizează introducerea unei noi prevederi în Constituție potrivit căreia „nu pot fi aleși în organele administrației publice locale, în Camera Deputaților, în Senat și în funcția de Președinte al României cetățenii condamnați definitiv la pedepse privative de libertate pentru infracțiuni săvârșite cu intenție, până la intervenirea unei situații care înlătură consecințele condamnării”. Este necesar ca legislația care guvernează condițiile de accesare la o funcție sau demnitate publică să fie coerentă, predictibilă și unitară, aplicabilă tuturor reprezentanților puterilor statului. Astfel, persoanele care urmează să ocupe o funcție ce implică exercițiul autorității puterii de stat vor trebui să îndeplinească anumite cerințe de integritate, legalitate și corectitudine, menite să consolideze încrederea cetățenilor în autoritățile publice și să preîntâmpine derapajele de la principiile democrației statului de drept.

Considerăm că este necesară o curățire în politica românească, iar acesta este primul pas. Corupția stă la baza problemelor pe care România le are în cele mai importante domenii: sănătate, educație și dezvoltarea infrastructurii. Țara noastră are cel mai slab sistem de sănătate din Uniunea Europeană. Lipsa medicilor și a medicamentelor, corupția managementului și infrastructura subredă plasează România pe primul loc în UE la mortalitatea în spitale. Nici în privința educației nu stăm mai bine, peste 40% dintre elevii români de gimnaziu sunt analfabeți funcțional, ceea ce ne duce tot pe primul loc în UE. România conduce și clasamentul țărilor cu cei mai puțini kilometri de autostradă construiți. Din cauza corupției, doi din cinci români trăiesc în sărăcie sau la un pas să ajungă în această situație, județele cele mai sărace din țară sunt și cele conduse de baronii locali ai PSD: Teleorman, Buzău, Vaslui.

Ne angajăm ferm să punem acest proiect în aplicare. Avem în vedere votarea textului susținut de un milion de cetățeni și în Senat, după care urmează organizarea referendumului de schimbare a Constituției în primele trei luni după încetarea epidemiei Covid-19.

II. În data de 26 mai 2019, a avut loc referendumul național convocat de Președintele României, Klaus Iohannis, în urma căruia cetățenii și-au exprimat acordul pentru interzicerea amnistiei și grațierii pentru infracțiuni de corupție și pentru interzicerea adoptării de către Guvern a ordonanțelor de urgență în domeniul infracțiunilor, pedepselor și al organizării judiciare și extinderea dreptului de a contesta ordonanțele direct la Curtea Constituțională. Ne angajăm să elaborăm un proiect de revizuire, astfel încât Legea fundamentală să fie completată și cu aceste prevederi. În spiritul referendumului național din data

de 26 mai 2019 și a Acordului Politic Național pentru consolidarea parcursului european al României, din 13 iunie 2019, Guvernul va transpune și în legislație toate măsurile pentru aplicarea voinței suverane a națiunii române.

III. În privința reformei constituționale considerăm că se impune, printre altele, și reformarea instituției Curții Constituționale în sensul eliminării acelor factori care au condus la politizarea deciziilor acestui organism fundamental într-o democrație.

Pentru alte propuneri de revizuire a Constituției vom constitui o comisie parlamentară dedicată, care va face o propunere de revizuire la finele primului an de guvernare. Propunerile de revizuire vor fi temeinic pregătite, pe baza consultărilor publice cu reprezentanții societății civile și experți în materie constituțională, pentru a face mai suplu și mai funcțional mecanismul constituțional din România.

JUSTIȚIE

1. În anii 2018 și 2019, reglementările cu caracter normativ au suferit numeroase modificări criticate nu numai pe plan intern dar și pe plan extern, de către organismele europene, pe motiv că aduc atingere independenței justiției, fiind elaborate fără respectarea principiilor de transparență privind adoptarea actelor normative, ori fără existența unei dezbateri reale la nivelul sistemului judiciar, într-un cadru larg ori pentru o perioadă suficient de lungă de timp.

2. O situație deosebită întâlnită în ultima perioadă a fost aceea a interpretării date Constituției prin decizii ale Curții Constituționale prin care au fost admise excepții de neconstituționalitate. Trenarea de către guvernarea PSD a punerii în acord a Codului penal ori a Codului de procedură penală cu Constituția, așa cum a fost aceasta interpretată de către CCR, a condus la crearea premiselor nerespectării unor obligații ce revin României în calitate de stat membru al Uniunii Europene, ori a încălcării caracterului obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale. Situația deosebită, existentă la preluarea mandatului, a fost cu atât mai profundă, în contextul efectelor deciziilor controversate ale CCR care au creat preocupări la nivelul Ministerului Justiției și al organismelor europene, fapt reflectat și în Raportul de țară MCV.

Mecanismele promovării și menținerii democrației și statului de drept depind, în mare măsură, de modul de funcționare a justiției, componentă esențială a statului de drept. Justiția nu incumbă unui anumit sector, disparat, ci tuturor actorilor din sistemul judiciar sau cu competența asigurării îndeplinirii actului de justiție, alături de celelalte puteri — legislativă și executivă, cu și pentru cetățean. În acest scop, atât cadrul legislativ cât și întreaga activitate din justiție trebuie să răspundă atât nevoilor sistemului cât și justițiabililor. Utilizarea corectă și completă a tuturor resurselor este necesar a se centra pe profesionalizarea în toate domeniile, dar, în special, în cele vulnerabile. Eficiența, profesionalismul dar și asumarea, reprezintă eșafodajul pe care se va edifica în următorii ani o justiție modernă, care să permită realizarea unui act de justiție eficient, accesibil și de calitate,

bazat pe un management strategic integrat și o abordare coerentă și integrată a tuturor resurselor umane și financiare, ținând seama de principiile independenței și al descentralizării, care să permită adaptarea și înnoirea prin raportare la noile tehnologii și produse apărute.

Obiectivele programului de guvernare în domeniul justiției sunt stabilite plecând de la competențele legale ale Ministerului Justiției, de la nevoile sistemului judiciar și Justiției în ansamblul său, resursele financiare aflate la dispoziția ministerului, evoluțiile instituționale din interiorul sistemului judiciar, recomandările și obiectivele din cadrul Mecanismului de Cooperare și Verificare în domeniul justiției, precum și de la obiectivele României exprimate de ministrul justiției în cadrul Consiliului JAI din ianuarie 2020, desfășurat la Zagreb, odată cu preluarea președinției croate a Consiliului, ținând seama de importanța și necesitatea alinierii la tendințele europene, de evoluțiile de la nivelul UE referitoare la conceptul de digitalizare a justiției, în scopul asigurării unui sistem organizațional și de management competent, apt să confere actului de justiție un plus de valoare.

Reformele structurale propuse de Ministerul Justiției și realizarea celorlalte condiționalități aflate în sarcina Parlamentului, Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Public vor deschide calea ridicării Mecanismului de Cooperare și Verificare.

3. Ministerul Justiției va acorda atenție sporită asigurării resurselor financiare necesare finanțării posturilor din sistemul judiciar, dar și respectării procedurii legale, exigențelor constituționale în ceea ce privește procedura de ocupare a posturilor. Procedura de numire în unele funcții de conducere — procuror general al Parchetului de pe lângă ÎCCJ, procuror-șef al DNA și procuror-șef al DIICOT, trebuie modificată în sensul creșterii rolului Consiliului Superior al Magistraturii în cadrul acestei proceduri. Procedura va fi bazată pe analiza dosarelor profesionale și a interviurilor temeinice, desfășurate în deplină transparență, în fața unei comisii de interviu compusă din reprezentanți ai ministerului dar și din reprezentanți ai CSM, INM și ASE. Această procedură va continua să fie transparentizată și formalizată, fiind stabilite, clar, fără echivoc, procedura de selecție și criteriile obiective și transparente de selecție a procurorilor cu funcții de conducere de rang înalt, modul de susținere a interviurilor pentru ocuparea posturilor în sistem, criteriile de evaluare pentru fiecare categorie de funcție, exigențele intrării în competiție.

4. Infrastructura penitenciară învechită, întârzierea avizării în Consiliul tehnico-economic a studiilor de fezabilitate aferente obiectivelor de investiții, întârzierile în implementarea proiectelor cu finanțare externă dar și insuficienta prioritizare a măsurilor privind reintegrarea socială a deținuților, au avut un impact negativ asupra supraaglomerării înregistrate la nivel sistemic. Ministerul Justiției va continua să acționeze pentru impulsivarea politicii investiționale a Administrației Naționale a Penitenciarelor, și a realizării obiectivelor de investiții Berceni și Unguriu, precum și a promovării proiectului hotărârii guvernului privind Strategia națională de reintegrare socială a persoanelor private de libertate.

A) OBIECTIVE PE TERMEN SCURT

1. Susținem desființarea Secției pentru Investigarea Infrațiunilor din Justiție

În pofida criticilor constante din partea organismelor internaționale, legislația din domeniul justiției prevede la acest moment existența Secției pentru Investigarea Infrațiunilor din Justiție, cuprinzând procurori competenți să judece orice tip de infrațiuni săvârșite de către magistrați, de la o vătămare din culpă în cadrul unui accident auto și până la infrațiuni de corupție. Înființarea unei structuri specializate, având o competență care se raportează la calitatea persoanelor și nu la natura faptelor, este nejustificată și lezează prestigiul profesiei de magistrat, prin inducerea ideii că fenomenul criminalității ar fi larg răspândit în această categorie profesională. Un astfel de corp reprezintă de asemenea un mijloc de intimidare a

magistraților și un mod de izolare a acestora în raport cu cetățenii obișnuți. Urmărirea penală a unui caz de furt trebuie să se desfășoare la fel, indiferent dacă suspectul este un magistrat sau orice alt cetățean. Un alt risc major este acela ca această secție specială să poată prelua de la Direcția Națională Anticorupție orice dosar de corupție la nivel înalt în care este cercetat cel puțin un magistrat. De asemenea, este problematică și situația procurorilor care lucrează în cadrul acestei secții, pe care nu ar putea să îi ancheteze decât colegii lor de secție, putându-se genera astfel o imunitate de facto a membrilor acestei secții. Nu în ultimul rând, activitatea desfășurată până în prezent n-a făcut decât să alimenteze suspiciunile privind exercitarea unor presiuni politice asupra judecătorilor și procurorilor, de natură să le afecteze independența.

Analizând situația Secției pentru Investigarea Infrațiunilor din Justiție și acționând în spiritul referendumului asupra Justiției desfășurat la inițiativa Președintelui României, Ministerul Justiției va elabora și depune în cel mai scurt timp un proiect de lege privind desființarea Secției pentru Investigarea Infrațiunilor din Justiție.

2. Renunțarea la creșterea numărului de judecători din completurile de apel și contestație este o urgență majoră, având în vedere pericolul real de blocaje în instanțe care ar putea fi generat dacă modificarea numărului de judecători din aceste completuri ar intra în vigoare la 01.01.2021.

3. O altă urgență este aceea a eliminării schemei de pensionare anticipată a magistraților. La data de 1 ianuarie 2022 urmează să intre în vigoare prevederile legale care vor permite judecătorilor, procurorilor, magistraților asistenți de la Curtea Constituțională și Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și personalului asimilat acestora, să se pensioneze la împlinirea vârstei de 60 de ani sau chiar mai devreme, dacă au o vechime de cel puțin 25 de ani, ori cuprinsă între 20 și 25 de ani, cu aplicarea unor reduceri minime. În lipsa unei intervenții legislative urgente aceste măsuri riscă să cauzeze o scădere severă a efectivului magistraților, în special a celor mai experimentați dintre aceștia, ce activează la instanțele și parchetele superioare, ceea ce va putea afecta calitatea actului de justiție.

4. Întărirea luptei împotriva corupției și a infraționalității organizate. Luarea unor atribuții DNA referitoare la corupția din justiție, o serie de decizii CCR neurmte de adaptarea adecvată a legislației au condus la o încetinire a activității DNA. Este necesară o refacere a competențelor DNA cu privire la corupția din justiție. De asemenea, este necesară asigurarea suportului logistic și uman: mijloace tehnice pentru interceptări, suplimentarea schemei de personal (ofițeri de poliție, procurori, personal auxiliar) atât pentru DNA cât și pentru DIICOT.

5. Prin reorganizarea Inspecției Judiciare, inspectorul-șef a dobândit în mod nejustificat o serie de competențe discreționare. Pe lângă faptul că a devenit ordonator principal de credite și unic titular al acțiunii disciplinare, acesta desemnează inspectorul-șef adjunct și directorii de direcții, controlând astfel selecția inspectorilor judiciari, conduce și organizează activitatea instituției, aprobă regulamentul conținând normele pentru efectuarea lucrărilor de inspecție, iar procedura prin care poate fi revocat din funcție a fost îngreunată considerabil. Aceste măsuri impiează asupra imparțialității inspectorilor judiciari și a profesionalismului activității Inspecției Judiciare, cu consecința punerii în pericol a independenței Justiției. În perioada imediat următoare avem în vedere o reformă a Inspecției Judiciare astfel încât această instituție să ofere garanții sporite de independență și imparțialitate.

6. Interferența politică, în mod special din partea ministrului justiției, în procesul de desemnare sau de revocare a conducerii principalelor structuri de parchet din România a dus în ultimii ani la numeroase dispute, de la acuzarea procurorilor că acționează exclusiv împotriva politicienilor dintr-o anumită tabără și până la demiterea șefilor de parchete înainte de expirarea mandatelor acestora. De aceea, avem în vedere modificarea procedurii de desemnare a conducerilor Parchetului General de pe lângă ÎCCJ, DNA și DIICOT prin diminuarea factorului politic și

creșterea rolului CSM în această procedură, ministrul justiției făcând propunerea de numire în funcție în urma unei proceduri transparente și obiective de selecție a candidaților, validarea rezultatelor concursului urmând a se realiza printr-un aviz conform al Secției pentru procurori din cadrul CSM, iar numirea în funcție va reveni Președintelui. Demiterea conducerii acestor structuri va fi bazată pe o procedură similară, ce poate fi inițiată și de către secția de procurori a CSM.

7. Pentru obținerea unor rezultate mai bune pe linia luptei împotriva infracționalității de mediu, în special a tăierilor ilegale de păduri, avem în vedere fie înființarea unei structuri specializate în cadrul Parchetului General care să investigheze acest tip de infracțiuni, fie crearea unor structuri specializate în cadrul parchetelor.

8. O justiție eficientă în domeniul penal presupune colaborarea foarte bună dintre procuror și polițist, fără niciun fel de imixtiuni. În activitatea sa de organ de cercetare penală polițistul trebuie să aibă o singură linie de subordonare, și anume subordonarea față de procuror. De aceea, avem în vedere promovarea celei mai potrivite soluții legislative pentru trecerea poliției judiciare în subordinea parchetelor, inclusiv din punct de vedere administrativ, astfel încât această măsură să sprijine activitatea de cercetare penală a parchetelor, fără a afecta celelalte categorii de activități desfășurate de polițiști.

9. Consolidarea independenței justiției

Îmbunătățirea actului de justiție/Eliminarea practicilor neunitare

Ministerul Justiției a elaborat în cursul anului 2020 următoarele proiecte de lege care vor rămâne puse în dezbatere publică până cel târziu la finalul lunii martie 2021:

— proiectul de Lege privind statutul magistraților din România;

— proiectul de Lege privind organizarea judiciară;

— proiectul de Lege privind Consiliul Superior al Magistraturii.

Actele normative actuale au suferit, de la adoptare până în prezent, numeroase modificări și completări care, fie au creat disfuncționalități ale sistemului, fie neclarități în aspecte esențiale care privesc sistemul judiciar, respectiv cu privire la statutul și cariera magistraților. De asemenea, în anii 2018 și 2019, reglementările au suferit numeroase modificări criticate atât de asociații ale magistraților și de societatea civilă, cât și de organisme europene pe motiv că aduc atingere independenței justiției și că nu au respectat principiile de transparență privind adoptarea actelor normative ori nu au fost dezbătute la nivelul sistemului judiciar, într-un cadru larg ori pentru o perioadă suficient de lungă de timp. Urmărim ca variantele finale care vor rezulta în urma dezbaterilor publice și vor fi înaintate Parlamentului spre adoptare să respecte următoarele principii: independența judecătorilor și procurorilor, primirea în profesie și promovarea în carieră pe criterii meritocratice, funcționarea eficientă a instanțelor, a CSM, dar și a Ministerului Public, răspunderea efectivă a magistraților, dar și protecția lor în fața oricăror ingerințe și abuzuri, separația, echilibrul și cooperarea loială dintre puterea judecătorească și executiv, obligațiile noastre care decurg din rapoartele MCV, GRECO, avizele Comisiei de la Veneția și, mai nou, Mecanismul „Stat de Drept”, lansat recent de Comisia Europeană, la care se adaugă jurisprudența recentă a Curții Europene a Drepturilor Omului (cererea nr. 3.594/19 din 5 mai 2020), precum și necesitatea implementării deciziilor obligatorii ale Curții.

10. Simplificarea achitării taxelor judiciare de timbru

Pentru ca liberul acces la justiție să nu sufere nici cea mai neînsemnată îngrijire, considerăm că plata taxelor judiciare de timbru trebuie să fie simplă pentru toți cetățenii, indiferent dacă preferă să o facă la ghișeu sau prin internet. În acest sens, propunem înființarea de puncte de plată la sediile tuturor instanțelor judecătorești, precum și lansarea unei platforme online și a unei aplicații pentru telefoanele mobile, care să elimine inclusiv necesitatea depunerii la dosar a chitanței doveditoare.

Politica de resurse umane

Concentrându-se pe asigurarea tuturor condițiilor optime desfășurării actului de justiție, în contextul pandemiei create de COVID-19, ținând seama de dinamica evoluției situației epidemiologice naționale, dar și internaționale și ca urmare a solicitărilor din practică, Ministerul Justiției a elaborat și supus dezbaterii publice, în cursul lunii septembrie 2020, proiectul de lege privind unele măsuri în domeniul justiției în contextul pandemiei de COVID-19. Proiectul propune reglementarea în domeniul justiției a unor măsuri specifice, temporare, aplicabile pe durata stării de alertă precum și pentru o perioadă de 30 de zile de la încetarea acesteia, care să permită, pe de o parte, asigurarea unei protecții adecvate în contextul activităților judiciare împotriva îmbolnăvirii cu coronavirusul SARS-CoV-2, salvagardându-se astfel drepturile la sănătate, la integritate fizică și la viață, iar, pe de altă parte, continuarea, în condiții optime, a activității de înfăptuire a justiției.

Pentru sistemul de probațiune, Ministerul Justiției va acționa în vederea suplimentării anuale a schemei de personal, numărul posturilor alocate fiind stabilit în funcție de evoluția cazuisticii, a numărului de persoane sancționate penal cu măsuri alternative la pedeapsa închisorii, ținând seama de atingerea unui număr optim de personal, în concordanță cu standardele în domeniu.

În cursul lunii iunie 2020, Ministerul Justiției a supus dezbaterii publice proiectul de Lege privind unele măsuri temporare referitoare la concursul de admitere la Institutul Național al Magistraturii, formarea profesională inițială a judecătorilor și procurorilor, examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii, stagiul și examenul de capacitate al judecătorilor și procurorilor stagiați, precum și la concursul de admitere în magistratură, proiect de act normativ cu caracter temporar care propune reglementarea, în raport cu dispozitivul și considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 121/2020, a aspectelor esențiale referitoare la organizarea și desfășurarea concursului de admitere în magistratură în anii 2020 și 2021, a concursului de admitere la Institutul Național al Magistraturii în anii 2020 și 2021, formarea profesională inițială și examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii pentru auditorii de justiție admiși la Institutul Național al Magistraturii în anii 2020 și 2021, precum și stagiul și examenul de capacitate ale acestora. Ministerul Justiției va urmări finalizarea dezbaterii acestui proiect în cadrul comisiilor parlamentare. Proiectul creează premisele organizării concursurilor pentru admiterea la Institutul Național al Magistraturii, respectiv a celorlalte concursuri/examene privind cariera magistraților și soluționării atât a problemelor de personal, cât și altor aspecte legate de cariera magistraților, în condițiile stabilite de instanța constituțională.

Proiectul de Lege privind statutul personalului de specialitate judiciară și al altor categorii de personal din cadrul instanțelor judecătorești, al parchetelor de pe lângă acestea și al Institutului Național de Expertize Criminalistice, aflat în curs de elaborare la nivelul grupului de lucru constituit de Ministerul Justiției pentru elaborarea statutului personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, vine în completarea măsurilor propuse de către Ministerul Justiției, spre finalizare, pentru perioada următoare.

Implementarea unor reforme legislative structurale

În continuarea eforturilor sale de abordare a recomandărilor exprese importante din Raportul MCV, Ministerul Justiției va acționa în sensul accelerării procesului de evaluare a Codului penal și a Codului de procedură penală, la nivelul Ministerului Justiției fiind constituit un grup de lucru la care au fost invitați reprezentanții instituțiilor din sistemul justiției. Rezultatul acestei activități va fi transmis și Parlamentului, în vederea finalizării procesului de adoptare a proiectelor de acte normative având ca obiect fie punerea în acord a codurilor menționate cu normele constituționale, fie transpunerea unor directive pentru care termenul de transpunere a expirat deja.

Alte măsuri pe termen scurt, în domeniul legislativ:

Proiect de lege privind registratorii de registrul comerțului și activitatea de înregistrare în registrul comerțului (prin proiect se transpune și Directiva Digitalizare, recent adoptată). Obiectivele proiectului care urmează a fi supus dezbaterii publice:

a. Fluidizarea fluxului de înregistrare, astfel încât să fie încurajată înregistrarea online și să fie posibilă constituirea integral online a unei societăți [cerință în transpunerea Directivei Digitalizare (2019/1151/UE), termen de transpunere: 1.08.2021];

b. Simplificarea procedurii de înregistrare în registrul comerțului: control prealabil realizat de registrator, într-o procedură mai suplă; documente mai puține; depunerea de documente înlocuită, în măsura posibilului, cu comunicarea între autorități, respectiv cu utilizarea de documente aflate deja la dispoziția acestora (principiul once only); costuri mai reduse pentru înființarea unei societăți sau depunerea de documente la registrul comerțului; transformarea unor proceduri, din judiciare în administrative, cu includerea în competența registratorului;

c. Codificarea legislației în domeniul înregistrării în registrul comerțului și sistematizarea acesteia, în raport de reglementările în domeniul societăților, în materia prevenirii și combaterii spălării banilor, a protecției datelor cu caracter personal.

Transpunerea instrumentelor de drept al Uniunii Europene aflate în portofoliu, precum:

În domeniul pre-insolvenței și insolvenței

Directiva (UE) 2019/1023 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind cadrele de restructurare preventivă, remiterea de datorie și decăderile, precum și măsurile de sporire a eficienței procedurilor de restructurare, de insolvență și de remitere de datorie și de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 (Directiva privind restructurarea și insolvența). Termen de transpunere — 17 iulie 2021. România va beneficia în acest proces de transpunere de asistența Comisiei Europene, care a aprobat în cadrul Programului Strategic de Reforme Structurale (PSRS) aplicația de proiect elaborată și depusă de Ministerul Justiției — „Mecanisme de alertă timpurie și cadre de restructurare preventivă în România”.

În domeniul societăților

Directiva (UE) 2019/1151 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește utilizarea instrumentelor și a proceselor digitale în contextul dreptului societăților comerciale (Directiva Digitalizare). Termen de transpunere — 1 august 2021.

Reintegrarea socială a persoanelor private de libertate

Luând în considerare rolul probațiunii în sistemul execuțional penal românesc, Ministerul Justiției își propune să dezvolte instrumentele de lucru, procedurile, programele de reintegrare specifice în lucrul cu persoanele sancționate cu măsuri alternative la pedeapsa închisorii. În acest sens, se va diversifica schema programelor folosite la nivelul serviciilor de probațiune cu programe noi, adaptate tipurilor de infracțiuni săvârșite de persoanele aflate în evidență (cu titlu de exemplu: programe pentru infracțiuni economice, pentru interacțiunea în mediul familial).

Prevenirea și combaterea corupției

Ministerul Justiției va primi auditare externă independentă a actualei Strategii naționale anticorupție, în baza căreia va redacta viitoarea strategie.

Având în vedere că Proiectul de lege pentru aplicarea Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO) din data de 9 iulie 2019 este finalizat, în perioada următoare acesta este propus pentru aprobare de către Guvern, Ministerul Justiției intenționând transmiterea ulterioară în Parlament, în vederea adoptării.

Investiții în infrastructura din justiție

Ministerul Justiției se va concentra pe continuarea proiectului „Cartierul pentru Justiție” — care presupune gruparea tuturor instituțiilor de justiție din capitală într-un singur areal imobiliar, dezideratul Ministerului Justiției fiind finalizarea negocierii acordului de împrumut dintre Guvern și Banca Mondială, acord necesar pentru finanțarea lucrărilor de construcții și de instalații aferente Cartierului pentru Justiție, inclusiv ratificarea acestuia prin lege.

Totodată, o atenție sporită se va acorda finalizării livrării și instalării infrastructurii hardware necesare ONRC și celor 42 de oficii teritoriale care funcționează pe lângă tribunale, ca bază pentru funcționarea corespunzătoare a numeroaselor aplicații de lucru ale registrelor, finalizării dotării parchetelor de pe lângă instanțe cu sisteme de videoconferință moderne necesare audierii la distanță, obiective care au ca finanțare Banca Mondială, până la finele anului 2023.

Ministerul Justiției intenționează refacerea rețelelor de comunicații LAN (Local Area Network) la nivelul tuturor instanțelor, rețele depășite fizic și moral de aproximativ 15 ani, cele mai vechi sedii de instanțe fiind cablate în perioada 2000—2006, toate acestea în condițiile în care rețeaua LAN este absolut necesară pentru buna funcționare a aplicațiilor judiciare de lucru la nivelul instanțelor.

Referitor la nedivulgarea online a identității victimelor traficului de persoane, aspect prevăzut în diferite instrumente internaționale ratificate de România, sub forma unei obligații pentru Statele Părți de a asigura protecția victimelor în acest sens, precum și sub formă de recomandare în cadrul unor rapoarte internaționale privind eforturile de prevenire și combatere a fenomenului de trafic de persoane, Ministerul Justiției intenționează dezvoltarea actualei aplicații ECRIS.

Ministerul Justiției va acționa pentru realizarea upgrade-ului tehnologic pentru modernizarea infrastructurii IT din sistemul judiciar (inclusiv implementarea sistemelor automate de administrare și securitate a infrastructurii informatice), implementarea de noi platforme online, facilitarea muncii de la distanță prin adoptarea soluțiilor de calcul mobile, implementarea sistemelor integrate de înregistrare, management și arhivare a documentelor, digitizarea fondului arhivistic existent, implementarea sistemelor informatice dedicate de prelucrare și gestionare a informațiilor clasificate, sisteme integrate de supraveghere și control acces.

Tehnologia modernă permite părților să acceseze dosarele cauzelor prin internet și să efectueze diverse operațiuni care anterior necesitau deplasarea la sediile instanțelor judecătorești, cu multiple beneficii pentru cetățeni și sistemul judiciar, după cum s-a constatat la curțile de apel, tribunalele și judecătoriile în care a fost implementat proiectul Dosar Electronic. Sistemul de justiție poate să devină un exemplu de bune practici în materie de digitalizare, prin acceptarea semnăturilor, sigiliilor și documentelor electronice, conform Regulamentului UE nr. 910/2014 al Parlamentului European și al Consiliului privind identificarea electronică și serviciile de încredere pentru tranzacțiile electronice pe piața internă. Drept consecință, propunem continuarea procesului de informatizare a sistemului de justiție și oferirea către cetățeni a unui acces cât mai facil la dosarele în care sunt parte, prin crearea unor dosare electronice unde vor putea fi încărcate toate documentele aferente litigiului. Părțile vor avea în același timp opțiunea de a realiza online acte procesuale. De asemenea, propunem transmiterea video online a ședințelor publice, măsură ce ar permite transparentizarea actului de justiție și sporirea încrederii cetățenilor în sistemul judiciar.

Asigurarea accesului gratuit al publicului la legislația națională și europeană

Având în vedere dinamica legislativă și volumul actual de acte normative, prezumția cunoașterii legii rămâne iluzorie în practică dacă cetățenii au nevoie de abonamente la softuri legislative pentru a rămâne la curent cu cele mai recente evoluții din acest domeniu. Publicarea actelor normative ale statului

român este un serviciu public care trebuie să devină accesibil tuturor persoanelor interesate, sens în care propunem ca cel puțin Partea I și Partea a II-a ale Monitorului Oficial, precum și formele actualizate la zi ale tuturor legilor, ordonanțelor simple, ordonanțelor de urgență și hotărârilor Guvernului să poată fi obținute online și gratuit prin intermediul unui portal administrat de Ministerul Justiției.

La nivelul penitenciarelor, Ministerul Justiției își va îndrepta eforturile spre asigurarea resurselor financiare necesare realizării obiectivelor de investiții și a lucrărilor de intervenții pentru realizarea de noi locuri de deținere și modernizarea celor existente. Obiectivele vizate fac parte integrantă din Planul de acțiune pentru perioada 2020—2025, elaborat în vederea executării Hotărârii-pilot *Rezmiveș și alții împotriva României*, precum și a hotărârilor pronunțate în grupul de cauze *Bragadireanu împotriva României*, etapizat în ceea ce privește implementarea măsurilor cu privire la infrastructură, astfel: Etapa I (2021) — 210 locuri noi de cazare, 318 locuri modernizate; Etapa II (2022) — 445 locuri noi de cazare, 85 locuri modernizate.

B) OBIECTIVE PE TERMEN MEDIU ȘI LUNG

Transpunerea instrumentelor de drept al Uniunii Europene aflate în portofoliu:

Directiva (UE) 2019/2021 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 de modificare a Directivei (UE) 2017/1132 în ceea ce privește fuziunile, divizările și transformările transfrontaliere (Directiva Mobilitate). Termen de transpunere — 31 ianuarie 2023.

Reintegrarea socială a persoanelor private de libertate

Strategia Națională de reintegrare socială a persoanelor private de libertate 2020—2024 a fost aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 430/2020, astfel încât Ministerul Justiției se va concentra pe implementarea acesteia. Comitetul interministerial pentru coordonarea și implementarea prevederilor strategiei a fost înființat și a avut deja prima ședință.

Prevenirea și combaterea corupției

Adoptarea și implementarea noii Strategii anticorupție pentru 2021—2024.

Prevenirea și combaterea criminalității organizate

Ministerul Justiției se va concentra pe coordonarea eforturilor de elaborare a unei abordări strategice a fenomenului criminalității organizate, care să pornească de la o radiografie onestă a manifestării fenomenului la nivel național și, corelativ, a capacității naționale de răspuns. Abordarea va reprezenta o viziune integrată, armonizată interinstituțional, cu privire la misiunea și obiectivele necesar a fi asumate, cu scopul de a crește siguranța populației și reziliența mediului social și economic în fața amenințărilor generate de criminalitatea organizată.

Ministerul Justiției își va concentra eforturile pe sprijinirea, prin mijloacele instituționale de care dispune, a consolidării capacității naționale de reacție la două forme particulare, extrem de nocive, de manifestare a criminalității organizate transfrontaliere: traficul de persoane și traficul de copii. România este printre principalele țări sursă ale victimelor traficului de persoane din Uniunea Europeană. Aproape jumătate din victimele identificate sunt minore. Cazurile de trafic cu minori sunt sever subraportate. Dimensiunea de prevenție este, de asemenea, esențială. Susținem prevenirea cazurilor de trafic de minori din centrele de tip rezidențial prin sesiuni informative și un mecanism de raportare imediată a suspiciunilor, precum și formarea specialiștilor pe impactul traumei asupra beneficiarilor, prin formări pe tema traumei complexe. Propunem, de asemenea, o coordonare foarte strânsă a eforturilor de prevenire a fenomenului traficului de persoane, în special în rândul grupurilor vulnerabile, cu ceilalți actori implicați în lupta împotriva traficului de persoane.

Elaborarea unei Strategii de dezvoltare a justiției din România. Odată cu adoptarea Strategiei Naționale de Apărare a Țării 2020—2024, la cel mai înalt nivel s-a luat decizia continuării demersului strategic „Anticorupție” pentru ciclul 2021—2025. În acest sens, Ministerul Justiției a întreprins demersurile pentru auditarea externă independentă a actualei strategii, ca premisă pentru elaborarea viitorului document. Atât raportul de evaluare a strategiei în vigoare, cât și propunerile de redactare a celei viitoare vor fi supuse unui amplu proces de consultare publică, similar celui care a condus în anul 2016 la adoptarea actualei SNA. Ministerul Justiției estimează că viitoarea strategie va fi adoptată în a doua jumătate a anului viitor. În contextul în care actuala strategie de dezvoltare a sistemului judiciar a avut în vedere orizontul de timp 2015—2020, se impune elaborarea unei noi strategii și a unui plan de acțiune aferent pentru perioada 2021—2027. Viitoarea strategie va defini cadrul de dezvoltare a sistemului judiciar, pentru a asigura o evoluție predictibilă și coerentă, constituind în acest sens un instrument necesar pentru sprijinirea îndeplinirii responsabilităților Consiliului de Management Strategic (COMS) de stabilire a strategiei de dezvoltare pe termen mediu și lung și a priorităților generale ale sistemului judiciar.

Politica de resurse umane

Continuând politica de personal demarată la finalul anului 2019, Ministerul Justiției se concentrează și în perioada următoare atât pe alocarea personalului suficient pentru desfășurarea actului de justiție, cât și pe baza așezării unor competențe ale instanțelor și parchetelor care să asigure o încărcătură echilibrată și scăderea volumului de dosare pe fiecare magistrat și grefier, continuând demersurile pentru completarea schemelor de personal și extinderea celor existente.

Investiții în infrastructura din justiție pe termen mediu și lung:

Se va acționa pentru demararea și finalizarea lucrărilor de construcții (civile și instalații) a noilor sedii de instanțe, dar și pentru reabilitarea sediilor existente, în cadrul Proiectului de Îmbunătățire a serviciilor judiciare, finanțat de Banca Mondială prin Acordul de Împrumut nr. 8695 — RO ratificat prin Legea nr. 173/2017.

Ministerul Justiției va continua programul investițional în infrastructura sistemului judiciar și a parchetelor, demarat prin Compania Națională de Investiții — C.N.I. S.A., acordând, totodată, o atenție sporită și identificării surselor de finanțare pentru satisfacerea necesarului investițional pentru sediile instanțelor de judecată aflate în stare avansată de degradare sau pentru instanțe care, în prezent, funcționează în imobile închiriate.

La nivelul penitenciarelor, Ministerul Justiției își va îndrepta eforturile spre asigurarea resurselor financiare necesare realizării obiectivelor de investiții și a lucrărilor de intervenții pentru realizarea de noi locuri de deținere și modernizarea celor existente, în cadrul Planului de acțiune etapizat pentru perioada 2020—2025, cu privire la infrastructură, astfel:

Etapa III (2023) — 1.275 locuri noi de cazare, 363 locuri modernizate;

Etapa IV (2024) — 5.419 locuri noi de cazare, 180 locuri modernizate;

Etapa V (2025) — 500 locuri noi de cazare, Penitenciarul P47 — Berceni.

Raportat la demersurile pentru înființarea noilor penitenciare Berceni și Unguriu, Ministerul Justiției și Administrația Națională a Penitenciarelor vor avea în vedere Memorandumul cu tema: Decizie privind oportunitatea finanțării infrastructurii fizice a sistemului penitenciar român, printr-un proiect finanțat din fonduri externe rambursabile, prin care se propune conceptul de proiect național — Investiții în infrastructura penitenciarelor. Acest proiect național presupune crearea a 1.900 de locuri noi de detenție, prin construirea și înființarea a două noi penitenciare, respectiv P47 Berceni, cu o capacitate de

1.000 locuri de cazare, și P 48 Unguriu, cu o capacitate de 900 locuri de cazare. În acest sens, a fost semnat Memorandumul privind aprobarea raportului negocierii Acordului-cadru de împrumut dintre România și Banca de Dezvoltare a Consiliului Europei privind contractarea unui împrumut în valoare de 177 milioane euro, în vederea sprijinirii proiectului privind Modernizarea infrastructurii judiciare în România, iar legea privind aprobarea acordului-cadru de împrumut a fost promulgată de către Președintele României prin Decretul nr. 324/2020, devenind Legea nr. 90/2020.

Pentru crearea condițiilor optime desfășurării activității Direcției de Probațiune, astfel încât capacitatea sistemului de probațiune să poată ajunge treptat la nivelul cerut de aplicarea legislației penale, Ministerul Justiției intenționează, pe lângă măsurile cuprinse în politica de resurse umane, construirea unui sediu central pentru Direcția Națională de Probațiune și Oficiul Național al Registrului Comerțului și asigurarea de spații pentru serviciile de probațiune din teritoriu.

În contextul pandemiei COVID-19, Ministerul Justiției acordă atenție și instituțiilor sanitare aflate în subordinea sa, respectiv Spitalul „Prof. Dr. Constantin Angelescu”, urmărind realizarea

lucrărilor de intervenții și modernizări/extindere cu finanțare prin Compania Națională de Investiții.

Pentru eficientizarea actului de justiție, este necesară implementarea digitalizării, a măsurilor cuprinse în planul național de digitalizare a sistemului judiciar, care cuprinde atât digitalizarea structurii Ministerului Justiției cât și digitalizarea întregii activități a instanțelor de judecată. În acest sens, Ministerul Justiției va acționa atât pentru realizarea înființarea/modernizarea centrelor de date, cât și pentru implementarea de roboți informatici pentru realizarea activităților recurente/repetitive, asigurarea stațiilor și a fondului de carte în format digital (inclusiv audiobook), automatizarea proceselor din justiție prin mecanisme de inteligență artificială, în cazurile și situațiile care permit acest lucru. Ministerul Justiției se va concentra pe dezvoltarea aplicației ECRIS de management al dosarelor din instanțe și parchete (care conține și portalul instanțelor de judecată), cu toate modulele sale, în cadrul proiectului „Dezvoltarea sistemului de management al cauzelor — ECRIS V”. Valoarea estimată a proiectului este de 125.000.000 de lei, iar fișa de proiect a fost aprobată în data de 2.10.2020.

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

Responsabilitățile Ministerului Afacerilor Interne (MAI) cuprind domenii esențiale pentru asigurarea siguranței individului și comunității, pentru funcționarea și securitatea internă a statului. La preluarea guvernării, dosarul „10 August” și cazul Caracal reprezentau subiecte încă prezente în dezbaterile publice, astfel încât una dintre provocările majore a fost de a restabili încrederea populației în capacitatea și dorința MAI și a instituțiilor subordonate de a servi și proteja interesul public. La aceasta se adăugau, desigur, gestionarea în condiții de deplină legalitate a alegerilor prezidențiale, întărirea climatului de ordine și siguranță publică, cu accent pe siguranța în școli, protejarea frontierelor de stat în fața aflului crescut de migranți.

Însă declanșarea și evoluția pandemiei de COVID-19 au determinat revizuirea considerabilă a tuturor planurilor de activități, MAI și instituțiile subordonate concentrându-se astfel pe gestionarea fenomenului din perspectiva a două mari componente: situațiile de urgență și ordinea publică. MAI a luat o serie de măsuri legislative și operaționale, pentru a asigura stocurile de urgență medicală necesare, ținând cont că din cauza subfinanțării domeniului rezervelor de stat România avea lipsuri grave în acest sens.

Viziunea pe termen mediu

România va beneficia de un sistem capabil să ofere siguranță individului și comunității, să impună ordine și respect față de lege, la nivelul întregii societăți, și să asigure un mediu favorabil pentru dezvoltarea de servicii publice de calitate.

Instituțiile MAI vor fi principalii actori în realizarea dezideratului, dar și parte din această viziune. Responsabilitatea, modul de lucru pro-activ și îmbrățișarea valorilor europene vor governa activitatea instituțiilor MAI. Performanța acestora va fi susținută de angajați profesioniști, competenți, integri și dedicați realizării serviciului public și agendei cetățeanului.

Menținerea contextului epidemiologic actual va impune ca activitatea MAI să rămână centrată, în linii mari, pe cele două componente enunțate. Totuși, chiar și în acest context, va evolua, pornind de la dezideratul de a transforma situația de criză într-o șansă ca instituțiile publice să își îmbunătățească interacțiunea cu cetățenii, pentru a răspunde cu responsabilitate și în condiții de transparență agendei reale a acestora.

În acest sens, se vor depune diligențele pentru rezolvarea unei probleme recurente în MAI legată de deficitul de personal, întrucât la data de 30 septembrie 2020 gradul total de ocupare a posturilor era de doar 84,97%, iar aproximativ 25.300 de cadre au o vechime de numai cel mult 5 ani.

Soluțiile viitoare nu se vor limita doar la refacerea numărului angajaților încadrați, ci vor lua în considerare mai multe paliere: optimizarea structurilor dedicate unui anumit domeniu și redistribuirea resurselor între noile structuri astfel formate, îmbunătățirea pregătirii profesionale și extinderea utilizării tehnologiei (aplicații software, dispozitive mobile) în activitățile curente. În acest context, este important ca reforma pregătirii profesionale să înceapă încă de la momentul recrutării. De

aceea, va fi acordată o atenție deosebită modului în care va funcționa instituția de formare inițială a ofițerilor din MAI.

Dezvoltarea unor servicii publice de calitate, mai ales în contextul unei transformări digitale a activității MAI, impune gestionarea eficientă a documentelor elaborate de-a lungul timpului. Va continua procesul de optimizare a infrastructurii IT&C, început în anul 2020, urmând a fi extins și în ceea ce privește dezvoltarea și utilizarea bazelor de date.

România se situează printre statele europene cu cel mai redus grad de siguranță rutieră. Din perspectiva MAI, acest indicator poate fi îmbunătățit inclusiv prin adoptarea unor măsuri corecte în domeniul legislației rutiere. Astfel, va fi reevaluat modul în care sunt utilizate sistemele video de monitorizare a traficului (existente), care ar putea contribui decisiv la reducerea riscului unor accidente rutiere. Informațiile furnizate de acestea vor fi folosite la impunerea disciplinei în trafic și, în general, la prevenirea și combaterea încălcării legislației în domeniu.

Contextul actual reclamă creșterea capacității de prevenție și reacție imediată, a rezilienței și pregătirii pentru a face față dezastrelor și altor situații de risc. Dezvoltarea Departamentului pentru Situații de Urgență ca principală autoritate responsabilă în gestionarea situațiilor de urgență și de protecție civilă reprezintă o prioritate a MAI pentru perioada următoare.

Poliția Română și Jandarmeria Română sunt principalii actori în gestionarea ordinii publice, iar rolul și responsabilitățile acestora vor fi mai bine delimitate în cadrul unei noi strategii în domeniu. Urmând modul de organizare al Poliției de Frontieră Române, vor fi realizate optimizări în ceea ce privește structura și funcționarea Jandarmeriei Române.

Este un lucru recunoscut faptul că frontierele României îndeplinesc toate condițiile tehnice asumate pentru a face posibilă aderarea la spațiul Schengen. MAI va continua să-și îndeplinească misiunile pentru ca obiectivul aderării la spațiul

Schengen să rămână realizabil, inclusiv prin întărirea cooperării operaționale pentru securizarea frontierelor, în cadrul Agenției FRONTEX, respectiv prin adoptarea măsurilor de ordin tehnic, legislativ și material, din competență pentru implementarea sistemelor europene de informații pentru frontieră și securitate¹ și asigurarea interoperabilității acestora.

Obiective generale

Pornind de la problemele enunțate și având în vedere posibilele soluții identificate, în perioada 2021—2024, se va urmări atingerea următoarelor obiective generale:

1. Adaptarea și modernizarea instituțiilor MAI, pentru a răspunde nevoilor cetățenilor și societății, într-un sistem coerent, guvernat de principii și responsabilitate.

2. Consolidarea capacității de intervenție și de reacție a MAI, pentru impunerea respectării legii.

3. Implementarea unui sistem modern de recrutare, formare și evoluție profesională a personalului MAI.

4. Simplificarea administrativă și transformarea digitală a serviciilor publice și procedurilor interne de lucru.

Obiective specifice

I. Adoptarea unei noi Strategii naționale de ordine și siguranță publică

MAI va defini și implementa, împreună cu alți actori statali și cu sprijinul societății civile, o nouă strategie națională, care să confere mecanisme și responsabilități precise în planul ordinii și siguranței publice. Implementarea acesteia va contribui la asigurarea unui grad ridicat de siguranță a persoanelor, comunităților și patrimoniului acestora, prin eliminarea suprapunerilor de competență între instituțiile MAI, în principal Poliția Română și Jandarmeria Română, și la consolidarea mecanismelor de prevenire a criminalității — printr-o prezență activă în segmentul stradal, în locurile și mediile cu potențial criminogen, în raport de concluziile unor analize de risc ce vor avea în vedere nevoile de siguranță specifice fiecărei comunități sau grup vulnerabil.

Căutarea persoanelor dispărute, siguranța școlară, prevenirea delincvenței juvenile, combaterea violenței domestice, prevenirea agresiunilor de natură sexuală, precum și a infraționalității cu grad ridicat de impact emoțional și psihologic în comunitate sunt subiecte de interes direct pentru fiecare cetățean. MAI va urmări ca aceste priorități să fie corelate cu cele naționale și internaționale referitoare la prevenirea și combaterea criminalității grave, a celei organizate și transfrontaliere, precum și a celei cu impact negativ asupra bugetului național și european.

II. Consolidarea Sistemului Național Integrat pentru Situații de Urgență

MAI își va consolida capacitatea de prevenție și reacție imediată, va asigura creșterea rezilienței și pregătirii pentru a face față dezastrelor și altor situații de risc, într-un mod adaptat la nevoile actuale. Departamentul pentru Situații de Urgență se va consolida și își va dezvolta rolul de principală autoritate responsabilă în gestionarea situațiilor de urgență și de protecție civilă, iar, împreună cu instituțiile din coordonare, va asigura dezvoltarea progresivă și continuă a capacităților de răspuns în situații de urgență și de protecție civilă, adaptarea mecanismelor de management al resurselor umane (sub toate aspectele care vizează încadrarea, dezvoltarea, pregătirea, formarea și perfecționarea personalului din sistemul național de urgență), creșterea rezilienței comunităților, dezvoltarea relației cu societatea civilă și a componentei de relații internaționale în domeniul protecției civile.

III. Optimizarea funcțională a structurilor MAI

MAI va continua acest proces, prin reconsiderarea rolului sau comasarea unor structuri conexe, eliminarea situațiilor în care aceeași materie este gestionată de mai multe structuri, echilibrarea repartizării resurselor. Finalitatea acestui demers se va traduce în rezultate concrete, în ceea ce privește: îmbunătățirea sistemului de asigurare a ordinii publice, cu accent pe activitatea de prevenire, respectiv pe extinderea utilizării monitorizării video în misiunile de pază (ale Jandarmeriei Române); întărirea capacității de funcționare și reacție a structurilor operative; eficientizarea structurilor de suport, inclusiv prin crearea unui mecanism unitar, la nivelul județului, care să asigure resurse materiale pentru toate structurile operative ale MAI; impunerea utilizării procedurilor de lucru electronice și a sistemelor de management electronic al documentelor.

Cadrul legal al Direcției Generale Anticorupție va fi revizuit pentru a oferi competențe doar pe aspectele de poliție judiciară. DGA va fi organizat pentru a redeveni un corp de elită.

Pentru îmbunătățirea accesului la resurse și eficientizare, Agenția pentru Combaterea Traficului De Persoane va trece în subordinea Parlamentului.

Legea Jandarmeriei va fi actualizată pentru eliminarea dublărilor de competențe cu alte instituții (cum e SPP), iar doctrina de intervenție în forță va fi actualizată pentru a include o consultare cu factorii de decizie locală (primarii), în locul reprezentanților Guvernului.

Cadrul legal care guvernează poliția locală va fi refăcut pentru a contribui la profesionalizarea acestui corp, integrat în cadrul MAI, care va fi în continuarea finanțat de către autoritățile publice locale.

IV. Consolidarea mecanismelor de prevenire și combatere a încălcării legislației rutiere, prin utilizarea sistemelor de monitorizare a traficului rutier

Există sisteme de monitorizare a traficului dezvoltate de unitățile administrativ-teritoriale. Dincolo de funcția generală pe care acestea o îndeplinesc — suport pentru luarea unor decizii de dirijare a traficului rutier — este necesar ca informațiile pe care le oferă să poată fi utilizate și pentru impunerea respectării legii. O astfel de măsură, care va contribui decisiv la decongestionarea arterelor rutiere și la respectarea regulilor de circulație, poate avea mai mulți beneficiari: participanții la trafic, comunitatea, unitatea administrativ-teritorială, sistemul de impunere a legii.

V. Dezvoltarea capacității MAI de poliție aeriană

Mobilitatea elementelor criminogene face necesar ca, la nivelul Inspectoratului General de Aviație, să funcționeze o structură care va sprijini misiunile MAI ce implică o componentă de poliție aeriană.

VI. Consolidarea mecanismelor de realizare a comunicării publice

Contextul actual a arătat pericolul pe care îl generează diseminarea în spațiul public a informațiilor de tipul „fake news”. MAI își va amplifica eforturile pentru a corecta și a completa informarea cetățeanului cu privire la evenimentele de interes, necesitatea respectării unor măsuri de protecție specifice unor situații de risc, precum și la subiecte care vizează activitatea personalului/structurilor MAI.

VII. Reconsiderarea rolului instituțiilor de formare profesională ale MAI și a mecanismelor de recrutare și formare

În principal, rolul Academiei de Poliție „Alexandru Ioan Cuza” București va fi reconsiderat, pentru a răspunde nevoilor actuale

¹ Inspectoratul General al Poliției Române, pentru componenta națională a Sistemului centralizat privind cazierile cetățenilor terți (ECRIS-TCN); Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, pentru componenta națională a Sistemului de Intrare/Ieșire (EES) și a Sistemului european de informare și autorizare privind călătoriile (ETIAS); Inspectoratul General de Imigrări, pentru componenta națională a Sistemului pentru compararea amprentelor digitale ale cetățenilor terți (EURODAC); Centrul Național SIS, pentru componenta națională a Sistemului de Informații Schengen (SIS).

de pregătire profesională a ofițerilor, în cele două domenii majore: ordine publică și situații de urgență. În cadrul acesteia vor funcționa Facultatea de Ordine și Securitate Publică, care va prelua atribuțiile formative, elementele de structură și personalul didactic ale Facultății de Poliție, Facultății de Jandarmi, Facultății de Poliție de Frontieră și Facultății de Științe Juridice și Administrative, și Facultatea de Pompieri. Totodată, va fi implementat un nou sistem de formare inițială a ofițerilor (poliție, poliție de frontieră și jandarmi) prin programe de masterat profesional, destinate absolvenților de studii universitare de licență. La finalizarea acestor studii de masterat, absolventul va primi grad profesional și va fi repartizat potrivit nevoilor beneficiarului.

Pentru asigurarea unui bazin de recrutare predictibil și riguros selectat vom reînființa liceele de poliție.

VIII. Implementarea unui sistem unitar, integrat, de pregătire profesională

În plan teritorial va fi utilizată o infrastructură comună de pregătire profesională. În fiecare județ va exista o bază de pregătire unică, care va asigura nevoile de pregătire profesională pentru polițiști, polițiști de frontieră, jandarmi, pompieri sau personal de protecție civilă. Acolo unde nu există o asemenea infrastructură, vor fi valorificate programele de investiții ale Companiei Naționale de Investiții, dedicate realizării unor astfel de obiective. În cadrul procesului de formare profesională va fi consolidată utilizarea metodelor moderne de instruire (platforme de tip „e-learning”, cursuri on-line) și vor fi revizuite mecanismele de evaluare a competențelor și abilităților profesionale. Simultan, ținând cont de specificul misiunilor în teren ale structurilor MAI, va fi realizată consolidarea pregătirii tactice, fizice și psihologice a personalului.

IX. Reconsiderarea unor elemente de statut profesional

În vederea eficientizării actului managerial, este necesar ca funcțiile de conducere să fie ocupate prin concurs și nu doar cu caracter temporar. Va fi introdusă o limitare a procedurilor de împuternicire, strict la acele situații obiective când altă modalitate de ocupare nu este posibilă. Totodată, pentru anumite funcții de conducere în structuri ale MAI este necesar ca ocuparea postului să se realizeze pentru o perioadă determinată, în baza unui mandat. În acest fel, va exista un

element care va conferi stabilitate pe post persoanei respective și, în același timp, va obliga instituția să stabilească obiective clare, iar titularul postului să le îndeplinească.

X. Transformarea digitală a unor servicii publice și activității interne a structurilor MAI

MAI dezvoltă și la acest moment procese de transformare digitală. O serie de obiective de interes deosebit, precum proiectul „Sistem informatic integrat pentru emiterea actelor de stare civilă”, proiectul cărții electronice de identitate, transformarea serviciilor publice în domeniul înmatriculării vehiculelor și emiterii permiselor de conducere și HUB-ul de servicii al MAI, vor fi finalizate și implementate. Astfel, MAI va contribui decisiv la transformarea modului în care se face administrație publică în România, pe de o parte, prin aducerea propriilor servicii publice în mediul electronic, iar, pe de altă parte, prin contribuția la ecosistemul de realizare a serviciilor digitale.

XI. Îmbunătățirea sistemului de management și de control al fondurilor financiare repartizate MAI

În activitatea sa, MAI utilizează atât fonduri repartizate de la bugetul de stat, cât și fonduri externe nerambursabile. În cadrul financiar european multianual 2014—2020, fondurile europene au constituit cea mai importantă sursă de investiții a MAI. Și în acest domeniu deficitul de personal a avut efecte asupra eficienței gestionării resurselor financiare.

Pentru realizarea obiectivului propus va fi realizată simplificarea fluxurilor interne aferente procedurilor de achiziție publică, prin generalizarea utilizării la nivelul MAI a unei aplicații informatice dedicate (PIMAP), optimizarea costurilor aferente consumurilor energetice, prin valorificarea informațiilor reieșite din monitorizarea consumurilor de energie electrică și gaze, impunerea utilizării exclusive a unor proceduri electronice, în procesul de atragere, gestionare, control și raportare a fondurilor externe nerambursabile, respectiv în cadrul procedurilor de promovare a proiectelor care vizează actualizarea inventarului domeniului public al statului.

Ținând cont de natura specializată a activității DGPI, asupra acestei direcții se va realiza control parlamentar direct de către Comisia comună de control parlamentar asupra serviciului intern de informații.

MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE

Viziunea pe termen mediu

Pornind de la orientările formulate de Strategia Națională de Apărare a Țării (S.N.A.T.) și concluziile rezultate în urma desfășurării „Analizei strategice a apărării 2020” (A.S.A.) de a concepe și realiza proiectele de securitate și apărare ca un tot unitar, Guvernul va avea în vedere consolidarea posturii de apărare și descurajare, prin dezvoltarea unor capacități de apărare robuste și reziliente, credibile, interoperabile, flexibile și eficiente, destinate deopotrivă descurajării unei agresiuni împotriva României și articulării unui răspuns interinstituțional adecvat la provocările actuale și viitoare ale mediului de securitate, inclusiv în spectrul hibrid.

Acțiunile destabilizatoare din proximitatea estică a României, derulate pe multiple paliere și într-o manieră sincronizată, continuă să influențeze și să modifice situația de securitate din regiunea Mării Negre, prin perpetuarea instabilității, întreținerea conflictelor prelungite și influențarea parcursului european și euroatlantic al statelor din acest areal.

Astfel, sunt necesare cinci elemente esențiale: capacități de înaltă tehnologie, o resursă umană înalt educată și foarte bine instruită, restartarea industriei de apărare autohtonă, dezvoltarea unei culturi instituționale centrate pe cunoaștere și inovație și, nu în ultimul rând, reziliența națională, inclusiv bazată pe pregătirea populației, a economiei și a teritoriului pentru apărare.

Pentru ca toate acestea să nu rămână doar simple dezerdate, prin programul de guvernare au fost alocate resursele necesare, existând premise temeinice pentru alocarea nivelului stabilit prin Acordul politic național privind creșterea finanțării pentru apărare pentru perioada 2017—2027 și în perspectiva următorilor ani.

Obiective pe termen mediu

I. Dezvoltarea cadrului politic și juridic din domeniul apărării și securității naționale

Apărarea națională are nevoie de un cadru legal care să asigure modernizarea, operaționalizarea și gestionarea eficientă a priorităților.

Analiza actualului cadru legislativ va viza armonizarea prevederilor legale și normative care reglementează domeniul apărării naționale. Vom susține o abordare care să țină seama de bunele practici la nivel european, în special a celor care vizează controlul democratic al forțelor armate, respectarea valorilor statului de drept și o abordare profesionistă a mecanismelor interministeriale.

Dezvoltarea Acordului politic național privind creșterea finanțării pentru apărare va cuprinde definirea angajamentelor și a responsabilităților structurilor cu rol legislativ și executiv în probleme de securitate/apărare națională. Apreciem că numai în acest mod se va realiza continuitate în domeniul securității și apărării naționale în situația alternanței la guvernare și astfel se

va obține consensul politic necesar derulării programelor de dezvoltare/modernizare. De asemenea, aprobarea bugetelor pentru apărare și pentru structurile de securitate nu ar mai avea caracter formal, ci ar reflecta o voință politică majoritară, multipartită, asigurând și transpunerea în practică a principiului controlului parlamentar asupra forțelor de securitate/apărare. Acest proces va include actuala procedură de planificare a apărării, asigurându-i un caracter multianual, un grad sporit de asumare și control la nivel politic.

II. Creșterea relevanței strategice a României în cadrul NATO și UE

În cadrul Alianței, rezultatul urmărit vizează creșterea credibilității strategice a României, având ca fundament predictibilitatea, continuitatea și angajamentul pe linia obiectivelor asumate la nivel aliat privind: asigurarea parametrilor stabiliți în contextul NATO pentru finanțarea apărării (minimum 2% din PIB, din care cel puțin 20% pentru înzestrare și modernizare, respectiv 2% pentru cercetare, dezvoltare și inovare); dezvoltarea capacității de apărare națională și a nivelului de reacție; asigurarea ofertei naționale relevante pentru implementarea inițiativelor NATO în planul dezvoltării capacității colective de reacție a Alianței; participarea la inițiative și proiecte aliate vizând dezvoltarea de capacități aliate comune; participarea la misiuni și operații NATO; contribuția la implementarea prezenței aliate înaintate pe teritoriul altor aliați estici și gestionarea provocărilor de securitate de pe flancul sudic al NATO, din ce în ce mai complexe și diverse, adăugând, pe lângă amenințările convenționale, amenințări cibernetice și hibride, cu factor mare de multiplicare, generat de tendința exponențială a evoluției tehnologice (inteligența artificială, megadate, tehnologia cuantică, drone etc.), fapt ce impune adaptarea organismului militar pe aceste noi coordonate.

Pe acest fond, principalele linii de efort, care vor asigura un accent superior profilului strategic al României în cadrul NATO, vor urmări implementarea programelor și proiectelor în planul modernizării, înzestrării și operaționalizării structurilor de forțe, care vor determina un nivel calitativ superior și semnificativ al contribuției naționale la arhitectura colectivă de securitate și apărare NATO.

În paralel, eforturile naționale vor avea în vedere continuarea promovării profilului României ca pilon de securitate și stabilitate în regiune, monitorizarea, stimularea și asigurarea progreselor determinante în ceea ce privește consolidarea posturii aliate de descurajare și apărare în Sud-Estul Europei și regiunea Mării Negre pe toate cele trei componente operaționale principale (terestru, aerian și maritim) și, în context, operaționalizarea și maturizarea proiectelor multinaționale NATO de pe teritoriul național (ex: Brigada Multinațională Sud-Est/MNBDE-SE, Comandamentul Multinațional de nivel Corp Sud-Est/MNC-SE HQ).

O atenție aparte va fi acordată definirii și implementării parametrilor optimi, măsurilor și proceselor specifice în planul asigurării rezilienței, atât la nivel național, cât și în cadrul integrat aliat, prin derularea unor programe de perfecționare continuă pe linia asigurării securității cibernetice, a sistemelor de comunicații și a combaterii amenințărilor de tip hibrid, în vederea creșterii rezilienței în fața noilor provocări. În acest context este necesară creșterea rezilienței bazate pe comunicații civile, inclusiv 5G, deoarece comunicațiile de generații viitoare vor afecta societățile de la transport, asistență medicală și educație până la operațiunile militare. România va participa alături de cele 30 de state membre NATO la elaborarea unui plan de răspuns la pandemii, pe baza lecțiilor desprinse și a celor mai bune practici existente la nivelul statelor aliate în contextul actualei crize COVID-19. Astfel, vor fi luate măsuri în domeniul rezilienței și a pregătirii civile, al utilizării mecanismelor și capacităților NATO în caz de criză. De asemenea, planul de răspuns național la pandemii va viza protejarea industriilor critice, îmbunătățirea planificării continuității activităților Alianței, cooperarea strânsă cu partenerii internaționali, precum Uniunea Europeană.

Știrile false și acțiunile informative ostile reprezintă o provocare cu incidență asupra domeniului politico-militar, deoarece sunt derulate atât în scopul influențării percepției sociale și afectării încrederii populației în instituțiile statului, cât și pentru obținerea de informații necesare pentru influențarea procesului decizional. Gestionarea riscurilor și amenințărilor din mediul virtual ne impune, cu necesitate, crearea și dezvoltarea de capacități specializate la nivelul forțelor armate, pentru contracararea acțiunilor informaționale, a propagandei cu scop destabilizator și campaniilor de tip hibrid. Vor fi înglobate, pe lângă noile concepte care au apărut sau au cunoscut evoluții semnificative (apărare și descurajare, reziliență, cooperare interinstituțională, tehnologii emergente și disruptive, digitalizare), și lecțiile învățate din recenta pandemie de COVID-19, în special în domeniul contribuției forțelor armate la sprijinirea autorităților civile, precum și în gestionarea fenomenelor asociate, cum ar fi propaganda disruptivă sau știrile false.

La nivel național se vor avea în vedere implementarea pachetului de ținte de capacități 2021 și implementarea Programului privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României până în anul 2040, în cadrul căruia se cuvine a menționa accentul pe operaționalizarea noilor capacități și planificarea multianuală a numărului de posturi finanțate de la bugetul de stat.

Pe fondul acestor eforturi aplicate, se va asigura o atenție aparte asigurării unei abordări aliate echilibrate, unitare și coerente în ce privește politicile, măsurile și inițiativele vizând asigurarea posturii aliate înaintate pe flancul de est al Alianței.

România va rămâne pe mai departe un promotor al unei relații transatlantice consolidate și substanțiale, ca reper esențial pentru securitatea europeană. Pentru România, NATO este instrumentul primordial și central al apărării colective fundamentate pe indivizibilitatea securității aliaților.

Partea română va continua susținerea consistentă a maximizării cooperării și coordonării NATO-UE, în special pe palierul dezvoltării capacităților și gestionării riscurilor și amenințărilor de securitate, cu asigurarea complementarității și sinergiei între acțiunile celor două organizații, în vederea evitării duplicării eforturilor sau a competiției.

La nivelul U.E., în vederea îndeplinirii acestui obiectiv, se va urmări dezvoltarea unui profil activ al României, atât prin participarea la procesul de luare a deciziilor în cadrul Politicii de securitate și apărare comună (P.S.A.C.) și la inițiativele și procesele de dezvoltare a capacităților în formatele de cooperare multinațională oferite de Agenția Europeană de Apărare, cât și prin contribuția la operațiile și misiunile desfășurate sub egida U.E..

Măsurile propuse au în vedere:

— consolidarea rolului și prezenței naționale în operațiile și misiunile militare și civile ale Uniunii Europene, prin participarea la misiuni de monitorizare și gestionare a crizelor din zonele de interes pentru România, în funcție și de alte angajamente asumate în plan internațional;

— participarea la consolidarea industriei europene de apărare și a cercetării-dezvoltării în domeniul apărării prin susținerea participării industriei naționale de apărare la proiectele care vizează capacități prioritare pentru România, inclusiv cyber, CBRN, comandă-control, UAV, inteligență artificială;

— optimizarea nivelului de implicare în cadrul programelor și proiectelor de dezvoltare a capacităților militare derulate la nivelul Agenției Europene de Apărare (E.D.A.);

— participarea la inițiativele și procesele UE dedicate dezvoltării de capacități militare (PESCO – inclusiv mobilitate militară, CARD, EDF, EDIDP), în coerență cu angajamentele asumate în cadrul NATO și respectând principiul setului unic de forțe;

— promovarea consolidării legăturii transatlantice cu relevanță accentuată în actualul context strategic, prin

susținerea implementării declarațiilor comune privind cooperarea UE—NATO;

— asigurarea sprijinului și asistenței statelor membre UE care fac obiectul unor agresiuni armate pe teritoriul lor, conform clauzei de asistență mutuală (art. 42/7 din Tratatul UE).

III. Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA

În ideea continuității și coerenței, precum și în contextul direcționărilor prevăzute de Carta albă a apărării 2020, pe linia politicii de apărare se va urmări intensificarea dialogului politico-militar în cadrul parteneriatului strategic cu SUA, în perspectiva consolidării palierului strategic. Sprijinul și asistența oferite de partea americană rămân esențiale pentru îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare.

Astfel, într-un context de securitate instabil și provocator, este mai mult ca niciodată oportună aprofundarea mecanismelor bilaterale permanente de consultare/cooperare, de coordonare și armonizare a abordărilor și punctelor de vedere la nivel politico-militar în vederea adoptării unor poziții comune pe subiectele, politicile și proiectele de interes vizând securitatea europeană și regională. România va continua să-și dovedească calitatea de aliat statornic și durabil al SUA, în paralel cu aprofundarea dimensiunii de apărare a parteneriatului strategic.

În acest context, implementarea inițiativelor de cooperare bilaterală în domeniul apărării se va derula în cadrul asigurat de Foia de parcurs (*Roadmap*) a Parteneriatului strategic în domeniul apărării 2020—2030.

IV. Intensificarea cooperării bilaterale în domeniul apărării

În contextul evoluțiilor politice și de securitate relevante, subliniem importanța unei abordări echilibrate, care să permită menținerea unor contribuții substanțiale în regiunile de interes prioritar pentru România (Marea Neagră/vecinătatea estică, Balcanii de Vest) și în același timp să asigure o prezență relevantă în cadrul eforturilor operaționale din vecinătatea sudică. O astfel de abordare este cu atât mai relevantă având în vedere globalizarea amenințării și atenția sporită acordată de NATO și UE evoluțiilor de securitate din Africa și Orientul Mijlociu, estul Mediteranei, Caucazul de Sud și estul Ucrainei, inclusiv pe palier operațional.

Cooperarea internațională în domeniul apărării, atât în plan bilateral, cât și în format multinațional, în cadrul organizațiilor internaționale din care facem parte este un factor important în atingerea obiectivelor asumate de România.

Prioritățile de cooperare internațională în domeniul apărării pentru perioada următoare vizează implementarea politicilor de cooperare internațională, contribuind la derularea programelor de instruire și pregătire ale Armatei Românei cu partenerii externi, îndeplinirea obligațiilor ce ne revin în conformitate cu angajamentele asumate la nivelul NATO, UE, ONU, OSCE și în cadrul inițiativelor regionale, precum și sprijinirea promovării intereselor strategice ale statului român în regiunea sud-est europeană.

În vederea consolidării profilului strategic al României, mijloacele specifice politicii de cooperare internațională în domeniul apărării, prin care se va acționa, vizează cooperarea:

- cu partenerii strategici, în primul rând cu SUA;
- în cadrul organizațiilor/organismelor internaționale la care România este parte (NATO, UE, ONU și OSCE);
- bilaterală cu statele membre NATO și/sau UE;
- cu statele partenere, cu care sunt încheiate acorduri de cooperare în domeniul apărării și/sau industriilor de apărare și cu care au fost identificate domenii de interes comun, precum și cu state din regiuni de interes cu care există potențial pentru dezvoltarea unor programe de cooperare, în special în domeniul tehnico-militar și cercetare-dezvoltare-inovare;
- în cadrul inițiativelor regionale.

În cadrul relațiilor bilaterale, pe termen scurt și mediu, se vor urmări promovarea rolului României în cadrul eforturilor Alianței Nord-Atlantice de creștere a credibilității posturii de descurajare

și apărare de pe Flancul Estic, dezvoltarea profilului strategic al României în cadrul Uniunii Europene și afirmarea României ca furnizor și garant de securitate în Regiunea Mării Negre și în Balcani.

Totodată, pe parcursul întrevederilor bilaterale se va promova importanța acordată aprofundării Parteneriatului Strategic cu SUA, ca pilon al arhitecturii de politică externă și de apărare, precum și extinderea și consolidarea altor parteneriate strategice și a relațiilor de cooperare cu ceilalți actori internaționali cu care România a dezvoltat bune relații de cooperare bilaterală în domeniul apărării.

În context regional, în vederea consolidării profilului României de stat furnizor de securitate și promotor al stabilității internaționale și regionale, Ministerul Apărării Naționale va continua demersurile pentru îndeplinirea angajamentelor asumate în cadrul Organizației Națiunilor Unite (ONU) și Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), precum și pentru gestionarea aspectelor politico-militare și implementarea obligațiilor asumate prin documentele internaționale privind regimurile în domeniul controlului armamentelor convenționale și al neproliferării armelor de distrugere în masă.

Totodată, va fi dezvoltată cooperarea regională în domeniul apărării, prin continuarea participării la inițiativele din Europa de Sud-Est și Regiunea Extinsă a Mării Negre, la alte formate regionale (copezidarea formatului București 9, Inițiativa celor Trei Mări), precum și la formatele destinate combaterii fenomenului terorist și fundamentalismului islamic. În acest sens continuarea și consolidarea cooperării în formatul trilateral România—Turcia—Polonia, dar și promovarea unei viziuni integrate a apărării pe întreg flancul estic, Marea Baltică — Marea Neagră, vor contribui la stabilitatea regională a flancului estic european.

De asemenea, o atenție deosebită va fi acordată dezvoltării cadrului juridic al cooperării internaționale în domeniul apărării cu partenerii strategici, statele aliate și partenere, precum și cu alte state din zone de interes pentru România.

V. Continuarea demersurilor privind dezvoltarea capacităților prin implementarea prevederilor Programului Armata României 2040 și a Planului multianual de înzestrare a Armatei României, principalele linii de interes imediat fiind:

— elaborarea și implementarea planurilor de acțiune subsecvente și identificarea, împreună cu Guvernul României, de soluții focalizate în special pe cooptarea industriei românești în implementarea planului multianual de înzestrare și re tehnologizare a acestuia pentru asigurarea unei reziliențe militare industriale pragmatice;

— demararea contractului Corvete multifuncționale și monitorizarea îndeplinirii obligațiilor offset asumate de furnizorul străin;

— contractarea celui de-al treilea sistem HIMARS în cadrul programului de înzestrare Sistem Lansator Multiplu de Rachete cu bătaie mare;

— contractarea a 6 sisteme radar de contrabaterie AN/TPQ-53 în cadrul programului de înzestrare Sistem Lansator Multiplu de Rachete cu bătaie mare;

— derularea procedurii de achiziție pentru Sistem de instalații mobile de lansare rachete antinavă (SIML);

— derularea contractului multianual pentru „Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 Standard din dotarea Ministerului Apărării Naționale în configurația IAR-99 SM” (parte a programului „Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 din dotarea Ministerului Apărării Naționale”);

— derularea procedurii de achiziție pentru „Revitalizarea și eliminarea obsolescenței sistemelor aeronavelor IAR-99 ȘOIM din dotarea Ministerului Apărării Naționale” (parte a programului „Revitalizarea și modernizarea aeronavelor IAR-99 din dotarea Ministerului Apărării Naționale”);

— derularea a 2 acorduri-cadru pentru 2.902 platforme de transport și 363 remorci și semiremorci, cu monitorizarea îndeplinirii obligațiilor offset asumate de furnizorul străin;

— derularea contractelor subsecvente pentru achiziționarea de rachete SPIKE ER pentru Forțele Aeriene și asigurarea unei participări semnificative a industriei naționale de apărare în contractele subsecvente;

— alocarea resurselor financiare necesare participării ACTTM/MApN, alături de operatori economici din industria națională de apărare, la proiecte NATO și UE în domeniul cyber, CBRN, UAV, în concordanță cu prioritățile prevăzute în Carta albă a apărării 2020;

— inițierea altor programe de achiziții necesare îndeplinirii obligațiilor asumate de România în cadrul procesului NATO de planificare a apărării;

— în funcție de alocările bugetare și derularea programelor deja inițiate, vor fi efectuate demersuri pentru pregătirea inițierii și/sau derulării altor programe de înzestrare în vederea asigurării de noi capacități structurii de forțe ale Armatei Române.

VI. Elaborarea și îmbunătățirea cadrului normativ specific domeniului apărării și calității vieții personalului

Se va avea în vedere continuarea activităților de elaborare/armonizare a legislației naționale care reglementează activitatea diverselor instituții din sistemul de securitate națională în domenii cu valențe interinstituționale (managementul crizelor, securitate cibernetică, reziliență, etc.) în scopul eficientizării mecanismelor instituționale.

Avem în vedere dezvoltarea unui Centru național de excelență în domeniul apărării cibernetice, continuarea dezvoltării sistemului informatic și de comunicații militar, concomitent cu extinderea măsurilor de securitate informațională și implementarea celor de apărare cibernetică. Vom urmări cu prioritate reducerea cheltuielilor operaționale (mai ales a consumului de energie) prin adoptarea de tehnologii noi, nepoluante, atât în privința echipamentelor militare, cât și a lucrărilor de infrastructură militară. Ne propunem negocierea unor componente importante de transfer tehnologic cu ocazia tuturor achizițiilor importante în domeniul militar, pentru întreprinderile viabile deja existente, dar mai ales pentru firme noi dedicate tehnologiilor moderne și facilitarea și dezvoltarea accesului firmelor private la aceste tehnologii și deschiderea accesului acestora la comenzi de stat.

Ne propunem să dezvoltăm o abordare strategică, interinstituțională și funcțională într-un sistem integrat al problematicii protecției infrastructurilor critice naționale.

Vom dezvolta un proces de management al riscului, prin care să se evidențieze amenințările și vulnerabilitățile infrastructurii critice definite și modalitățile de diminuare a acestora, pentru fiecare structură responsabilă/implicată în parte, și un standard de evaluare a protecției infrastructurii critice. Acest standard va fi dedicat unei anumite infrastructurii, în funcție de opțiunile de back-up, și de nivelul de reziliență al domeniului/sistemului din care face parte infrastructura.

Abordarea sistemului medical militar din cadrul sistemului de apărare, ordine publică și siguranță națională, ca domeniu integrat, ce necesită noi evaluări conceptuale și legislative, în contextul transformării NATO/UE și al combaterii pandemiilor.

Dezvoltarea rezervei operaționale a Armatei Române, cu accent pe rezerva voluntară și serviciul militar în termen voluntar, precum și a unui sistem național de pregătire și instruire, elaborarea unei noi strategii, care să conecteze sistemul de forțe active cu grupul de rezerviști și să asigure mobilizarea și regenerarea forțelor în parametri optimi de cantitate, calitate și viteză, o condiție esențială pentru realizarea acestui obiectiv reprezentând-o revizuirea cadrului legislativ.

Concomitent, o atenție deosebită va fi acordată revizuirii cadrului normativ aplicabil la nivel național sau intern MApN pe linia soluționării problemelor sociale ale personalului armatei, veteranilor, invalizilor, văduvelor de război și văduvelor veteranilor de război, cadrelor militare în rezervă/retragere, a veteranilor, răniților și invalizilor care au participat la acțiuni militare, precum și a urmașilor celor decedați în acțiuni militare.

Ne vom concentra pe reducerea birocrăției și realizarea unei structuri organizatorice moderne, flexibile, conform nivelului de ambiție adoptat pe baza rezultatelor din procesul de revizuire strategică a apărării, a experienței acumulate în teatrele de operații, a lecțiilor învățate și a bunelor practici din sfera euroatlantică.

Ne propunem dezvoltarea unui program pentru retenția, motivarea și recompensarea personalului militar și civil în conformitate cu legislația națională și a bunelor practici în cadrul NATO și îmbunătățirea programului dedicat protejării drepturilor veteranilor de război, veteranilor din teatrele de operații, răniților, familiilor și rudelor acestora prin înființarea unui centru național în acest sens.

Vom urmări aplicarea prevederilor constituționale, a normelor internaționale și UE la care România a aderat privind protejarea drepturilor omului pentru personalul militar și civil din cadrul Ministerului Apărării Naționale. Vom dezvolta strategii de comunicare internă și externă cu scopul îmbunătățirii prestigiului și imaginii Armatei Române, precum și inițierea unui program dedicat ofițerilor în rezervă și în retragere în vederea implicării acestora în diferite acțiuni privind domeniul apărării.

MINISTERUL AFACERILOR EXTERNE

Viziunea conceptuală

Politica externă a României va continua să fie una predictibilă, coerentă, de consens național, axată pe îndeplinirea responsabilă a angajamentelor asumate în plan extern, pe promovarea și apărarea obiectivelor și intereselor naționale și va deservi în mod direct și eficient interesele cetățenilor români și va contribui la bunăstarea și securitatea acestora. Îndeplinirea obiectivelor naționale ale României în plan extern se va realiza în coordonare strânsă cu Președintele României, ca factor de decizie în domeniul politicii externe.

Concret, în mediul extern, România își va atinge obiectivele pe baza triadei esențiale a politicii sale externe: creșterea rolului și influenței țării noastre în UE și, respectiv, Alianța Nord-Atlantică (NATO) și dezvoltarea și aprofundarea Parteneriatului Strategic cu Statele Unite ale Americii, concomitent cu susținerea și promovarea valorilor democratice, stabilității și securității atât în regiune, cât și la nivel global, cu promovarea și respectarea strictă a dreptului internațional, susținerea

multilateralismului și corelarea politicii externe în materie de obiective și priorități cu politica de securitate și apărare, care vor rămâne elemente esențiale.

În noul context internațional generat sau accelerat de pandemie, Guvernul va dezvolta acțiuni și instrumente concrete prin care obiectivele politicii externe să fie implementate într-un mod mai eficient și să fie adaptate la noile realități și evoluții în plan internațional în context postpandemic. Este necesar ca respectul față de drepturile omului și valorile pe care se întemeiază Uniunea Europeană să constituie baza configurării oricărei opțiuni de politică externă a României, atât în Uniunea Europeană, cât și în întreaga lume.

Lecțiile învățate de diplomația română în contextul actualei crize pandemice — importanța esențială a multilateralismului și nevoia eficientizării cooperării internaționale și a acțiunii organizațiilor internaționale, necesitatea consolidării rezilienței la nivel statal și al organizațiilor internaționale din care România face parte, inclusiv întărirea capacității de combatere a acțiunilor

ostile de tip hibrid și a celor de dezinformare, importanța consolidării legăturii transatlantice și clarificarea dezbaterii privind autonomia strategică a UE, importanța promovării dreptului internațional și a valorilor democratice — reprezintă liniile directoare de urmat pentru atingerea obiectivelor de politică externă.

I. Creșterea rolului României în UE

Ne dorim o Românie performantă la nivel european, o Românie care, pe de-o parte, să contribuie activ la aprofundarea construcției europene, iar pe de altă parte să reușească să valorifice oportunitățile existente la nivel european, în beneficiul cetățenilor români.

Ne dorim o Românie a cărei politică europeană să fie coerentă cu viziunea de dezvoltare a țării, o Românie care să se profileze și să devină un lider la nivel regional și european în domenii strategice și cu potențial de valoare adăugată pentru țara noastră — industriile creative, IT&C, turismul și agricultura ecologică —, precum și un actor important pentru consolidarea rolului de liant al relațiilor euroatlantice.

Ne dorim o Românie capabilă să profite de șansa relansării economice post-COVID-19, care să fructifice oportunitatea transformărilor sistemice în domeniul digital și ecologic pentru a face un salt calitativ în ceea ce privește modelul economic, infrastructura și serviciile publice.

Printre obiectivele prioritare, Guvernul României va urmări: continuarea implicării active în procesul decizional la nivel UE, prin menținerea racordării la nucleul statelor care promovează consolidarea UE, în paralel cu menținerea dialogului cu toate statele membre pe ansamblul agendei europene; implicarea activă în implementarea Agendei Strategice 2019—2024 și reiterarea importanței principiilor de unitate, solidaritate și coeziune europeană consacrate prin Declarația de la Sibiu, adoptată la 9 mai 2019; în perspectiva Conferinței privind viitorul Europei va fi susținută consolidarea solidarității și a unității europene, a capacității de coordonare, la nivel european, a sprijinului european pentru sistemele de sănătate, precum și a instrumentelor și mecanismelor care vor permite Uniunii și statelor membre să răspundă mai eficient provocărilor curente; asigurarea implementării Planului european de redresare și a Cadrului financiar multianual 2021—2027, cu accent pe direcționarea coerentă a fondurilor către investiții în infrastructură, reforme structurale, creșterea rezilienței economice și sociale, dar și pe accelerarea tranziției ecologice și digitale, în conformitate cu interesele României. Susținem un proces de integrare europeană care încurajează și protejează diversitatea de culturi și identități.

Sprijinim organizarea Conferinței privind viitorul Europei, care să dezbată și să cristalizeze un nou consens politic la nivelul statelor membre și al societății europene, în special în următoarele aspecte:

- Identificarea politicilor în care adâncirea integrării europene este benefică, dar și a politicilor care necesită doar o simplă coordonare la nivel european, în acord cu principiul subsidiarității;

- Eficientizarea cadrului instituțional european astfel încât instituțiile europene să fie mai democratice, mai reprezentative și mai eficiente, servind în primul rând cetățenii europeni;

- Eficientizarea mecanismelor de participare directă a cetățenilor în procesul decizional european;

- Consecvență în promovarea pozițiilor naționale; identificarea unui mecanism intern pentru evitarea dublului discurs, unul la nivel național, altul în procesul decizional la nivel european, care afectează credibilitatea Uniunii Europene și îi slăbește legitimitatea.

Guvernul va continua demersurile pentru aderarea României la Spațiul Schengen și la Zona Euro, cu luarea în considerare a evoluțiilor la nivel UE privind reforma Spațiului Schengen și a consolidării Uniunii Economice și Monetare. De asemenea, Guvernul va continua demersurile de finalizare a MCV, pe baza unor progrese reale în ce privește independența și eficiența

sistemului judiciar românesc. La nivel european, Guvernul va fi un promotor activ al mecanismului european privind statul de drept.

În ceea ce privește viitorul relației UE — Regatul Unit, România va continua să susțină definirea parteneriatului în parametri care să depășească palierul economic, promovând o cooperare ambițioasă și cuprinzătoare între cele două părți, precum și asigurarea sprijinului pentru cetățenii români în accesarea drepturilor prevăzute în Acordul de retragere.

Guvernul va susține în continuare o serie de obiective importante la nivel UE:

- demersurile pentru adoptarea și implementarea la nivelul Uniunii a unei politici sustenabile în domeniul gestionării migrației;

- participarea activă la procesul de consolidare a securității interne UE și a funcționalității Spațiului Schengen;

- consolidarea pieței interne a Uniunii Europene, cu asigurarea libertăților circumscrise acesteia, precum și creșterea accesului companiilor, IMM-urilor românești la aceasta și la lanțurile valorice europene;

- asumarea de către UE a rolului de lider în domeniul combaterii schimbărilor climatice și implementarea obiectivelor formulate prin Pactul Ecologic European, cu asigurarea unor condiții juste și echitabile de implementare;

- consolidarea domeniului social, inclusiv din perspectiva protejării drepturilor lucrătorilor;

- clarificarea conceptului de autonomie strategică a UE și a implicațiilor sale, cu accent pe creșterea rezilienței strategice a UE și statelor membre;

- asigurarea unei finanțări coerente și eficiente a politicii de cooperare pentru dezvoltare, în vederea reducerii sărăciei, consolidării rezilienței și relansării economice, asigurării unei dezvoltări sustenabile și promovării democrației în statele partenere;

- va fi continuată promovarea unei prezențe românești consolidate în instituțiile europene, mai ales la nivel de conducere.

Totodată, Guvernul va promova o implicare mai activă a României în acțiunea externă a Uniunii, pe baza evoluțiilor în plan internațional.

România va continua să fie un susținător al politicii de extindere cu statele din Balcanii de Vest și Turcia, pe baza meritelor proprii ale candidaților, evidențiate în procesul de reformă, și a asigurării unei dinamici reale a procesului de negociere, care să contribuie la obiectivul asigurării dezvoltării, stabilității și securității în regiune. Includerea acestui spațiu în Uniunea Europeană într-un ritm susținut și de o manieră eficientă este în interesul strategic al României, atât din considerente economice, cât și geopolitice. Țara noastră trebuie să joace un rol important în programele de modernizare regională și în cele bazate pe schimbul de bune practici, facilitând astfel progresul european al statelor din Balcanii de Vest.

De asemenea, România va urmări promovarea unei viziuni strategice post-2020 pentru Parteneriatul Estic, bazată pe continuarea agendei de reforme proeuropene în regiune, susținerea proceselor democratice și a societății civile, precum și o abordare ambițioasă de cooperare, inclusiv pe dimensiunea de securitate.

România va continua să joace un rol activ în politica UE în vecinătatea estică și cea sudică.

În ceea ce privește Politica de securitate și apărare comună (PSAC), principalele direcții de acțiune vor urmări continuarea implicării active în implementarea măsurilor de consolidare a rolului UE în domeniul securității și apărării, atât pe linie militară, în cooperare cu MAPN, cât și civilă. MAE va urmări menținerea nivelului de angajament în cadrul inițiativelor dezvoltate sub egida PSAC, precum și în cadrul angajamentelor operaționale derulate de UE în domeniul managementului crizelor. Pe linie PSAC civil, principalele direcții de acțiune vor urmări continuarea implementării angajamentelor prevăzute în Pactul Civil în

domeniul PSAC, precum și a obiectivelor cuprinse în Strategia Națională pentru Implementarea Pactului Civil pe toate liniile de acțiune, în special prin promovarea unui cadru normativ pentru detașarea experților români în misiuni civile internaționale, inclusiv în domeniul PSAC.

Pentru ca politicile europene ale României să fie mai eficiente, coerente și consistente cu politicile naționale, este nevoie de reformarea guvernărilor afacerilor europene la nivel național. Plecând de la principiul potrivit căruia politicile europene sunt politici interne, care necesită o coordonare coerentă, ce se poate realiza cel mai eficient de la centrul guvernului, credem că este necesară reformarea guvernărilor afacerilor europene prin următoarele direcții de acțiune:

— Dezvoltarea unui corp de specialiști în domeniul politicilor europene la toate nivelurile administrației publice.

— Instituirea unui mecanism de consultări trimestriale între actorii instituționali relevanți pentru dezbaterile strategice la nivel european.

II. Creșterea rolului României în NATO

Se va continua dezvoltarea profilului activ pe care România l-a obținut în cadrul NATO, prin îndeplinirea obligațiilor care revin țării noastre, asigurarea de contribuții în plan conceptual și participarea la misiunile și operațiile aliate. O atenție sporită va fi acordată elaborării Noului Concept Strategic al NATO, procesului de implementare a deciziilor aliate, în special întărirea coeziunii Flancului Estic și punerea în practică a măsurilor pe linia descurajării și apărării de relevanță sporită, cu impact direct pentru România, mai ales în ce privește sporirea securității la Marea Neagră, ca zonă de interes major pentru securitatea transatlantică. Ministerul Afacerilor Externe va continua să utilizeze dezbaterile în cadru aliat și reuniunile de nivel înalt pentru promovarea obiectivelor naționale, în paralel cu valorificarea dialogului cu partenerii strategici, în formate bilaterale și regionale. România va susține o Alianță Nord-Atlantică puternică, care are la bază principiile solidarității, unității și coeziunii, capabilă să răspundă tuturor provocărilor de securitate actuale.

III. Consolidarea Parteneriatului Strategic cu SUA

Demersurile în scopul consolidării și extinderii Parteneriatului Strategic cu SUA vor continua. Se va urmări organizarea celei de-a șaptea sesiuni de dialog strategic bilateral, la Washington, în prima parte a anului 2021, când va fi marcată cea de-a 10-a aniversare a adoptării Declarației Comune privind Parteneriatul Strategic pentru Secolul XXI între România și Statele Unite ale Americii și a semnării Acordului între România și SUA privind amplasarea în România a sistemului de apărare al Statelor Unite împotriva rachetelor balistice.

Astfel, interesul prioritar va fi acordat în continuare cooperării pe planurile politic și militar, inclusiv în ceea ce privește creșterea prezenței militare americane în România; va continua să fie acordată o importanță deosebită securității energetice, prin sprijinirea eforturilor ministerelor cu responsabilități în materie; vor continua eforturile de intensificare a cooperării în domeniul nuclear civil și cel al securității cibernetice, inclusiv al rețelelor de comunicații de tip 5G, în conformitate cu Memorandumul de înțelegere semnat în august 2019 și în baza toolboxului UE. Un element prioritar care va trebui extins îl reprezintă stimularea dimensiunii economice și de investiții a acestui parteneriat. Vor continua demersurile active de aderare a României la programul Visa Waiver, în continuarea acțiunilor realizate în acest sens, precum și pentru dezvoltarea cooperării pe linie de educație, inovare, cultură, cercetare. Se vor urmări identificarea și valorizarea de domenii suplimentare de interes comun, inclusiv cu privire la proiectele prioritare de interconectare promovate de România în cadrul Inițiativei celor Trei Mări, cu accent pe proiectele Rail2Sea și Via Carpathia.

România va continua ferm susținerea și consolidarea relației transatlantice, care este esențială pentru prezervarea comunității de valori și securitate din care țara noastră face parte.

IV. Priorități la nivel bilateral, regional, global și multilateral

La nivel european, România va continua demersurile de consolidare a relațiilor și parteneriatelor strategice cu Germania, Franța, Italia, Marea Britanie, Polonia, Turcia, Spania, Ungaria, de actualizare și urmărire a implementării, acolo unde este cazul, a planurilor de acțiune sau foilor de parcurs ale parteneriatelor strategice bilaterale, inclusiv recalibrarea Parteneriatului Strategic cu Marea Britanie în context post-Brexit. De asemenea, în relație cu statele membre UE, statele SEE și cele ale AELS, se are în vedere dezvoltarea formatelor de cooperare aprofundată în plan sectorial, european și multilateral. Vor fi extinse și aprofundate acele relații bilaterale și multilaterale ce contribuie la securitatea și prosperitatea României, cu adaptarea cooperării la noile provocări gestionate de pandemia de COVID-19, promovarea solidarității și cooperării în relația cu statele partenere.

Totodată, în consonanță cu interesul major al României de dezvoltare a relației transatlantice, Canada rămâne un partener important al țării noastre, în special în ceea ce privește abordarea comună în domeniul securității, care va fi consolidată de dinamizarea dialogului politic și intensificarea legăturilor economice.

Vor continua acțiunile de consolidare a rolului României ca vector de propagare a valorilor comunității europene și euroatlantice în Balcanii de Vest, urmărind și sprijinind asumarea valorilor democratice de către statele vizate și accelerarea reformelor pe calea integrării europene și euroatlantice. Asistența României va fi ajustată cererii punctuale a țărilor beneficiare, planului economic și investițional al UE pentru regiune și provocărilor generate de pandemie.

În formatele de cooperare regională, România va continua să se profileze ca un actor solid și responsabil, promovând coordonarea pentru limitarea efectelor pandemice și redresarea socioeconomică a vecinătății sale. Va contribui la facilitarea acțiunii concertate a UE și a formatelor regionale prin valorificarea parteneriatelor existente și a instrumentelor de sprijin ale Uniunii pentru țările din estul Europei. Va continua participarea activă la dezvoltarea mecanismelor de dialog și cooperare regională la crearea cărora țara noastră și-a adus în mod direct contribuția. România va acorda atenție formatului trilateral România—Polonia—Turcia, formatului B9 și altor formate regionale. Va menține un rol activ în dezvoltarea Inițiativei celor Trei Mări și va promova consecvent proiectele strategice de interconectare ale României, în vederea valorificării depline a potențialului prezentat de I3M în plan politic, economic și strategic.

România va continua să susțină parcursul european al Republicii Moldova. Sprijinul oferit de România Republicii Moldova, inclusiv cel financiar, va continua să fie strict condiționat de acțiunile concrete ale autorităților de la Chișinău pentru asigurarea dezvoltării democratice a Republicii Moldova și a parcursului său european, respectiv de realizarea reformelor esențiale asumate prin Acordul de Asociere și prin Acordul de Liber Schimb Aprofundat și Cuprinzător (AA/DCFTA) cu Uniunea Europeană. Totodată, vor continua acțiunile de sprijin în beneficiul direct al cetățenilor Republicii Moldova. Se vor depune, de asemenea, eforturi pentru avansarea proiectelor bilaterale strategice, mai ales a celor cu rol de interconectare (interconexiunea energetică cu Republica Moldova, atât în domeniul gazelor, cât și al energiei; dezvoltarea pe mai departe a interconexiunii în domeniul infrastructurii rutiere, prin construcția sau, după caz, reconstrucția podurilor de peste Prut și construcția autostrăzii Iași—Ungheni). Vor fi continuate eforturile pentru promovarea comunității de limbă, istorie și cultură cu Republica Moldova. România va continua să promoveze o reglementare cuprinzătoare, pașnică și durabilă a conflictului transnistrean, cu respectarea suveranității și integrității teritoriale a Republicii Moldova în frontierele sale recunoscute internațional și cu neafectarea vectorului său

proeuropean. Se va crea un fond de democratizare și dezvoltare sustenabilă pentru Republica Moldova, cu o alocare financiară adecvată, în cadrul bugetului Agenției de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare (RoAid). Vom propune crearea unui grup de lucru al Comisiei Europene pentru Republica Moldova, care să susțină — împreună cu Delegația pentru relațiile cu Republica Moldova din Parlamentul European — implementarea de către Republica Moldova a Acordului de Asociere UE — Republica Moldova. România își exercită întreaga influență pentru a susține Republica Moldova să eficientizeze combaterea corupției și să întreprindă demersuri pentru curățarea mediului de afaceri și a administrației publice de practici clientelare. De asemenea, vom aprofunda și intensifica măsurile de încurajare a prezenței investiționale românești în Republica Moldova. Totodată, vom susține consolidarea programului amplu de înfrățiri între unitățile administrativ-teritoriale din România și Republica Moldova, inclusiv în vederea oferirii de expertiză în ceea ce privește atragerea fondurilor europene, inițierea unor proiecte comune, care să aibă ca scop dezvoltarea comunităților locale.

În ceea ce îi privește pe ceilalți vecini direcți ai României, vor fi continuate eforturile de optimizare a acestor relații, în funcție de elementele specifice ale fiecăreia. Relația cu Ungaria va continua să fie abordată în cadrul oferit de Tratatul de bază din 1996 și de Declarația de parteneriat strategic din 2002, precum și în spiritul buneii vecinătăți. Se va urmări reluarea activității Comitetului de specialitate bilateral privind minoritățile, ambele state având ca interes strategic promovarea bunelor practici în domeniul protecției persoanelor aparținând minorităților naționale și al sporirii cooperării în asigurarea celor mai bune condiții pentru membrii comunităților de peste hotare. Partea română va continua să promoveze o relație bilaterală bazată pe valori europene, orientată spre viitor, cu obiectivul restabilirii climatului de încredere și de respect reciproc. Consolidarea relației bilaterale poate avea loc printr-o abordare pragmatică și constructivă, în vederea identificării unor proiecte reciproc avantajoase, care să contribuie la prosperitatea ambelor state și bunăstarea cetățenilor acestora. În spiritul prevederilor documentelor fundamentale care reglează relația bilaterală și în interesul abordării constructive a dialogului oficial dintre București și Budapesta, România va avea în vedere reluarea ședințelor comune de guvern, considerate un bun instrument de promovare a înțelegerii reciproce, o măsură de consolidare a încrederii și un mecanism de coordonare a pozițiilor celor doi vecini în cadrul evoluțiilor din forurile decizionale ale UE/NATO. Această abordare poate fi aplicată, dovedindu-se benefică, și în cazul relațiilor bilaterale ale României cu alți parteneri din regiune, în funcție de nivelul de dezvoltare al acestor relații. În context, vor fi menținute în atenție întâlnirile în format similar cu Polonia, Italia, Spania, Bulgaria, Israelul sau Republica Moldova. În relația cu Bulgaria se vor continua demersurile de consolidare a relațiilor bilaterale și a cooperării atât la nivel regional, cât și în cadrul UE și NATO, și se va urmări reluarea negocierilor pentru finalizarea delimitării spațiilor maritime în Marea Neagră, demarcarea frontierei pe Dunăre, îmbunătățirea navigabilității pe cursul comun al fluviului prin efectuarea de dragaje, asigurarea învățământului în limba maternă pentru etnicii români. În privința relației cu Serbia, va fi promovate diversificarea și consolidarea cooperării bilaterale și va continua susținerea parcursului său european. O atenție specială va continua să fie acordată promovării drepturilor și identității românilor din Serbia, indiferent de regiunea unde trăiesc pe teritoriul statului vecin, inclusiv reluării activității Comisiei bilaterale în domeniu. În relația cu Ucraina se va urmări avansarea cooperării bilaterale prin focalizarea asupra problematicii drepturilor persoanelor aparținând minorității române din Ucraina și deschiderea de noi oportunități. Va continua sprijinirea parcursului european și euroatlantic al Ucrainei și a procesului de transformări sistemice din statul vecin. De asemenea, România va continua susținerea

soluționării pe cale pașnică a conflictului din estul Ucrainei și respectarea strictă a regimului de neregocieră a anexării ilegale a Peninsulei Crimeea de către Rusia, precum și menținerea regimului de sancțiuni față de Federația Rusă.

În relația cu Rusia este necesară în continuare o abordare pragmatică și predictibilă, care depinde în principal de implicarea de o manieră constructivă a Rusiei în soluționarea conflictelor din vecinătatea estică, dar și de alte evoluții conexe. Respectarea angajamentelor internaționale și a dreptului internațional rămâne o condiție necesară pentru intensificarea dialogului. Vor fi continuate demersurile de sprijinire a activității Comisiei comune româno-ruse pentru studierea problemelor izvorâte din istoria relațiilor bilaterale, inclusiv a problemei Tezaurului României deșus la Moscova în perioada Primului Război Mondial.

În relațiile cu statele din regiunea Caucazului de Sud, MAE va continua să acționeze pentru consolidarea relațiilor acestora cu UE și NATO, în dependență de nivelul de ambiție al fiecăruia. MAE va continua să susțină aspirațiile europene și euroatlantice ale Georgiei și va coopera cu partea georgiană în vederea încheierii unui parteneriat strategic între țările noastre.

Vor continua demersurile în direcția dezvoltării relațiilor partenieriale cu statele din Asia Centrală, mai ales pe dimensiunea politico-economică, inclusiv prin dezvoltarea interconectivității și a proiectelor în acest sens.

De asemenea, vor fi dezvoltate relațiile cu alte state din Asia, Orientul Mijlociu, Africa și America Latină, cu accent pe dimensiunea economică.

Va fi dezvoltată pe mai departe relația cu caracter strategic cu Statul Israel, inclusiv pe dimensiunea securitară, de cooperare economică și sectorială, pe baza contactelor foarte bune din anul 2020. Va fi continuată politica dezvoltării relațiilor cu statele arabe și va fi acordată o atenție specială statelor din Golf și Nordul Africii. Poziția României privind Procesul de pace din Orientul Mijlociu va continua să se bazeze pe dreptul internațional, iar România se va implica activ în susținerea eforturilor comunității internaționale de reluare a dialogului și negocierilor directe între părți, în conformitate cu obiectivul soluției celor două state, care să conviețuiască în pace, securitate și prosperitate, ca singura formulă de natură a răspunde aspirațiilor legitime ale părților.

Efortul de consolidare a relațiilor României cu statele din Asia va fi continuat atât bilateral, cât și ca parte a procesului mai larg de gestionare a provocărilor comune cu care se confruntă Europa și Asia. În acest sens va fi valorizat și potențialul unor formate de cooperare precum Asia—Europa (ASEM — Asia — Europe Meeting) sau ASEAN (Asociația Națiunilor din Sud-Estul Asiei). Accentul va fi pus inclusiv pe conectivitatea dintre Europa și Asia, una dintre componentele importante de implementare a Strategiei Globale UE, precum și în baza Strategiei UE pentru conectivitatea Europa—Asia, cu obiectivul promovării principiilor și valorilor europene, care să depășească tendințele unilaterale, pentru implementarea unui model de cooperare sustenabil, cuprinzător și bazat pe norme și reguli.

În ceea ce privește relația cu China vor fi continuate activitățile care decurg din parteneriatul amplu și de cooperare, cu respectarea intereselor economice și strategice ale României și în conformitate cu Comunicarea Comună a Comisiei Europene și a Înalțului Reprezentant pentru Afaceri Externe și de Securitate din 2019. Considerând evoluția Chinei pe plan global, România va adopta o gândire pragmatică în relația cu partea chineză. România se va coordona cu partenerii UE și transatlantici în vederea stabilirii unei imagini strategice de ansamblu, în conformitate cu liniile de acțiune stabilite în Strategia Globală Europeană.

În relația cu Japonia se va urmări semnarea Parteneriatului strategic bilateral, în contextul special al celebrării în anul 2021 a 100 de ani de relații diplomatice bilaterale.

Vor continua eforturile de dezvoltare a parteneriatului strategic cu Republica Coreea și a parteneriatului extins cu India.

Pe linia diplomației economice se vor urmări activ în continuare atragerea de investiții străine și identificarea de oportunități investiționale pentru companiile din România, precum și stimularea schimburilor comerciale. Printre priorități se numără continuarea demersurilor intense de susținere a aderării României la Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, continuarea derulării de acțiuni comune MAE cu CCIR, în cooperare cu camere de comerț și industrie bilaterale, buna pregătire a participării României la Expoziția mondială 2020 „Connecting Minds, Creating the Future” (Dubai, 1 octombrie 2021 — 31 martie 2022), continuarea demersurilor interinstituționale în scopul concretizării proiectului strategic al Coridorului de transport internațional de mărfuri Marea Neagră—Marea Caspică, ceea ce va contribui la consolidarea profilului regional al României.

România va continua să fie un susținător activ al unui multilateralism eficient în cadrul tuturor organizațiilor din care face parte – Organizația Națiunilor Unite, Consiliul Europei, OSCE, Comunitatea Democrațiilor, Organizația Internațională a Franfoniei, Alianța Internațională pentru Memoria Holocaustului (International Holocaust Remembrance Alliance — IHRA), precum și în cadrul Coaliției globale anti-Daesh, organisme în care România va continua să promoveze activ valorile democrației și statului de drept, combaterea și prevenirea antisemitismului, xenofobiei, rasismului, intoleranței, precum și combaterea terorismului, prin promovarea unor soluții conforme dreptului internațional. Va continua susținerea creșterii rolului României în plan multilateral, inclusiv prin promovarea unor candidaturi românești la conducerea unor organizații internaționale, inclusiv regionale.

Pe linia cooperării pentru dezvoltare se vor urmări activ consolidarea și sporirea relevanței cooperării internaționale pentru dezvoltare și a asistenței umanitare ca instrument esențial de politică externă, cu implicații pentru securitatea și dezvoltarea economică a României și pentru obiectivele de politică externă ale țării noastre, în conformitate cu Programul multianual strategic de cooperare internațională pentru dezvoltare și asistență umanitară în perioada 2020—2023. Demersurile țării noastre vor fi îndreptate cu precădere spre promovarea de acțiuni în vederea consolidării păcii și securității, democrației și statului de drept, respectării drepturilor omului, dezvoltării economice durabile, combaterii efectelor schimbărilor climatice și creșterii rezilienței în statele mai puțin dezvoltate și localizate geografic în regiuni de relevanță strategică pentru România, precum și pentru minimizarea efectelor negative ale pandemiei de COVID-19. De asemenea, vor continua promovarea domeniului educațional-stiințific ca instrument al cooperării internaționale pentru dezvoltare și stabilirea tematicii „educația și tinerii” ca prioritate a României, de natură să contribuie la consolidarea stabilității în regiuni de interes pentru țara noastră.

În egală măsură, vom întreprinde demersuri susținute de sensibilizare a societății civile românești, mediului de afaceri și academic, cercurilor de presă cu privire la importanța cooperării internaționale pentru dezvoltare. Vom acționa pentru dezvoltarea unor parteneriate cu agențiile de profil din statele membre ale UE și ale altor țări. Guvernul va revitalizeza și reforma Agenția de Cooperare Internațională pentru Dezvoltare, inclusiv prin modernizarea cadrului juridic aferent.

V. Continuarea eforturilor de restructurare a MAE pe criterii de eficiență

Vor fi continuate demersurile de restructurare a MAE pe principii de profesionalism, pe liniile de acțiune deja inițiate și dezvoltate. În acest context sunt importante consolidarea politicii de construire a carierei profesionale și eficientizarea procesului de numire în funcții de conducere și pentru trimiterea în misiunile diplomatice și consulare ale României. În ceea ce privește situația administrativă și financiară, se va urmări în continuare asigurarea resurselor necesare pentru o funcționare pe criterii

de eficiență a MAE, inclusiv asigurarea unui sediu adecvat pentru buna desfășurare a activității instituției. De asemenea, va continua programul multianual de reabilitare a clădirilor proprietate a statului român în străinătate, în care își desfășoară activitatea o parte din misiunile diplomatice, oficiile consulare și instituturile culturale române.

Se vor continua demersurile de consolidare a colaborării cu mediul academic, societatea civilă și think-tank-urile de profil, precum și o comunicare publică profesionistă și eficientă. În planul diplomației publice și al comunicării strategice se vor urmări dezvoltarea și implementarea activităților rezultate din direcțiile de acțiune ale Strategiei naționale de comunicare strategică din perspectiva afacerilor externe, atât în raport cu partenerii instituționali naționali și externi, cât și pentru publicul larg intern și extern.

Concursurile pentru intrarea în Corpul Diplomatic și Consular al României (CDCR) vor oferi șanse egale tuturor cetățenilor români. Detașările vor fi limitate la maximum, iar recursul la pensionari va fi folosit în cazuri excepționale.

— La fel ca în alte state membre UE, va fi elaborată o schemă de carieră pentru a încuraja mobilitatea profesională. Diplomații vor fi încurajați să efectueze misiuni succesive în țări diverse, clasate pe categorii, pentru a asigura o rotație a personalului și o acoperire echitabilă a ariilor geografice. Metodologia de promovare profesională va fi regândită, pentru a atrage în CDCR absolvenți români ai universităților de elită din țară și din străinătate.

— Se va urmări acoperirea cu personal calificat a misiunilor diplomatice și oficiilor consulare ale României din străinătate, necesitățile pe această zonă crescând în urma emigrării masive a cetățenilor.

— Vom susține accesul transparent al tinerilor în meseria de diplomat în perioade importante din punct de vedere al afacerilor europene sau internaționale.

— Pentru realizarea obiectivelor României în materie de politică externă este nevoie și de o viziune strategică asupra pozițiilor de conducere pe care le-am putea obține în diversele organizații multilaterale și regionale. Promovarea candidaților români la posturile de funcționari internaționali, precum și susținerea celor care ocupă deja asemenea poziții trebuie privilegiate. Iar selectarea persoanelor ce vor ocupa astfel de poziții trebuie să fie făcută de manieră transparentă și exclusiv pe criteriul competenței.

VI. Diaspora

Situația României, din punctul de vedere al numărului cetățenilor români cu domiciliul sau reședința în străinătate, s-a schimbat substanțial în ultimii ani, în contextul globalizării, al creșterii mobilității la nivel mondial, ca urmare a mai multor valuri de migrație. Astfel, în prezent, pe lângă comunitățile istorice de români din vecinătatea României, există peste 4 milioane de cetățeni români în afara granițelor țării, această cifră reprezentând peste 20% din numărul total de cetățeni ai României. Guvernul urmărește să contribuie la prezervarea și afirmarea identității etnice, culturale, religioase și lingvistice a acestora și să se consolideze ca partener de încredere pentru românii de pretutindeni.

Credem și vrem să ajungem la un viitor unde românii prosperă, în securitate și libertate, oriunde s-ar găsi ei. Unde identitatea, tradițiile și cultura românească înfloresc în comunitățile istorice. Un viitor în care copiii de a doua sau a treia generație de diasporeni, inclusiv din Milano, Londra, Madrid, Bruxelles, Paris etc., au toate oportunitățile de a reveni și se reintegra pe teritoriul României.

Ne angajăm ca ei să aibă drepturi depline și acces la servicii administrative digitale și moderne și o mobilitate deplină dinspre sau către România, atât pentru relocare, cât și pentru antreprenariat, educație, turism sau cultură.

OBIECTIV I: DIASPORA ESTE ROMÂNIA

Vom substanția principiul nondiscriminării prin politici gândite și în interesul celor din afară, iar aceasta pentru că interesul lor este sinonim cu interesul României.

1. Un nou sistem de guvernare pentru diaspora, o reprezentare adecvată și o administrație în linie cu realitatea

a. Diaspora, o prioritate la guvernare

- i. Înființarea în subordinea prim-ministrului a unei Echipe Diaspora (ED) permanente, la care să participe MAE, MAI, ministerele Muncii, Justiției, Educației, Culturii, menită să elaboreze strategia și să coordoneze toate politicile privind diaspora
- ii. Suplimentarea personalului consular și a numărului de funcționari consulari din MAE, a atașajilor de muncă și atașajilor de interne pentru a asigura asistență cetățenilor români care se află în situații deosebite și de vulnerabilitate
- iii. Crearea unei celule de criză pentru diaspora în cadrul ED, coordonată de Ministerul Muncii și Afacerilor Sociale, care să poată interveni rapid în cazurile unde este nevoie de o reacție rapidă pentru protejarea, asistența sau repatrierea cetățenilor români, în special pentru victimele traficului de persoane (prin asistență imediată, intermediere cu serviciile sociale din statul-gazdă, dar și ajutor pentru repatriere în siguranță și preluarea în rețele guvernamentale și sociale de protecție), dar și repatrierea trupurilor neînsuflite.

b. Reprezentare reală și vot facil

- i. Respectarea prevederilor constituționale referitoare la norma de reprezentare parlamentară și, pe cale de consecință, mărirea numărului de parlamentari pentru românii care trăiesc în diaspora.
- ii. Asigurarea permanentă, prin modificarea cadrului legislativ, de facilități moderne, sigure, proporționale și suficiente de vot pentru diaspora.
- iii. Modificarea legislației electorale pentru ca românii ce dețin acte de identitate românești să poată vota sau candida de oriunde pentru circumscripția de acasă la alegerile locale sau parlamentare.
- iv. Vom facilita organizarea și implicarea în viața politică românească pentru românii din diaspora prin schimbarea cadrului legislativ al partidelor politice, pentru a permite organizarea politică în afară, identificarea și utilizarea pentru procesele politice (până la modernizarea lor) a pașapoartelor CRDS și crearea posibilității românilor care și-au pierdut cetățenia să susțină, inclusiv financiar, partidele politice românești prin formule de membrii onorifici, în condițiile dovedirii calității de cetățean român în trecut.

c. Consulate 2.0

În plan consular, Guvernul va continua demersurile de consolidare și diversificare a capacității de gestionare a problemelor comunității românești din afara granițelor țării, prin oferirea de servicii, asistență și protecție consulară de înaltă calitate. De asemenea, Guvernul se va asigura că drepturile cetățenilor români sunt respectate atât la nivelul Uniunii Europene, cât și pe spații extra-UE. În acest sens, vor continua demersurile de redimensionare și modernizare a rețelei consulare a României, necesitate evidențiată inclusiv în contextul crizei pandemice, se vor urmări optimizarea programelor de pregătire inițială și continuă a personalului consular, creșterea calității și digitalizarea serviciilor consulare, facilitarea accesului la acestea, inclusiv prin optimizarea sistemelor informatice folosite în activitatea consulară, precum și consolidarea capacității de reacție la crize consulare, pornind de la lecțiile învățate în gestionarea pandemiei.

d. Alte obiective

- i. Aplicarea reală a Legii nr. 86/2016 pentru centrele comunitare românești și înființarea centrelor în toate regiunile/provinciile din țări terțe cu minimum 5.000 de români și încadrarea acestora cu personal, precum și alocarea de resurse financiare și materiale. Rolul acestor centre comunitare este de a deservi, proteja, întări comunitățile românești din străinătate.
- ii. Completarea serviciilor acordate de centrele comunitare cetățenilor români din străinătate, prin includerea, în plus pe lângă competențele din prezent, a serviciilor de asistență juridică, socială și în dreptul muncii, resurse pentru educație și integrare culturală, dar și de promovarea intereselor românilor (advocacy) la nivel local sau regional.
- iii. Crearea unui mecanism de informare permanentă din ambele sensuri către și dinspre comunitățile românești prin misiunile diplomatice și oficiile consulare și centrele comunitare, completând resursele umane necesare din cadrul comunităților locale și regionale.
- iv. Dezvoltarea unei politici de parteneriat cu autoritățile statelor pe teritoriul cărora trăiesc comunități de români, astfel încât aceștia să beneficieze de toate drepturile conferite de legislație, inclusiv de a-și păstra identitatea religioasă, culturală și lingvistică.

2. O identitate pentru diaspora, noi servicii pentru românii din afară și promovarea asocierii

a. Registrul digital și o carte de identitate pentru diaspora

- i. Includerea în eConsulat a unui Registrul digital pentru diaspora și optimizarea portalului eConsulat și pentru aplicații mobile, care să fie adaptat pentru momentul în care cărțile de identitate românești vor oferi posibilitatea de a alege domiciliul în străinătate și conferind toate drepturile oferite de o carte de identitate normală, cu interconectare la baza de date națională.
- ii. Elaborarea și publicarea de către centrele comunitare a unor liste permanente ale antreprenorilor, lucrătorilor, prestatorilor de servicii români din fiecare localitate/regiune unde există un centru comunitar, respectând totodată dispozițiile Regulamentului General privind Protecția Datelor (RGPD).
- iii. Lansarea primului recensământ real al Diasporei românești prin intermediul portalului eConsulat – Secțiunea „Înregistrate voluntară la misiune”, care va conferi un profil fiecărui utilizator de servicii consulare, menținut la zi și necesar pentru obținerea asistenței din partea autorităților române și posibilitatea de a lansa studii, comunicate, sondaje și alte campanii utile pentru diaspora.

b. Acte dintr-un click

- i. Simplificarea procedurilor necesare de a depune și obține acte de identitate românești sau acte administrative și oferirea posibilității de a obține o nouă carte de identitate sau pașaport online.
- ii. Eliminarea proceselor administrative dificile sau inutile pentru diaspora prin implementarea digitalizării și comunicării interne a datelor personale, acceptarea automată a actelor de identitate sau de stare civilă obținute în statele membre UE fără necesitatea de pași suplimentari de înscriere/transcriere și implementarea utilizării semnăturii electronice.
- iii. Generalizarea posibilității de a trimite prin poștă sau curierat, direct de la instituțiile emitente, a pașapoartelor, precum și a altor documente, cu acceptul titularilor. Documentele solicitate pot fi trimise la adresa specificată de aceștia în mod expres, după modificarea legislației incidente de către autoritățile competente în materie.

c. Organizații românești stabile

- i. Restructurarea legislației Consiliului și Congresului Românilor de Pretutindenți pentru a asigura depolitizarea lui și a-l transforma într-o structură strict civică pentru diaspora și comunitățile istorice, incluzând specialiști români dornici să propună în mod permanent către România soluții și idei de bune practici din țările-gazdă ca scop principal.
- ii. Sprijinirea mediului asociativ românesc din diaspora și comunităților istorice atât prin facilități financiare, cât și prin simplificarea procedurilor de depunere a proiectelor, reclasificarea criteriilor de eligibilitate, punerea la dispoziție de resurse digitale (ghiduri pentru înființare de asociații, formulare, sfaturi pentru obținerea de finanțări etc.) pe site-ul Registrului digital și asigurarea transferurilor de fonduri în timp util pentru organizațiile care depind de ele pentru funcționare.
- iii. Facilitarea constituirii unei rețele a aleșilor români din străinătate, organism consultativ care va putea genera puncte de vedere privind dezvoltarea administrației locale și a activității acesteia.

d. O Românie care se bate pentru români

- i. Asigurarea de promovare și sprijin permanent, la nivel diplomatic, dar și prin centrele comunitare pentru drepturile și interesele românilor față de autoritățile locale, regionale și naționale din țări-gazdă, pentru a asigura nondiscriminarea, evita abuzurile sociale și de muncă și proteja identitatea românească, dar și a obține recunoașterea tuturor diplomelor, calificărilor vocaționale și experienței profesionale obținute în România, precum și promovând identitatea, personalitățile și elementele de cultură românească în regiunile din afară locuite de români (nume de străzi, statui, festivaluri etc.).
- ii. Identificarea oportunităților și lansarea de campanii pentru a obține statuturi specifice unei minorități sau comunități etnice pentru români, acolo unde este posibil, obținând astfel drepturi suplimentare în țările-gazdă, ca fonduri și locuri în școlile regionale pentru cursuri de limba română, locuri în consiliile locale sau sprijin cultural (de exemplu, ora de limba maternă „Herkunfssprachlicher Unterricht” din Germania).
- iii. Susținerea accesului românilor la mecanisme de asociere socială și economică, atât pentru angajați, cât și pentru angajatori și crearea și promovarea conceptului de „lucrează cu români” pentru a încuraja companiile și antreprenorii români din diaspora să lucreze cu alți români din țara respectivă dar și din România.
- iv. Promovarea mobilității muncitorilor și companiilor românești în UE și protejarea drepturilor lor și facilitarea transferului de drepturi sociale între statele membre.

e. Educație și cultură oriunde

- i. Lansarea unei extinderi ample a programului Limbă, Cultură și Civilizație Românească (LCCR), care să finalizeze calificarea limbii române conform cadrului european și să creeze pe Registrul digital o platformă digitală „Limba română pentru toți”, cu numeroase resurse media, pentru toate vârstele, de învățare, reîmprospătare și exersare a limbii române, și crearea unui parcurs de studii de limba română care să poată duce la un examen de bacalaureat în limba română posibil în străinătate și formalizarea legală a statutului profesional al profesorilor care predau limba română în diaspora.
- ii. Crearea și susținerea rețelelor internaționale academice românești, care să faciliteze și promoveze schimbul de experiență, mobilitatea academică, dar și tabere de studii sau de cunoaștere.

Promovarea și susținerea de festivaluri românești anuale în toate regiunile din țări-gazdă cu populații de peste 100.000 de români.

f. O identitate care dăinuie

- i. Strângerea legăturilor cu comunitățile istorice românești din țările vecine și stimularea schimburilor economice și creșterii investițiilor românești în Serbia, Ucraina și alte state vecine, în paralel cu întărirea dialogului la nivel politic privind protecția drepturilor minorităților de etnici români din aceste țări.
- ii. Dezvoltarea de programe similare celui de Limbă, Cultură și Civilizație Românească (LCCR), adaptate comunităților istorice și finanțarea după criterii transparente și cu indici de audiență a publicațiilor în limba română din comunitățile istorice și instituirea unui program de burse pentru formarea jurnaliștilor de limba română.
- iii. Lansarea unui amplu program de salvare etnografică a limbilor și tradițiilor comunităților istorice în declin demografic, inclusiv prin producerea de dicționare de meglendoromână, istororomână etc. și mărirea susținerii financiare și eforturilor diplomatice bilaterale pentru elevii care studiază în limba română.

OBIECTIV II: DRUMUL SPRE CASĂ

Pentru cei care nu își doresc reîntoarcerea imediată, cooperarea dintre ei și românii din țară trebuie susținută, pentru a deschide drumul spre România inclusiv în mod indirect. Forța de muncă românească, experiența și competențele, oriunde s-ar afla, trebuie aduse împreună. Reîntoarcerea, la fel ca emigrarea, nu este ușoară. Va fi nevoie de timp și de eforturi specifice, care să completeze reformele din numeroase alte domenii publice din România.

— Adoptarea inițiativei legislative pentru constituirea comitetelor românilor de pretutindenți, ca principal organism reprezentativ al românilor de pretutindenți.

— Inițierea unui program EXPAT care să sprijine cetățenii români cu expertiză din țările Uniunii Europene pentru instalarea pe teritoriul României și adaptarea legislației pentru integrarea acestor experți.

— Soluționarea în mod eficient și cu celeritate sporită a solicitărilor de redobândire a cetățeniei române introduse de foștii cetățeni români, emigrați forțat înainte de 1989 și deposedați abuziv de cetățenie, în conformitate cu cadrul legal în vigoare.

— Adoptarea unui pachet legislativ menit să creeze un cadru favorabil pentru încurajarea cetățenilor români din diaspora care vor să se repatrieze sau care vor să investească în România. Prin acest pachet legislativ complex se va acoperi o gamă largă de necesități privind repatrierea, de la integrarea copiilor în sistemul de învățământ la facilități fiscale.

— Vom crea un Departament pentru Revenire în Cancelaria Guvernului, ce va gestiona cele două etape ale pregătirii pașilor administrativi pentru reîntoarcere (obținerea de acte, informații utile, pregătirea de investiții sau înregistrarea copiilor în sistemul de învățământ etc.), dar și pasul reintegrării (suport sau consiliere pentru găsirea unui loc de muncă/deschiderea unei afaceri, sprijin pentru copiii români născuți în statele terțe, consiliere și cursuri de limba română etc.).

— Vom intermedia sesiuni online între românii din afară cu structurile responsabile din județele în care își doresc să revină, pentru informare și mitigarea riscurilor, și asigura buna coordonare a sistemelor de securitate socială pentru ca toți românii care se reîntorc să poată beneficia facil acasă de drepturile sociale căștigate în afară.

— Vom lansa o campanie de comunicare permanentă pentru diasporeni, care va comunica periodic noile oportunități care apar în România, de pe piața muncii, noile proiecte de dezvoltare, atracții turistice etc. și asigura pe Registrul digital căi

prin care la cei din afară pot apela mereu la administrația publică, dar și societatea civilă din țară.

— Vom extinde și lansa noi programe de tip „Diaspora Start-up”, „Diaspora se Întoarce” care să ofere pachete integrate de consultanță și asistență financiară folosind fonduri europene pentru antreprenorii români care decid să revină și să investească în țară, prin proceduri simplificate.

— Vom crea o rețea de sprijin pentru dezvoltarea întreprinderilor românești la nivel internațional și atragerea întreprinzătorilor și investitorilor străini în România, constituită în principal din voluntari români din diaspora, implicând comunitățile de afaceri românești din diaspora, cu sprijinul MAE și al Ministerului Economiei, al asociațiilor investitorilor străini din România și al camerelor de comerț bilaterale.

— Vom propune un pachet de măsuri de asistență sau consultanță pentru antreprenorii, dar și angajații care se întorc în țară, în special în domenii-cheie sau în pericol, cum ar fi agricultura, folosind fonduri europene și vom relaxa fiscalitatea pe termen scurt pentru IMM-uri lansate de persoane repatriate care vor îndeplini criteriile clare (crearea de locuri de muncă într-o anumită zonă — rurală de exemplu — pentru o perioadă minimă, cu impact social sau în economia verde, socială sau inovativă etc.).

— Vom stimula investițiile diasporei în România prin comunicări frecvente despre noile oportunități din țară, dar și prin propunerea către diaspora de programe specifice de investiții prin obligațiuni de stat sau obligațiuni municipale.

— Vom propune crearea de noi rețele profesionale între România și diaspora (ingineri, medici, cercetători etc.), pentru a asigura un transfer permanent de cunoaștere și informații între cele două părți și asigura un cadru de sprijin pentru cei din afară care doresc să revină în țară.

O casă pentru toate generațiile Copiii diasporei

- i. Nu vom renunța la copiii români născuți în diaspora: vom oferi resurse de educație în limba română pentru părinți și posibilitatea de a obține online pentru ei o certificare a limbii materne, urmărind cadrul de referință al UE.
- ii. Vom organiza tabere pentru copiii cetățenilor români din diaspora în România, prin centrele comunitare și Departamentul de reîntoarcere, pentru a facilita cunoașterea României și schimburile de experiență.

- iii. Vom menține un registru al copiilor români născuți în diaspora și ne vom asigura, împreună cu autoritățile locale și prin centrele comunitare, că au acces, în cazul în care părinții își doresc, la informații despre limba, identitatea și cultura română, inclusiv prin burse de studiu dedicate.

VII. Alte măsuri și obiective în relația cu comunitățile românești din vecinătate:

— Reformarea politicii de acordare a bursei pentru cetățenii Republicii Moldova și, respectiv, pentru etnicii români din afara granițelor — extinderea actualului program pentru românii din Ucraina și la românii din alte comunități istorice.

— Consolidarea programului amplu de înfrățiri între unitățile administrativ-teritoriale din România și Republica Moldova, inclusiv în vederea oferirii de expertiză în ceea ce privește atragerea fondurilor europene, inițierea unor proiecte comune, care să aibă ca scop dezvoltarea comunităților locale.

— Soluționarea în mod eficient și cu celeritate sporită a solicitărilor de redobândire a cetățeniei române, în conformitate cu cadrul legal în vigoare — Legea cetățeniei române nr. 21/1991, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv prin prevederile OUG nr. 37/9 septembrie 2015, respectiv simplificarea procedurilor aferente.

— Intensificarea cooperării cu autoritățile locale și centrale din statele vecine și din Balcani, pentru a putea promova mai eficient drepturile etnicilor români, în conformitate cu standardele europene.

În ceea ce privește sprijinul pentru românii din afara granițelor pe linia programelor de diplomatie culturală, printre priorități se vor afla demersurile continue de susținere, în cooperare cu Departamentul pentru Românii de Pretutindeni din cadrul Guvernului, care are un rol principal în acest sens, a inițiativelor menite să stimuleze promovarea limbii, culturii și civilizației românești în rândul diasporei române; susținerea demersurilor de deschidere a noi lectorate de limba română în universitățile din străinătate; cartografierea nevoilor culturale-educative ale minorităților românești din statele vecine; protejarea patrimoniului și expresiilor culturale specifice; dezvoltarea cooperării transfrontaliere în domeniul cultural-educativ și sprijinirea promovării patrimoniului comun la nivelul UNESCO.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
(alocat numai persoanelor juridice bugetare)

Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro

Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.73, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72

Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

5 948493 318927